

สรุปผลการดำเนินการ

โครงการวิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม

โดย

ดร.นพ.คงเดช ลีโทขวลิต และคณะ

ได้รับการสนับสนุนจาก

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2555

**THE RESEACH AND DEVELOPMENT PROJECT
ON AGRICULTURAL PRODUCTS WITH SAFETY
FOR FOOD SECURITY OF NAKHON PATHOM PROVINCE**

BY

Dr. KHONGDEJ LEETHOCHAWALIT , M.D.,Ph.D.

And Colleagues

The Thailand Research Fund (TRF)

2012

RDG 55A0022 : โครงการวิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารจังหวัดนครปฐม

ได้รับทุนการสนับสนุนจาก : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ประจำปีงบประมาณ 2555

ชื่อผู้วิจัย (หัวหน้าชุดโครงการ) : นายคงเดช ลีโทขวลิต (รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครปฐม)
หน่วยงานที่สังกัด : สำนักงาน สาธารณสุข จังหวัดนครปฐม
หมายเลขโทรศัพท์ : 08-1943-8154
อีเมล : kdl003@yahoo.com

ผู้ประสานงาน : นางสาววิภารัตน์ พิพัฒน์เตชากร
หน่วยงานที่สังกัด : สำนักงานสหภาพิความร่วมมือ ภาคประชาชน จังหวัดนครปฐม
หมายเลขโทรศัพท์ : 094-556-2059
e-mail : wipat.p08@gmail.com

ได้รับอนุมัติงบประมาณ : ประจำปีงบประมาณ 2555
งบประมาณที่ได้รับ : 2,500,000 บาท (สองล้านห้าแสนบาท)
ระยะเวลาทำการวิจัย : 18 เดือน
เริ่มทำการวิจัย เมื่อ : เดือน มีนาคม 2555 ถึง สิงหาคม 2556

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับหรือการเข้าร่วมในโครงการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ พร้อมทั้งศึกษาถึงแรงจูงใจที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรในการเลือกทำการผลิตที่ปลอดภัยโดยปลอดสารเคมี โดยมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนา (1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรจังหวัดนครปฐม เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัยตามระบบการจัดการคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรให้ผลิตสินค้าเกษตรระบบอินทรีย์ (2) เพื่อพัฒนาการผลิต การแปรรูป และเพิ่มช่องทางการสนับสนุนการตลาดสินค้าปลอดภัย (3) เพื่อการบูรณาการงานสร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัยตลอดห่วงโซ่การผลิต โดยมีการพัฒนาพื้นที่เป้าหมายร่วม 14-20 ตำบล

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาเกษตรปลอดภัยจากสารพิษในการทำการเกษตร การปลูกพืชผัก นาข้าว ผลไม้ ในการสร้างฐานเศรษฐกิจครัวเรือนและชุมชน ในการพึ่งตนเอง โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการผลิต การทำบัญชีฟาร์ม ประเภทของพืช การสร้างแรงจูงใจในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ ด้วยการตรวจหาสารพิษในเลือด การตรวจคุณภาพ และลักษณะของดินตลอดจนธาตุอาหารในดิน การเสนอแนวคิดในการใช้ปุ๋ยอย่างไรให้ปลอดภัย และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนากิจกรรมรูปธรรมเพื่อการต่อยอดในการพัฒนา และการยกระดับคุณภาพชีวิต เพื่อส่งเสริมและผลักดันให้มีการลด ละ เลิก การใช้เคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ โดยใช้กลุ่มเป้าหมายหลัก 100 ครัวเรือน (ศูนย์เรียนรู้ 9 ตำบล และต้นแบบการเรียนรู้ จาก 20 ตำบล) ปริมาณในการใช้ปุ๋ย และการใช้แบบจำลองในการทำตลาดนัดเพื่อสุขภาพที่วัดห้วยจรเข้มะเข้ ตลาดชุมชน และตลาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ การใช้ระบบขนส่งเชื่อมต่อ (โลจิสติกส์) ในการกระจายสินค้าถึงผู้บริโภค แบบตัวแทนชุมชนหลักในตำบลทำหน้าที่ในการลำเลียง

ผลการศึกษา พบว่า แนวทางการพัฒนามีทั้งในระบบปัจเจก ครัวเรือน และกระบวนการกลุ่ม ร้อยละ 60 ให้ความสนใจในกระบวนการพัฒนาในรูปแบบของเกษตรปลอดภัย โดยเน้นกระบวนการการสร้างมาตรฐานการรับรองจากสาธารณสุข ร้อยละ 30 มีความพยายามลด ละ เลิก หันมาปลูกเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น และเน้นกระบวนการจริยธรรมทางสังคมร้อยละ 10 เป็นการปลูกแบบไม่มีทิศทาง ใครว่าดีก็ใช้ ตามกระแส โดยขาดการศึกษาข้อมูลก่อนการเพาะปลูก ด้วยเน้นในเรื่องของปริมาณมากกว่าคุณภาพ และร้อยละ 50 เป็นเกษตรกรที่มีการจัดการตนเองด้านการตลาด ในการลำเลียงสินค้าส่งให้กับตลาดทั้งภายในชุมชนและภายนอกชุมชน

จากศึกษาและพัฒนาดังกล่าว มองเห็นแนวทางการพัฒนาที่ตอบโจทย์ของโครงการฯ โดยต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนร่วมกับองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน นักวิชาการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และการเสริมสร้างทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกพืชผักปลอดภัยจากสารพิษ ได้แก่ ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างการสังกัดกลุ่มที่มีการทำตลาดพืชผักที่ผลิตได้ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาเกษตรปลอดภัย ควรให้ความสำคัญในเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ความปลอดภัยของอาหาร และระบบการสร้างเสริมสุขภาพที่แข็งแรงเพิ่มขึ้นของผู้ผลิตและผู้บริโภค รวมทั้ง

การตลาดของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งรวมถึงการลดความผันแปรหรือความเสี่ยงในเรื่องของราคาและรายได้ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดปัญหาเรื่องความจำเป็นในการใช้แรงงาน การส่งเสริมอย่างต่อเนื่องให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลของการใช้สารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพในระยะยาวและการเชื่อมแผนงานบูรณาการร่วมกับภาคีหน่วยงาน แหล่งทุน การสร้างกระบวนการที่เอื้ออำนวยให้เกิดการประสานความร่วมมือเข้าร่วมของกิจกรรม และการเข้าร่วมงานในโครงการ การเปิดให้เป็นเวทีสาธารณะ เพื่อเปิดโอกาสในการเข้าถึง ประเด็นยุทธศาสตร์ของจังหวัดว่าด้วย “ความมั่นคงทางอาหาร” จังหวัดนครปฐม

ABSTRACT

This Study is conducted with approach of a research and development project. It expects at the end to identify the factors with incentives causing farmers and peasants in Nakhon Pathom province decide to cultivate non-pesticide vegetables with additional assumptions on development as (1) to encourage farmers and peasants to achieve the Good Agricultural Practice licenses in organic food products in the future; (2) to improve agricultural food processing with the extension of food safety markets and (3) to find ways to integrate all food supply-chain sections with strengthening of cooperation among those potential concerned. The 100 households are selected by the purposive sampling from 20 sub-districts as targets of the Project. The methodology of this Study is undertaken with customizing of questionnaires to explore consumers' needs for non-pesticide products, using of household accounting with economic sufficiency model, farm accounting, practicing on rice vegetables and fruits with non-pesticide cultivation, soil analysis, learning process with group dynamic on using of appropriate fertilizer and benefits of chemical substance reduction, community markets, packaging and logistics development and blood sampling test for pesticide pre- and post- project.

The study shows concrete practices with motivations both from group and individual initiatives. Around 60 % of sampling population are interested to join the groups with changing of behaviors on organic plants cultivation and then meeting of satisfaction for food safety licenses; around 30% of sampling populations are found with endeavor to reduce or cease chemical substances and pay more attention to cultivate non-pesticide plants and around 10% of sampling population are not interested in this Project. While at the completion of the Project, around 50% of sampling population can develop their marketing competencies with logistics management skills.

However for the further develop with sustainability, the Study indicates that close and persistent cooperation among concerned sectors covering spectrum of efforts, i.e. government and non-government entities and academia shall be drawn out with engagement of farmers and peasants, responding to main purposes for their self-development with increase of skills and mainstreaming of non-pesticide plant supplies and demands in the niche and public markets. At the end of the Study, it clearly states with strong message that the Provincial and Public Policies of Nakhon Pathom shall be issues with reflection of shades of “food security activities”, in order to keep persistency of implementation and changing of behaviors for all.

กิตติกรรมประกาศ

ผลการดำเนินการโครงการวิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม สำเร็จได้ด้วยดี ขอขอบพระคุณคณะบุคคลที่ให้การอนุเคราะห์ และการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้จากบุคคลหลายฝ่าย โดยมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งเป็นผู้ให้ทุนในงานวิจัยและพัฒนา และความร่วมมือจากหน่วยงานภาคี เครือข่าย อาทิ ท้องถิ่น (อปท.) งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม นักวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ตลาดนัดศิลปากร มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ตลาดสุขใจ ตลาดนัดเพื่อสุขภาพวัดห้วยจรเข้มะ สถานีพัฒนาที่ดินนครปฐม ฟาร์มเครือข่ายเกษตรกรรมจังหวัดนครปฐม คณะทำงานสหภาพความร่วมมือภาคประชาชนและผู้บริโภคทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะจากกระบวนการเรียนรู้ ทำให้การสรุปรายงานในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น คณะทำงานขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

หากประโยชน์และคุณค่าอันเกิดจากการสรุปผลการดำเนินงานฉบับนี้ เป็นเครื่องหมายของความพยายาม มานะ อดทน มุ่งมั่น สู่ความสำเร็จ ขอเป็นกำลังใจให้กับผู้อ่าน และการนำไปปรับใช้หรือเพื่อการต่อยอดในการวิจัย และพัฒนาเพื่อให้เกิดคุณภาพการต่อชุมชนสังคม ให้เกิดพลังในขับเคลื่อนที่ยิ่งใหญ่ในอนาคตกับการพึ่งตนเองของชุมชน สู่ฐานคิดในเชิงนโยบาย ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้อย่างมีกระบวนการเรียนรู้และเท่าทันต่อสถานการณ์ที่ต้องปรับรับสู่กับการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมสืบไป

สารบัญ

	หน้า
RDG55A0022 : โครงการวิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร	ก
จังหวัดนครปฐม	
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย	1
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	13
2 วรรณกรรมและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรปลอดภัย	16
รูปแบบระบบการเกษตรยั่งยืนที่เหมาะสม	17
แนวคิดความมั่นคงทางอาหาร	19
แนวคิดเกี่ยวกับการตลาด	22
ปัจจัยการสนับสนุน	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	26
3 วิธีวิจัยและพัฒนา	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
วิธีการดำเนินกิจกรรมรูปธรรมและการหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้	29
การเก็บรวบรวมข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	30
4 ผลการดำเนินงาน	31
ภาพรวมจากตาราง (ตารางที่ 2)	61
ข้อควรรู้: การตรวจสอบสภาพดิน	64
ปัจจัยแวดล้อมด้านการเกษตร	71
ความต้องการของชุมชน	72
ผลการตรวจหาสารพิษในเลือด	73
สรุปผล	93

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน	93
แนวทางการดำเนินงานการคัดกรองครั้งต่อไป	93
การพัฒนาเพื่อการผลิต	97
แผนผังแสดงการขับเคลื่อน	102
ศูนย์เรียนรู้กองทุนสวัสดิการวันละบาทตำบลมาบแค	103
รายชื่อคณะทำงานตำบล	106
กรณีศึกษา: ครั้วเรือนต้นแบบ นางสังวร คล้ายสถาพร	107
ศูนย์เรียนรู้เกษตรปลอดภัยและการจัดการลุ่มน้ำทำกิน ตำบลคลองนกระทุง	109
กรณีศึกษา : ข้าวนาปรังต้นแบบ ข้าว กข.41	113
ครั้วเรือนอาสาต้นแบบการปลูกพืชผักอินทรีย์	115
รายชื่อคณะทำงานตำบลคลองนกระทุง	116
ศูนย์เรียนรู้พื้นที่นอสองตำบล ห้วยขวาง-ทัพหลวง	117
รายชื่อคณะทำงานตำบลทัพหลวง	123
ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจน้ำดื่มตำบลสามง่าม	124
รายชื่อคณะทำงานตำบลสามง่าม	129
ศูนย์เรียนรู้วิถีพอเพียงตำบลห้วยด้วน	130
ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ตำบลคลองโยง	134
กรณีศึกษา : ครั้วเรือนต้นแบบ นางกรรณิการ์ เอี่ยมสุวรรณ	136
รายชื่อคณะทำงานตำบลคลองโยง	138
ศูนย์เรียนรู้เกษตรท่องเที่ยวตำบลบางช้าง	139
รายชื่อคณะทำงานตำบลบางช้าง	144
ศูนย์การเรียนรู้เกษตรแปรรูปการเพาะเห็ด ตำบลหอมเกร็ด	145
รายชื่อคณะทำงาน ตำบลหอมเกร็ด	149
ศูนย์เรียนรู้ เกษตรกรรมยั่งยืนบ้านหลักเมตร ตำบลทุ่งขวาง	150
รายชื่อสมาชิกเครือข่ายตำบลทุ่งขวาง	151
แผนการต่อยอดกิจกรรมบูรณาการเพื่อการขยายการเรียนรู้	152
สรุปภาพรวมจากแผนการทำบัญชีครัวเรือน	153
การเรียนรู้เรื่องตลาดนัดเพื่อสุขภาพ	154
แผนงานการบูรณาการในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร	160
ปัญหาอุปสรรค	162
สรุปผลและข้อเสนอแนะ	164

บรรณานุกรม	174
ภาคผนวก ก.	
ครัวเรือนต้นแบบเกษตรปลอดภัย	175
ภาคผนวก ข.	183
ประวัติผู้วิจัย	184

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	รายชื่อผู้ตรวจสอบสภาพดิน	60
2	ผลการตรวจค่าดิน	61
3	ผลการวิเคราะห์ดิน	62
4	ระดับชั้นของอินทรีย์วัตถุในดิน	62
5	ข้อมูลด้านการเกษตร	66
6	สรุปผลการตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 1-2 (1-98 ราย)	77
7	สรุปผลการตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 (1-60 ราย)	86
8	รายชื่อผู้ที่รอผลการรับรองมาตรฐานความปลอดภัย	96

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นครปฐมเป็นพื้นที่เป้าหมายหลักของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมีศักยภาพเป็นจังหวัดที่รองรับการขยายตัวของกรุงเทพฯ มีพื้นที่ 2,168.327 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,355,204 ไร่ เท่ากับ ร้อยละ 0.42 ของพื้นที่ทั้งหมดในประเทศ ประกอบกับการมีแม่น้ำท่าจีนเป็นสายใยชีวิตที่ทำให้สภาพพื้นที่เพาะปลูกและแหล่งน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งผลิตอาหารสู่การเป็นครัวโลก ซึ่งเอื้อต่อทิศทางการพัฒนาจังหวัดอันรวมถึงยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืน โดยมีวิสัยทัศน์คือ “ความเป็นหนึ่งด้านอาหารปลอดภัย เกษตรอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่ได้มาตรฐานสากล” มีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ ประกอบด้วยอำเภอเมืองนครปฐม อำเภอกำแพงแสน อำเภอนครชัยศรี อำเภอดอนตูม อำเภอบางเลน อำเภอสองพี่น้อง อำเภอพุทธมณฑล และมีทั้งหมด 106 ตำบล 930 หมู่บ้าน มีประชากรจำนวน 860,246 คน คิดเป็นทั้งหมด 320,439 ครัวเรือน ในจำนวนนี้เป็นเกษตรกรจำนวน 183,602 คน คิดเป็นครัวเรือนการเกษตรทั้งสิ้น 53,244 ครัวเรือน (ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดนครปฐม ปี 2548 : ศูนย์ CEDIS 4 จังหวัด)

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดนครปฐมถูกใช้เพื่อการเกษตรกรรมทั้งด้านพืช การปศุสัตว์ และการประมง คิดเป็นร้อยละ 62.56 ของพื้นที่ทั้งหมด หรือประมาณ 847,920 ไร่ สภาพการเกษตรโดยทั่วไปเกษตรกรจำแนกพื้นที่ทำการเกษตรตามภูมิปัญญาท้องถิ่น พื้นที่ดอนปลูกพืชไร่ เลี้ยงสัตว์ พื้นที่ราบลุ่มปลูกข้าว พืชผัก ไม้ผล เลี้ยงปลา ประกอบกับมีระบบชลประทานที่ครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 76 ของพื้นที่ทั้งหมด มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านจากทิศเหนือสู่ทิศใต้ และเส้นคูคลองแผ่กระจายไปทั่วพื้นที่ ประชากรเกษตรกระจายในทุกพื้นที่ (ยกเว้นเขตเทศบาล) โดยมีประชากรเกษตรประมาณ 4.2 คน ต่อครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ ประสบการณ์ และเป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้า ด้วยปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ทำให้จังหวัดนครปฐมมีศักยภาพในการเกษตรกรรมสำหรับการผลิตด้านการเกษตร เกษตรกรคำนึงถึงการผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมีไม่ว่าจะเป็นสาขาปศุสัตว์ และประมง โดยนำเทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการเกษตรเพื่อให้ผลิตผลมีปริมาณและคุณภาพ ผลผลิตการเกษตรใช้เพื่อการบริโภคภายในจังหวัด และส่งไปจำหน่ายยังกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง บางส่วนส่งไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยในปี 2544 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสาขาเกษตรกรรมมีมูลค่าประมาณ 7,136 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 7.1 ซึ่งทำรายได้ให้กับจังหวัดในลำดับที่ 3 รองจากสาขาการบริการสาขาอุตสาหกรรม ตามลำดับ

สำหรับสาขาพืช สภาพการเพาะปลูกโดยทั่วไปจะสอดคล้องตามลักษณะและศักยภาพของดิน ส่วนใหญ่เกษตรกรนิยมปลูกพืชเชิงเดี่ยว พืชที่ปลูกได้แก่ ข้าว รองลงมาเป็นไม้ผล พืชไร่ พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกข้าวเกษตรกรทำนาปีและนาปรังกระจายทุกอำเภอโดยในปี 2546 พื้นที่ปลูกข้าวนาปี 377,957 ไร่ และข้าวนาปรัง 404,162 ไร่ พันธุ์ข้าวที่ใช้ กข.35 สุพรรณบุรี 1 ปทุมธานี 1 ชัยนาท 1 ผลผลิตเฉลี่ย 851 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตมีโรงสีหรือพ่อค้ามารับซื้อถึงแปลงเกษตรกร ไม้ผลปลูกกันหลายชนิดและกระจายทุกอำเภอ เกษตรกรที่ปลูกไม้ผลมีความชำนาญและประสบการณ์สามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนาผลผลิตให้ออกนอกฤดูและพัฒนาพันธุ์เพื่อการจำหน่าย ไม้ผลมีพื้นที่ปลูกประมาณ 108,268 ไร่ ไม้ผลเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ส้มโอ ฝรั่ง ชมพู่ มะม่วง และมะพร้าวน้ำหอม โดยเฉพาะส้มโอและมะพร้าวน้ำหอมเป็นผลไม้ที่มีชื่อเสียงของจังหวัดมีตลาดจำหน่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สำหรับพืชไร่ที่นิยมปลูกและทำรายได้คือ อ้อยสำหรับการป้อนโรงงานอุตสาหกรรม โดยจะปลูกกันมากที่อำเภอเมือง อำเภอกำแพงแสน และอำเภอดอนตูม โดยในปี 2546 มีพื้นที่ปลูกประมาณ 67,808 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 10 ตันต่อไร่ พืชผักเกษตรกรปลูกกันเกือบทุกชนิดกระจายทุกอำเภอมีพื้นที่ปลูกประมาณ 57,946 ไร่ ผลผลิตรวมประมาณ 104,295 ตัน กระบวนการผลิตให้ความสำคัญกับพืชผักปลอดสารพิษมากขึ้น โดยมีการรวมกลุ่มผลิตตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม ผลผลิตมีบริษัทมารับซื้อถึงแปลงเกษตรกร อาทิ ผักบุ้ง หน่อไม้ฝรั่ง ข้าวโพดฝักอ่อน พริก กระเจี๊ยบเขียว ในด้านไม้ดอกไม้ประดับถึงแม้จะมีพื้นที่ปลูกน้อยประมาณ 12,892 ไร่ เมื่อเทียบกับพืชอื่น ๆ แต่ก็สามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัด ไม้ดอกไม้ประดับที่สำคัญได้แก่ กล้วยไม้ มะลิ กุหลาบ ดอกกรัก โดยเฉพาะกล้วยไม้เกษตรกรให้ความสำคัญการผลิตตามระบบเกษตรที่ดีที่เหมาะสม เช่นเดียวกับพืชผัก มีพื้นที่ปลูกประมาณ 6,125 ไร่ ผลผลิตประมาณ 52,252 ตัน กล้วยไม้มีตลาดจำหน่ายทั้งภายในและต่างประเทศ (ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม)

การพัฒนาการเกษตรและชนบทของประเทศไทยคือการทำเกษตรทางเลือก เหตุผลเนื่องจากปัญหาของความล้มเหลวด้านการพัฒนาการเกษตรตามแนวทางการปฏิวัติสีเขียว ทำให้ที่ผ่านมาภาคการเกษตรไทยประสบปัญหาวิกฤตที่ต่อเนื่อง ราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำในขณะที่ต้นทุนปัจจัยการผลิตกลับเพิ่มขึ้น การใช้สารเคมีการเกษตรที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้ผลิต ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม และปัญหาความยากจนของเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง (วิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ.2535) การผลักดันให้เกิดการผลิตปลอดภัยในระบบเกษตรทางเลือก การผลิตพืชปลอดภัยและมีคุณภาพ เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตะวันตก ส่งผลให้เกิดการผลิตอาหารปลอดภัย ปัจจุบันการผลิตจำเป็นต้องมีการรวมกลุ่มและดำเนินการเป็นเครือข่ายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับรู้ ปรับปรุงมาตรฐานและข้อกำหนดที่มีการตกลงระหว่างสมาชิกและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้การกำกับควบคุมของภาครัฐ (ศูนย์ CEDIS 4 จังหวัด) และจังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ราบกลุ่มเหมาะสมกับการเกษตร ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักด้านการเกษตรกรรม และเป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตร

ที่สำคัญแหล่งหนึ่ง ปัจจุบันผู้บริโภคมีความต้องการเลือกบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีคุณภาพตามมาตรฐานความปลอดภัยด้านอาหารจึงเป็นความต้องการของประชาชนในสังคม เพื่อการบริโภค และการสร้างระบบสุขภาพของผู้บริโภคและของตนเอง แต่ที่ผ่านมาผลผลิตสินค้าเกษตรและอาหาร โดยเฉพาะสินค้าเกษตรประเภทพืชยังไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค มีสารเคมีตกค้าง มีศัตรูพืชและจุลินทรีย์ปนเปื้อนคุณภาพความปลอดภัยของผลผลิตยังไม่เป็นไปตามมาตรฐาน เกษตรกรในฐานะผู้ผลิตยังไม่มีความรู้ทักษะและความชำนาญในการผลิตที่มีการควบคุมและปฏิบัติตามมาตรฐานระบบการผลิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย โดยส่งเสริมให้มีการผลิตสินค้าเกษตรด้านพืชตามระบบการจัดการคุณภาพ หลักปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP) และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ GAP เป็นระบบการจัดการคุณภาพด้านการผลิตทางการเกษตร ซึ่งใช้ในการควบคุมกระบวนการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีความปลอดภัย ปราศจากการปนเปื้อนจากสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช จุลินทรีย์ก่อโรค และโดยดำเนินการผลิตอย่างเป็นระบบ มีการจัดการที่ดี ถูกต้องและเหมาะสม โดยคำนึงถึงสุขภาพของผู้ปลูก สุขภาพของผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม (ศูนย์ CEDIS 4 จังหวัด)

ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการพัฒนา สามารถวิเคราะห์ปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารในด้านต่างๆ กล่าวคือ

1) **ปัญหาความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรอาหาร** ตลอดการพัฒนาทางเศรษฐกิจหลายทศวรรษที่ผ่านมา แม้ประเทศไทยจะมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจนทำให้ประเทศกลายเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับกลาง (Medium Income Country) แต่ก็ต้องแลกกับความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติในด้านต่างๆ เช่น การสูญเสียพื้นที่ป่าไม้ของประเทศอย่างรวดเร็ว โดยที่ผ่านมาพื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2504 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ 171 ล้านไร่ หรือร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ประเทศ และลดลงเหลือประมาณ 25 ล้านไร่หรือประมาณ 81 ล้านไร่ หรือร้อยละ 25.3 ของพื้นที่ประเทศเท่านั้นในปัจจุบัน โดยในส่วนของป่าชายเลนนั้นประเทศไทยเคยมีป่าชายเลนเมื่อปี 2504 ถึง 3,679 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 2.3 ล้านไร่) แต่หลังจากนั้นได้ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในช่วงหลังปี 2521 พื้นที่ป่าชายเลนลดลงเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของการทำนาเกลือ ปัจจุบันคาดว่าพื้นที่ป่าชายเลนเหลืออยู่เพียงประมาณ 1,500 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น (ข้อมูลจากกรมป่าไม้) การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของดิน การลดลงของความหลากหลายทางชีวภาพ รวมไปถึงปัญหาเกี่ยวกับความแห้งแล้งด้วย ปัญหาของทรัพยากรน้ำ แม้ว่าประเทศไทยจะมีปริมาณน้ำหมุนเวียนที่ใช้ได้ในประเทศ (Internal Renewable Water Resource) ในระดับที่มากกว่าเกณฑ์เฉลี่ยที่ยอมรับได้ขององค์การสหประชาชาติ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ประเทศไทยถือว่ามีปริมาณน้ำหมุนเวียนที่ใช้ได้ในประเทศค่อนข้างน้อย โดยปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยของประเทศไทยในช่วง 45 ปีที่ผ่านมามีแนวโน้มลดลงในอัตราร้อยละ 0.4 ต่อปี โดยปัญหาที่สำคัญที่สุดคือการจัดการเรื่องน้ำ เพราะแม้ว่าประเทศไทยมีปริมาณน้ำท่า

เพียงพอต่อความต้องการ แต่มักจะประสบปัญหาขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งและประสบอุทกภัยในฤดูฝน และมีโอกาสมากยิ่งขึ้นที่ปัญหาการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศที่จะกระทบต่อไทยยิ่งกว่าหลายประเทศในภูมิภาคนี้ ความเสื่อมโทรมของดิน ที่ดินเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการผลิตอาหารของประเทศ แต่ที่ผ่านมามีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดินอย่างไม่เหมาะสม เกิดปัญหาชะล้างพังทลายของดินในอัตราสูง มีการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างไม่เหมาะสมและเพิ่มขึ้น พื้นที่ดินของประเทศเกิดปัญหาความเสื่อมโทรม เช่น การเกิดดินเค็ม ดินเปรี้ยว และดินขาดอินทรีย์วัตถุ จนอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยมีสภาพปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินรุนแรงยิ่งกว่าประเทศเพื่อนบ้านทั้งหมดในภูมิภาคนี้ โดยพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมดของประเทศอยู่ในสถานะเสี่ยงหากไม่มีการจัดการฟื้นฟูดินอย่างเร่งด่วน

2) ปัญหาของระบบการผลิตอาหารที่ไม่ยั่งยืน ระบบการผลิตอาหารของไทยซึ่งในอดีตเป็นระบบการผลิตแบบผสมผสาน ได้ค่อยๆ เปลี่ยนเป็นการผลิตเชิงเดี่ยวที่มีการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์อย่างเดียว ไม่กี่ชนิดในพื้นที่ขนาดใหญ่หรือมีปริมาณมากๆ ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาหลายประการ เช่น การใช้ปุ๋ยและสารเคมีการเกษตร เกษตรกรต้องพึ่งพาปุ๋ยและสารเคมีการเกษตรซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากซากฟอสซิล จากข้อมูลพบว่า ในปี 2514 ประเทศไทยใช้ปุ๋ย 128,139 ตัน และเพิ่มขึ้นเป็น 321,700 ในปี 2525 หลังจากนั้นเป็นต้นมา การเพิ่มการใช้ปุ๋ยในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยเพิ่มขึ้นสูงถึง 1,763,028 ในปี 2542 ตัวเลขปี 2550 พบว่า มีการนำเข้าปุ๋ยปีละ 3.4 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 45,136 ล้านบาท มีการนำเข้าสารกำจัดศัตรูพืชปีละ 116,322 ตัน มูลค่า 15,025 ล้านบาท เกือบทั้งหมดนำเข้าจากต่างประเทศ ต้นทุนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืชกลายเป็นต้นทุนสำคัญของการผลิตในภาคการเกษตรของไทย จากผลการสำรวจพบว่าต้นทุนดังกล่าวมีมูลค่าสูงมากกว่า 1/3 ของต้นทุนการปลูกพืชทั้งหมดของเกษตรกร ระบบอาหารที่ผูกติดกับการใช้ปุ๋ยและสารเคมีการเกษตรเช่นนี้มีอนาคตที่มืดมน เนื่องจากผูกติดกับการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลซึ่งจะมีราคาแพงมากขึ้นๆ หากในอนาคต 30-40 ปีข้างหน้า น้ำมันปิโตรเลียมหมดไปจากโลก เกษตรกรรมที่ผูกติดกับเชื้อเพลิงเหล่านี้ก็จะหมดอนาคตตามลงไปด้วย ปัญหาพันธุกรรมในการผลิตอาหาร ระบบอาหารที่เป็นอยู่ปัจจุบันเผชิญกับปัญหาสองประการที่เกี่ยวข้องกันคือ ในด้านหนึ่งเป็นการลดลงของความหลากหลายของพืชและสัตว์เนื่องจากระบบการผลิตแบบเชิงเดี่ยว ดังที่เห็นได้จากพื้นที่ปลูกข้าวของไทยมากกว่าร้อยละ 90 ใช้พันธุ์ข้าวประมาณ 10 สายพันธุ์เท่านั้น หรือการเลี้ยงสัตว์แบบอุตสาหกรรมนั้นทำให้ความหลากหลายของพันธุ์ไก่ เป็ด และสัตว์เลี้ยงอื่นๆ หดหายลงเป็นลำดับ ในอีกด้านหนึ่งทำให้เกิดการผูกขาดพันธุ์พืชโดยบริษัทขนาดใหญ่และบรรษัทข้ามชาติ ตัวอย่างเช่น เมล็ดพันธุ์ฝัก และเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดในประเทศไทยทั้งหมดอยู่ในมือของบริษัทขนาดใหญ่ไม่ถึง 5 บริษัท เมล็ดพันธุ์ส่วนใหญ่เป็นเมล็ดพันธุ์ลูกผสมซึ่งไม่สามารถเก็บรักษามล็ดพันธุ์เอาไว้ได้เอง เป็นการทำลายการสร้าง ความหลากหลายของวิถียุทธกรรมและชุมชนท้องถิ่น นอกเหนือจากนี้ยังมีแนวโน้มที่ทำให้บริษัทขนาดใหญ่สามารถขยายอิทธิพลขยายตัวออกไปมากยิ่งขึ้น จากการส่งเสริมการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวลูกผสม และการผลักดันพืชดัดแปลงพันธุกรรม (GMO) ให้สามารถปลูกเพื่อการค้าในประเทศไทย โดยขณะนี้ปัญหาการ

ปนเปื้อนทางพันธุกรรมของพืชตัดแปลงพันธุกรรม (GMO) กับพืชทั่วไป ในสัดส่วนที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารได้ปรากฏขึ้นแล้ว ดังผลการสุ่มตรวจตัวอย่างของแผนงานฐานทรัพยากรอาหารพบว่ามีพืช 5 ชนิดปนเปื้อน คิดเป็นค่าเฉลี่ยร้อยละ 2-4 การลดลงของเกษตรกรรายย่อยและการขยายตัวของธุรกิจการเกษตรขนาดใหญ่ เกษตรกรรายย่อยซึ่งมีสัดส่วนมากที่สุดของประชากรของประเทศมีแนวโน้มลดลงเป็นลำดับ เนื่องจากปัญหาหนี้สินซึ่งเกิดจากต้นทุนการผลิตสูงแต่ขายผลผลิตการเกษตรได้ในราคาต่ำ ตัวเลขหนี้สินของเกษตรกรในระบบทั้งหมดสูงถึง 450,000-750,000 ล้านบาท ในขณะที่อายุเฉลี่ยของเกษตรกรมากขึ้นอยู่ระหว่าง 45-51 ปี เพราะลูกหลานเกษตรกรและคนรุ่นใหม่ไม่ต้องการทำการเกษตรอีกต่อไป ในทางตรงกันข้ามกลับมีแนวโน้มว่าการผลิตแบบพันธสัญญาซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัญญาที่ไม่ชอบธรรมกลับเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับที่มีแนวโน้มว่ากลุ่มธุรกิจการเกษตรขนาดใหญ่ และนักลงทุนรายใหญ่ได้เข้ามาลงทุนในภาคเกษตรมากขึ้นนับตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา รวมทั้งบริษัทที่ทำธุรกิจอื่น เช่น ธุรกิจน้ำมัน เป็นต้น

3) ปัญหาโครงสร้างของที่ดินทำกินและสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากร ปัญหาโครงสร้างการเข้าถึงและสิทธิในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเป็นปัญหาใหญ่และเป็นปัญหารากฐานสำคัญเป็นทั้งต้นเหตุและผลพวงของปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคม ดังที่ตัวเลขทางสถิติของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรระบุว่าเกษตรกรประมาณร้อยละ 60 ต้องเช่าที่ดินทำกิน มีเกษตรกรที่เป็นผู้ที่ไร้ที่ดินทำกินกว่า 800,000 ครอบครัว และมีเกษตรกรที่มีที่ดินขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการทำกินประมาณ 1,000,000 ครอบครัว โดยในส่วนของชาวนาที่ไม่มีที่นาเป็นของตนเองมีสูงถึงร้อยละ 40 ของชาวนาทั้งหมด ในขณะที่ในพื้นที่ภาคกลางสัดส่วนชาวนาไร้ที่ดินสูงถึงร้อยละ 70-90 ซึ่งหากราคาข้าวและอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้นเจ้าของที่ดินก็จะเพิ่มราคาเช่าสูงขึ้น เช่น ในระหว่างปี 250-2551 ราคาเช่านาได้เพิ่มขึ้นเฉลี่ยเป็น 2 เท่าหรือไม่เจ้าของที่ดินก็จะเรียกคืนที่ดินมาทำการผลิตเอง ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ความขัดแย้งเกี่ยวกับปัญหาที่ดินได้ปรากฏมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ตัวอย่างเช่น ปรากฏการณ์ที่เกษตรกรเข้าไปยึดครองที่ดินจากสวนปาล์มของนายทุนที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี และการที่เจ้าของที่ดินขับไล่ชาวนาออกจากที่นาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

4) บทบาทของการค้าปลีกขนาดใหญ่และการค้าสมัยใหม่ (Modern Trade) ที่มีบทบาทมากขึ้นในระบบกระจายอาหาร นอกเหนือจากระบบการผลิตแล้ว ระบบการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบค้าปลีกได้ถูกครอบครองโดยบริษัท ห้างสรรพสินค้าทั้งแบบค้าส่ง และค้าปลีกกระจายยึดครองถนนและสี่แยกสำคัญในกรุงเทพ ขยายเข้าไปในท้องถิ่นและรุกคืบเข้าไปถึงระดับหมู่บ้าน ประเมินการว่าตลาดมากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าโภคภัณฑ์ทั้งหลายอยู่ในมือของ "การค้าสมัยใหม่ (Modern Trade)" เหล่านี้แล้ว และกำลังขยายออกไปควบคุมตลาดส่วนใหญ่ได้ภายในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปีข้างหน้า ร้านค้าปลีกรายย่อย ตลาดสด ตลาดนัด แผงข้างถนน ถูกเบียดขับออกไปอย่างรวดเร็ว ขณะนี้บริษัทเหล่านี้กำลังผลิตสินค้าขึ้นของตัวเองในสัดส่วนมากขึ้นๆ เช่นเดียวกันก็มีการว่าจ้างให้เกษตรกรทำการเกษตรในระบบพันธสัญญาเพื่อป้องกัน

ตลาดของตน นอกจากนี้ การควบคุมระบบการตลาดดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อระบบอาหารและวัฒนธรรมอาหารของท้องถิ่นทั้งระบบ เช่น ไม่มีพื้นที่สำหรับผักพื้นบ้านต่างๆ การลดลงของความหลากหลายของอาหารท้องถิ่น รวมถึงพฤติกรรมบริโภคที่จะถูกปรับเปลี่ยนไปตามการกำหนดของบริษัท สถานะของระบบอาหารและวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นจะเป็นอย่างไรท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงนี้

5) การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลกและผลกระทบต่อการผลิตอาหาร การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจโลก กระตุ้นให้เกิดการบริโภคและการผลิตอย่างขนานใหญ่ กิจกรรมการผลิตและการบริโภคที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลมากขึ้น มีการปลดปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ไปสู่บรรยากาศโลก จนเกิดภาวะโลกร้อน ในขณะที่การลดลงของพื้นที่ป่าไม้จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมและเมือง ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ทำให้ความสามารถที่ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ลดลง เป็นการเร่งภาวะเรือนกระจก จากการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศโลกระหว่างประเทศ (IPCC) คาดการณ์ว่า ในปี 2643 (ค.ศ.2100) อุณหภูมิโลกจะสูงขึ้น 1.4 – 5.8 องศาเซลเซียส และจะทำให้น้ำทะเลสูงขึ้นประมาณ 0.9 เมตร เพราะการละลายของน้ำแข็งขั้วโลก ทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมบางแห่งและฝนแล้งในบางประเทศ คณะกรรมการฯ คาดว่าในอนาคตอีกประมาณไม่ถึง 20 ปีข้างหน้า พื้นที่เกษตรกรรมมากกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่เกษตรกรรมในประเทศจีน อินเดีย เอเชียกลาง ตะวันออกกลาง และอเมริกา จะกลายเป็นพื้นที่แห้งแล้ง ประเทศริมฝั่งทะเลอาจจะประสบปัญหาน้ำท่วม รวมทั้งผลกระทบต่อเศรษฐกิจเติบโตของพืชและความหลากหลายทางชีวภาพ คณะกรรมการฯ ยังประเมินว่า เกษตรกรรายย่อยในภูมิภาคเอเชียซึ่งมีมากถึงร้อยละ 87 ของเกษตรกรรายย่อยจำนวน 400 ล้านรายทั่วโลกจะได้รับผลกระทบอย่างหนักจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากต้องพึ่งพาฝนตามฤดูกาล ในกรณีของประเทศไทยนั้น คาดว่าการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศจะส่งผลกระทบต่อการผลิตของพืชเกษตรลดลง ปัญหาการรุกคืบของน้ำทะเลและการพังทลายของพื้นที่ชายฝั่ง รวมทั้งอาจต้องเผชิญกับความผันแปรของสภาพภูมิอากาศจนเกิดความเสียหายต่อการผลิตอาหาร

6) ผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าและความตกลงระหว่างประเทศต่อระบบอาหาร การเปิดเสรีการเกษตรภายใต้ข้อตกลงการค้ากับต่างประเทศ โดยที่ไม่มีนโยบายความมั่นคงทางอาหาร การวางหลักเกณฑ์สุขอนามัย และการคุ้มครองเกษตรกรอย่างเพียงพอ ส่งผลให้เกษตรกรจำนวนไม่มากนักที่ได้รับประโยชน์ แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศได้รับผลกระทบ การเปิดเสรีกับประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น จะทำให้ประเทศไทยต้องยอมรับกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่ทำให้เกิดการผูกขาดเรื่องพันธุ์พืช การจดสิทธิบัตรสิ่งมีชีวิต การเข้ามาใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพของไทย และอาจรวมถึงการเข้ามาลงทุนในภาคการเกษตรของคนต่างชาติการเปิดเสรีภายใต้ข้อตกลงในระดับภูมิภาคเช่น ข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิระวดี – เจ้าพระยา – แม่โขง (Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy : ACMECS) ทำให้สินค้าเกษตรราคาถูก เช่น ข้าว

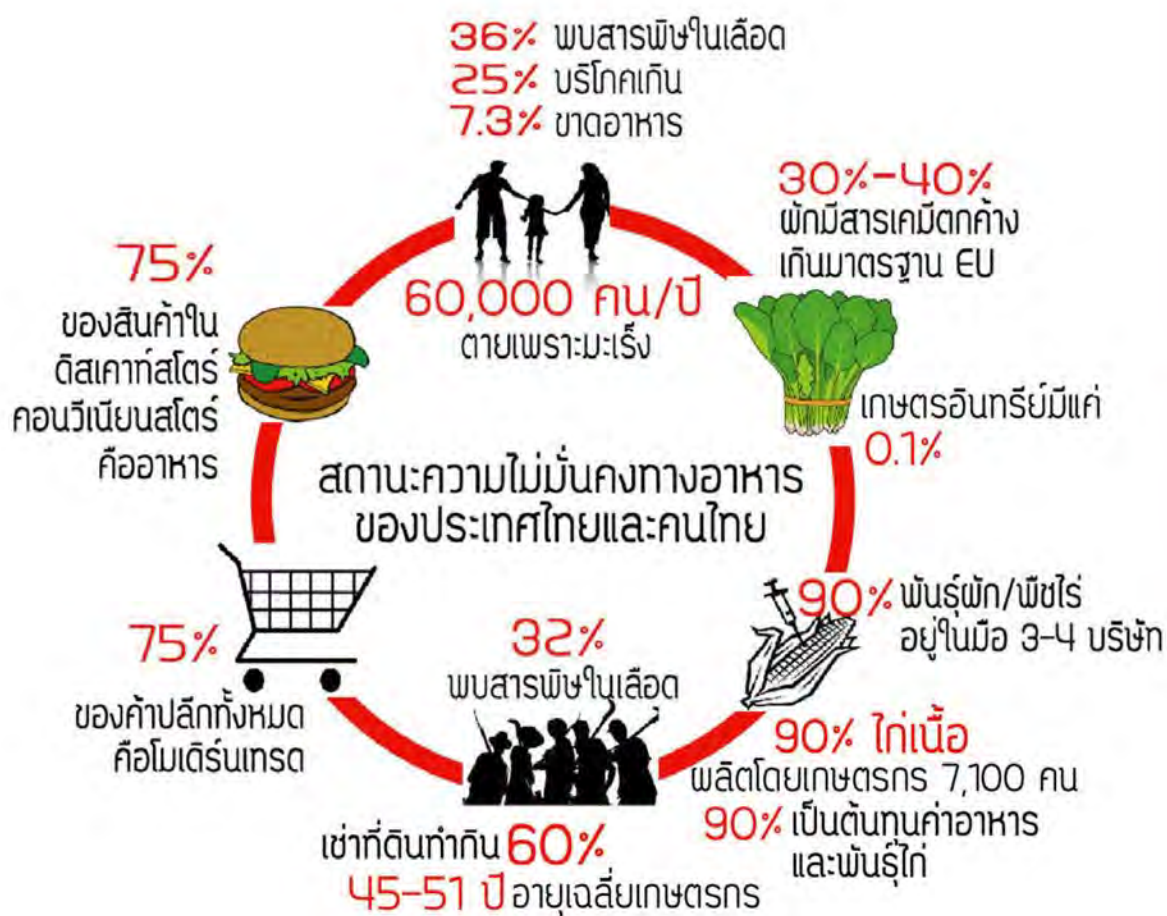
ข้าวโพด ถั่วเหลือง ฯลฯ จากประเทศเขมร ลาว และพม่าหลังไหลข้ามพรมแดนมายังประเทศไทย นอกเหนือจากนี้เกษตรกรที่ปลูกปาล์มน้ำมัน พืชผักเมืองหนาว เลี้ยงวัว อู่นม มันฝรั่ง จะได้รับผลกระทบจากสินค้าเกษตรราคาถูกลงจากจีน มาเลเซีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ตัวอย่างผลผลิตที่เคยคาดว่าจะเมื่อเปิดเสรีจะทำให้เกษตรกรไทยขายผลผลิตมีราคาดีขึ้น เช่น ราคาไม้ผลของไทย เช่น ทุเรียน มังคุด เงาะ ลำไย ลิ้นจี่ ล้วนแล้วแต่มีราคาต่ำสม่ำเสมอ ทั้งๆ ที่ประเทศไทยลงนามความตกลงเขตการค้าเสรีกับจีน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และญี่ปุ่น มานาน 2-6 ปี แล้วก็ตาม

7) ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากระบบอาหาร การใช้สารเคมีทางการเกษตรทำให้เกษตรกรได้รับพิษภัยสะสมในร่างกาย โดยเมื่อปี 2541 กรมอาชีวอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า มีเกษตรกรที่ผลการตรวจเลือดอยู่ในเกณฑ์ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการเกิดพิษ เป็นจำนวน 77,789 คน จากจำนวนเกษตรกรที่ตรวจเลือด 369,573 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 21 ของเกษตรกรทั้งหมด ในปัจจุบัน ผลการตรวจระดับของสารเคมีทางการเกษตรในเลือดของเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก โดยผลการตรวจเกษตรกรที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 924 คน พบว่ามีเกษตรกรและแม่บ้านที่มีสารเคมีตกค้างในระดับที่ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงจำนวนรวมกันถึงร้อยละ 75 ในขณะที่กลุ่มผู้บริโภคซึ่งรับประทานผักและผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีปนเปื้อนมีแนวโน้มที่จะได้รับสารพิษพอๆ กันหรือมากกว่าเกษตรกรผู้ผลิตเสียอีก ดังผลการสุ่มตรวจกลุ่มผู้บริโภคในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 1,412 คน ครอบคลุมนักศึกษา อาจารย์ และประชาชนทั่วไปพบว่า มีผู้ได้รับสารพิษในระดับที่ไม่ปลอดภัยและมีความเสี่ยงรวมกันถึงร้อยละ 89

8) การแผ่ขยายของอาณานิคมทางอาหาร วิกฤติอาหารและพลังงานที่เกิดขึ้นเมื่อปี 2550-2551 ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางอาหารขึ้นในหลายประเทศ ประเทศผู้ผลิตน้ำมัน ประเทศอุตสาหกรรม และประเทศที่ไม่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอ เริ่มกระบวนการเข้ามาเช่าที่ดิน และลงทุนทำการเกษตรในต่างประเทศอย่างขนานใหญ่ ประเทศไทยก็เป็นเป้าหมายของการเข้ามาลงทุนของต่างชาติ เช่นเดียวกัน ซาอุดีอาระเบียกำลังหาช่องทางสร้างร่วมมือกับบริษัทยักษ์ใหญ่อด้านพลังงานของประเทศอินโดนีเซีย คือ Medco Group ในการที่จะใช้ที่ดินบริเวณ Papua ประมาณ ไม่นต่ำกว่า 6.25 ล้านไร่ เพื่อปลูกข้าว บริษัทแควโลจิสติกส์ของเกาหลีวางแผนจะเช่าที่ดินขนาด 6.25 ล้านไร่ นาน 99 ปีในประเทศมาดากัสการ์เพื่อปลูกข้าวโพด และปาล์มน้ำมัน ประเทศจีนก็กำลังพยายามซื้อหรือเช่าที่ดินในทวีปแอฟริกาและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อปลูกถั่วเหลืองและพืชน้ำมัน ในขณะที่ได้ตกลงกับรัฐบาลลาวในการใช้พื้นที่ประมาณ 2 ล้านเฮกตาร์ กลุ่มทุนตะวันออกกลางได้เข้ามาหาช่องทางและแสดงเจตจำนงหลายครั้งในการใช้พื้นที่ของประเทศไทยในการผลิตอาหารเพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารของตน เช่น การขอเช่าและบริหารจัดการผลผลิตข้าวของไทย กลุ่มประเทศคณะมนตรีความมั่นคงอาหรับ (GGC) 6 ประเทศแสดงความประสงค์ต่อรัฐบาลไทยในการทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์และการปลูกข้าวในประเทศไทย กลุ่มทุนบาห์เรนตกลงร่วมกับบริษัทยักษ์ใหญ่การเกษตรของไทยจัดทำโครงการเลี้ยงสัตว์ในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย เป็นต้น

9) **วัฒนธรรมอาหารต่างชาติครอบงำวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น** การเปิดกว้างทางวัฒนธรรมผ่านนโยบายทางการค้าและการเปิดรับสื่อทำให้วัฒนธรรมการบริโภคอาหารแบบอุตสาหกรรมและการบริโภคอาหารจากวัฒนธรรมต่างชาติมีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็ก เยาวชน และคนรุ่นใหม่ จากการศึกษาของศูนย์วิจัยกสิกรไทยพบว่ามูลค่าตลาดของธุรกิจฟาสต์ฟู้ดในปี 2550 สูงถึง 1.4 หมื่นล้านบาท หรือมีส่วนคิดเป็นร้อยละ 67 ของมูลค่าธุรกิจร้านอาหารบริการจานด่วนทั้งหมด แบ่งเป็น ฟาสต์ฟู้ดประเภทไก่ร้อยละ 50 แซมเบอร์เกอร์ร้อยละ 21.4 และประเภทพิซซ่าร้อยละ 28.6 อาหารญี่ปุ่นก็เติบโตอย่างรวดเร็วในประเทศไทยโดยตัวเลขเมื่อปี 2550 นั้น มีมูลค่า 6,000 ล้านบาท และมีอัตราการขยายตัวประมาณร้อยละ 10-15 ในปี 2550 ซึ่งจำนวนร้านอาหารญี่ปุ่นในไทยนั้นมากเป็นอันดับ 5 ของโลก เป็นรองเพียงสหรัฐอเมริกา จีน เกาหลีใต้ และไต้หวัน เท่านั้น ความนิยมในอาหารญี่ปุ่นที่พุ่งสูงขึ้นส่งผลให้ประเทศไทยติดอันดับ 6 ของประเทศที่นำเข้าอาหารญี่ปุ่นสูงสุดของโลก โดยไทยนำเข้าผลิตภัณฑ์อาหารมากกว่า 100 ประเภท รวมทั้งสิ้น 4,000 รายการ และคาดว่าหลังจากที่ข้อตกลงความร่วมมือทางเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA) มีผลบังคับใช้แล้ว จะส่งผลให้ประเทศไทยมีปริมาณการนำเข้าอาหารญี่ปุ่นเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญอาหารญี่ปุ่นยังคาดการณ์ด้วยว่าตลาดอาหารญี่ปุ่นในประเทศไทยจะโตขึ้นเป็นหนึ่งในสามอันดับแรกของโลกในไม่ช้า

10) **การขาดนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหาร** โดยภาพรวมประเทศไทยยังขาดนโยบายและความตระหนักเกี่ยวกับอาหารที่ชัดเจน ประเด็นเรื่องความมั่นคงทางอาหารไม่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในหลายฉบับที่ผ่านมา ความสับสนอย่างหนึ่งคือ การออก พระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ซึ่งได้ให้อำนาจคณะกรรมการในการเสนอแนะนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านอาหารของประเทศ การจัดทำระบบเตือนภัยรวมถึงการเสนอแนะให้คณะรัฐมนตรีกำหนดเขตพื้นที่ที่จำเป็นต้องสงวนไว้เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงด้านอาหารเป็นการชั่วคราว เป็นต้น อย่างไรก็ตามยังไม่มีความก้าวหน้าที่ได้เห็นได้ชัดเจนในการดำเนินการของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับระบบอาหาร นโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับต่างๆ อีกหลายฉบับซึ่งอาจสำคัญยิ่งไปกว่านโยบาย/กฎหมายที่ได้กล่าวไปแล้ว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาในพืชและสิ่งมีชีวิต กฎหมายป่าชุมชน ร่างกฎหมายการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ร่างกฎหมายว่าด้วยพืชดัดแปลงพันธุกรรม ร่างกฎหมายเพื่อคุ้มครองที่ดินเพื่อเกษตรกรรม นโยบายการปฏิรูปที่ดิน นโยบายว่าด้วยการเจรจาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และนโยบายเกษตรกรรมอินทรีย์ ฯลฯ

ที่มา : ข้อมูลส่วนใหญ่ได้จาก กก.สาธารณสุข กก.เกษตร กก.พาณิชย์ สنج.สถิติแห่งชาติ
ยกเว้นข้อมูลพืชจากมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และสัดส่วนสินค้าอาหารจาก M+M PlanetRetail

BIO THAI
12/07/13

ปัญหาความไม่มั่นคงทางอาหารในจังหวัดนครปฐม จะเห็นได้ว่า มีปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้กระบวนการดังกล่าว ไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร ปัญหาหลักๆ ได้แก่ (1) การขาดการสนับสนุนเพื่อสร้างเสริมระบบเศรษฐกิจฐานล่าง ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร (2) การขาดกระบวนการและองค์ความรู้ในการผลิตที่มีคุณภาพสู่การรองรับระบบมาตรฐาน (3) การขาดฐานการบริหารจัดการทรัพยากร (4) การขาดฐานการเสริมหนุนการค้าเพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด (5) การขาดฐานการมีส่วนร่วมระหว่างเกษตรกร ผู้ผลิต และภาคส่วน ที่จะช่วยหนุนเสริมและเชื่อมโยงให้เกิดกลไกการจัดการร่วมตั้งแต่ต้น กลาง และปลายน้ำ เนื่องจากภาครัฐส่วนใหญ่สนับสนุนในการสร้างเศรษฐกิจเชิงโครงสร้างทางสังคม เป็นเกษตรภาคอุตสาหกรรม และสนับสนุนทุนกับผู้ประกอบการ แต่ไม่ได้หนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชนอย่างแท้จริง ไม่มีการจัดการความรู้ร่วมกัน ซึ่งทำให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าถึงแผนการพัฒนาเชิง

ยุทธศาสตร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้และการผลิตได้ ทั้งไม่สามารถผลักดันให้เป็นเชิงนโยบายด้านอาหาร การสนับสนุนของภาครัฐไม่ตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในบางกรณีรัฐ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก็ผูกขาดและใช้อำนาจในการตัดสินใจทำให้เกษตรกรผู้ผลิตไม่สามารถเข้าถึงได้อย่างต่อเนื่อง เกิดปัญหาด้านการผลิตที่มีต้นทุนที่สูง ที่ต้องอาศัยการเกษตรที่ต้องพึ่งปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง การขาดความรู้ความเข้าใจและทางเลือกในการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ ขาดความรู้ความเข้าใจในระบบการผลิตที่ทำให้ผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนสูง การผลิตขาดประสิทธิภาพ เพราะไม่ได้มีกระบวนการผลิตที่ถูกต้อง ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม ให้กับทั้งผู้ผลิต ผู้บริโภค ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ทำให้สุขภาพอ่อนแอ โรคแทรกซ้อนเกิดขึ้นได้ง่าย ทรัพยากร ระบบนิเวศน์ และสิ่งแวดล้อม ไม่เอื้อต่อการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ที่สำคัญส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในครัวเรือน เกิดปัญหาหนี้สิน เพราะรายได้น้อยกว่ารายจ่าย นอกเหนือจากการประกอบอาชีพ และรายจ่ายต่างๆ ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่มีความสมดุล ซึ่งการเก็บข้อมูลครัวเรือน ติดต่อกัน 3 เดือน ในเดือน กรกฎาคม – กันยายน 2555 จำนวน 11 ตำบล 310 ครัวเรือน พบว่า ค่าใช้จ่ายในเรื่องการเกษตร จำนวน 2,918,237.77 : ค่าปุ๋ยเคมี 580,673 บาท (ร้อยละ 19.9) ยาฆ่าแมลง 369,006 บาท(ร้อยละ 12.64) และปุ๋ยอินทรีย์ 96,085 บาท (ร้อยละ 3.29) ค่าแรง 417,416 บาท (ร้อยละ 14.3) เมล็ดพันธุ์ 217,024 บาท (ร้อยละ 7.44) ค่าน้ำมัน 166,086 บาท (ร้อยละ 5.69) ซึ่งมีรวมได้รวม 106 คัน และหนี้รายใหญ่ คือ หนี้ ธกส. (26,657,669 ล้านบาท : จากหนี้สินทั้งหมด 49 ล้านบาท) ทำให้เห็นว่า การใช้ปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลง ยังมีอัตราค่าใช้จ่ายที่สูงมากถึงร้อยละ 32.54 และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ยังมีอยู่น้อยมากคิดเป็นเพียงร้อยละ 3.29 เท่านั้น เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้เพื่อการผลิต ต้องมีการสนับสนุนกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย การลดต้นทุนการผลิตจากการประกอบอาชีพ เช่น การอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการวิเคราะห์ดิน การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ที่เหมาะกับพืชผัก ข้าว ผลไม้ต่างๆ เป็นต้น การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ วิธีการ เทคนิค ขั้นตอนต่างๆ กระบวนการผลิตที่ถูกต้อง และมีคุณภาพ และการประสานความร่วมมือกับภาคีหลัก โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการที่มีองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม กระบวนการพัฒนาเชิงรุก

แนวทางการพัฒนาเกษตรปลอดภัย ควรให้ความสำคัญในเรื่องของการตลาดให้กับกลุ่มผู้เกษตรผู้ผลิต ซึ่งรวมถึงการลดความผันแปร หรือความเสี่ยงในเรื่องต้นทุน ราคา รายได้ และการปรับประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง ให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการใช้สารเคมี รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรปลอดภัย จากสารพิษ ตลอดจนการพัฒนาห่วงโซ่อาหารสู่ผู้บริโภคที่ปลอดภัย

การสร้างมาตรฐานความปลอดภัย และการสร้างเสริมผลผลิตสินค้าทางการเกษตรตั้งแต่การเริ่มต้นกระบวนการผลิต สู่กระบวนการถึงผู้บริโภค นับว่าต้องมีการจัดการที่ต้องใช้ความประณีตในการยกระดับพัฒนา ตลอดจนการสนับสนุนกระบวนการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ การให้ความรู้ การวางแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ และการเชื่อมแผนงานร่วมกับท้องถิ่น และหน่วยงานต่างๆ ภายในจังหวัด ให้มีการพัฒนาและจัดการร่วมกันเชิงพื้นที่และเชิงประเด็น ตามปัจจัยแวดล้อมของกระบวนการผลิต ซึ่งมีแผนการอบรมให้ความรู้ การสาธิต การศึกษาดูงาน และการรณรงค์ความปลอดภัยด้านอาหาร เพื่อให้อาหารที่มีผลผลิตสู่ผู้บริโภคที่มีความปลอดภัยและได้มาตรฐาน จะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดีของประชาชน และการสร้างชุมชนเครือข่ายเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและมั่นคงในการบริหารจัดการในอาชีพของเกษตรกร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งการสร้างสัมมาชีพที่หลากหลาย ที่สามารถสร้างและพัฒนาขีดความสามารถในการสร้างรายได้เสริม หรือได้หลักให้กับครัวเรือน และชุมชน ในกระบวนการกลุ่ม การตระหนักรู้และกระบวนการพัฒนาผลิตผลเกษตรจากพืชสวน ไร่นาของเกษตรกร ซึ่งเป็นจุดเริ่มแรกของห่วงโซ่อาหารจึงต้องมีความปลอดภัยก่อนการส่งมอบให้แก่ผู้บริโภค เพื่อนำไปจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคโดยตรง ตลอดจนเพื่อนำไปเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมเกษตร การสานความร่วมมือให้มีการส่งเสริมการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรตามระบบความปลอดภัยอาหาร (Food Safety) ให้มีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าเกษตร โดยเน้นสินค้าเกษตรที่มีมาตรฐาน คุณภาพ ศักยภาพและโอกาสทางการตลาดเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าการเกษตร และผลผลิตที่เพิ่มขึ้น

แต่เนื่องจากการผลิตด้านการเกษตรที่ผ่านมามุ่งเน้นเพื่อการผลิตเชิงปริมาณที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม เกษตรกรจำนวนไม่น้อยมีการใช้สารเคมีอย่างไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จึงมีผลทำให้ผลผลิตทางการเกษตรที่ได้ไม่ปลอดภัยต่อผู้บริโภค ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และที่สำคัญกับระบบสุขภาพ ทำให้เกิดภาวะโรคแทรกซ้อนได้ง่าย และรวมทั้งก่อให้เกิดจุดอ่อนในด้านการค้าผลิตผลทางการเกษตรของเกษตรกรเองในทุกระดับ

การดำเนิน โครงการภายใต้โจทย์วิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้พึ่งพาตนเอง สามารถผลิตสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ และประกอบอาชีพการเกษตรได้อย่างยั่งยืน โดยมีการกำหนดพื้นที่เป้าหมายในกระบวนการพัฒนา จำนวน 20 ตำบล โดยมุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาเพื่อการยกระดับองค์ความรู้ การจัดการของเกษตรกรให้เกิดประสิทธิภาพด้านการผลิต ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาในขั้นตอนการผลิตและการจัดการผลิตผลหลังการเก็บเกี่ยวสินค้าเกษตรเพื่อสร้างความมั่นใจด้านมาตรฐานและความปลอดภัยให้แก่ผู้บริโภคและผู้บริโภค จากการดำเนินการสำรวจและจำแนกพื้นที่การผลิตสินค้าเกษตรตามระดับความปลอดภัย ด้วยการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มียุทธศาสตร์ความรู้ และนำไปปรับประยุกต์ใช้ในการพึ่งตนเอง และการสร้างฐานรายได้ในครัวเรือนและชุมชน โดยมุ่งเน้นกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย และการสร้างระบบการจัดการเชิงพื้นที่ โดยมีกลยุทธ์ในการสร้างเครื่องมือเพื่อการพัฒนา การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

ในกระบวนการพัฒนา การออกแบบเก็บข้อมูล และการสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ตื่นรู้ ที่จะเป็นแรงเสริมในเรื่องของการสร้างเสริมระบบสุขภาพที่ดีทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภค ซึ่งจะทำให้เกิดการขยายเครือข่ายได้เพิ่มขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรจังหวัดนครปฐม เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัยตามระบบการจัดการคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรให้ผลิตสินค้าเกษตรระบบอินทรีย์
- 2.2 เพื่อพัฒนาการผลิต การแปรรูป และเพิ่มช่องทางการสนับสนุนการตลาดสินค้าปลอดภัย
- 3.3 เพื่อการบูรณาการการดำเนินงานในการสร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัยตลอดห่วงโซ่

พื้นที่กลุ่มเป้าหมาย 20 ตำบล

เมือง	นครชัยศรี	ดอนตูม	กำแพงแสน	บางเลน	สามพราน	พุทธมณฑล
1.ทัพหลวง	วัดลำโรง**	2.ห้วยด้วน	ดอนข่อย**	5.คลองนกกระทุง	7.บางช้าง	มหาสวัสดิ์**
สวนป่า**	บางระกำ**	3.สามง่าม	สระสีมูม**	หินมูล	คลองใหม่**	ศาลายา**
		ลำลูกบัว**	4.กระต๊อบ	บางปลา**	บ้านใหม่**	9.คลองโยง
			**ทุ่งขวาง	6.บางหลวง	8.หอมเกร็ด	
			บ้านหลักเมตร	ไผ่หูช้าง**		

นิยามศัพท์เฉพาะ :

เกษตรปลอดภัยจากสารพิษ คือ พืชผักที่ระบบการผลิตมีการใช้สารเคมีในการป้องกัน ปราบปรามศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ ยังมีสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

เกษตรอินทรีย์ หมายถึง ระบบการผลิตที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม รักษาสมดุลของธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีระบบการจัดการนิเวศวิทยาที่คล้ายคลึงกับธรรมชาติ และหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมนต่างๆ ตลอดจนไม่ใช้พืชหรือสัตว์ที่

เกิดจากการตัดต่อพันธุกรรมที่อาจเกิดมลพิษในสภาพแวดล้อม เน้น การใช้อินทรีย์วัตถุ รวมถึงการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ด้วย

มาตรฐานสินค้าเกษตร หมายถึง ข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุ ที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไปกำหนดขึ้นโดยความร่วมมือ การยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นผลจากการพิจารณาร่วมกันโดยมุ่งประโยชน์สูงสุด : **กระบวนการรับรองมาตรฐาน GAP**

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง ปริมาณ อาหารบริโภคที่เพียงพอ มีความ หลากหลาย ของประเภทอาหารที่ได้รับ เนื่องจากไม่มีอาหารธรรมชาติชนิดใดสามารถให้สารอาหารที่ร่างกายต้องการได้ครบถ้วน และเป็นอาหารที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึงคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด และปลอดภัย มีระบบ มีการกระจายอาหารเพื่อการเข้าถึง โดยการเปิดพื้นที่ตลาดนัดเพื่อสุขภาพ และตลาดภายในชุมชน ตำบล และภายในจังหวัด : เน้นกระบวนการความปลอดภัย (Safety)

ห่วงโซ่อาหาร หมายความว่า วงจรการผลิตอาหารตั้งแต่วัตถุดิบ ปัจจัยการผลิต การเพาะปลูก การเพาะเลี้ยง การแปรรูป การขนส่ง การปรุง การประกอบการ บรรจุ การเก็บรักษา การจัดจำหน่าย การกระจาย จนถึงผู้บริโภค : ตามแผนการดำเนิน โครงการ ขอบเขตกระบวนการผลิตอยู่ในระดับชุมชน ตำบล และภายในจังหวัด

โลจิสติกส์ (Logistics) หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการการวางแผน การกระจายสินค้า ที่เกิด การเพิ่มมูลค่าแก่สินค้า และการบริการตลอดห่วงโซ่อุปทาน : การกระจายสินค้าในระดับชุมชน ตำบล และตลาดภายนอกชุมชน โดยเกษตรกร ขายกันเองระหว่างชุมชน และตลาดในชุมชน และการกระจายสินค้าภายนอกชุมชน เช่น การจัดการของเครือข่ายเกษตรกร โดยการนำสินค้าไปวางขายเองตามหน่วยงาน และสถานที่ต่างๆ เช่น บริเวณหน้าอำเภอกำแพงแสน โรงพยาบาล สาธารณสุข มหาวิทยาลัยเกษตร กำแพงแสน เป็นต้น

หมายเหตุ : ระดับของการพัฒนากลุ่มเครือข่ายพื้นที่เป้าหมาย ชุมชน ตำบล และภายในจังหวัด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อกระบวนการพัฒนาเกษตรปลอดภัยให้เกิดประสิทธิภาพ และได้รับการรับรองมาตรฐานความปลอดภัยอย่างน้อย 10 แปลง และขยายเครือข่ายเกษตรกรเพิ่มขึ้น กว่าร้อยละ 20-30 ในการพึ่งตนเองได้ด้านการเกษตรได้อย่างถูกต้อง

2. ทำให้ทราบผลถึงสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค มีสุขภาพที่ดีขึ้น จากการตรวจหาสารพิษในเลือด และเลือกบริโภคอาหารปลอดภัย

3. ทำให้ทราบถึงปัจจัยการเสริมสร้างความสัมพันธ์และยกระดับการจัดการแผนงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพสามารถนำผลการวิจัยและพัฒนาที่กำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและวางแผนการพัฒนาให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ มีความมั่นคงในอาชีพ และสามารถบริหารจัดการด้านการเกษตรได้อย่าง มีคุณภาพ และปลอดภัย

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุทธศาสตร์การพัฒนาการเกษตรของไทยในรอบ 4-5 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นไปตามกระแสบริโกลนิยมที่แพร่ขยายอย่างรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีการเกษตรหลังการปฏิวัติเขียว เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตทางการเกษตรเพื่อการค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การแข่งขันทางการตลาดและกระแสโลกาภิวัตน์ได้เพิ่มแรงกดดันให้มีการขยายตัวของระบบเกษตรเชิงเดี่ยว และการใช้สารเคมีเกษตรทั้งในรูปปุ๋ยเคมีและสารเคมีเพื่อกำจัดวัชพืชและป้องกันกำจัดการระบาดของโรคและแมลงในวิถีเกษตรไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อมกับผลเชิงบวกในการเพิ่มผลิตภัณท์มวลรวมด้านการเกษตร สร้างรายได้เป็นจำนวนมากจากการส่งออกสินค้าเกษตร การพัฒนาเกษตรในรูปแบบดังกล่าว แม้จะนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศและสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร แต่ก็ส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของเกษตรกรผู้ใช้สารเคมีและผู้บริโภค รวมทั้งสิ่งแวดล้อม โดยมีงานวิจัยทั้งในประเทศและจากต่างประเทศรองรับมากมาย เช่นงานวิจัยที่รวบรวมโดยองค์การอนามัยโลก นอกจากปัญหาสุขภาพแล้วการใช้สารเคมีเกษตรยังก่อให้เกิดปัญหาต่อสมรรถนะของดิน มลพิษต่อแหล่งน้ำ และการแพร่กระจายของสารพิษในอากาศในแหล่งเพาะปลูก เป็นการเพิ่มภาระต้นทุนในการจัดการดูแล สิ่งแวดล้อมให้กับประเทศ แต่ละปีภาครัฐต้องเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในการดูแลผู้เจ็บป่วยจากสารเคมีทั้งที่มีอาการเฉียบพลันและเจ็บป่วยเรื้อรังจากสารพิษตกค้างในร่างกาย ผลกระทบที่รุนแรงขึ้นดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแสเรียกร้องให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการผลิตไปสู่ระบบการผลิตที่ปลอดสารพิษและสู่ระบบเกษตรอินทรีย์แม้เสียงเรียกร้องจะได้รับการตอบรับในเชิงนโยบายจากรัฐบาลในที่สุด แต่การขับเคลื่อนในช่วงสิบปีที่ผ่านมา ก็ดูเหมือนแทบจะไม่มีผลในเชิงปฏิบัติมากนัก เพราะปัจจุบันเกษตรกรไทยกว่าร้อยละ 95 ยังคงอยู่ในวิถีการเกษตรที่ใช้สารเคมีในกระบวนการผลิตทั่วไป ดังจะเห็นได้จากปริมาณการนำเข้าสารปราบศัตรูพืชในช่วงปี 2545-2549 นอกจากไม่ลดลงแล้ว ยังคงเพิ่มขึ้นถึง 1.5 เท่า หรือโดยเฉลี่ยร้อยละ 15 ต่อปี (www.oae.go.th/imp_exp.htm)

จังหวัดนครปฐมเป็นที่ราบลุ่ม มีความอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำสายหลักของการคมนาคม และเป็นฐานทรัพยากรน้ำที่สำคัญสำหรับเกษตรกร ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม แต่เมื่อมีความเจริญ และมีการเปลี่ยนแปลง จากสังคมการเกษตรมาเป็นสังคมการเกษตรกึ่งเมืองอย่างรวดเร็ว มีนัยยะสำคัญต่อเส้นทางการพัฒนาและผลกระทบต่อวิถีชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ของบริบททำให้เกิดชุมชนมีการประกอบอาชีพ ทำการเกษตร ปลูกพืชพันธุ์หลากหลาย เพื่อการบริโภค อุปโภค ของครอบครัว บางส่วนค้าขายแลกเปลี่ยนกันเองในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง ความเอื้ออำนวยของ ดิน ฟ้าอากาศ และการปลูกพืชที่หลากหลาย ที่คอยเกื้อกูลในระบบนิเวศน์ ทำให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ จากนั้นชุมชนขยายเริ่มตัว มีผู้คนอพยพมาตั้งถิ่นฐานมากขึ้น ธรรมชาติ วิถีชีวิต การทำมาหากิน ของชุมชนดำเนินต่อไป เมื่อมีการพัฒนาจากส่วนกลางมายังพื้นที่มากขึ้น การขยายตัวของเมือง การส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการค้าขาย

ด้วยศักยภาพของพื้นที่ ที่มีดินอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำไหลผ่านที่สามารถสูบน้ำมาใช้ในการเกษตรแบบเข้มข้นได้ ไม่ต้องพึ่งน้ำฝน ไม่ต้องรอเวลา ทำการเกษตรได้ทั้งปี พื้นที่ไม่ไกลจากเมืองมากนัก เส้นทางสัญจรสะดวก ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนการผลิตของชุมชนจากเดิม เกษตรกรมักปลูกพืชผักหลากหลาย อาศัยการเกื้อกูลกันของธรรมชาติ มาเป็นการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการค้าขายเป็นหลัก ส่งพ่อค้าคนกลาง แรกๆดูเหมือนจะดี ประกอบกับดินยังมีความอุดมสมบูรณ์อยู่ พอปลูกพืชเชิงเดี่ยวต่อเนื่องนานๆ การใช้สารเคมี ปุ๋ย ยา ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์อย่างรวดเร็ว ทำให้ดินไม่สามารถอุ้มความชื้น เกิดสภาวะแห้งของผิวดินอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทุกอย่างเปลี่ยนไป ความอุดมสมบูรณ์ของระบบนิเวศน์ขาดหายไป เกษตรกรเริ่มที่จะพึ่งตนเองได้น้อยลง การปลูกพืชเชิงเดี่ยว ทำให้แต่ละครอบครัวเลิกทำนา เลิกปลูกผัก พึ่งตนเองด้านอาหาร การกินน้อยลง การปลูกพืชเชิงเดี่ยวมีต้นทุนสูง ทั้งค่าปุ๋ย ยา ค่าแรงงาน ค่าสูบน้ำ ต้องพึ่งพิงกลไกตลาด พ่อค้าคนกลาง ผลของการที่ต้องพึ่งพิงคนอื่นมากๆ ทำให้คนส่วนใหญ่ที่เป็นเกษตรกร กว่าร้อยละ 60-70 ของจำนวนประชากร เกิดความไม่มั่นคงในอาชีพ วิถีชุมชนเริ่มไม่มั่นคง จะมีอยู่บ้าง บางรายที่ประสบความสำเร็จในการปลูกพืชเชิงเดี่ยว แต่ก็ไม่มากนัก คนส่วนใหญ่เป็นผู้แพ้ในกระแสการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ เกิดหนี้สินสะสมมาจนทุกวันนี้ บางส่วนจำต้องขายที่ดินทำกินเพื่อไถ่ถอนหนี้สิน เมื่อไม่มีที่ทำกิน ก็ต้องอพยพโยกย้ายไปรับจ้างทำงานในสถานประกอบอื่นๆ หรือต้องเช่าที่ของตนเองทำกินบ้าง ถือว่าเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดิน การถือครองที่ดิน เกษตรกรมีหนี้สินก็อ่อนไหว ความไม่มั่นคงในอาชีพ บวกด้วยกระแสความเจริญ การขยายตัวของเมือง ทำให้ไม่ยากนักที่ ที่ดินที่เคยเป็นของผู้หว่านไถ จะเปลี่ยนมือไปสู่ชนชั้นนายทุนคนภายนอก โรงงานอุตสาหกรรม บ้านจัดสรร ฯลฯ เรื่องดังกล่าวเป็นเส้นทางการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เป็นปมสำคัญของวิถีชุมชนในปัจจุบัน จากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนพึ่งตนเองได้ พออยู่ พอกิน พอใช้ มีความสุข พอกระแสการพัฒนาจากส่วนกลาง ที่มาเร็วและรุนแรง ชุมชนขาดการเตรียมตัว ไม่มีความพร้อม และอ่อนล้าจากภาวะหนี้สิน การส่งเสริมการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อพัฒนาผลผลิตอย่างเข้มข้น กลับได้ทำลายความเข้มแข็งของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ สูญเสียการพึ่งตนเองมากขึ้น ทั้งการกิน การอยู่ การใช้สอยต่างๆ ต้องพึ่งเงินเพียงอย่างเดียว พอขาดเงินก็ต้องสร้างหนี้ ทำให้เกิดปัญหาโครงสร้างหนี้สิน ที่เป็นภาระหนี้ผูกพันราวกับเป็นโรคภัยที่รุมเร้าจิตภายในให้เกิดความวิตกกังวลเป็นอย่างมากกับปัญหาดังกล่าว หากไม่หาทางเยียวยาและแก้ปัญหาก็จะไม่สามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้เลย ในการวิจัยและพัฒนาโครงการ คณะผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางและสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยและพัฒนา โดยมีส่วนต่างๆ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรปลอดภัย
 - 1.1 ความหมายของเกษตรปลอดภัย
 - 1.2 รูปแบบระบบการเกษตรยั่งยืนที่เหมาะสม
- ส่วนที่ 2 แนวคิดความมั่นคงทางอาหาร
 - 2.1 ความหมายของความมั่นคงทางอาหาร
- ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับตลาด
 - 3.1 ความหมายของตลาด
 - 3.2 ปัจจัยการสนับสนุน
- ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับเกษตรปลอดภัย

1.1 ความหมายของเกษตรปลอดภัย

เกษตรปลอดภัย หมายถึง พืชผักที่ระบบการผลิตมีการใช้สารเคมีในการป้องกัน ปร่าบปราม ศัตรูพืช รวมทั้งปุ๋ยเคมีเพื่อการเจริญเติบโต ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวได้ ยังมีสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

พืชผักปลอดภัย หมายถึง การปลูกปลอดภัยจากสารพิษที่เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และสารธรรมชาติ เพื่อทดแทนการใช้สารเคมี โดยเกษตรกรมีการงดเว้นหรือยังคงมีการใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีกำจัดศัตรูพืชแต่ใช้ในปริมาณน้อย โดยผลผลิตผักที่ได้มีปริมาณสารพิษตกค้างไม่เกินปริมาณที่กำหนดไว้ เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค การปลูกผักปลอดภัยนี้มีหลายวิธี เช่น การ ปลูกผักอินทรีย์ (Organic) การปลูกผักโดยวิธีจัดการศัตรูพืชอย่างผสมผสาน (Integrated Pest Management –IPM) การปลูกผักภายใต้ระบบเกษตรที่ดีและเหมาะสม (Good Agricultural Practice–GAP) การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี การผลิตผักกางมุ้งหรือผักในโรงเรือน ซึ่งในการปลูกพืชผักทั่วไป เป็นการปลูก ซึ่งไม่มีการควบคุมปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในการกำจัดศัตรูพืช โดยผลผลิตที่ได้จากการผลิตในลักษณะนี้อาจมีความเสี่ยงต่อสารพิษตกค้าง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพทั้งของผู้ผลิต และผู้บริโภค รวมทั้งความเสียหายด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ซึ่งในการใช้สารเคมีในการเกษตรในปริมาณมากและไม่เหมาะสม ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ปัญหาสารเคมีตกค้างอันเนื่องมาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ได้สร้างความกังวลให้แก่ผู้บริโภคเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อกระทรวงสาธารณสุขได้เปิดเผยผลการสำรวจว่ามีสารเคมีกำจัดศัตรูพืชตกค้างในผลผลิตการเกษตรของไทย โดยเฉพาะพืชผักและผลไม้ ซึ่งสอดคล้องกับงานสำรวจผลกระทบต่อสุขภาพอันเนื่องมาจากการใช้สารกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยโครงการ DANIDA (IPM DANIDA 64 – T: 2547) ซึ่งพบว่าเกษตรกรร้อยละ 87.1 เป็นผู้ปลูกผัก เกษตรกรมีการใช้สารกำจัดศัตรูพืชชนิดต่างๆ 42 ชนิด โดยใช้สารเคมีที่องค์การอนามัยโลกจัดระดับความ

เป็นพิษไว้ที่ชั้น 1 เอ (พิษร้ายแรงยิ่ง) และชั้น 1 บี (พิษร้ายแรง) จำนวน 8 ชนิด และมีสารเคมี 7 ชนิดที่ได้รับการขึ้นทะเบียนว่าอยู่ในบัญชีเฝ้าระวัง ทั้งนี้พบว่ามีเกษตรกร 15 ราย ที่ยังคงใช้สารเมทาไมโดฟอส ซึ่งเป็นสารเคมีที่ประเทศไทยห้ามใช้มาตั้งแต่เดือนเมษายน 2546 สำหรับการรับพิษจากสารกำจัดศัตรูพืชพบว่าเกษตรกรแทบทุกรายเคยมีอาการเจ็บป่วยจากการได้รับพิษ มีเพียง 2 รายเท่านั้นที่ไม่เคยมีอาการ เกษตรกรร้อยละ 80 เคยมีอาการได้รับพิษในระดับปานกลาง และมีเกษตรกรเพียง 24 รายเท่านั้นที่เคยได้รับการตรวจเลือด ผลปรากฏว่ามีเกษตรกร 6 รายที่มีผลเลือดอยู่ในระดับเสี่ยง (วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมชาติ 2551)

แนวทางในการพัฒนาการเกษตรและภาคชนบทของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลา รวม 40 ปี หลังจากมีการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่หนึ่งในปี 2504 เป็นต้นมา นับได้ว่าการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของแต่ละยุคสมัย ทำให้มีการเน้นการพัฒนาไปตามปรัชญาและแนวทางที่แตกต่างกัน ซึ่งในทางรูปธรรมก็คือ มีการดำเนินนโยบายพัฒนาโดยจัดลำดับความสำคัญของภาคเศรษฐกิจต่างๆ โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย

สำหรับภาคการเกษตรของประเทศไทย เนื่องจากมีความหลากหลายของสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเงื่อนไขของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ซึ่งไม่เหมือนกัน ทำให้ลักษณะการผลิต การบริโภค การตลาด และการค้าสินค้าเกษตร มีความแตกต่างกันออกไป โดยหลังจากที่การปฏิวัติเขียว (Green Revolution) เกิดขึ้นในปี 2504 และส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเกษตรไทยในปี 2510 เป็นต้นมา แนวทางการพัฒนาการเกษตรไทยในภาพรวมได้ปรากฏชัดเจนขึ้น กล่าวคือ เปลี่ยนจากการเกษตรที่หลากหลายเพื่อยังชีพและผลิตสินค้าอาหารเพื่อตอบสนองตลาดภายในประเทศ มาเป็นการเกษตรเชิงเดี่ยวเพื่อการค้า และเน้นการผลิตสินค้าวัตถุดิบเพื่อการส่งออก โดยใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ โดยเฉพาะสารเคมีกำจัดโรคแมลง ปุ๋ยเคมี และเครื่องจักรกลการเกษตร

ทิศทางในการพัฒนาเกษตรปลอดภัย ควรให้ความสำคัญในเรื่องการตลาดของกลุ่มผู้ผลิตซึ่งรวมถึงการลดความผันแปรหรือความเสี่ยงในเรื่องของราคาและรายได้ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดปัญหาเรื่องความจำเป็นในการใช้แรงงาน การส่งเสริมอย่างต่อเนื่องให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลของการใช้สารเคมีรวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ และการปลูกกระแสอุปสงค์อาหารปลอดภัย

1.2 รูปแบบระบบการเกษตรยั่งยืนที่เหมาะสม

1) รูปแบบระบบการเกษตรแบบยั่งยืนที่เหมาะสม

หมายถึงระบบการผลิตทางการเกษตรหรือระบบฟาร์มในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับภูมินิเวศของแต่ละพื้นที่ จัดเป็นระบบการผลิตที่เหมาะสม (Appropriate Production System) กับสภาพทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในไร่นาที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งรูปแบบของระบบการผลิตทางการเกษตรแบบยั่งยืนนั้น อาจ

จำแนกออกเป็นลักษณะต่างๆ ตามองค์ประกอบที่สำคัญ และอาจจะมีหลากหลายรูปแบบหรือชื่อเรียกที่ไม่เหมือนกันก็ได้ ตามแต่ลักษณะการผลิตว่าจะเน้นหนักด้านใด หรือมีจุดเด่นที่ต่างกันออกไป รูปแบบหลักๆ ที่ชัดเจนและเป็นที่น่าสนใจกันทั่วไป ได้แก่

ก. เกษตรผสมผสาน (Integrated Farming) เน้นกิจกรรมการผลิตมากกว่าสองกิจกรรมขึ้นไปในเวลาเดียวกัน และกิจกรรมเหล่านี้เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากขึ้น จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินที่มีจำกัดในไร่นา ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จุดเด่นคือ เป็นการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) และการประหยัดทางขอบข่าย (Economy of Scope)

ข. เกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) เน้นหนักการผลิตที่ไม่ใช้สารอินทรีย์เคมี หรือเคมีสังเคราะห์ แต่สามารถใช้อินทรีย์เคมีได้ เช่น สารสกัดจากสะเดา ตะไคร้หอม หรือสารสกัดชีวภาพ เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ทรัพยากรดิน จุดเด่นคือ เป็นการสร้างความปลอดภัยด้านอาหาร (Food Safety) ให้แก่ผู้บริโภค

ค. เกษตรธรรมชาติ (Natural Farming) เน้นหนักการทำเกษตรที่ไม่รบกวนธรรมชาติ หรือรบกวนให้น้อยที่สุดที่จะทำได้ โดยการไม่ไถพรวน ไม่ใช้สารเคมี ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี และไม่กำจัดวัชพืช แต่สามารถคลุมดินและใช้ปุ๋ยพืชสดได้ จุดเด่นคือ เป็นการฟื้นฟูความสมดุลของระบบนิเวศ (Rehabilitation of Ecological Balance) และลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก

ง. เกษตรทฤษฎีใหม่ (New Theory Agriculture) เน้นหนักการจัดการทรัพยากรน้ำในไร่นา ให้เพียงพอเพื่อผลิตพืชอาหาร โดยเฉพาะข้าว เอาไว้บริโภคในครัวเรือน รวมทั้งมีการผลิตอื่นๆ เพื่อบริโภคและจำหน่ายส่วนที่เหลือแก่ตลาด เพื่อสร้างรายได้อย่างพอเพียง จุดเด่นคือ เป็นการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงระดับครัวเรือน

จ. วนเกษตร (Agro-forestry) เน้นหนักการมีต้นไม้ใหญ่และพืชเศรษฐกิจหลายระดับ ที่เหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ เพื่อการใช้ประโยชน์ป่าไม้ของพืชหรือสัตว์ชนิดต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกัน ทั้งยังเป็นการเพิ่มพื้นที่ของทรัพยากรป่าไม้ที่มีจำกัดได้อีกทางหนึ่ง จุดเด่นคือ เป็นการคงอยู่ร่วมกันของป่าและการเกษตร ทั้งยังเพิ่มความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) อีกด้วย

อย่างไรก็ตาม ถือได้ว่า ในกรณีของประเทศไทยนั้น ความสำเร็จของการศึกษาวิจัยด้านเทคนิค (Technical Aspect) ของการเกษตรแบบยั่งยืน ไม่ว่าในแง่รูปแบบการผลิตหรือระบบฟาร์ม (Farming System) หรือในแง่เทคนิคการผลิตเฉพาะด้าน (Specific Production Techniques) ซึ่งจะนำไปสู่การเกษตรแบบยั่งยืนนั้น ได้มีการพัฒนาก้าวหน้าไปได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะจากหน่วยงานวิชาการหลักของรัฐ คือ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งได้ริเริ่มงานในลักษณะนี้มาเป็นเวลานานแล้ว แม้ว่าจะยังไม่มี การจัดระบบข้อมูลในเชิงบูรณาการ (Integration) เท่าที่ควร รวมทั้งการศึกษาวิจัยในบางครั้ง ก็ยังไม่เป็นที่เผยแพร่ยอมรับกันอย่างเป็นทางการก็ตาม แต่ที่สำคัญคือ ในระยะเวลาที่ผ่านมา ได้มีการใช้ภูมิปัญญาของเกษตรกรเองในการสร้างระบบเกษตรและเทคนิคการผลิตในไร่นา ให้เกิดขึ้นอย่างมากมายในท้องถิ่นต่างๆ ของประเทศ เช่น การปลูกพืชผสมผสานตามหลักพุทธเกษตร การสร้างสารสกัดชีวภาพจากผักและ

ผลไม้ หรือการค้นพบวิธีควบคุมโรคแมลงด้วยพืชสมุนไพร เป็นต้น เพียงแต่ยังขาดการศึกษาวิจัยอย่างจริงจัง เพื่อให้สามารถสรุปผลในทางวิชาการและนำไปส่งเสริมขยายผลเท่านั้น

2) กระบวนการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนที่มีประสิทธิภาพ

นอกจากประเด็นเรื่องการค้นหาเทคนิคการผลิตที่เหมาะสมกับสภาพไร่นาแล้ว ความสำเร็จของการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ขึ้นอยู่อย่างมากกับกระบวนการพัฒนาและส่งเสริม (Development and Extension Process) ให้ข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการเกษตรแบบยั่งยืน ได้มีการเผยแพร่กว้างขวางออกไป และที่สำคัญที่สุดคือ จะต้องมีการพัฒนาที่ทำให้เกษตรกร สามารถเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง จนกระทั่งทำให้เกษตรกรเกิดความมั่นใจ ที่จะเปลี่ยนแปลงวิธีการผลิตของตนเอง ไปในแนวทางการเกษตรแบบยั่งยืน ซึ่งก็คือ เป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตทั้งหมดของเกษตรกรเอง ตั้งแต่วิถีคิดพิจารณา และพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำการเกษตรแบบยั่งยืน ว่ามิใช่เป็นการลงทุนประกอบกิจการเพื่อสร้างรายได้หรือผลกำไรที่เป็นตัวเงินเท่านั้น แต่การเกษตรแบบยั่งยืน เป็นการสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้แก่วิถีชีวิต พืชผัก และระบบนิเวศน์ ซึ่งเกษตรกรเองในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ ก็จะได้รับ ความอุดมสมบูรณ์ไปด้วย นั่นก็คือ การมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามความเหมาะสม จากการมีอาหารที่ปลอดภัยบริโภค มีสุขภาพดี มีครอบครัวที่อบอุ่น และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการอยู่อาศัย รวมทั้งมีรายได้จากผลผลิตที่จำหน่ายในตลาดตามสมควร โดยลดภาระหนี้สิน และลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก แท้จริงแล้ว นี่คือการพิจารณาการเกษตรแบบองค์รวมในทุกด้าน (Holistic Approach) ไม่ว่าจะเป็นด้านเทคนิค ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน: บทวิเคราะห์จากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม)

ส่วนที่ 2 แนวคิดความมั่นคงทางอาหาร

2.1 ความหมายของความมั่นคงทางอาหาร

ความมั่นคงทางอาหาร หมายถึง การเข้าถึงอาหารที่มีอย่างเพียงพอสำหรับการบริโภคของประชาชนในประเทศ อาหารมีความปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมตามความต้องการ ตามวัยเพื่อการมีสุขภาพที่ดี รวมทั้งการมีระบบการผลิตที่เกื้อหนุน รักษาความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาและความคงอยู่ของฐานทรัพยากรอาหาร ทางธรรมชาติของประเทศ ทั้งในภาวะปกติหรือเกิดภัยพิบัติ สาธารณภัยหรือ การก่อการร้ายอันเนื่องมาจากอาหาร (ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการอาหารแห่งชาติ พ.ศ. 2551)

องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations :FAO) ได้นิยามความหมายของ “ความมั่นคงทางอาหาร” ว่าเป็นความมั่นคงทางอาหารในระดับบุคคล ครอบครัว ประชาชาติ ภูมิภาค และ โลก จะบรรลุได้ก็ต่อเมื่อทุกคนในทุกเวลา มีความสามารถทางกายภาพและเศรษฐกิจที่จะเข้าถึงอาหารที่ปลอดภัย มีสารอาหารครบหมู่ เพื่อสนองความต้องการอาหารและ

รสชาติอาหารประจำวันในอันที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีชีวิตชีวาและมีสุขภาพดี ความมั่นคงทางอาหารตามความหมายดังกล่าว จึงประกอบด้วยปริมาณที่พอเพียงและความหลากหลายของประเภทอาหารที่ได้รับคุณภาพซึ่งหมายถึงคุณค่าทางโภชนาการและความปลอดภัย การเข้าถึงอาหารของประชาชนที่เกิดจากระบบการกระจายอาหารอย่างทั่วถึงและมีราคาที่เหมาะสม (FAO, 1996 :สืบค้นในระบบออนไลน์)

จินต์ จรุงนุรักษ์ และคณะ (ม.ป.ป.2) ให้ความหมายของความมั่นคงทางอาหารไว้ว่า หมายถึง การที่ประชากรทุกคนมีความสามารถในการได้มาหรือซื้ออาหาร ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการทางโภชนาการ และมีความปลอดภัยในการบริโภค เพื่อให้มีสุขภาพที่ดี

ประชากรไทยทุกคนมีสิทธิในการได้รับอาหารอย่างเพียงพอตามความต้องการ ในระดับปัจเจกบุคคล และมีการผลิตและเข้าถึงทรัพยากรอย่างเพียงพอ แต่ที่ผ่านมามีพบว่าฐานทรัพยากรธรรมชาติมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรงส่งผลกระทบต่อภาคเกษตรและความมั่นคงอาหาร ระบบการผลิตภาคเกษตรยังต้องพึ่งพิงปัจจัยการผลิตจากต่างประเทศ ทำให้มีต้นทุนการผลิตสูง ขณะที่พื้นที่การเกษตรมีจำกัดและถูกใช้ไปเพื่อกิจการอื่น รวมทั้งมีปัญหาวางตลาดอศัยช่องว่างของกฎหมายเข้ามาครอบครองที่ดินเกษตรกรรม ส่งผลให้คนไทยสูญเสียสิทธิการครอบครองและการใช้ประโยชน์ที่ดินและแรงงานภาคเกษตรมีแนวโน้มลดลง ส่วนการเชื่อมโยงผลผลิตเกษตรกับภาคอุตสาหกรรมการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า ยังอยู่ในวงจำกัดและล่าช้า เนื่องจากการพัฒนาเป็นแบบแยกส่วน ขาดการรวมกลุ่มอย่างเป็นระบบ อีกทั้งยังมีปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อความมั่นคงอาหารเช่นกัน

แนวคิดและคำนิยามของความมั่นคงทางอาหาร (Food Security: Concepts and Definitions)
ความมั่นคงทางอาหาร ได้กลายเป็นปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่หลายประเทศทั่วโลกกำลังเผชิญและสร้างมาตรการรับมือกับความท้าทายดังกล่าวเพื่อความอยู่รอดของประชากรในประเทศและประชากรโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนาที่ปัญหานี้กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้น อันเป็นผลจากสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศที่เกิดวิกฤติด้านพลังงาน สภาพแวดล้อม และความสำคัญของการผลิตพืชอาหารลดลง ทำให้ราคาพืชอาหารสูงขึ้น จนทำให้ประชากรที่ยากจนไม่สามารถเข้าถึงอาหารได้

แนวคิดความมั่นคงทางอาหารมิใช่เพิ่งเกิดขึ้น หากแต่มีการพัฒนาแนวคิดมาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่ 1970 โดยมีการให้คำนิยาม คำจำกัดความไว้มากมาย ความหมายของแนวคิด “ความมั่นคงทางอาหาร” ถูกพัฒนาให้มีมิติที่ซับซ้อนขึ้นตามพลวัตความเข้าใจของผู้คนในเรื่องบทบาทของอาหาร หรือแม้แต่ว่าความแตกต่างในแต่ละประเทศและภูมิภาคอย่างไรก็ตามคำนิยามของความมั่นคงทางอาหารที่ได้รับการนำมาใช้อ้างอิงและเป็นที่รู้จักมากที่สุดมาจากการประชุมอาหารโลก (World Food Summit) ที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี ในปี ค.ศ. 1996 คือ

“Food security, at the individual, household, national, regional and global levels (is achieved) when all people at all times have physical and economic access to sufficient, safe and nutritious foods to meet their dietary needs and food preferences for an active healthy life”

นอกจากความหมายของความมั่นคงทางอาหาร ที่ต้องการให้คนทุกคน ทุกเวลา มีความสามารถเข้าถึงอาหารทั้งในทางกายภาพและเศรษฐกิจอย่างเพียงพอ ปลอดภัย และมีคุณค่าทางโภชนาการ ที่ตรงกับรสนิยมของตนเอง เพื่อการมีชีวิตที่ดีและสุขภาพที่แข็งแรงแล้ว องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ได้แบ่งความหมายด้านความมั่นคงออกเป็น 4 มิติ คือ **ความมีอยู่พร้อม และพอเพียง (Availability)** ของปริมาณอาหาร ที่อาจได้มาจากการผลิตภายในประเทศหรือการนำเข้า รวมถึงความช่วยเหลือด้านอาหาร **การเข้าถึง (Access)** ทรัพยากรที่พอเพียงของบุคคลเพื่อได้มาซึ่งอาหารที่เหมาะสมและมีโภชนาการ ทรัพยากรดังกล่าวหมายถึง ความสามารถของบุคคลที่จะกำหนดควบคุมกลุ่มสินค้าหนึ่งๆ ได้ภายใต้บริบททางกฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนที่บุคคลอาศัยอยู่ (รวมถึงสิทธิตามประเพณี เช่น การเข้าถึงทรัพยากรส่วนรวมของชุมชน) **การใช้ประโยชน์ (Utilization)** ด้านอาหารผ่านอาหารที่เพียงพอ น้ำสะอาดและการรักษาสุขภาพและสุขอนามัยเพื่อที่จะเข้าถึงภาวะความเป็นอยู่ที่ดีทางโภชนาการ ซึ่งความต้องการทางกายภาพทั้งหมดได้รับการตอบสนอง โดยนัยยะนี้ ความมั่นคงทางอาหารจึงสัมพันธ์กับปัจจัยนำเข้าที่ไม่ใช่อาหารด้วย และมีมิติสุดท้ายคือ **เสถียรภาพ ความมั่นคง (Stability)** ทางอาหารที่ประชาชน ครวเรือนและบุคคลจะต้องเข้าถึงอาหารที่เพียงพอตลอดเวลา ไม่ต้องเสี่ยงกับการไม่สามารถเข้าถึงอาหารอันเป็นผลมาจากวิกฤตที่เกิดขึ้น เช่น วิกฤตทางเศรษฐกิจหรือสภาพภูมิอากาศ หรือเหตุการณ์ที่เป็นไปตามวงจร เช่น ภาวะความไม่มั่นคงทางอาหารตามฤดูกาล ซึ่งในความหมายนี้ความมั่นคงทางอาหารครอบคลุมถึงมิติความพอเพียงและการเข้าถึงอาหารด้วย (วิรัชพร ประเสริฐศักดิ์ : ศูนย์คิดแรก ชัยนาม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

การพัฒนาแนวคิดเรื่องความมั่นคงทางอาหาร ในช่วงแรกนั้นจำกัดอยู่ในกรอบของกระบวนการผลิต มีเป้าหมายการผลิตเพื่อให้มีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคซึ่งนำไปสู่การปฏิวัติเขียว (Green Revolution) โดยการนำเทคโนโลยี และเครื่องจักรมาช่วยในการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อให้ได้ในปริมาณมาก อย่างไรก็ตามแม้จะมีปริมาณอาหารมากแล้ว แต่ปัญหา ความอดอยากของประชากรโลกยังคงอยู่ ด้วยเหตุนี้แนวคิดทางเลือกใหม่ จึงเกิดขึ้นโดยหลายฝ่ายตระหนักว่า ความมั่นคงทางอาหารไม่ได้มีเพียงมิติด้านการผลิตอาหารให้ได้มากขึ้นเท่านั้น แต่ยังเชื่อมโยงกับประเด็นอื่นๆ เช่น การเข้าถึงอาหาร การผลิตอาหารให้ได้ปริมาณสม่ำเสมอ ความปลอดภัยทางอาหาร ความมั่นคงทางอาหารของชุมชน ทั้งยังรวมถึงบริบทแวดล้อมอื่นๆ ของความมั่นคงทางอาหาร เช่น การพัฒนา การลดปัญหาความยากจน สถานการณ์ ความเสี่ยง ความเปราะบาง การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาชุมชน เป็นต้น นอกจากนั้น บทบาทของเกษตรกรได้ถูกนำมาทบทวนใหม่ว่า ภาคเกษตรกรรมไม่ได้เป็นเพียงภาคการผลิตที่ต้องได้รับการปกป้องเท่านั้น แต่ยังมีความสำคัญต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศทั้งในด้านการเพิ่มปริมาณอาหาร การสนับสนุนการเข้าถึงอาหาร การมีปริมาณอาหารที่เพียงพอ สม่ำเสมอ และความปลอดภัยทางอาหารอีกด้วย ความมั่นคงทางอาหารกับการพัฒนาภาคเกษตรในด้านต่างๆ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไป

จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งในระดับโลก และระดับประเทศไทย ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจจากเดิมเป็นแบบพออยู่พอกิน (Subsistence Economy) มาเป็นแบบแข่งขันเสรีหรือระบบทุนนิยม มีการพัฒนาระบบการตลาดจากในชุมชนหรือท้องถิ่นเป็นการตลาดแบบสินค้าจำนวนมาก (Mass product) ปรับเปลี่ยนจากภาคการเกษตรเป็น ภาคอุตสาหกรรม นโยบายการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เป็นศูนย์กลางในเรื่องต่างๆ และเรื่องเหล่านั้นอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและควบคุมโดยรัฐ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทั้งด้านการผลิต การขนส่ง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นเหตุให้สภาพสังคมและวัฒนธรรมดั้งเดิมได้รับอิทธิพลให้เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ในปัจจุบันเศรษฐกิจกลายเป็นตัวกำหนดวัฒนธรรมทำให้ความเชื่อทางศีลธรรมและจิตวิญญาณของคนไทย ถูกรวมอยู่ภายใต้อำนาจของระบบเศรษฐกิจ สังคมขับเคลื่อนไปด้วยอำนาจของการโฆษณาและเงินตรา รูปแบบหรือพฤติกรรมการผลิตและการบริโภคอาหารในสมัยใหม่ จึงเป็นไปเพื่อตอบสนองความต้องการด้านจิตใจมากกว่าเพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้อยู่รอดได้ในอัตราที่สูงเกินความพอดี ซึ่งได้มีรายงานการศึกษาทางการแพทย์และโภชนาการมากมายที่สนับสนุนว่า แบบแผนการผลิตและบริโภคเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนในปัจจุบันสูงขึ้น ทั้งยังนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม ดังนั้นประเด็นเรื่องความมั่นคงทางอาหารจึงได้รับการกล่าวขานจากประชาคมโลกมากขึ้นเป็นลำดับ

ส่วนที่ 3 แนวคิดเกี่ยวกับตลาด

3.1 ความหมายของตลาด

ตลาด หมายถึง กลุ่มของผู้ซื้อและผู้ขายมีทางติดต่อซื้อขายกันได้โดยสะดวกจนสามารถแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้ากันได้ สำหรับการตลาดนั้น หมายถึง การประกอบกิจกรรมต่างๆ ที่จะนำเอาสินค้าและบริการจากแหล่งผลิตไปถึงมือผู้บริโภคในเวลา สถานที่ รูปลักษณะและในจำนวนที่ต้องการ

ช่องทางการตลาดสินค้าเกษตร หมายถึง แนวทางที่ผลิตผลจะถูกเคลื่อนย้ายจากเกษตรกร ผู้ผลิตผ่านคนกลาง มาจนถึงมือผู้บริโภคขั้นสุดท้าย ทั้งภายในและภายนอกประเทศ (60371: การตลาดและนโยบายการเกษตร)

ตลาดนัดสีเขียว หมายถึง ตลาดเพื่อสุขภาพ การคำนึงถึงกระบวนการผลิตแหล่งที่มาของวัตถุดิบในผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นมิตรกับสุขภาพ และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพื่อช่วยรักษาห่วงโซ่อาหาร (เครือข่ายตลาดสีเขียว : 2008)

3.2 ปัจจัยการสนับสนุน

ปัจจัยด้านสังคมของกระบวนการพัฒนาการเกษตร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความสำเร็จของการเกษตรแบบยั่งยืน จากการพิจารณาองค์ประกอบด้านเทคนิค (Technical Aspect) หรือการศึกษาวิจัยด้านระบบฟาร์มและเทคนิคการผลิต จะถือได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม จากการพิจารณาองค์ประกอบ

ด้านการสร้างกระบวนการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญด้านสังคม (Social Aspect) ยังจัดว่า เป็นจุดอ่อนของการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนในประเทศไทย จำเป็นต้องมีการพัฒนาทั้งวิถีคิด และวิถีปฏิบัติของรัฐให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่านี้ กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวความคิดในเชิงองค์รวม ยังนับว่า ได้ดำเนินการมาในระดับที่จำกัด หรืออีกนัยหนึ่งคือ ยังต้องการการส่งเสริมพัฒนาในกระบวนการเรียนรู้ด้านการเกษตรแบบยั่งยืนอีกมากในอนาคต ปัจจัยทางสังคม ที่นับว่ามีความสำคัญในการสร้างกระบวนการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนให้มีประสิทธิภาพ แบ่งออกได้เป็น 2 ด้านหลัก คือ ปัจจัยจากภาคเกษตรกร และปัจจัยจากภาครัฐ

1) ปัจจัยด้านเกษตรกร

ปัจจัยด้านเกษตรกรที่จะต้องสร้างให้เกิดขึ้น ในท่ามกลางกระบวนการพัฒนาการเกษตร คือ การพัฒนาระบบกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายของเกษตรกร หากพิจารณาว่า เกษตรกรเป้าหมายของการเกษตรแบบยั่งยืน เป็นเกษตรกรรายย่อยที่ยากจนเป็นหลักแล้ว การหาทางส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนผ่านกระบวนการกลุ่ม นับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการรวมกลุ่มของเกษตรกรรายย่อย จะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาและส่งเสริม โดยระบบกลุ่มจะนำมาสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรเอง การสร้างแรงบันดาลใจแก่และกัน ตลอดจนสามารถพัฒนาเป็นองค์กรและเครือข่าย ที่สนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและการดำเนินกิจกรรมที่กว้างขวางสู่สาธารณชนโดยวางแนวทางการพัฒนาให้เกิดรูปธรรมที่ชัดเจน ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่สำคัญของเกษตรกรอาจจะพิจารณาได้ดังนี้

1.1) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร อาทิ รายได้ในการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบการ ความยากจน ขาดแคลนปัจจัยพื้นฐานในการยังชีพ ภาระหนี้สินและการเข้าถึงสินเชื่อ อำนาจซื้อของเกษตรกร ความมั่นคงด้านอาหาร กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ไม่ชัดเจน การไม่มีที่ดินทำกิน การขาดแคลนปัจจัยการผลิต การขาดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ ฯลฯ

1.2) ปัจจัยด้านสังคม อาทิ เพศ อายุ การศึกษา สุขภาพ ประสิทธิภาพทางการเกษตร ชีวิตครอบครัว วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมและความเชื่อ ทักษะคติ ศาสนา อำนาจต่อรอง การฝึกอบรมดูงาน การมีส่วนร่วมอย่างยุติธรรม การรวมกลุ่มและองค์กร แรงบันดาลใจที่มีอยู่ในเกษตรกร ฯลฯ (การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน : บทวิเคราะห์จากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม)

- การส่งเสริมการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้เกษตรกรสามารถสร้างอาชีพ องค์กรเกษตรกร มีความเข้มแข็ง และมีภูมิคุ้มกัน สร้างเครือข่ายชุมชนบนฐานความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพโดย

- การส่งเสริมการทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ สำหรับเกษตรกรรายย่อยใช้
ปราชญ์ชาวบ้านที่สร้างสมประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต และการทำการเกษตรจน
ประสบความสำเร็จ ถ่ายทอดประสบการณ์และสร้างเครือข่ายให้กับเกษตรกรยากจน/
รายย่อยสร้างโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพ และเสริมสร้างทักษะต่างๆ
ทางการเกษตรต่อเกษตรกร สถาบันเกษตรกร และชุมชน ให้เกิดความมั่นคงทางด้าน
อาหารและการดำรงชีวิตในระดับครัวเรือน
 - การอบรมพัฒนาศักยภาพในด้านองค์ความรู้ เทคนิค และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี
ที่เหมาะสมกับการเกษตร
 - การส่งเสริมการบริหารจัดการ รวมทั้งการอำนวยความสะดวก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิต ตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งให้มีการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงให้แก่
เกษตรกรเชิงพาณิชย์ และเกษตรกรกึ่งอาชีพ
- (แผนพัฒนาการเกษตร: ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10
พ.ศ. 2550-2554)

2) ปัจจัยด้านรัฐ

ปัจจัยด้านรัฐที่น่าจะมีความสำคัญเป็นพื้นฐานในกระบวนการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ก็คือ
ทัศนคติของรัฐที่มีต่อเกษตรกร นั่นเอง รัฐ ในฐานะองค์กรที่คอยสนับสนุนและสร้างเวทีแลกเปลี่ยนการ
เรียนรู้แก่เกษตรกร จำเป็นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตนเองเสียก่อนเป็นลำดับแรก ก่อนที่จะเริ่ม
ดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะทัศนคติที่ควรจะต้องเกิดขึ้นอย่างหนักแน่นคือ
ทัศนคติที่ว่า รัฐไม่ใช่ “ผู้สั่งการ” ให้เกษตรกรดำเนินการเหมือนที่ผ่านมาในอดีต แต่เป็น “ผู้หนุนเสริม” ให้
เกษตรกรได้กระทำในสิ่งที่เกษตรกรต้องการและมีความเป็นไปได้ โดยนัยนี้ รัฐจึงไม่ใช่ที่มาขององค์ความรู้
ทั้งหมด แต่รัฐและเกษตรกรต่างต้องเรียนรู้จากกันและกัน บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน ใน
ขณะเดียวกัน เกษตรกรจะไม่ใช่ผู้ถูกศึกษาวิจัยด้านการเกษตรแบบยั่งยืนอีกต่อไป แต่เป็นผู้ร่วมศึกษาวิจัย
เช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่สำคัญก็คือ เกษตรกรนั่นเองที่จะเป็นผู้ที่จะสรุปเป็นคนสุดท้าย ถึงความยั่งยืน
ของการทำการเกษตรของตนเองที่จะเกิดขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยจากภาครัฐอีกประการหนึ่งที่นับว่ามีความ
จำเป็นเร่งด่วน ก็คือ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ภาครัฐเอง ที่จะเป็นผู้ทำหน้าที่วิทยากรเชิงกระบวนการ ในการ
ดำเนินการส่งเสริมพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับเกษตรกร ตลอดจนในการจัดเวทีสร้างกลุ่ม องค์กร และ
เครือข่าย เพื่อการช่วยเหลือและพึ่งพาซึ่งกันและกันระหว่างเกษตรกร อันจะส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของ
ชุมชน ชีวความสามารถของการพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน เจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านนี้ยังอ่อนอยู่มาก จำเป็นที่
รัฐจะต้องรีบพัฒนาขึ้นมารองรับแนวทางการดำเนินงานแบบกระจายอำนาจที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปใน
ปัจจุบัน และจะยิ่งมีมากขึ้นในอนาคต โดยมุ่งเน้นการสร้างเสริมศักยภาพของเกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี
(การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน: บทวิเคราะห์จากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม)

1. การสนับสนุนสร้างพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของเกษตรกร พัฒนาสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน โดยการเสริมสร้างขีดความสามารถทางการเกษตรของชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้น ขบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน มีแผนการเกษตรที่มีรูปแบบเฉพาะ ของชุมชน เลือกลผลิตและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับชุมชน รวมทั้งถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้แก่เกษตรกร และผู้ประกอบการรายย่อย(SMEs)โดยใช้เครือข่ายการพัฒนาบนฐานความรู้สมัยใหม่และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรหน่วยงานภาคี อย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างคุณภาพและศักยภาพของเกษตรกร ไปสู่สังคมเกษตรที่เข้มแข็ง โดย สนับสนุนให้เกษตรกรจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรของตนเองและจัดทำเป็นแผนของชุมชนมีการ ประชุม/สัมมนาแลกเปลี่ยนข้อมูล/ข้อคิดเห็นวิเคราะห์ปัญหา และหาแนวทางแก้ไขรวมทั้ง สนับสนุนให้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับท้องถิ่น และ จังหวัด

3. การส่งเสริมและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีการเกษตร เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ให้กับเกษตรกร สนับสนุนให้ผลิตสินค้าได้มาตรฐาน ส่งเสริมสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพื่อ สร้างมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรของชุมชน ให้มีความหลากหลายและสอดคล้องกับ ความต้องการของตลาด โดยใช้ขบวนการวิสาหกิจชุมชนเชื่อมโยงกับตลาด รวมทั้งส่งเสริมสหกรณ์ที่มี ความเข้มแข็งให้พัฒนาเข้าสู่การลงทุนธุรกิจการเกษตรเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน

4. การสร้างระบบประกันความเสียหายของการผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรหรือสถาบันเกษตรกรได้รับ ข้อมูลข่าวสารเศรษฐกิจการเกษตรอย่างรวดเร็วและทั่วถึง ผลักดันให้เกิดการประกันพืชผล รวมทั้งส่งเสริม การซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า

5. การเร่งรัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินของเกษตรกร อย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม ทั้งหนี้สินที่เกิดจาก โครงการของรัฐ หนี้สินนอกระบบ และหนี้สินอันเกิดจากภัยธรรมชาติ

6. การจัดที่ดินทำกินและการใช้ประโยชน์ กระจายสิทธิและส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินทำกินที่ เหมาะสมกับอาชีพและขนาดของครอบครัว

7. การสร้างรายได้เสริมนอกภาคเกษตร สนับสนุนการดำเนินงาน และเพิ่มความหลากหลาย ของรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ และพัฒนาท่องเที่ยวเดิม ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

8. การสนับสนุนทางด้านการตลาด

1. การจัดสร้างและปรับปรุงการคมนาคมขนส่งและการสื่อสาร
2. การปรับปรุงและขยายงานบริการข่าวสารการตลาดของทางราชการเกี่ยวกับ มาตรฐานสินค้า และความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าและภาวะตลาดให้มีความรวดเร็วทั่วถึง
3. การออกกฎหมาย และระเบียบข้อบังคับต่างๆ ทางด้านการตลาด จัดหา และ สนับสนุนให้มี

บริการต่างๆ เช่นแหล่งเงินทุน การให้การศึกษาอบรมทางด้านการตลาด ตลอดจนส่งเสริมการดำเนินงานวิจัยทางการตลาด

หากพิจารณาองค์ประกอบด้านเทคนิค (Technical Aspect) ของการเกษตรปลอดภัย โดยลำพังแล้ว อาจเห็นว่าการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนในประเทศไทย น่าจะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง และในขอบเขตพื้นที่ที่กว้างขวางกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากการศึกษาวิจัยด้านเทคนิค เช่น การวิจัยระบบการทำฟาร์ม หรือการทดลองค้นคว้าเทคนิคการผลิตที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการอย่างก้าวหน้ามาในระดับหนึ่งแล้ว อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและส่งเสริมระบบฟาร์มหรือเทคนิคต่างๆ เหล่านี้ ยังนับว่าไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาความสำเร็จบนพื้นฐานของความสามารถในการเรียนรู้ เพื่อการพึ่งพาตนเองของเกษตรกร นับว่ายังไม่เป็นที่น่าพอใจนัก การที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าความสำเร็จในการพัฒนาระบบและเทคนิคการผลิตทางการเกษตร ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเครื่องมือและความดีเด่นของระบบ หรือของเทคนิคแบบต่างๆ หรือที่เรียกว่า ด้านอุปทานของการพัฒนา (Supply Side of Development) แต่เพียงด้านเดียว แต่ยังขึ้นอยู่กับความต้องการและความสามารถในการเข้าถึง ตลอดจนการยอมรับของเกษตรกร ต่อระบบหรือเทคนิคการผลิตต่างๆ ตามศักยภาพที่เป็นอยู่ของเกษตรกร หรือที่เรียกว่า ด้านอุปสงค์ของการพัฒนา (Demand Side of Development) อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยที่มีผลกระทบอย่างมากต่อด้านอุปสงค์ของการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน ก็คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socio-Economic Factors) ของเกษตรกร หรือรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปของศักยภาพเกษตรกรแต่ละคน หรือ ของเกษตรกรในแต่ละพื้นที่ นั่นเอง ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้ นับว่าเป็นปัจจัยเบื้องต้น ที่จะกำหนดความสำเร็จในการพัฒนาใดๆ รวมทั้งการพัฒนาการเกษตรที่ปลอดภัย เนื่องจากเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและความเป็นอยู่ของเกษตรกรเองโดยตรง

ส่วนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตเกษตรที่ปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร เป็นงานที่เกี่ยวข้องฐานการประกอบอาชีพที่มั่นคงของเกษตรกรไทย ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า และใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยและพัฒนาของโครงการเกษตรปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม รายละเอียดของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งมีปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

วราภรณ์ ปัญญาวิ (2551 : บทคัดย่อ) การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีเกษตรปลอดภัยจากสารพิษในการปลูกผัก เพื่อเสนอแนวทางในการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยในประเทศให้เพิ่มสูงขึ้น โดยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการผลิตพืชผักในรอบปีเพาะปลูก 2548/49 จากเกษตรกรที่ปลูกผักในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 300 ตัวอย่าง ผลการศึกษาโดยใช้แบบจำลองถดถอยโลจิสติก พบว่า ปัจจัยที่มีผลในเชิงบวกต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ได้แก่ ตัวแปรความสัมพันธ์ระหว่างการสังกัดกลุ่มโดยกลุ่มมีการทำตลาดพืชผักที่ผลิตได้ การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีเกษตรปลอดภัยจำนวนแรงงานในครัวเรือนที่มีการทำการเกษตร

เต็มเวลา อายุ และระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในทิศทางตรงกันข้าม ประกอบด้วย พื้นที่ในการปลูกผัก และความจำเป็นในการจ้างแรงงานเพิ่มแนวทางในการพัฒนาเกษตรปลอดภัย ควรให้ความสำคัญในเรื่องการตลาดของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งรวมถึงการลดความผันแปรหรือความเสี่ยงในเรื่องของราคาและรายได้ การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดปัญหาเรื่องความจำเป็นในการใช้แรงงาน การส่งเสริมอย่างต่อเนื่องให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลของการใช้สารเคมีรวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ และการปลูกกระแตสุกปลั่งอาหารปลอดภัย

พนม ด่วงทอง (2552 : บทคัดย่อ) ความมั่นคงทางอาหารเป็นประเด็นที่องค์กรระหว่างประเทศทั่วโลกให้ความสนใจเนื่องจากอาหารเป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ มุมมองด้านประวัติศาสตร์การเกษตรของไทย แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนผ่านของระบบการผลิตเพื่อบริโภคที่พอเพียงไปสู่การผลิตแบบใหม่เพื่อการค้าและการส่งออก ทำให้ต้องพึ่งพิงอาหารจากการซื้อขายในระบบตลาด อันส่งผลให้ไทยต้องเผชิญกับสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทานแนวพระราชดำริ “ทฤษฎีใหม่” มีจุดมุ่งหมายให้เกษตรกรมีความพออยู่พอกินเป็นพื้นฐาน ผลิตให้พอต่อการเลี้ยงชีพ มีเสถียรภาพของการผลิต เสถียรภาพด้านอาหาร สร้างความมั่นคงทางอาหาร

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตทางการเกษตรในครัวเรือนเปรียบเทียบกับทฤษฎีใหม่โดยประยุกต์ และเพื่อศึกษาความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนของชุมชนบ้านก้องป้อไต้ หมู่ที่ 8 ตำบลนาเกียน อำเภอบ่อทอง จังหวัดเชียงใหม่ ในมิติการมีอยู่ของอาหารและทรัพยากร การเข้าถึงอาหารและทรัพยากร และการใช้ประโยชน์ของอาหาร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครัวเรือนของชุมชนบ้านก้องป้อไต้ มีทั้งหมด 64 ครัวเรือน ใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย กับผู้เป็นกุญแจสู่ความรู้ โดยใช้แนวคำถามสำหรับกลุ่มสนทนา ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์การผลิตทางการเกษตรที่สอดคล้องกับทฤษฎีใหม่มีเพียงด้านเดียว คือการผลิตข้าวได้เกิน 200 กิโลกรัมต่อคน/ปี รวม 58 ครัวเรือน ร้อยละ 90.62 ซึ่งสืบเนื่องจากมีระบบคลองส่งน้ำครอบคลุมในฤดูฝน ส่วนด้านอื่นๆ ยังไม่มีความสอดคล้องแต่อย่างใด

การมีอยู่ของอาหาร ชุมชนมีทรัพยากรอาหารพื้นบ้าน 91 ชนิด แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรประเภทพืชผัก 74 ชนิด ไม้ผล 4 ชนิด สัตว์ 13 ชนิด

การเข้าถึงอาหารทุกครัวเรือนมีสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรทางอาหารส่วนกลางของชุมชน เท่าเทียมกัน ภายใต้ง่อนไขสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีภูมิปัญญา มีทักษะความชำนาญและความสามารถในการเสาะหาอาหารตามธรรมชาติ ผ่านระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่มีการช่วยเหลือแบ่งปันกัน

การใช้ประโยชน์ของอาหาร โดยการประเมินภาวะโภชนาการของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ในชุมชน โดยการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง ภาวะโภชนาการของเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปีในชุมชน พบระดับที่เป็นปัญหาดังนี้ เกณฑ์น้ำหนักตามอายุ มีเด็กน้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ 2 คน ร้อยละ 16.67 น้ำหนักค่อนข้างน้อย 3 คน ร้อยละ 25 ซึ่งแสดงว่ามีการขาดอาหาร

เมื่อประเมินความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนที่มีความมั่นคงทางอาหาร 16 ครัวเรือน ร้อยละ 25 ครัวเรือนที่ไม่มั่นคงทางอาหาร จำนวน 48 ครัวเรือน ร้อยละ 75 แบ่งออกเป็น (1) ครัวเรือนที่ไม่มั่นคงทางอาหารแต่ไม่อดอยากจำนวน 30 ครัวเรือน ร้อยละ 47 และ (2) ไม่มั่นคงทางอาหารและอดอยาก จำนวน 18 ครัวเรือน ร้อยละ 28 และใน 18 ครัวเรือนนี้แบ่งย่อยออกได้อีกเป็นสองกลุ่มคือ ไม่รุนแรง 15 ครัวเรือน ร้อยละ 23 และรุนแรง 3 ครัวเรือน ร้อยละ 5 ของครัวเรือนทั้งหมด

ณัฐกานต์ เหมือนตา และคณะ (2556 : บทคัดย่อ) การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเพื่อเพิ่มผลผลิตของเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นทุกปี สถิติผู้เสียชีวิต และผู้บริโภคที่ได้รับผลกระทบจากสารเคมี ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบการจัดการสุขภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การใช้สารเคมี และพฤติกรรมการป้องกันตนเองต่อสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ชุมชนบึงหมอก ตำบลส้มป่อย อำเภอรามัญ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้ร่วมวิจัย ประกอบด้วย เกษตรกรกลุ่มผู้ปลูก ประชาชนผู้บริโภค พ่อค้าส่ง แกนนำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน องค์กรชุมชน ธกส. เกษตรตำบล พัฒนาชุมชน กศน. อบต. สาธารณสุข ระยะเวลาศึกษา 2 ปี ตั้งแต่ เมษายน 2554 ถึง เมษายน 2556 เก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ระยะที่1 ตรวจสอบสารเคมีในเลือด ประเมินความรู้ ทักษะและพฤติกรรม วิเคราะห์สถานการณ์ สะท้อนข้อมูลสู่เวทีประชาคม ระยะที่2 กำหนดนโยบาย อบรมศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความรู้ นำเกษตรกรรณรงค์สู่การปฏิบัติ และปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับบริบท ระยะที่3 ประเมินผลทั้งในเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า สารเคมีที่เกษตรกรใช้มากที่สุดคือยาฆ่าแมลง ฆ่าเพลี้ยหอย และสารกำจัดวัชพืชตามลำดับ นิยมฉีดพ่นในช่วงเย็น ไม่นิยมปิดปากและจมูก หลังฉีดพ่นนิยมสูบบุหรี่และดื่มเหล้า ชาวดอนพิก ขุมชนใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทั้ง ด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านสุขภาพ และสภาพแวดล้อม ขุมชนใช้ศักยภาพชุมชนและภาคีเครือข่ายแบบบูรณาการในการจัดการลดการใช้สารเคมี และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ หลังดำเนินการครบ 1 ปี และ 2 ปี ตรวจระดับสารเคมีในเลือดกลุ่มเสี่ยงลดลงมาอยู่ในระดับปลอดภัย ร้อยละ 87.5 และ 95.8 ตามลำดับ ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้สารเคมีถูกต้องเพิ่มขึ้นร้อยละ 95 และ 98 กลุ่มตรวจผลผลิตไม่พบสารเคมีตกค้างร้อยละ 100 มีกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ความยั่งยืนในรูปแบบของศูนย์เรียนรู้เกษตรกรรณรงค์ งานวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนากระบวนการสู่ความยั่งยืน ควรพัฒนาปัจจัยทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และด้านผลลัพธ์ รูปแบบในการจัดการลดปัญหาการใช้สารเคมีของเกษตรกร ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการในบริบทของชุมชนมาขับเคลื่อน

บทที่ 3

วิธีวิจัยและพัฒนา

โครงการวิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม พื้นที่ดำเนินการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกร ในจังหวัดนครปฐม ที่มีพื้นที่ทำการเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ ที่กำลังมุ่งพัฒนาให้เป็นเกษตรอินทรีย์ ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และรูปแบบการพัฒนาการตลาด ใช้การศึกษาเชิงปริมาณร่วมกับเชิงคุณภาพ เป็นวิธีการดำเนินการ ประกอบด้วยหัวข้อต่างๆ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะของการวิจัยและพัฒนา 18 เดือน ตั้งแต่ มีนาคม 2555- สิงหาคม 2556

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยและพัฒนา คือครัวเรือนอาสา 9 ตำบลนำร่อง โดยการสุ่มตัวอย่าง 100 ครัวเรือน 9 ตำบล จากเป้าหมาย 20 ตำบล คิดเป็นร้อยละ 100 ของประชากรทั้งหมด

การศึกษาเชิงคุณภาพได้ทำการสัมภาษณ์แกนนำเครือข่ายเกษตรกร คณะทำงานในแต่ละตำบล และหัวหน้าครัวเรือน

วิธีการดำเนินกิจกรรมบูรณาการและการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้

1. การสำรวจพื้นที่การผลิตทางการเกษตรตามระดับความปลอดภัยระดับตำบลและรวมกลุ่มเครือข่ายเกษตร และการพัฒนาเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเชื่อมโยงการผลิตในตลาดในระดับตำบล 9 ตำบล และมีการตรวจสอบสภาพดิน เพื่อขอใบรับรองมาตรฐานความปลอดภัยจากสาธารณสุข
2. การสุ่มตรวจหาสารพิษในเลือดจากเครือข่ายเกษตรกร
3. การสนับสนุนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรปลอดภัย 24 กลุ่ม
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร เพื่อให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิตกับการพัฒนาเกษตรปลอดภัยของผู้ผลิตในแต่ละเครือข่ายต้นแบบ เป็นกรณีศึกษาการเก็บข้อมูลเชิงลึก ด้วยการสำรวจข้อมูลจากบัญชีครัวเรือน บัญชีฟาร์ม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย ในแต่ละศูนย์การเรียนรู้นำร่อง 9 ตำบล การจัดเวทีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการในแผนพัฒนาการเกษตร และการค้นหา จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ในการทำงานในพื้นที่

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานโดยใช้ค่าความถี่ และร้อยละ และเชิงพรรณนา
2. การวิเคราะห์จากผลการตรวจหาสารพิษในร่างกาย และการตรวจสุขภาพดิน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการสนทนากลุ่มย่อย สรุปผลเชิงพรรณนา ตามประเด็นที่ศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากการวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวทางการติดตาม ประเมินผล

การติดตามและประเมินผลการดำเนินโครงการ ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของการดำเนินแผนตามโครงการ เนื่องจากข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ โดยจะทำให้ทราบผลของการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมาย และสามารถสกัดให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เพื่อเผยแพร่รูปแบบกระบวนการพัฒนา และการสร้างความรู้ความเข้าใจในการขยายผล เพื่อให้องค์กรสามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้องและเป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ ที่กำหนด พร้อมทั้งเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์สู่สาธารณะในวงกว้าง โดยมีแนวคิดและทฤษฎี ในการติดตามและประเมินผลโครงการเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อให้ทราบถึงความสำเร็จ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการนำโครงการไปปฏิบัติ ซึ่ง เป็นกระบวนการและวิธีการในการเร่งรัดการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายทั้งในเชิงปริมาณ คุณภาพ เวลา และต้นทุน โดยมีกระบวนการติดตามผลอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้

บทที่ 4

ผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการฯ เกิดปรากฏการณ์ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เห็นคุณค่าของความพอเพียง และให้เกิดการปรับ วิถีคิด และพฤติกรรม โดยเริ่มต้นจากครัวเรือนอาสาจำนวน 390 ครัวเรือนและขยายผลไปสู่เครือข่ายและกลุ่มต่างๆ เมื่อเริ่มต้นดำเนินโครงการ ในตำบลมีการชี้แจงทำความเข้าใจ และได้แกนนำที่เป็นคนที่มีจิตสาธารณะและเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติรูปธรรมเชิงประจักษ์ กระทั่งสร้างศรัทธาให้ผู้ตามสามารถทำได้อย่างมั่นใจ ซึ่งพบว่า กลไกเชิงพื้นที่ มีรูปแบบของคณะทำงานในทุกตำบล มีทั้งผู้นำธรรมชาติ และผู้นำทางการในท้องถิ่นที่มีจิตสาธารณะ และเห็นความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนา ที่มีความเชื่อมั่น เพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน ด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการสร้างฐานความมั่นคงในอาชีพ โดยเฉพาะอาชีพที่เป็นหัวใจหลักของคนนครปฐม ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพด้านเกษตรกรรม และมีพื้นที่ด้านการเกษตรกว่าร้อยละ 70 ของจังหวัด โดยมีเป้าหมายของกระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้ให้เกิดการบริหารและการจัดการเกษตรที่ปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร การขยายเครือข่ายและยกระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจครัวเรือน ชุมชน ให้มีการจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพึ่งตนเองได้

จากกระบวนการเรียนรู้ ปรับวิถีคิด และสู่การปฏิบัติ ด้วยเครื่องมือการวิจัย และแผนการพัฒนาควบคู่กับการค้นหาทุกข์ จากวิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้คนในชุมชนพยายามหาทางแก้ไข และได้รับโอกาสจากการหนุนเสริมและพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และนอกจากนี้ยังเกิดปราชญ์ ผู้รู้ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพ การเผาถ่าน น้ำส้มควันไม้ และสมุนไพร ก่อให้เกิดทุนชุมชนที่สำคัญ คือ การสืบค้นหาทุนเดิมของชุมชนและสังคม นำมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาแผนงานการขับเคลื่อนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการตนเองได้อย่างแท้จริง

ปัจจุบัน เกษตรกรมีการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าหญ้าและยาฆ่าแมลงในปริมาณที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม อีกทั้งเกษตรกรยังต้องกดดันตัวเองให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปหักลบกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรยังต้องเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและรายได้ของเกษตรกร จากสภาพปัญหาดังกล่าว โครงการฯ นี้ได้ดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ สร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและลดความเสี่ยงกับสภาพปัญหาความผันผวนของเศรษฐกิจของสังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ด้านอุทกภัย โดยผ่านกิจกรรมหลากหลายรูปแบบ เพื่อสร้างแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับปัจเจก ครัวเรือน และกระบวนการกลุ่มโดยการผลักดันให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนวิถีการทำการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นนาข้าว

พืชผัก ผลไม้ จากเคมี ให้ลด ละ เลิก อย่างค่อยเป็นค่อยไป และสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของผลกระทบต่อสุขภาพ ที่เป็นโทษจากการใช้เคมี เป็นต้น มุ่งสู่การพัฒนาให้เป็นเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์จำนวน 50-100 ครอบครัว และภายในปี 2558 โดยต้องผ่านการรับรองมาตรฐานปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ จำนวนอย่างน้อย 15-25 ครัวเรือน พร้อมกับการพัฒนารูปแบบการเกษตรปลอดภัยเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว โดยการผสมผสานความรู้จากภูมิปัญญาในท้องถิ่นและข้อมูลจากงานวิจัย ดำเนินการโดยการพัฒนาให้มีศูนย์เรียนรู้ต้นแบบรูปธรรม สร้างให้เป็นโรงเรียนเกษตรกร เพื่อส่งเสริมเกษตรปลอดภัยและเกษตรอินทรีย์อย่างครบวงจร ทั้งการผลิต การแปรรูป การตลาด โดยการสร้างแรงจูงใจในกระบวนการพัฒนา การเรียนรู้ สร้างการตระหนักร่วมให้เห็นถึงผลดีของการทำเกษตรที่ปลอดภัย ทั้งยังส่งผลให้เห็นถึงการสร้างเสริมระบบสุขภาพที่ดีขึ้นของผู้ผลิต และผู้บริโภค โดยมีการสุ่มตรวจโรค และการตรวจสุขภาพดิน โดยมีการประสานความร่วมมือไปยังท้องถิ่น ภาาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการทำงานเชิงพื้นที่ร่วมกัน และผลักดันให้เกิดกระบวนการเชิงนโยบายในระดับจังหวัด

สรุปผลการดำเนินงาน ดังนี้

1.ด้านการสร้างกลไกการดำเนินงาน และการประสานความร่วมมือภาคีเครือข่าย

1.1) ด้านกลไกการดำเนินงาน

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา เป็นกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยเริ่มจากการกระตุ้นจิตสำนึก และความรับผิดชอบของประชาชน/ชุมชน ให้มีจิตสาธารณะ และร่วมกันคิด ร่วมกันจัดหา ร่วมกันเรียนรู้/วิเคราะห์ เพื่อให้รู้และเข้าใจตน โดยใช้กระบวนการชุมชน คือการสำรวจข้อมูลปัญหาและศักยภาพของชุมชน การวิเคราะห์สาเหตุ/แนวทางแก้ไข แล้วกำหนดอนาคตและทิศทางการพัฒนาตนเองชุมชน ออกมาเป็นกิจกรรม/โครงการที่จะแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการการพัฒนา โดยการระดมจากข้างในของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน ซึ่งจะเป็นการสร้างคามเข้มแข็งและพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน โดยการหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งในระดับท้องถิ่น และจังหวัด ให้มีพื้นที่ทำงานโดยการจัดการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ มีการออกแบบเอกสารในการขับเคลื่อนแผนงาน มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีแกนนำหลัก (ผู้ประสานงานตำบล) เป็นคนจัดทีมในการประสานงานพื้นที่ เพื่อให้เกิดแผนการขับเคลื่อนในการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน และการดำเนินแผนงานเชิงประเด็นในพื้นที่ โดยมีกระบวนการ

- การทำเวทีสร้างความเข้าใจในระดับตำบล/จังหวัด
- การจัดเวทีประชุมในระดับตำบล/และจังหวัด ประจำเดือน
- การอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำเครือข่าย

- การเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือนและแผนที่ศักยภาพชุมชน
- การติดตามและประเมินผล
- สรุปถอดบทเรียน

1.2) การสร้างความร่วมมือกับภาคีหน่วยงาน:การพัฒนาการทำงานแบบการสร้างเครือข่าย

แผนการพัฒนาเพื่อการขับเคลื่อน ต้องอาศัยความร่วมมือในเชิงความสัมพันธ์ ในการสร้างการเรียนรู้ระหว่างภาคประชาชน และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หากต่างฝ่ายต่างทำงานกันไม่มีความสัมพันธ์ที่ดี ก็อาจทำให้มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนในพื้นที่ และเกิดปัญหาได้ง่าย ควรมีการประสานความร่วมมือในการทำงานเชิงบูรณาการทั้งเชิงประเด็นและเชิงพื้นที่ ให้มีการจัดการพื้นที่ร่วมกัน เป็นการสร้างทีมงานทำงานร่วม และมีกรอบคิดหรือเป้าหมายร่วม เป็นวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้รับรู้สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ มีคนมาช่วยหนุนเสริมเพิ่มพลังในการสานต่าข่ายการทำงานร่วมกัน

กระบวนการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย สิ่งที่ได้รับจากผลสำเร็จร่วมกันคือ ความร่วมมือ และเชิงความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้เกิดการทำงานเชื่อมโยง และมีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม โดยผ่านกระบวนการ

1. เกิดกระบวนการเรียนรู้ แผนการพัฒนาเครือข่ายความสัมพันธ์ทำให้เกิด

กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางความคิด วิธีการทำงาน มีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งแต่ละบุคคล และหน่วยงานมีทุนเดิมของตนเองอยู่แต่สามารถนำมาปรับร่วมคิดร่วมทำ ในการแสวงหาความรู้ใหม่ เทคนิค และวิธีการใหม่ๆ การขยายแนวร่วมใหม่อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การทำงานเกิดผลสำเร็จมากขึ้น เป็นการจัดการเชิงกลไกจากเครือข่ายที่เป็นพันธมิตร ซึ่งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องข้อมูล การเรียนรู้เรื่องการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิต การควบคุมแมลง การใช้ปุ๋ย การตรวจสุขภาพดิน การตรวจหาสารพิษในเลือด การถนอมอาหาร การแปรรูป การใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม และความปลอดภัย เป็นต้นซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาในพื้นที่ได้ในระดับหนึ่ง

2. เกิดองค์ความรู้ในเรื่องการจัดการกระบวนการกลุ่มร่วมกัน ในการ

แก้ปัญหาเชิงเครือข่ายด้วยการประสานความร่วมมือที่ต่อเนื่อง ในการเสริมสร้างกระบวนการกลุ่มกับภาคีที่เกี่ยวข้องเป็น

การสร้างสรรค์โอกาสในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม องค์กร และเครือข่ายเนื่องจากการพบปะและมีกิจกรรมเกี่ยวข้องระหว่างกัน มีการติดต่อ ไปมาหาสู่กันอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อลดจุดอ่อน และยอมรับกัน รวมทั้งสามารถจัดการปัญหาต่างๆ อาทิ ผลผลิตไม่พอกับความต้องการของตลาด ก็ใช้วิธีการรวมกลุ่มกันจำหน่าย โดยมีจุดรวมฝากจำหน่ายผ่านตัวแทน ในการลำเลียงสินค้าที่อาจมี หรือไม่เหมือนกัน ผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของต้องการของตลาด เป็นต้น

3. เกิดระบบการบริหารจัดการตนเอง และกระบวนการกลุ่ม ในการพึ่งพาตนเอง มีกระบวนการ

การทำงานที่ต้องการการมีส่วนร่วม ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทำให้มีศักยภาพในการเผชิญกับปัญหาต่างๆ เกิดการพึ่งพาตนเองได้ เช่น เมื่อเกิดปัญหาราคาสินค้าเกษตรมีราคาแพง หรือเกิดความขาดแคลน ก็สามารถเพาะปลูกขึ้นทดแทน การทำปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ เพื่อลดต้นทุนในการผลิต ในการประกอบอาชีพได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถขยายผลในการสร้างเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เกิดกระบวนการร่วมคิด และผลักดันเชิงนโยบาย ในการการพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร ให้เป็นวาระร่วมในระดับท้องถิ่น และจังหวัด ให้เกิดการบูรณาการในการพัฒนาแผนงาน แก้ปัญหาเชิงระบบ และมีความต่อเนื่อง จึงต้องมีการร่วมกันผลักดันให้เกิดมาตรการและนโยบายสาธารณะ ให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน เป็นคุณค่าทางสังคม ให้เกิดการเรียนรู้ ปฏิบัติการร่วมกันตามบทบาทหน้าที่ของในแต่ละหน่วยงาน องค์กร เครือข่าย และภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนงานการขับเคลื่อนในเรื่องของเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่มาตรฐานรับรองความปลอดภัย และสนับสนุนช่องทางการตลาด เพื่อสุขภาพ ที่เป็นรูปธรรม เป็นต้น

บทบาทหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม : ในการตรวจหาสารพิษในเลือด เอ็นไซม์โคลินเอสเตอเรส
2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด งานคุ้มครองผู้บริโภค : ในการออกไปรับรองมาตรฐานความปลอดภัย และการออก อย. ให้กับการแปรรูปผลิตภัณฑ์
3. สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครปฐม: การตรวจสุขภาพดิน ให้ความรู้ในเรื่องดิน การใช้ปุ๋ยประเภทใดที่เหมาะสมกับดิน พืชผัก และตรวจสอบดูแลให้การรับรองสินค้าประเภทปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยชีวภาพ อินทรีย์ การปรับปรุงบำรุงดิน เป็นต้น
4. กรมส่งเสริมการเกษตร : ดูแล ส่งเสริมให้ความรู้กับเกษตรกรและให้การรับรองสินค้า และระบบที่เกี่ยวข้อง
5. สำนักงานพาณิชย์ จังหวัด : ส่งเสริมการค้า สนับสนุนช่องทางการตลาดสินค้า OTOP สินค้าธงฟ้าและการจัดจัมหมกรรมเพื่อการสร้างเสริมเศรษฐกิจ
6. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด : ส่งเสริมให้เกษตรกรหรือประชาชนทั่วไป รวมกลุ่มกันจัดตั้ง องค์กรเพื่อร่วมกันดำเนินงานทางเศรษฐกิจและส่งเสริม แนะนำวิธีการสหกรณ์ และเป็นหน่วยประสานให้สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนขอการรับรองเครื่องหมาย “Q” จากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้อง
7. เกษตรจังหวัด/ และเกษตรและสหกรณ์จังหวัด : ให้ความรู้เรื่องเกษตรกรรม และเสริมทักษะองค์

ความรู้ให้เครือข่าย การเพิ่มศักยภาพการผลิตของชุมชน และเชื่อม แผนงานร่วมกับ
ท้องถิ่น และจังหวัด ในการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกร การยกระดับ
ให้เป็นวิสาหกิจชุมชน และการให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของเกษตรกรรม โรคแมลง
ต่างๆ การป้องกัน ศัตรูพืช ฯลฯ เป็นต้น การปลูกพืช อย่างมีกระบวนการที่ถูกต้อง
เชื่อมกับ การขอมาตรฐานความปลอดภัย GAP

8. ตลาดสุขใจ : สนับสนุนช่องทางการตลาด ในเรื่องของตลาดเพื่อสุขภาพ โดยเปิดโอกาสให้
ผู้บริโภค ได้พบผู้ผลิต โดยตรง ได้แลกเปลี่ยนพูดคุย สอบถาม ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง
ราคายุติธรรม และปลอดภัย พร้อมกับมีจุดทดสอบสินค้าปลอดภัย
9. นักวิชาการ : จากสถาบันการศึกษา อาทิ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ให้ความรู้ในเรื่องของการ
จัดการความรู้เกษตรปลอดภัย และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และชีวนามัยที่เกี่ยวข้อง การให้
ความรู้เรื่องโรค และแมลง ซึ่งจะมีวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เป็นต้น

2. ด้านข้อมูล

2.1 ผลจากการเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน

การเก็บข้อมูลบัญชีครัวเรือน เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานและภาคี โดยผ่านกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน เกิดการตระหนักรู้ และมองเห็นปัญหาของพื้นที่ และครัวเรือน อาทิ ภาระหนี้สิน ที่เกิดจากการประกอบอาชีพเพื่อการลงทุนเป็นส่วนใหญ่ (การเกษตร) จากการเก็บข้อมูล ณ เดือน กรกฎาคม 2555 11 ตำบล 310 ครัวเรือน พบว่า ค่าใช้จ่ายในเรื่องการเกษตร จำนวน 2,918,237.77 : ค่าปุ๋ยเคมี 580,673 บาท (ร้อยละ 19.9) ยาฆ่าแมลง 369,006 บาท (ร้อยละ 12.64) และปุ๋ยอินทรีย์ 96,085 บาท (ร้อยละ 3.29) ค่าแรง 417,416 บาท (ร้อยละ 14.3) เมล็ดพันธุ์ 217,024 บาท (ร้อยละ 7.44) ค่าน้ำมัน 166,086 บาท (ร้อยละ 5.69) ซึ่งมีรถไถรวม 106 คัน และหนี้รายใหญ่ คือ หนี้ ธกส. (26,657,669 ล้านบาท : จากหนี้สินทั้งหมด 49 ล้านบาท) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า การใช้ปุ๋ยยาเคมี และยาฆ่าแมลง ยังมีอัตราค่าใช้จ่ายที่สูงมากถึงร้อยละ 32.54 และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ยังมีอยู่น้อยมาก (ร้อยละ 3.29) เมื่อเทียบสัดส่วนการใช้เพื่อการผลิต ต้องมีการสนับสนุนกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย การลดต้นทุนการผลิตจากการประกอบอาชีพ เช่น การอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการวิเคราะห์ดิน การทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ ที่เหมาะสมกับพืชผัก ข้าว ผลไม้ต่างๆ เป็นต้น การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ วิธีการ เทคนิค ขั้นตอนต่างๆ กระบวนการผลิตที่ถูกต้อง และมีคุณภาพ และการประสานความร่วมมือกับภาคีหลัก โดยเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และนักวิชาการที่มีองค์ความรู้ด้านเกษตรกรรม กระบวนการพัฒนาเชิงรุก และพร้อมกันนี้ มีการสานต่าข่ายการทำแผนงานบูรณาการร่วมกับ ธกส. เพื่อการพักชำระหนี้ ให้เกษตรกร บรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้น พร้อมทั้งการประสานความร่วมมือไปยังหน่วยงาน อาทิ กรมพัฒนาที่ดิน เกษตรจังหวัด นักวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตร และศูนย์คัดพันธุ์ข้าวจังหวัดราชบุรี เป็นต้น ตลอดจนการอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการชี้ให้เห็นโทษพิษ

ภัยของเคมี ส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพในระยะยาว การทำลายระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดภาวะโรคแทรกซ้อนต่างๆมากมาย ซึ่งมีข้อมูลจากการเก็บข้อมูลด้านสุขภาพ 376 ครั้วเรือน 13 ตำบล จำนวน 314 คน พบว่า อันดับ 1 มีคนเป็นโรคความดัน จำนวน 126 คน, อันดับ 2 เบาหวาน 47 คน, อันดับ 3 โรคภูมิแพ้ หอบหืด จำนวน 40 คน, อันดับ 4 โรคกระเพาะ ลำไส้ 22 คน, อันดับ 5 โรคไข้มันอุดตัน ชนิดต่างๆ 18 คน อันดับ 6 โรคหัวใจ 17 คน และโรคอื่นๆ อาทิ ปวดเมื่อย ปวดกระดูก พิการใบ้ ประสาทอ่อน ปวดหัว ไมเกรน ไทรอยด์ ความดันต่ำ มีระดับ 1-11 ราย และโรคร้ายแรง เช่น โรคมะเร็ง เนื้องอก ตับอักเสบ หลอดเลือดในสมองอักเสบ ตีบ และโรคไต มีระดับ 1-4 ราย และแต่ละประเด็นสามารถเชื่อมโยง และประสานความร่วมมือในแต่ละหน่วยงานได้อย่างเป็นองค์รวม เช่น การสร้างระบบสุขภาพ โดยการเชื่อมแผนงานโครงการหลักประกันสุขภาพ(สปสข.) ว่าด้วยเรื่องการดูแลสุขภาพอย่างถูกวิธี และประสานแผนงานร่วมกับ หน่วยงาน อย่าง สาธารณสุข ว่า แผนงานอาหารและยา การดูแลด้วยโภชนาการบำบัด ในเรื่องของอาหารปลอดภัยการเชื่อมโยงระบบกองทุนสุขภาพตำบล รพสต. เป็นต้น การเห็นประโยชน์ร่วมในการดำเนินแผนงานการขับเคลื่อน ซึ่งจะยังประโยชน์ร่วมของสังคมในเรื่องของการบริโภคที่ปลอดภัย ด้วยกระบวนการผลิตการเกษตรที่ปลอดภัย : ซึ่งจะทำให้เกษตรกร มีเงินออมมากขึ้น ลดภาระหนี้สินได้ในระดับหนึ่ง และทั้งผู้ผลิต และผู้บริโภค มีสุขภาพที่ดีขึ้น และพบว่า ในการทำเกษตรพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นการทำนาข้าว และพืชผักสวนครัว พืชไร่ พืชเศรษฐกิจ และการเลี้ยงสัตว์เป็นต้น ประเด็นร่วมในการสร้างเครือข่ายให้เกิดการเชื่อมร้อยกับแผนงานโครงการฯ ซึ่งเห็นความสำคัญร่วมกันในการสร้างโจทย์ในเรื่องของการพัฒนาประเด็น “เรื่องข้าวและพืชผัก” โดยมีการวางแผนในการพัฒนานาข้าว และพืชผัก โดยการทำข้อมูลบัญชีฟาร์ม (บัญชีต้นทุนการผลิตในรอบฤดูกาล) เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยต้นทุนการผลิตตั้งแต่กระบวนการผลิต การเก็บเกี่ยว และการจัดจำหน่าย

3.2 ผลการตรวจคุณภาพดิน

ดิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นมาโดยกระบวนการทางธรรมชาติ ทำให้ดินมีคุณสมบัติหลากหลายแตกต่างกันไปตามปัจจัยการกำเนิดดิน ความแตกต่างในด้านคุณสมบัติของดินนั้นถูกนำมาใช้ในงานด้านดินออกเป็นชุดดินต่างๆ แต่อย่างไรก็ตามคุณสมบัติของดินนั้นจะมีค่าเป็นช่วง หรือเป็นค่าในเชิงคุณภาพ ทำให้ดินในชุดเดียวกันก็มีความแตกต่างกันได้ และหลังจากที่มนุษย์ได้ใช้ดินในการเกษตรกรรม มนุษย์ก็ได้มีการจัดการดินในลักษณะที่แตกต่างกันไป ยิ่งส่งผลให้ดินในแต่ละบริเวณมีความแตกต่างกันมากยิ่งขึ้นไปอีก การจะจำแนกดินให้มีความจำเพาะในทุกๆ แปลงนั้นก็เป็นไปได้ เพราะสมบัติของดินมีความแปรปรวนได้ง่ายในรายละเอียด และถึงแม้ว่าดินในชุดดินเดียวกันจะมีความแตกต่างกันในแต่ละบริเวณ แต่สมบัติบางประการของดินที่แม้จะเป็นช่วงค่า ก็ไม่ได้ส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันมากนักในการใช้งาน และสมบัติหลายๆ ประการก็เป็นสมบัติที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ยาก ขณะเดียวกันก็มีสมบัติบางประการที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน เช่น สมบัติด้านธาตุอาหารพืชคือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ซึ่งเป็นธาตุอาหารที่พืชต้องการใช้มากจึงหมดไปจากดินได้มาก

หากไม่มีการเพิ่มเติมให้กับดินในรูปของปุ๋ย หรือเช่น สมบัติด้านโครงสร้างและความแน่นทึบของดิน ซึ่งจะเกี่ยวพันถึงการหมดไปของอินทรีย์วัตถุในดิน ดินในเขตภูมิอากาศร้อนชื้นจะมีการสลายตัวของอินทรีย์วัตถุอย่างรวดเร็ว หากในการจัดการดินไม่มีการเพิ่มเติมอินทรีย์วัตถุให้กับดิน จะทำให้ดินแน่นทึบ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารจะลดลง เนื่องจากรากพืชไม่สามารถแผ่กระจายได้เท่าที่ควร เป็นเหตุให้ปุ๋ยต่างๆ ที่ใส่ให้กับพืชคลุมดินไม่ได้ผล สมบัติที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายเหล่านี้มักเกิดในดินชั้นบนโดยเฉพาะบริเวณหน้าดิน ซึ่งเป็นส่วนที่รากพืชจะแผ่กระจายดูดธาตุอาหารขึ้นไปเพื่อการเจริญเติบโตของพืช ฉะนั้นหากดินในชุดเดียวกันแต่มีการจัดการที่แตกต่างกัน ก็จะทำให้มีต้นทุนธาตุอาหารคงเหลือในดินที่แตกต่างกัน และทำให้การใส่ปุ๋ยเคมี-ปุ๋ยอินทรีย์จะต้องแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน ในด้านของพืชพรรณนั้น พืชแต่ละชนิดมีความต้องการธาตุอาหารที่แตกต่างกันสำหรับการเจริญเติบโตทั้งในแง่ของชนิดและปริมาณ แม้ในพืชชนิดเดียวกันแต่คนละสายพันธุ์ก็มีความต้องการแตกต่างกันไปด้วย นอกจากความต้องการด้านธาตุอาหารแล้ว ภูมิอากาศก็มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิดแต่ละสายพันธุ์ด้วยเช่นเดียวกัน

การให้คำแนะนำการจัดการดินและปุ๋ยรายแปลง หรือการใช้ปุ๋ยเคมีตามค่าวิเคราะห์ดินนั้น จึงมุ่งเน้นที่จะกำหนดแนวทางการจัดการให้เจาะจงตามข้อมูลดิน พืช และภูมิอากาศ ณ แปลงนั้นๆ เป็นสำคัญ ซึ่งจำเป็นต้องมีค่าวิเคราะห์ดินทั้งทางเคมี (จากตัวอย่างดิน) และทางกายภาพ (จากข้อมูลชุดดิน และกลุ่มชุดดิน) ยกตัวอย่าง ดินของคุณณรงค์ คล้ายสถาพร เลขที่ 3 หมู่ 6 ตำบลมาบแค อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ประเภทพืช กล้วยน้ำ จำนวน 5 งาน

ผลการวิเคราะห์ดิน : มีค่า pH = 4.9 ซึ่งมีกรดจัดมาก มีค่าความเค็ม 0.850 Ds/m อยู่ในระดับสูง ปริมาณอินทรีย์วัตถุร้อยละ 2.37 อยู่ในระดับปานกลาง ค่าฟอสฟอรัส 560 mg/kg-1 อยู่ในระดับสูงมาก และปริมาณโพแทสเซียม 228 mg/kg-1 มีธาตุอาหารสูงมาก

วิธีแก้ไข ความเป็นกรดต้องใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = 1.1 ตัน/ไร่ โดยใส่ปูนตามอัตราส่วนที่แนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของอาหารธาตุในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มีความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืชต้องการ (NPK)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)	
			ใส่ครั้งที่ 1 : ใส่หลังจากแตกใบจริงแล้ว 3-4 ใบ หรือหลังจากแยกกล้าแล้ว 7 วัน หรือเมื่อต้นกล้าตั้งตัวดีแล้ว	ใส่ครั้งที่ 2 : ใส่หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ 15 วันหรือหลังจากย้ายกล้าปลูกแล้ว 30 วัน
คะน้า	15-0-0	46-0-0	17	17

การใส่ปุ๋ยสำหรับผักอายุยาว เช่น คะน้า กวางตุ้ง ฯลฯ

ระบบการปลูกพืชปลอดถัย	อินทรีย์
แปลงคะน้า ต้องใส่ปุ๋ยรองพื้น *15-15-15 จำนวน 27 กิโล/ไร่ *มูลไก่ผสมแกลบ 890 กก./ไร่ *ปุ๋ยแต่งหน้าเมื่อกล้าอายุ 15 วัน -ยูเรีย 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร/9 ตารางเมตร รดให้ทั่ว	* มูลไก่ผสมแกลบ 890 กิโล/ไร่
หลังย้ายกล้า *ปุ๋ยรองพื้นเหมือนที่ใช้ในแปลงกล้า ครั้งแรก หลังย้ายกล้า ได้ 7 วัน : ปุ๋ยแต่งหน้า ยูเรีย 20 กรัม/น้ำ 20 ลิตร/ตารางเมตร	* แปลงปลูกคะน้า : มูลไก่ผสมแกลบ 890 กก./ไร่ * หลังย้ายกล้า 7 วัน : มูลไก่ผสมแกลบ 890 กก./ไร่
คำแนะนำเพิ่มเติม ในฤดูปลูกนี้ควรใส่ปุ๋ยตามอัตราแนะนำ และควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1-2 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกผักอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพราง ถั่วพุ่ม ปรีอพอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ปุ๋ย และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง	

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

กลุ่มตัวอย่างจากการตรวจ

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0087 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง พ.า เพ็ชรวงษ์
ที่อยู่ 77 ม.5 ต.สามง่าม อ.คอนสาร จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.6 ระดับ กลาง
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.210 dS/m ระดับ ต่ำ
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.22 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 185 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 138 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหาร ที่พืชต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)	
			ครั้งที่ 1 รองกันหลุม ก่อนปลูก	ครั้งที่ 2 ใส่หลังจากปลูกแล้ว 30 วัน ใส่สองข้างแถว แล้วพรวนดินกลบพร้อมพูนโคนและให้น้ำทันที
เผือก	24-0-0	46-0-0	27	27

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเป็นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2-3 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกพืชอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพุ่ม ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

ศอ. กลุ่มอำนวยการ
ศอ. กลุ่มอำนวยการ

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0089 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง จิรสา เถิน
ที่อยู่ 33 ม.10 ต.สามง่าม อ.คอนสาร จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.1 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่ม
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 1.561 dS/m ระดับ สูงมาก
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 0.99 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 31 mg kg⁻¹ ระดับ สูง
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 57 mg kg⁻¹ ระดับ ปานกลาง

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ต้น)
ไม้ผลขนาดใหญ่	0.6-0-0.5	0-0-60	0.8
		46-0-0	1.3
ไม้ผลขนาดกลาง	0.42-0-0.35	0-0-60	0.6
		46-0-0	0.9
ไม้ผลขนาดเล็ก	0.3-0-0.25	0-0-60	0.4
		46-0-0	0.7

คำแนะนำ

ปลูกไม้ยืนต้น ในปีนี้ควรใส่ปุ๋ยตามอัตราแนะนำ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง/ปี และควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 25-30 กก./ต้น
ปลูกไม้ จากค่าวิเคราะห์ดินพบว่า ปริมาณธาตุอาหารฟอสฟอรัสสูงและโพแทสเซียมในดินมีแนวโน้มลดลงในการปลูกไม้ จะเป็น
ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักเป็นหลัก ไม่ควรใส่ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวเพราะจะทำให้กอไม้ทรุดโทรมเร็ว โดยควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเป็น
หลักในอัตรา 1-1.5 ตันต่อไร่ (40-50 กก./กอ หรือ 4-5 บุงก์/กอ) ในกรณีที่ต้องการเร่งการออกหน่อ นอกเหนือจากปุ๋ยปกติแล้ว อาจ
ใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) ในอัตรา 1 กก. รอบ ๆ กอ โดยระวังอย่าให้โคนหน่อ เพราะจะทำให้หน่อเน่าได้ และถ้าต้องการให้หน่อมี
คุณภาพดียิ่งขึ้นควรใส่ปุ๋ยสูตร 13-13-21 เพิ่มไปในอัตรา 1 กก./กอ โดยใส่ไปพร้อมกับ ปุ๋ยยูเรีย

วิจิตร วัฒนกุล
ผอ.ศูนย์วิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0090 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง อารัง วัฒนพันธ์ศักดิ์
ที่อยู่ 72/3 ม.10 ต.สามง่าม อ.คอนสาร จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.2 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.882 dS/m ระดับ สูงมาก
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.12 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 298 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 126 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)
กระชาย	20-0-0		
		46-0-0	44
		หรือ 21-0-0	96

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1-2 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกผักอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพราง ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยางไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

นางสาวอรรดาพร
นางสาวอรรดาพร

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0091 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง อรศิริ สามงามอินทร์
ที่อยู่ 82 ม.8 ต.สามง่าม อ.คอนสาร จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.6 ระดับ กลาง
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โคโรโรปูนให้ทั่วแปลง หนักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.192 dS/m ระดับ ปานกลาง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 2.66 % ระดับ สูง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 528 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 384 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ต้น/ปี)
ไม้ผลขนาดใหญ่	0.6-0-0		
		46-0-0	1.3
ไม้ผลขนาดกลาง	0.42-0-0		
		46-0-0	0.9
ไม้ผลขนาดเล็ก	0.3-0-0		
		46-0-0	0.7

คำแนะนำเพิ่มเติม

ในปีนี้ควรใส่ปุ๋ยตามอัตราแนะนำ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง/ปี และควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 25-30 กก./ต้น

(Signature)
ดร. กลุ่มวิไลภรณ์

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0092 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง ศิริวรรณ คำทองแก้ว
ที่อยู่ 3 ม.8 ต.สามง่าม อ.คอนสาร จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.3 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โคโรโรปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 1.075 dS/m ระดับ สูงมาก
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.40 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 17 mg kg⁻¹ ระดับ สูง
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 138 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ต้น)
ไม้ผลขนาดใหญ่	0.6-0.25-0	18-46-0	0.5
		46-0-0	1.0
ไม้ผลขนาดกลาง	0.42-0.175-0	18-46-0	0.4
		46-0-0	0.7
ไม้ผลขนาดเล็ก	0.3-0.125-0	18-46-0	0.3
		46-0-0	0.5

คำแนะนำเพิ่มเติม

ในปีนี้ควรใส่ปุ๋ยตามอัตราแนะนำ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง/ปี และควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 25-30 กก./ต้น

(ลงนาม)
ผอ. กลุ่มวิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0093 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง สมบัติ สวัสดิ์สรเดช
ที่อยู่ 4 ม.8 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

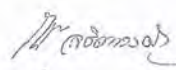
1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 5.4 ระดับ กรดจัด
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = 1.1 ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.279 dS/m ระดับ ปานกลาง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 3.03 % ระดับ สูง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 95 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 114 mg kg⁻¹ ระดับ สูง

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)		
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ระยะ 15-20 วันหลังข้าวออก หรือหลังปักดำ 1 สัปดาห์	ใส่ครั้งที่ 2	ใส่ครั้งที่ 3
ข้าวไวแสง	3-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	4	3 ระยะกำเนิดช่อดอก	-
ข้าวไม่ไวแสง	6-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	5	4 ระยะข้าวแตกกอ	4 ระยะกำเนิดช่อดอก

คำแนะนำเพิ่มเติม

ก่อนปลูกข้าว อาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม ปอเทือง โสนอัฟริกัน หรือ โสนอินเดีย แล้วไถกลบระยะออกดอก)
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพการ
ใช้ปุ๋ยเคมีของพืช นอกจากนี้ไม่ควรเผาฟาง สามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (สูตรจุลินทรีย์ 2.2 กรัมพัฒนาที่ดิน) ช่วยในการหมักฟาง โดย
ไถกลบคอกซังปล่อยทิ้งไว้ 3-4 สัปดาห์ (ประมาณ 15-20 วัน) จึงปลูกข้าว

ค.อ. เกตุศักดิ์ เกตุศิริ

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
 กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0095 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
 ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง จันทรีเพ็ญ เจริญมี
 ที่อยู่ 46/3 ม.1 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
 รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.0 ระดับ ใกล้เคียงกลาง
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ไลปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
 ไลปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
 ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.917 dS/m ระดับ สูง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 3.94 % ระดับ สูง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 108 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 204 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำเพิ่มเติม

.....นาบัว.....
เพื่อจาก ธาตุอาหาร ค่อน ข้างสูง จีวีไอ/แชน-น้ำให้ใส่ไม่เยอะ ถ้าใส่เยอะใส่
ไม่ผลึก หรือ 0.5-1.0 กก อัตรา 1-1.5 ตัน/ไร่

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0096 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง วันทนา เขียมสุวรรณ
ที่อยู่ 100 ม.8 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 5.7 ระดับ กรดปานกลาง
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โคโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่ขึ้น
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.680 dS/m ระดับ สูง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 2.40 % ระดับ ปานกลาง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 17 mg kg⁻¹ ระดับ สูง
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 150 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)		
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ระยะ 15-20 วันหลังข้างออก หรือหลังปักดำ 1 สัปดาห์	ใส่ครั้งที่ 2	ใส่ครั้งที่ 3
ข้าวไวแสง	6-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	7	7 ระยะก้านิคช่อกอก	-
ข้าวไม่ไวแสง	12-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	10	9 ระยะข้าวแตกกอ	9 ระยะก้านิคช่อกอก

คำแนะนำเพิ่มเติม

ก่อนปลูกข้าว อาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม ปอเทือง โสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย แล้วไถกลบระยะออกดอก)
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชตายแล้วและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพการ
ใช้ปุ๋ยเคมีของพืช นอกจากนี้ไม่ควรเผาฟาง สามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (สูตรซูเปอร์ฟอส.2 กรมพัฒนาที่ดิน) ช่วยในการหมักฟาง โดย
ไถกลบตอซังปล่อยทิ้งไว้ 3-4 สัปดาห์ (ประมาณ 15-20 วัน) จึงปลูกข้าว

ผู้วิเคราะห์ดิน
ดร. กลุ่มวิไลวรรณ

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0097 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง นางสุศรี กิ่งสวัสดิ์
ที่อยู่ 5 ม.8 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 5.4 ระดับ กรดจัด
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = 0.8 ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โคโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.1522 dS/m ระดับ ต่ำ
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.91 % ระดับ ปานกลาง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 32 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 90 mg kg⁻¹ ระดับ สูง

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)		
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ระยะ 15-20 วันหลังขำออก หรือหลังปักดำ 1 สัปดาห์	ใส่ครั้งที่ 2	ใส่ครั้งที่ 3
ข้าวไวแสง	6-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	7	7 ระยะก้านิคช่อกอก	-
ข้าวไม่ไวแสง	12-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	10	9 ระยะข้าวแตกกอ	9 ระยะก้านิคช่อกอก

คำแนะนำเพิ่มเติม

ก่อนปลูกข้าว อาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพรี ถั่วพุ่ม ปอเทือง โสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย แล้วไถกลบระยะออกดอก)
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพการ
ใช้ปุ๋ยเคมีของพืช นอกจากนี้ไม่ควรเผาฟาง สามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (สูตรซูเปอร์ฟอส.2 กรมพัฒนาที่ดิน) ช่วยในการหมักฟาง โดย
ไถกลบตอซังปล่อยทิ้งไว้ 3-4 สัปดาห์ (ประมาณ 15-20 วัน) จึงปลูกข้าว

(ลงนาม)
ผอ. กลุ่มวิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0098 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง จรรยา เร่งคารา
ที่อยู่ 122/3 ม.5 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 5.5 ระดับ กรดจัด
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.580 dS/m ระดับ สูง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 2.62 % ระดับ สูง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 19 mg kg⁻¹ ระดับ สูง
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 174 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ได้ (กก./ไร่)		
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ระยะ 15-20 วันหลังข้างออก หรือหลังปักดำ 1 สัปดาห์	ใส่ครั้งที่ 2	ใส่ครั้งที่ 3
ข้าวไวแสง	3-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	4	3 ระยะก้านีตช่อดอก	-
ข้าวไม่ไวแสง	6-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	5	4 ระยะข้าวแตกกอ	4 ระยะก้านีตช่อดอก

คำแนะนำเพิ่มเติม

ก่อนปลูกข้าว อาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หวานถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม ปอเทือง โสนอัฟริกัน หรือ โสนอินเดีย แล้วไถกลบระยะออกดอก)
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพการ
ใช้ปุ๋ยเคมีของพืช นอกจากนี้ไม่ควรเผาฟาง สามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (สูตรซูเปอร์ฟอส.2 กรมพัฒนาที่ดิน) ช่วยในการหมักฟาง โดย
ไถกลบคอกขังปล่อยทิ้งไว้ 3-4 สัปดาห์ (ประมาณ 15-20 วัน) จึงปลูกข้าว

ดร. กัญญา วิเศษกิจ

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0099 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง สาลิกา ปานบ้านเกร็ด
ที่อยู่ 4/1 ม.8 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 4.5 ระดับ กรดรุนแรงมาก
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = 1.4 ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่นี้
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.610 dS/m ระดับ สูง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.99 % ระดับ ปานกลาง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 41 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 180 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)		
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ระยะ 15-20 วันหลังข้างออก หรือหลังปักดำ 1 สัปดาห์	ใส่ครั้งที่ 2	ใส่ครั้งที่ 3
ข้าวไวแสง	6-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	7	7 ระยะก้านิดช่อดอก	-
ข้าวไม่ไวแสง	12-0-0	16-20-0	-	-	-
		0-0-60	-	-	-
		46-0-0	10	9 ระยะข้าวแตกกอ	9 ระยะก้านิดช่อดอก

คำแนะนำเพิ่มเติม

ก่อนปลูกข้าว อาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม ปอเทือง โสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย แล้วไถกลบระยะออกดอก)
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพการ
ใช้ปุ๋ยเคมีของพืช นอกจากนี้ไม่ควรเผาฟาง สามารถใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำ (สูตรซูเปอร์ฟอส.2 กรมพัฒนาที่ดิน) ช่วยในการหมักฟาง โดย
ไถกลบตอซังปล่อยทิ้งไว้ 3-4 สัปดาห์ (ประมาณ 15-20 วัน) จึงปลูกข้าว

นางสาวอริยาพร
นางสาวอริยาพร เกษศิริ

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0100 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง โขติ สายขึ้นบง
ที่อยู่ 31/1 ม.8 ต.คลองโยง อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 3.9 ระดับ กรดรุนแรงมาก
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = 2.0 ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 1.963 dS/m ระดับ สูงมาก
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 3.66 % ระดับ สูง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 71 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 329 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)
ชะอม	-	46-0-0	20-25

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1-2 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกพืชอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพุ่ม ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านอินทรีย์ฟริกกัน หรืออินดินเคีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

610. กลุ่มวิ. เขต ๑-๖

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0101 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง ณรงค์ คล้ายสถาพร
ที่อยู่ 3 ม.6 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 4.9 ระดับ กรดจัดมาก
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = 1.1 ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.850 dS/m ระดับ สูง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 2.37 % ระดับ ปานกลาง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 560 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 228 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใช้ (กก./ไร่)	
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ใส่หลังจากแตกใบจริงแล้ว 3-4 ใบ หรือหลังจาก ย้ายกล้าปลูกแล้ว 7 วันหรือเมื่อต้นกล้าตั้งตัวแล้ว	ใส่ครั้งที่ 2 (กก./ไร่) ใส่หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ 15 วัน หรือหลังจากย้ายกล้าปลูกแล้ว 30 วัน
พืชผัก	15-0-0	46-0-0	17	17

คำแนะนำเพิ่มเติม

ในฤดูปลูกนี้ควรใส่ปุ๋ยตามอัตราแนะนำ และควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 1-2 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกผักอาจ
หว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพรี ถั่วพุ่ม หรือปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านสับปะรดหิน หรือสับปะรดหิน อัตรา
4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วย
ทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

(ลายเซ็น)
นาง. ศุภมาสวดี นิล...

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0102 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง สุวรรณ สวัสดิ์พานิช
ที่อยู่ 43/1 ม.6 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.0 ระดับ กรดปานกลาง
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพื่อความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.365 dS/m ระดับ ปานกลาง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.27 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 245 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 51 mg kg⁻¹ ระดับ ปานกลาง

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ -K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)	
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ใส่หลังจากแตกใบจริงแล้ว 3-4 ใบ หรือหลังจาก ย้ายกล้าปลูกแล้ว 7 วันหรือเมื่อต้นกล้าตั้งตัวดีแล้ว	ใส่ครั้งที่ 2 (กก./ไร่) ใส่หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ 15 วัน หรือหลังจากย้ายกล้าปลูกแล้ว 30 วัน
พืชผัก	20-0-15	0-0-60	17	-
		46-0-0	22	22

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2-3 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกผักอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใส่ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

ผู้ตรวจวัด
ผู้ส่งวิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0103 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง วิทยาลัย เกษิตินทวิสุข
ที่อยู่ 101 ม.11 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.2 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพื่อความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.1943 dS/m ระดับ ต่ำ
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.22 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 182 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 67 mg kg⁻¹ ระดับ สูง

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่	
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ใส่หลังจากแตกใบจริงแล้ว 3-4 ใบ หรือหลังจาก ย้ายกล้าปลูกแล้ว 7 วันหรือเมื่อต้นกล้าตั้งตัวแล้ว	ใส่ครั้งที่ 2 (กก./ไร่) ใส่หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ 15 วัน หรือหลังจากย้ายกล้าปลูกแล้ว 30 วัน
มะเขือเทศ มะเขือ พริก กระเจี๊ยบเขียว	24-0-6	46-0-0	27	27
		0-0-60	10	-

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2-3 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกพืชอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านโสนอัฟริกัน หรือโสนอินเดีย อัตรา 4 - 6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

ดร. กัญจน์ ภาณุ
ผอ. กลุ่มวิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0105 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง ไรท์ชัย ชวณัฏฐกิจคดี
ที่อยู่ 35/1 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.4 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โคโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.393 dS/m ระดับ ปานกลาง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.68 % ระดับ ปานกลาง
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 1674 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 318 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำ

ปลูกไม้ จากค่าวิเคราะห์ดินพบว่า ปริมาณธาตุอาหารฟอสฟอรัสสูงมากและโพแทสเซียมในดินสูงมาก ในการปลูกไม้ดง
จะเน้นปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักเป็นหลัก ไม่ควรใส่ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียวเพราะจะทำให้กอไม้ทรุดโทรมเร็ว โดยควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ย
คอกเป็นหลักในอัตรา 1-1.5 ตันต่อไร่ (40-50 กก./กอ หรือ 4-5 บั้ง/กอ)

ในกรณีที่ต้องการเร่งการออกหน่อ นอกเหนือจากปุ๋ยปกติแล้ว อาจใส่ปุ๋ยยูเรีย (46-0-0) ในอัตรา 1-2 กก. รอบ ๆ กอ โดย
ระวังอย่าให้โดนหน่อ เพราะจะทำให้หน่อเน่าได้

11/11/56 (กธ.ธนาถ)
ร.ร. กศ.ส.ร.ค.ค.ค.ค.

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0106 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง สุพรรณนิษฐ์ พวงทองทับ
ที่อยู่ 63 ม.7 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.4 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.1862 dS/m ระดับ ต่ำ
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.01 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 154 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 198 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหาร ที่พืชต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใช้ (กก./ไร่)	
			ครั้งที่ 1 รองกันหลุม ก่อนปลูก	ครั้งที่ 2 ไถ่หลังจากปลูกแล้ว 30 วัน ใส่รองข้างแถว แล้วพรวนดินกลบพร้อมพูนโคนและให้น้ำทันที
เผือก มัน	24-0-0	46-0-0	27	27

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2-3 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกพืชอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพราง ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านไสอันอัฟริกัน หรือไสอินเดีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

// (ดิ อธิกรณ์)
ผอ.กลุ่มวิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0107 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง สมศรี เอกปิลจุลณี
ที่อยู่ 26/3 ม.1 ต.มาบแค อ.เมือง จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 6.5 ระดับ กรดเล็กน้อย
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.201 dS/m ระดับ ปานกลาง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.46 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 423 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 138 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหารที่พืช ต้องการ (N-P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)	
			ใส่ครั้งที่ 1 (กก./ไร่) ใส่หลังจากแตกใบจริงแล้ว 3-4 ใบ หรือหลังจาก ย้ายกล้าปลูกแล้ว 7 วันหรือเมื่อต้นกล้าตั้งตัวแล้ว	ใส่ครั้งที่ 2 (กก./ไร่) ใส่หลังจากใส่ครั้งแรกประมาณ 15 วัน หรือหลังจากย้ายกล้าปลูกแล้ว 30 วัน
ผัก	20-0-0	46-0-0	22	-
		46-0-0	-	22

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2-3 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกผักอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพริ้ว ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านไสน์อัฟริกัน หรือไสน์อินเดีย อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

นางสาวอริสรา
ผอ. กลุ่มวิเคราะห์ดิน

รายงานผลการวิเคราะห์ตัวอย่างดิน
กลุ่มวิเคราะห์ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 1 ปทุมธานี
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 02-5775052-3

เลขที่รับ 28/57 รหัสตัวอย่าง S57-0086 วันที่รับตัวอย่าง 1 พฤศจิกายน 2556
ชื่อผู้ส่งตัวอย่าง วนัท มุติกรรม
ที่อยู่ 81/2 ม.5 ต.สามง่าม อ.คอนสาร จ.นครปฐม
รายละเอียด

ผลการวิเคราะห์ดิน

1. ความเป็นกรด/ด่าง (pH; ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:1) = 5.9 ระดับ กรดปานกลาง
2. ความต้องการปูน (Lime Requirement ; กก./ไร่) - ใส่ปูนมาร์ลในการปรับสภาพความเป็นกรดในดิน = - ตัน/ไร่
ใส่ปูนตามอัตราแนะนำเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดในดิน เพิ่มความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหารในดิน โดยโรยปูนให้ทั่วแปลง หมักปูนไว้กับดินที่มี
ความชื้นอย่างน้อย 2-3 สัปดาห์ จึงปลูกพืช
3. ค่าความเค็มดิน (EC ดิน : น้ำ อัตราส่วน 1:5) = 0.301 dS/m ระดับ ปานกลาง
4. ปริมาณอินทรีย์วัตถุ (Organic Matter) = 1.46 % ระดับ ต่ำ
5. ปริมาณฟอสฟอรัส (สกัดด้วย Bray II) = 92 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก
6. ปริมาณโพแทสเซียม (สกัดด้วย NH₄OAc) = 174 mg kg⁻¹ ระดับ สูงมาก

คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมี

ชนิดพืชปลูก	ปริมาณธาตุอาหาร ที่พืชต้องการ (N - P ₂ O ₅ - K ₂ O)	สูตรปุ๋ยที่ใช้	ปริมาณที่ใส่ (กก./ไร่)	
			ครั้งที่ 1 รองกันหลุม ก่อนปลูก	ครั้งที่ 2 ใส่หลังจากปลูกแล้ว 30 วัน ใส่สองข้างแถว แล้วพรวนดินกลบพร้อมพูนโคนและให้น้ำทันที
เผือก	24-0-0	46-0-0	27	27

คำแนะนำเพิ่มเติม

ควรเน้นการใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกอัตรา 2-3 ตัน/ไร่ และก่อนปลูกพืชอาจหว่านพืชตระกูลถั่ว (หว่านถั่วพราง ถั่วพุ่ม หรือ
ปอเทือง แล้วไถกลบระยะออกดอก) หรือ หว่านอินทรีย์วัตถุ หรือ อินทรีย์วัตถุ อัตรา 4-6 กก./ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ 50-70 วัน
ปล่อยทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ ก่อนปลูกพืช เพื่อให้พืชสลายตัวและปลดปล่อยธาตุอาหาร ช่วยทำให้โครงสร้างดินดี เพิ่มประสิทธิภาพ
การใช้ปุ๋ยเคมีของพืช และช่วยลดการใช้ปุ๋ยเคมีลง

นางสาวอริยาพร
นางสาวอริยาพร ศรีสุข

1.1 ข้อมูลการตรวจสอบสภาพดิน.....รายชื่อสมาชิกกลุ่มเกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ตาราง 1

ที่	ชื่อ สกุล เบอร์โทร หมายเลขแปลง และจำนวนแปลงที่ส่งตรวจ
1	นางภัทรนิษฐ์ มาตรทอง 087-761-1089, 089-548-5595 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 1 ส่งตรวจ 1 แปลง
2.	นายวีรศักดิ์ มาตรทอง 085-296-0568 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 2 ส่งตรวจ 1 แปลง
3.	นายวัลลภ ศรีพุ่ม 086-094-5753 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 3 ส่งตรวจ 1 แปลง
4.	นางสาวอารมณ อุษเกตุ 086-004-2263 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 4 ส่งตรวจ 2 แปลง
5.	นายประกอบ มาตรทอง 086-758-5245 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 5 ส่งตรวจ 1 แปลง
6.	นายสุรศักดิ์ งามขำ 087-014-3287 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 7 ส่งตรวจ 1 แปลง
7.	นายวิทยา ศรีเดชา 089-616-4920 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 8 ส่งตรวจ 1 แปลง
8.	นางสำราญ สมวงษ์ 082-241-3306 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 9 ส่งตรวจ 1 แปลง
9.	นายสมควร หงส์หิรัญ 088-241-1465 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 10 ส่งตรวจ 1 แปลง
10.	นางพัชรา จุมอญ 081-386-0854 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 11 ส่งตรวจ 1 แปลง
11.	นายบุญเรือง สระทองหน 091-582-0073 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 12 ส่งตรวจ 1 แปลง
12.	นายพรชัย สระทองหน 081-981-9045 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 13 ส่งตรวจ 2 แปลง
13	นายเสนาะ สวนแก้ว 082-241-3306 หมายเลขสมาชิก กลุ่มเรียนรู้เกษตรยั่งยืนบ้านหลักเมตร ลำดับแปลงที่ 19 ส่งตรวจ 1 แปลง

ผลการตรวจค่าดิน

ตารางที่ 2

ลำดับที่	ชื่อ	Lab No.	pH(1:1)	ECe (dS/m)	OM (%)	avai P (mg/kg)	exch.K (mg/kg)
1	คุณภัทรนิษฐ์ มาตรฐานทอง	R 56/5-1	6.15	0.97	1.39	100.25	84.75
2	คุณวีรศักดิ์ มาตรฐานทอง	R 56/5-2	7.25	1.90	2.17	297.45	196.97
3	คุณวัลลภ ศรีพุ่ม	R 56/5-3	6.91	1.15	2.29	547.01	160.23
4	คุณอารมย์ อูยเกตุ (EC สูงน่าจะเป็นเพราะดิน เค็ม)	R 56/5-4	7.33	1.89	1.81	59.63	160.13
		R 56/5-5	7.61	<u>13.37</u>	3.09	135.70	198.62
5	คุณประกอบ มาตรฐานทอง	R 56/5-6	7.65	1.46	0.94	62.73	34.5
6	คุณสุรศักดิ์ งามขำ	R 56/5-7	7.31	1.88	1.43	86.14	163.93
7	คุณวิทยา ตริเดชา	R 56/5-8	7.2	1.31	1.72	82.01	166.52
8	คุณสำราญ สมวงษ์	R 56/5-9	6.56	1.81	1.73	76.33	103.83
9	คุณสมควร หงษ์หิรัญ	R 56/5-10	7.14	1.43	1.76	124.17	167.39
10	คุณพัชรา จุมอญ (EC สูงน่าจะเป็นเพราะดินเค็ม ด้วยและแก้โดยการใส่ปุ๋ย มากๆ)	R 56/5-11	7.51	<u>7.41</u>	1.57	<u>360.27</u>	<u>527.66</u>
11	คุณบุญเรือง สระทองหน	R 56/5-12	7.08	1.72	1.66	147.92	146.89
12	คุณพรชัย สระทองหน	R 56/5-13	7.05	0.32	1.56	211.43	92.83
		R 56/5-14	7.16	0.60	1.6	241.21	176.88
13	คุณเสนาะ สวนแก้ว	R 56/5-15	7.07	1.78	1.68	210.74	134.23

ผลวิเคราะห์ดิน

ตารางที่ 3

ระดับชั้นของสภาพกรดหรือสภาพด่างของดินที่ค่า pH (1:1) ต่างๆ

pH ของดิน	ระดับความรุนแรง	pH ของดิน	ระดับความรุนแรง
ต่ำกว่า 3.5	กรดรุนแรงมากที่สุด	6.6 - 7.3	กลาง
3.5 - 4.5	กรดรุนแรงมาก	7.4 - 7.8	ด่างเล็กน้อย
4.6 - 5.0	กรดจัดมาก	7.9 - 8.4	ด่างปานกลาง
5.1 - 5.5	กรดจัด	8.5 - 9.0	ด่างจัด
5.6 - 6.0	กรดปานกลาง	มากกว่า 9.0	ด่างจัดมาก
6.1 - 6.5	กรดเล็กน้อย		

ระดับชั้นของความเค็มของดินที่ค่า ECe ต่างๆ และการมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของพืช

ระดับความเค็ม	ECe (dS/m) ที่ 25°C	อิทธิพลต่อพืช
ไม่เค็ม	น้อยกว่า 2	ไม่กระทบกระเทือนต่อพืช
ไม่เค็ม	2 - น้อยกว่า 4	พืชที่ไวต่อความเค็มมีการเจริญเติบโตลดลงบ้าง
เค็มปานกลาง	4 - 8	จำกัดการเจริญเติบโตของพืชหลายชนิด
เค็มมาก	8 - 16	พืชทนเค็มเท่านั้นที่เจริญเติบโตได้
เค็มจัด	มากกว่า 16	พืชทนเค็มบางชนิดเท่านั้นที่เจริญเติบโตได้ดี

ตารางที่ 4

ระดับชั้นของอินทรียวัตถุในดินที่ค่า OM ต่างๆ²

ระดับ	OM (%)
ต่ำมาก	น้อยกว่า 0.5
ต่ำ	0.5 - 1.0

ค่อนข้างต่ำ	1.1 – 1.5
ปานกลาง	1.6 – 2.5
ค่อนข้างสูง	2.6 – 3.5
สูง	3.6 – 4.5
สูงมาก	มากกว่า 4.5

ระดับชั้นของฟอสฟอรัสในดิน (avail. P)

ระดับ	avail. P (mg/kg)
ต่ำมาก	น้อยกว่า 3
ต่ำ	3 – 5
ค่อนข้างต่ำ	6 – 10
ปานกลาง	11 – 15
ค่อนข้างสูง	16 – 25
สูง	26 – 45
สูงมาก	<u>มากกว่า 45</u>

ระดับชั้นของโพแทสเซียมในดิน (exch. K)

ระดับ	exch. K (mg/kg)
ต่ำมาก	น้อยกว่า 30
ต่ำ	30 – 60
ปานกลาง	60 – 90
สูง	90 – 120
สูงมาก	<u>มากกว่า 120</u>

ภาพรวมจากตาราง (จากตารางที่ 2)

จากการตรวจสอบสภาพดิน ว่ามีสารอาหารในดินอุดมสมบูรณ์หรือไม่ การตรวจค่าดิน จำนวน 15 แปลง (13 ครัวเรือน) พบว่า เกือบทุกแปลง จะมีค่า pH อยู่ในเกณฑ์เป็นด่างเล็กน้อย และ ค่า ความเค็ม (ECe) อยู่ต่ำกว่า 2 ซึ่งไม่มีค่าความเค็ม และไม่ส่งผลกระทบต่อพืช ส่วนค่าวัตถุอินทรีย์ (OM) ในดินอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ถึงปานกลาง ฟอสฟอรัส (avai P) อยู่ในเกณฑ์สูง และระดับชั้นของ โพแทสเซียม (exch.K) ในดิน อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง ถึงสูงมาก

แต่มี สองแปลง ได้แก่ คุณ อารมณ์ อุยกะ และคุณพัชรา จุมอล ทั้งสองแปลง จะมีค่าความเค็มมาก ซึ่งจะส่งผลต่อการเติบโตของพืช วิธีแก้ ต้องหมั่นพรวนดิน และใส่ปุ๋ยมากๆ พร้อมกับการตรวจสอบดินอย่างเป็นระยะๆ

ข้อควรรู้ : การตรวจสอบสภาพดิน หาธาตุในดิน

ค่า pH

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเป็นกรด-ด่างของดิน ได้แก่ การเน่าเปื่อยของสารอินทรีย์ในดิน การใส่ปุ๋ย และฝนกรด จะก่อให้เกิดความเป็นกรด และ ความเป็นเบสของดิน เกิดจากการเติมปูนขาว ($\text{Ca}(\text{OH})_2$) ลงในดิน ซึ่งความเป็นกรด-เบสมีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช กล่าวคือ พืชจะดูดซึมแร่ธาตุที่ต้องการในสภาวะที่มีค่า pH เหมาะสม ซึ่งพืชแต่ละชนิดจะเจริญเติบโตในดินที่มีค่า pH ที่เหมาะสมแตกต่างกัน โดยพบว่าพืชส่วนใหญ่เจริญเติบโตได้ดีในดินที่มีค่า pH อยู่ระหว่าง 5-7 ถือเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง

ดินเค็ม ECe

ดินเค็ม หมายถึง ดินที่มีปริมาณเกลือที่ละลายอยู่ในสารละลายดินมากเกินไปจนมีผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตและผลิตผลของพืช เนื่องจากทำให้พืชเกิดอาการขาดน้ำ และมีการสะสมไอออนที่เป็นพิษในพืชมากเกินไปนอกจากนี้ยังทำให้เกิดความไม่สมดุลของธาตุอาหารพืชด้วย

อินทรีย์วัตถุ (Organic Matter)

คือ สิ่งที่ได้จากการย่อยสลายของสารอินทรีย์ ซากพืช ซากสัตว์ รวมถึงสิ่งขับถ่ายของมนุษย์และสัตว์ รวมไปถึงเซลล์ของจุลินทรีย์ที่ตายแล้ว มีความสำคัญในแง่ของการควบคุมคุณสมบัติของดิน ทั้งทางด้านกายภาพ เคมี ชีวภาพ ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารของพืชและจุลินทรีย์ในดิน

ธาตุอาหารพืชฟอสฟอรัส (Phosphorus)

ฟอสฟอรัสเป็นธาตุที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชพืชต้องการมากพอๆ กับไนโตรเจน ฟอสฟอรัสเป็นองค์ประกอบสำคัญของดินเพื่อประชาชน สารประกอบที่ถ่ายทอดพลังงานใน พืช การดึงดูดธาตุอาหารและการเคลื่อนย้ายธาตุอาหารภายในพืช การสังเคราะห์โมเลกุล ของ สารประกอบหลายอย่าง นอกจากนี้ฟอสฟอรัสยังเป็นองค์ประกอบสำคัญใน กรดดีออกซีไรโบนิวคลีอิก (DNA) ซึ่งมีบทบาทในการถ่ายทอดทางพันธุกรรมทั้งในพืชและสัตว์ เป็นองค์ประกอบในการสร้างโปรตีน จะเห็นได้ว่าฟอสฟอรัสนั้นมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการเมตาโบลิซึมหลายขบวนการในพืช

ธาตุอาหารพืชโพแทสเซียม

โพแทสเซียมเป็นธาตุที่ได้ชื่อว่าเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาในพืช ในบรรดาธาตุปุ๋ยทั้งสามธาตุคือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม โพแทสเซียมเป็นเพียงธาตุเดียวที่ไม่ได้เป็นองค์ประกอบใน โครงสร้างของเซลล์พืชหรือใน โมเลกุลของสารอินทรีย์อย่างใดอย่างหนึ่งในพืช แต่จะอยู่ในสารละลายเซลล์ ทำหน้าที่สำคัญในขบวนการเมตาโบลิซึมของพืชหลายอย่าง ปริมาณโพแทสเซียมในน้ำหนักแห้งของ พืชมากกว่าในฟอสฟอรัส แต่น้อยกว่าไนโตรเจน โพแทสเซียมเป็นธาตุที่ช่วยทำกิจกรรมมากกว่าเป็นธาตุที่ เป็นองค์ประกอบของสารอินทรีย์ในพืช โดยจะเป็นตัวเร่งการทำงานในกระบวนการ ต่าง ๆ เช่น การสร้าง แป้ง น้ำตาล เนื่องจากโพแทสเซียมสามารถเคลื่อนย้ายผ่านผนังเซลล์พืชได้ดินเพื่อประชาชน ง่ายมาก จึง สามารถเคลื่อนย้ายผ่านจากใบแก่ไปยังใบอ่อนได้ดี อาการของโพแทสเซียมในพืชจึงเห็นได้ชัดที่ใบแก่ (กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : 2548)

ข้อมูลด้านการเกษตร และการส่งตรวจดินในระยะที่ 2

ตารางที่ 5

	ชื่อ -สกุล	อายุ/ สมาชิก	จำนวน ไร่	ประเภทพืช	อายุพืช	ต้นทุนการ ผลิต	รายได้ในการ จำหน่าย	ช่องทาง การตลาด	หมายเหตุ
1	นายสายชล ศรีเอม	49/4	9	ข้าว	120 วัน	3,500/ไร่	11,914/เกวียน	โรงสี	ทำปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ
				ผัก-พริก	90 วัน	6,000/ไร่	80/โล	ตลาด	
				กล้วยหอม	10 เดือน	3,000/ไร่	40 /หวี	ตลาด	
2	นางนกน้อย ศรีนวลมาก	51/4	7	ข้าว	110 วัน	3000/ไร่	12,000/เกวียน	โรงสีชุมชน	ทำปุ๋ยหมักใช้เอง
				พริก	4 เดือน	3,500/ไร่	โลละ 80	ตลาดชุมชน	
				ชมจันทร์	1 ปี	2,000/ไร่	โลละ 40	ตลาดชุมชน	
3	นางปราณี ศรีสมผัน	6 คน	6	กล้วยหอม	10 เดือน	2,000/ไร่	หวีละ 40	ตลาดชุมชน	ปุ๋ยหมักทำเอง ไม่ใช้เคมี
				ฝรั่ง	10 เดือน	3,500/ไร่	โลละ 20	ตลาดชุมชน	
4	นางสมคิด พรหมบังดี	43/4	1	บวบ	20 วัน	5 ตร.ว.280	1,500/เดือน	ตลาดชุมชน	ทำเองผ่านกระบวนการ กลุ่ม/มิใช่ยูเรียเล็กน้อย
				ถั่วฝักยาว	20 วัน	5 ตร.ว.280	2,700/เดือน	ตลาดชุมชน	
				ฟักทอง	60 วัน	3 งาน 450	ยังไม่ได้เก็บ ผลผลิต	ตลาดชุมชน	
				กล้วย	5 เดือน	1 งาน (ขยาย เพิ่ม)	1,200/เดือน	ตลาดชุมชน	

5	นางจิรสา เณิน	59/3	3	มะพร้าว	8 ปี+	200/งาน	2000/งาน	ส่งพ่อค้าชุมชน	ไม่ใช่เคมีเลย
	มีพันธุ์เอง ปี ละ 3 ครั้ง มะพร้าว ไผ่เก็บเดือนละครั้ง			ไผ่หวาน	3 ปี+	600/งาน	1,500/งาน	ส่งร้านค้า ข้าว แกง	ใช้ปุ๋ยหมัก แต่ซื้อหมด
				กระถิน	1ปี+	200/ไร่	2,000/ไร่	โรงโม	4ครั้ง/ปี : มีพันธุ์เอง
6	นายอำรุง วัฒนพันธุ์ศักดิ์	73/9	1.5 ไร่	กระชาย	10 เดือน	มีพันธุ์เอง	8.8ตันๆ4525	ส่งพ่อค้า	ใช้ปุ๋ยผสมผสาน
	(เคมี สูตร 16-16-16/0-7-7)+ปุ๋ย หมัก			ถั่วฝักยาว	75 วัน	900/งานครึ่ง	2,500 บาท	ส่งพ่อค้า	กก.15-25 บาท/90-100 กก.
				ผักชี	75 วัน	600 บาท	3,600 บาท	ส่งพ่อค้า	45 กกๆละ80 บาท
				มะละกอแขกดำ	4 เดือน	ได้พันธุ์ฟรี	ปลูกแซมกับ กระชาย	ไว้ฝากลูกหลาน	
7	น.ส.อรศิริ สามงามอินทร์	55/4	3 งาน	กล้วย	6 เดือน	ได้หน่อฟรี	ยังไม่ได้เก็บผล	ตลาดชุมชน	ปลูกสลับแซมกัน
				มะม่วง	3 ปี	3,000	ยังไม่ได้เก็บผล	ตลาดชุมชน	ใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์อย่าง เดียว ไม่ใช่เคมีเลย
				มะนาว	1 ปี	3,000	เริ่มเก็บเกี่ยว	ตลาดชุมชน	กินใช้ในครัวเรือน
8	นางศิริวรรณ คำกองแก้ว	49/4	1 ไร่	กล้วย	3 เดือน	หน่อได้ฟรี	2,000	ตลาดชุมชน	กินในครัวเรือน
				กระถิน	8 เดือน	มีเมล็ดพันธุ์ เอง 2000ไร่		โรงโมชุมชน	ใช้ปุ๋ยหมักอินทรีย์ ชีวภาพ อย่างเดียว ไม่มีเคมี
9	นายวันท มุสิกธรรม	49/3	5 ไร่	หอมแบ่ง	40 วัน	25,000/ไร่	45,000-50,000	พ่อค้าท้องถิ่น	ทุกต้นเดือน
	NPK =ชนิดพืช+ปุ๋ยหมัก ทำเอง			เผือก	150 วัน	15,000/ไร่	40,000	พ่อค้าท้องถิ่น	ทุกต้นเดือน
				แตงกวา	60 วัน	10,000/ไร่	30,000	พ่อค้าท้องถิ่น	ทุกต้นเดือน

10	นายพา เพ็ชรวงษ์	59/4	3 ไร่	เผือก	5 เดือน	15,000/ไร่	25,000	พ่อค้ามารับ	
	NPK+ปุ๋ยชีวภาพอัดเม็ด			แตงกวา	1 เดือน	3,000/ไร่	24,000	พ่อค้ามารับ	
				มะพร้าว	2 ปี	3,600/ไร่	45,000	พ่อค้ามารับ	200 ต้น/ไร่
11	นางสาวอรุณี พุทธรักษา	40/2	11 ไร่	กวาดุ้ง	45 วัน	300 (1งาน)	800/สัปดาห์	ตลาดสุขใจ	เสาร์-อาทิตย์
	ทำเองในกลุ่ม ปุ๋ยหมัก อินทรีย์ ไม่มีเคมีเลย			ผักบุ้ง	15-20 วัน	270	650/สัปดาห์	ตลาดสุขใจ	เสาร์ อาทิตย์
				ต้นหอม	45 วัน	390	740/สัปดาห์	ตลาดสุขใจ	เสาร์ อาทิตย์
12	นางละเอียด พุทธรักษา ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยหมัก	68/2	1.5	กระชายและพืช อื่นๆ	6 เดือน	500	1,200 บาท/ สัปดาห์	ตลาดสุขใจ	เสาร์ อาทิตย์
13	นายเทียม บุตรดี	63/6	8.5 ไร่	มะเขือเปราะ	10-12 เดือน	5,000	15,000	ตลาดปฐมมงคล	ขายวันเว้นวัน
	ทำเอง+กระบวนกรกลุ่ม			ถั่วพูล	12 เดือน	6,000	20,000	ตลาดปฐมมงคล	ขายวันเว้นวัน
	มีการใช้ร่วมกับยูเรีย เป็นบางครั้ง			บอน	60 วัน	5,000	15,000	ตลาดปฐมมงคล	ขายวันเว้นวัน
				ถั่วฝักยาว	50-60 วัน	3,000	18,000	ตลาดปฐมมงคล	ขายวันเว้นวัน
14	นางอำพร ป้อมพร (16-16-16)	51/3	1 ไร่	แตงกวา	60 วัน	4,000	10,000	ขายเองตลาด ชุมชน	เก็บทุกวัน
15	นายดำรง ดามะกุล	50/4	1 ไร่	กระชาย	6-7 เดือน	10,000	25,000	ส่งแม่ค้าคนกลาง	16-16-16
16	นายต๋อย พันธุ์โชติ	76/2	1 ไร่	ข้าวโพด	50-60 วัน	4,500	10,000	ส่งแม่ค้าคนกลาง	ยูเรีย 16-16-16
17	นายสมบัติ แดงจั่น	63/2	1 ไร่	เผือก	5-6 เดือน	12,000	21,500	แม่ค้ารับไปขาย	13-13-21+อินทรีย์ (กลุ่ม)
18	นายวิโรจน์ ผุ่ยรอด	52/7	1 ไร่	เผือก	5-6เดือน	10,000	20,000	แม่ค้าคนกลาง	16-16-16
19	นายสำราญ จุ่นบุญ	65/2	1 ไร่	มะเขือเทศ	90-120 วัน	5,000	15,000	ส่งแม่ค้าคนกลาง	เก็บวันเว้นวัน 21-21-0/16-16-16

20	นายวิโรจน์ ศรียา	44/3	1 ไร่	แตงกวา	60 วัน	5,000	15,000	ส่งแม่ค้า	เก็บทุกวัน
21	นายถวัลย์ สิมะกุล	66/4	1 ไร่	ข้าวโพด	60 วัน	5,000	15,000	พ่อค้ารับซื้อที่บ้าน	อินทรีย์+ยูเรีย
22	นางสาวลิ้นจี่ ทำมาอ่อน	52/4	4 ไร่	กระชาย	7 เดือน	10,000	20,000	ตลาดนครปฐม	ใช้ผสมผสานแบบปลอดภัย
23	นายที สิมเลาเต่า	53/2	1 ไร่	แตงกวา	60 วัน	5,000	10,000	ตลาดปฐมมงคล	อินทรีย์+/16-16-16
24	นายอินทร์ วงมัน	68/4	1 ไร่	กวางตุ้ง	30-40 วัน	10,000	20,000	พ่อค้ามารับซื้อ	ปุ๋ยกลุ่มทำเอง+ยูเรีย
25	นายเจริญ ทำมาอ่อน	55/4	5.2 ไร่	กระชาย	10 เดือน	17,000	25,000	แม่ค้ามารับซื้อ	เคมี+อินทรีย์
				เผือก	5 เดือน	10,000	20,000	แม่ค้ามารับซื้อ	
				ข้าวโพด	2 เดือน	3,000	10,000	แม่ค้ามารับซื้อ	
				พริก	2 เดือน	3,500	10,000	แม่ค้ามารับซื้อ	
26	นายสังวาล ภิญโญ	63/6	12 ไร่	ข้าว	4 เดือน	14,000	45,000	โรงสี	16-20-0
27	นายฉัฐพล แซ่เอ็ง	51/7	5.1 ไร่	ข้าวโพด	2 เดือน	5,000	13,000	แม่ค้ามารับซื้อ	ผสมผสาน ปุ๋ยกลุ่ม
				พริก	2 เดือน	4,000	10,000	แม่ค้ามารับซื้อ	
				กระชาย	6-7 เดือน	10,000	21,500	แม่ค้ามารับซื้อ	
				มะเขือ	9-10 เดือน	5,000	12,000	แม่ค้ามารับซื้อ	
				เผือก	6-7 เดือน	12,000	22,000	แม่ค้ามารับซื้อ	
28	นางสมบัติ สวัสดิ์สรเดช	54/4	10 ไร่	ทำนา	120 วัน	4,500/ไร่	13,000/เกวียน	โรงสี	อินทรีย์
29	จันทร์เพ็ญ เจริญมี	52/4	12 ไร่	ทำนา	120 วัน	4-5,000/ไร่	13500/เกวียน	โรงสี	ผสมผสาน
30	นางวันทนา เขียมสุวรรณ	54/2	24 ไร่	ทำนา	120 วัน	4,500 ไร่	13000/เกวียน	โรงสี	อินทรีย์ ชีวภาพ

31	นางชุศรี กิ่งสวัสดิ์	40/4	7 ไร่	ทำนา	120 วัน	3,500 ไร่	13500 เกวียน	โรงสี	ผสมผสาน
32	นางจรรยา เร่งดารา	36/4	15 ไร่	ทำนา	120 วัน	4,900 ไร่	13500/เกวียน	โรงสี	อินทรีย์
33	นางสาริกา ปานบ้านเกร็ด	39/4	20ไร่	ทำนา	120 วัน	4,000/ไร่	13,000/เกวียน	โรงสี	อินทรีย์
34	นายโชติ สายยืนยง	62/4	3 งาน	พืชผักสวนผสม	20-45 วัน	3000	10,000	ตลาดศัลปากร	ทุกวันพุธ /อินทรีย์
35	นางสังวร คล้ายสถาพร	53/4	1.1 ไร่	กวาดุ้ง	30-35 วัน	8,000	20,000-30,000	พ่อค้ามารับซื้อ	46-0-0/25-7-7
36	นายสุวรรณ สวัสดิ์พาณิชย์	67/2	1.2 ไร่	ตังอ	3 เดือน	30,000	150,000	ตลาดล่าง	เก็บทุกวัน 25-7-7
37	นางธัญวัลย์ เลิศสินทวีสุข	67/2	1 ไร่	มะเขือเจ้าพระยา	1 ปี	5,000	80,000	แม่ค้ามารับซื้อ	เก็บวันเว้นวัน
38	นางสมเกียรติ ปิ่นทอง	51/4	1 งาน	สาระแหน่	2 ปี	2,000	1,000/วัน	มีพ่อค้ามารับซื้อ	เก็บทุกวัน ปุ๋ย 25-7-7/16-16-16
39	นายไพพัฒน์ วัฒนชัยกิตต์	55/4	1 ไร่	ไผ่และพืชผสม	4-5 ปี	10,000	-		ใช้อินทรีย์ทั้งหมด
40	นางสุพรรณณีย์ พวงทอง	48/4	1 งาน	มันแกว	3-5 เดือน	3,000	7,000	ขายงานองค์พระ	ใช้อินทรีย์ทั้งหมด
41	นางสมศรี เอกปัดจุมณ	44/4	3 งาน	ถั่วฝักยาว	3-5 เดือน	13,000	50,000	ตลาดปทุมมมงคล	ทุกวัน25-7-7/16-16-16
	รวม		100 ไร่						

ปัจจัยแวดล้อมทางการเกษตร

โรค และศัตรูพืช

1. โรคที่มักเป็นบ่อย ได้แก่ เชื้อรา ใบร่วง โคนเน่า ตายต้น รากเน่า ราน้ำค้าง ตาเสือ หัวเน่า ใบกรอบ ราชขาว ราสนิม ใบลาย เเฉตาย กิ่งแห้ง แบคทีเรีย
2. ศัตรูที่พบบ่อย หนอนเจาะผล-ฝัก หนอนเจาะชอนใบ แมลงวันทอง แมลงกินใบ แมลงต่อย แมลงกินใบ หนอน เพลี้ยไฟ หนอนกอข้าว เพลี้ยอ่อน ไรแดง หนอนกระทู้หอม

ประเภทปุ๋ยที่ใช้

- ปุ๋ยเคมี : ปุ๋ยยูเรีย สูตร 16-16-16, สูตร 13-13-21, สูตร 21-21-00 ยาเร่งต้น เร่งหัว ไตรโคเดอร์มา+BS+BT/NPK/ปุ๋ยมูลสัตว์ , สูตร 46-0-0 และ 25-7-7
- ปุ๋ยอินทรีย์-ชีวภาพ : แกลบหมูลุม ปุ๋ยหมัก น้ำจุลินทรีย์ มูลหมู มูลวัว และมูลไก่
- สมุนไพร : กำจัดแมลง เช่น ชีวภาพน้ำหมักสะเดา บอระเพ็ด จิง ข่า ตะไคร้ ฟ้าทะลายโจร น้ำส้มควันไม้
- สารกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ บีที พลายแก้ว ยาม่าหนอน

แหล่งปุ๋ย :

1. ร้านค้าชุมชนในหมู่บ้าน ตำบล และตลาด
2. ทำใช้เอง ส่วนใหญ่ใช้สมุนไพร ท้องถิ่น
3. กระบวนการกลุ่มปุ๋ยหมักอินทรีย์ และน้ำชีวภาพ

กระบวนการผลิต

- เป็นการใช้นำปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ ร่วมกับปุ๋ยเคมี ส่วนใหญ่ จะเป็นยากำจัดศัตรูพืช
- ใช้ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยอินทรีย์ จำนวน 10-14 แปลง

ความต้องการของชุมชนในการเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้

1. การจัดการเรื่องสื่อ เพื่อการสื่อสาร และขยายเครือข่าย
2. พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้
3. สร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน
4. การเสริมหนุนกระบวนการแปรรูป เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ฐานเศรษฐกิจการพึ่งตนเอง
5. การอบรมพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ในเรื่องต่างๆ และการเรียนรู้ในการจัดฐานข้อมูลชุมชน
6. กระบวนการวิจัยและพัฒนาควรเป็นงานที่ต่อเนื่องในระยะ 3-5 ปี
7. การเปิดโอกาสให้เข้าถึงแผนงบประมาณของหน่วยงาน และหรือ แผนยุทธศาสตร์จังหวัด
8. ต้องการพื้นที่ในการทำตลาดนัดเพื่อสุขภาพ โดยเชื่อมความร่วมมือกับหน่วยงาน เปิดพื้นที่ให้เป็นตลาดนัดเพื่อสุขภาพ โดยให้ชุมชน ได้มีโอกาสเข้าไปบริหารจัดการ และหน่วยงานเป็นภาคีหนุนเสริมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต และมีการกำหนดราคากลาง เพื่อป้องกันค่าความผันแปรในเรื่องราคาขาย และเป็นหลักประกันในการสร้างรายได้ให้เป็นตลาดชุมชนอย่างแท้จริง

3.3 การตรวจเลือด

การใช้สารเคมี แม้จะช่วยลดความเสี่ยงจากการคุกคามของโรคและแมลง แต่ก็ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ตั้งแต่ผู้ผลิต และผู้บริโภค รวมทั้งปัญหามลพิษ สิ่งแวดล้อม เกิดการแพร่กระจายสารเคมีในร่างกาย โดยเข้าทางลมหายใจ ทางกิน ทางผิวหนัง เกิดการซ่อนตัว ในเลือด โดยมีอวัยวะ คือ เป้าหมายของการโจมตี ของสารเคมี ซึ่งจะทำให้เกิดอาการ วิงเวียน อาเจียน มีผดผื่น เกิดระบบทางเดินหายใจ ไม่ปกติ อาการต่างๆ ตามร่างกาย ทำลายเชื้อประสาท ฯลฯ ซึ่งอาการดังกล่าว การฝังตัวของเคมี จะทำให้เกิดโรคเรื้อรัง โรคร้ายแรง เช่น มะเร็ง หัวใจ เป็นต้น จะทำให้เกิดการเกิดเฉียบพลัน ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนหนึ่งของการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ซึ่งเกษตรกรผู้ใช้สารเคมี ต้องแบกรับค่าใช้จ่ายที่สูง เพื่อมุ่งหากำไรจากการผลิต จนขาดความเอาใจใส่ต่อการดูแลสุขภาพโดยตรง พร้อมกันนั้นก็ส่งผลกระทบต่อผู้บริโภค ปัญหาการใช้สารเคมีในการเกษตรที่เกินขนาด ทำให้ศัตรูพืชสามารถสร้างระบบภูมิคุ้มกันตามวงจรธรรมชาติของการต่อสู้เพื่อการอยู่รอด ดังนั้นการป้องกันศัตรูพืชที่มีประสิทธิผล มากที่สุด คือ การลด ละ เลิก ใช้สารเคมี และยกเลิกศัตรูพืช ให้หันมาทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งประเด็นด้านสุขภาพเป็นตัวชี้วัด ที่ทำให้เกษตรกรยอมรับในเรื่องของการสร้างเสริมสุขภาพ และทำให้สุขภาพดีขึ้น ทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำเกษตรทางเลือก ให้เป็นเกษตรผสมผสาน เกษตรปลอดภัย และผลักดันให้เกิดเป็นเกษตรอินทรีย์ได้ในระดับหนึ่งกับกลุ่มเป้าหมาย

การมีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้น ต่อการประกอบอาชีพของเกษตรกร เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของแผนงานโครงการฯ ทางสำนักงานเห็นความสำคัญที่เป็นปัจจัยหลักในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเกษตรกร เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนาแผนงานให้สัมฤทธิ์ผล จึงได้มีการตรวจหาสารเคมีในเลือด “เอ็นไซม์โคลินเอสเตอเรส” เป็นการตรวจขั้นพื้นฐานในการตรวจหาสารพิษ ซึ่งวัตถุประสงค์ในการตรวจ เพื่อให้ผู้รับการตรวจและการอบรม ได้มีความรู้ความเข้าใจในการตรวจคัดกรองผู้ได้รับสารพิษการใช้สารเคมี และยกเลิกศัตรูพืช และทราบข้อควรระวัง ในการดูแลสุขภาพ ซึ่งสารกำจัดแมลงที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ กลุ่มคลอรีเนเตด ไฮโดรคาร์บอน กลุ่มออร์แกนโนฟอสฟอรัส และกลุ่มคาร์บาเมต สารเหล่านี้มีฤทธิ์ในการยับยั้งเอ็นไซม์ โคลินเอสเตอเรส ซึ่งการยับยั้งดังกล่าวจะเกิดขึ้นมากน้อยแล้วแต่เกษตรกรได้รับปริมาณมากหรือน้อย โดยมีการบวกรวมการเจาะเลือดอย่างน้อย 2 มล. และนำไปปั่น โดยประมาณ 10 นาที (2,500 รอบ) และแยกซีรั่มออกมาเพื่อทดสอบ และใช้กระดาษพิเศษในการตรวจสอบ และวางบนแผ่นสไลด์ ใช้เวลา ประมาณ 7 นาที

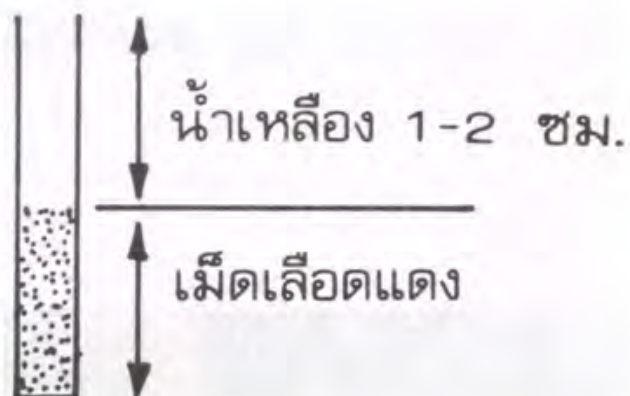
ขั้นตอนการเจาะเลือดจากปลายนิ้ว

- ทำความสะอาดนิ้วนางให้สะอาดด้วยแอลกอฮอล์ 70%

ขั้นตอนการเจาะเลือดจากปลายนิ้ว

- ใช้ดินน้ำมันอุดก้นหลอดแล้วตั้งทิ้งไว้จนเลือดแยกชั้นน้ำเหลืองและเม็ดเลือด

ผลการตรวจ

- อ่านผล โดยการดูสีที่เกิดขึ้นบนกระดาษทดสอบเทียบกับสีมาตรฐาน

ไม่ปลอดภัย

$< 75.0 \text{ u/ml.}$

มีความเสี่ยง

$\geq 75.0 \text{ u/ml.}$

ปลอดภัย

$\geq 87.5 \text{ u/ml.}$

ปกติ

$\geq 100 \text{ u/ml.}$

รายชื่อผู้รับการตรวจหาสารพิษในเลือด

1.3 สรุป ข้อมูลผลการตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 1-2 เดือน พฤษภาคม –มิถุนายน 56

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี

ตำบล คลองนกกระทุง อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม

วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ตารางที่ 7 (1-98 ราย)

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
1	นายสายชล ศรีเอม	104	7	48	/						✓	
2	นางสุภา สุทธิจินดา	98	7	49	/					✓		
3	นางสาวศิริวรรณ ศรีพรัตน์	13	7	60				รับจ้าง	✓			
4	นางประนอม แสงทอง	22	7	59		/				✓		
5	นายสมศักดิ์ ศรีบุญรอด	39/1	7	47			/		✓			
6	นางสาวสุรดี รุ่งรังษี	19	7	55		/				✓		
7	นางสาวอุบล ศรีพุ่มไ้	-	4	42				รับจ้าง			✓	
8	นางสาวรุ่งทิพย์ แซ่เดี๋ยว	-	4	43	/					✓		
9	นางนน้อย ศรีนวลมาก	26/2	7	51	/						✓	

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 1)

ตำบล บางช้าง อำเภอ สามพราน จังหวัดนครปฐม

วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
10	นามสมมาตร เทียมถนอม	6	6	55		/					✓	
11	นายเกรียงไกร ชื่นเจริญ	50	5	54		/				✓		
12	นางไพรินทร์ เทียมถนอม	1	6	50		/				✓		
13	นางสาวศรีเพ็ญ ศรีเสมอ	17/7	5	38		/				✓		
14	นายธนาเดช เทียมถนอม	6	6	33		/				✓		
15	นายวิชาญ เสงหลิ	5/1	8	48		/			✓			
16	นางแลถัม ชื่นเจริญ	27	7	52		/			✓			

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 1)

ตำบล มาบแค อำเภอ เมือง จังหวัดนครปฐม

วันที่ 29 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
17	นายไชพัฒน์ วัฒนวิจิตร	35/1	1	55				รับจ้าง			✓	
18	นางสาวสมเกียรติ ปิ่นทอง	51/5	-	51		/				✓		
19	นางสาวประเทือง ตรีอำนาจ	84/3	7	48				รับจ้าง			✓	
20	นางแดง ลบเลิศ	155	7	56				รับจ้าง	✓			
21	นางสุพรรณีย์ พวงทองทับ	63	7	48				รับจ้าง	✓			
22	นางสาวราย มณีสุข	94/51	-	56				ส่วนตัว			✓	
23	นางเบญจวรรณ วงศาโรจน์	110	7	51				รับจ้าง		✓		
24	สุวรรณ สวัสดิ์พานิช	43/1	6	67		/				✓		
25	นางสุพรรณิ เอี่ยมอาจ	6/1	6	40				รับจ้าง		✓		
26	นางสังวร คล้ายสถาพร	3	6	53		/				✓		
27	ชัยวัลย์ เลิศสินทวีสุข	101	11	67		/					✓	
28	นางสุจิรา เชื้อชาญ	121/1	7	43				รับจ้าง			✓	
29	วิกัญดา บุรินอก	35/2	1	40				รับจ้าง	✓			

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 1)

ตำบล สามง่าม อำเภอ เมือง จังหวัดนครปฐม

วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
30	สมใจ พิรอด	72	-	53				รับจ้าง		✓		
31	สมชาย สกุลนิติโรจน์	81/2	5	49				รับจ้าง	✓			
32	ลัดดา ศรีทองจ้อย	73	2	52			/				✓	
33	วีณา ตรีธัญญา	5	2	54				เย็บผ้า	✓			
34	นางบุญเรือน สามนิบโหม	59	2	63				แม่บ้าน	✓			
35	จรินทร์ คงหญ้าคา	6	2	40				เย็บผ้า		✓		
36	นายบุญให้ หวังเศรษฐกุล	15	5	46				รับจ้าง			✓	
37	พท.สุรินทร์ สามงามอินทร์	1/1	8	65		/				✓		
38	น.ส.เครือวัลย์ สามงามอินทร์	2	8	50		/				✓		
39	นางสาวอรศิริ สามงามอินทร์	82	8	53				รับจ้าง	✓			
40	นางสาวบุญเดือน ผิวอ่อน	1	8	52				รับจ้าง	✓			
41	นางสาวชอนกลิ่น เสือพยัคฆ์	158/2	12	51				รับจ้าง			✓	
42	นางสาวสมคิด พรหมยงค์	118/3	10	47		/			✓			

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 1)

ตำบล บางหลวง อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม

วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
43	นายชโยธิต ถ้อยคำคม	93	18	52				ราชการ	✓			
44	นายมนัส อ่อนสมกิจ	45/1	4	52	/				✓			
45	นายจำเนียร คงคาหลวง	78	17	55	/						✓	
46	นายล่อ น้อยพันธ์	36	9	56	/				✓			
47	นายวันโชค วิฑูลชาติ	37	16	37	/					✓		
48	นางสาวสุมาพร ชูพลาย	90/37	อ.เมือง	23				รับจ้าง		✓		

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 2)
วันที่ 21 มิถุนายน 2556
โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
49	นางสุภาณี นวคไหม	153	8	62				รับจ้าง		✓		
50	นางสมคิด พรหมบัวดี	118/3	10	43		✓						✓
51	นางขนิษฐา สามกองงาม	93/1	3	49				รับจ้าง		✓		
52	นางวิภารัต วงษ์ศรีนาค	12/1	8	42			✓			✓		
53	นางเฉลียว มนทารัก	55	8	51				รับจ้าง			✓	
54	นางสำรวย หวังเศรษฐกุล	12	5	44				แม่บ้าน		✓		
55	นายเอกชัย จินพวงพันธ์	130	1	37		✓					✓	
56	นางอำพัน น้อยจิน	42	9	70			✓			✓		
57	นางสุรินทร์ รุ่งเรืองสุริยะ	130	10	70			✓				✓	
58	นายชนกฤติ เจริญดำรงเกียรติ	35/5	12	53		✓					✓	
59	นายพัชนี เจริญดำรงเกียรติ	186	8	49		✓				✓		
60	นายธวัช นาสา	122	2	45		✓						✓
61	นางกำไร นาสา	122	2	42		✓					✓	
62	นางนิกร สามภูศรี	47	8	60				รับจ้าง			✓	

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 2)
วันที่ 21 มิถุนายน 2556
โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
63	นายโชคชัย เลิศล้ำพิทักษ์กุล	29	4	42		✓				✓		
64	นายชูเกียรติ เลิศรักษาพงษ์	80	13	45			✓			✓		
65	นายดำรง ทรัพย์อำนาจ	48	13	54			✓			✓		
66	นางพุกษา บางคงหลวง	80/1	13	54			✓			✓		
67	นายสุนทร สายสอาด	42/1	13	59			✓				✓	
68	นายล้วน แซ่อึ้ง	41/2	14	52			✓			✓		
69	นายเศรษฐสิทธิ์ คล้ายขิม	41	14	42			✓			✓		
70	นายวิชา ศิริคุตตบุตร	115	16	50			✓				✓	
71	นายพิทักษ์ คงขวัญเมือง	113	16	54			✓			✓		
72	นายสุทธิรักษ์ ธรรมวิชัย	18	8	58			✓				✓	
73	น.ส.สร้อยระย้า คุ่มภู	49	10	38				รับจ้าง				✓
74	นางจันทร์เพ็ญ เจริญมี	46/3	1	52	✓						✓	
75	นางสมบัติ สวัสดิ์สรเดช	4	8	54	✓	✓				✓		
76	น.ส.อุไรพร สวัสดิ์แดง	5	8	46	✓	✓				✓		

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 2)
วันที่ 21 มิถุนายน 2556
โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
77	นางกรรณิการ์ เอี่ยมสุวรรณ	25/1	8	46	✓						✓	
78	นางสาวริกา ปานบ้านเกร็ด	4/1	8	39	✓	✓					✓	
79	นางจรรยา เร่งดารา	122/3	5	36	✓							✓
80	นายสังเวียน เอกจัน	48	10	40		✓				✓		
81	นายสิทธิกร โชคสว่างจิตต์	101	8	43		✓					✓	
82	นายอัฐพงศ์ ศิริชาพัฒน์	42	3	37		✓				✓		
83	นางชูศรี พรชัยยา	42/1	3	53		✓				✓		
84	น.ส.จิรภรณ์ ขอโหม	57/3	3	42		✓					✓	
85	นางจำลอง หุตุนลิน	42	2	60		✓				✓		
86	นายบุญลือ เจริญ	46/3	1	53	✓					✓		
87	นางทองคำ วงศ์ศาโรจน์	110	7	75				แม่บ้าน		✓		
88	นายโกศล บัวสมบุรณ์	42	3	51		✓				✓		
89	นางพิชยา ปานต่อเหล่า	17/97	3	55		✓				✓		
90	นางสมคิด อยู่เจริญ	38/46	3	38		✓				✓		

ผลการตรวจหาปริมาณสารเคมี (รอบที่ 2)

วันที่ 21 มิถุนายน 2556

โดยงานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
91	นางกาญจนา ธรรมสาโรรัชต์	17/26	3	52				แม่บ้าน		✓		
92	นายมงคล นิยมญาติ	16/21	3	66		✓				✓		
93	นางวาณี เอี่ยมพิมพันธ์	57/3	3	60				แม่บ้าน		✓		
94	นายณัฐวุฒิ สุขเร่ห์	34	3	36			✓				✓	
95	นางสาวง่างาม ประจวบวัน	59/2	6	37				อาจารย์		✓		
96	นางสาวสุกัญญา วิษุกิจ	59/2	6	39				อาจารย์		✓		
97	นายกิตติพัฒน์ ใจเชื้อ	362	3	26				อาจารย์		✓		
98	นางนงนภัส รุ่งอรุณจรเดช	132	12	36				อาจารย์		✓		
	รวม								16	50	28	4

ผลการตรวจเลือดครั้งที่ 3 เดือน ตุลาคม 2556

ใบลงทะเบียน ตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมชั้น 2 มูลนิธิชัยพัฒนา (อุทยานการอาชีพ)
วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม ตารางที่ 8 (1-60 ราย)

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
1	นายสายชล ศรีเอม	104	7	48	/						/	
2	นางสุภา สุทธิจินดา	98	7	49	/					/		
3	นางสาวศิริวรรณ ศรีพรัตน์	13	7	60				รับจ้าง		/		
4	นางปราณี ศรีสมพันธ์	12	7			/				/		
5	นางสะอึง เทศกะทีก	23	7				/					/
6	นางสาวสุรดี รุ่งรังษี	19	7	55		/						/
7	นางสาวอุบล ศรีพุ่มไช้	11/2	4	42				รับจ้าง		/		
8	นางสาวรุ่งทิพย์ แซ่เตียว	-	4	43	/						/	
9	นางนกน้อย ศรีนวลมาก	26/2	7	51	/						/	
10	นางจิตรา สุทธิจินดา	3	7	-							/	
11	ด.ญ.สุพรรณษา ศรีสมพันธ์	12	7					นักเรียน		/		

ใบลงทะเบียน ตรวจสอบสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมชั้น 2 มูลนิธิชัยพัฒนา (อุทยานการอาชีพ)

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
12	นายสมมาตร เทียมถนอม	6	6	55		/						/
13	นายเกรียงไกร ชื่นเจริญ	50	5	54		/						/
14	นางไพรินทร์ เทียมถนอม	1	6	50		/					/	
15	นางสาวศรีเพ็ญ ศรีเสมอ	17/7	5	38		/				/		
16	นายธนาเดช เทียมถนอม	6	6	33		/				/		
17	นายวิชาญ เฮงหลี	5/1	8	48		/				/		
18	นางแกล้ม ชื่นเจริญ	27	7	52		/				/		
19	นางสาวอมาวลี หนองพรมมา	51	2					รับจ้าง		/		

ใบลงทะเบียน ตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมชั้น 2 มูลนิธิชัยพัฒนา (อุทยานการอาชีพ)

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
20	นายไธพัฒย์ วัฒนชัยกิตต์	35/1	1	55				รับจ้าง			/	
21	นางสาวประเทือง ตรีอำนาจ	84/3	7	48				รับจ้าง		/		
22	นางแดง ลบเลิศ	155	7	56				รับจ้าง		/		
23	นางสุพรรณีย์ พวงทองทับ	63	7	48				รับจ้าง			/	
24	นางสุพรรณิ เอี่ยมอาจ	6/1	6	40				รับจ้าง		/		
25	นางสังวร คล้ายสถาพร	3	6	53		/					/	
26	นางสุจิรา เขียวชาญ	121/1	7	43				รับจ้าง		/		
27	วิกัญดา นุรินอก	35/2	1	40				รับจ้าง			/	
28	นางสาววิตรี เขียวชาญ	121/1	7	-		/					/	
29	นายจตุรงค์ เขียวชาญ	121/1	7	-		/					/	
30	นางสาวอรุณี พุทธรักษา	75	6	39	/	/						/

ใบลงทะเบียน ตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมชั้น 2 มูลนิธิชัยพัฒนา (อุทยานการอาชีพ)

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
31	สมชาย สกุลนิติโรจน์	81/2	5	49				รับจ้าง			/	
32	นางบุญเรือน สามฉิบโถม	59	2	63				แม่บ้าน		/		
33	นายบุญไ้ หวังเศรษฐกุล	15	5	46				รับจ้าง			/	
34	พท.สุรินทร์ สามงามอินทร์	1/1	8	65		/					/	
35	นางสาวสมคิด พรหมยินดี	118/3	10	47		/					/	
36	นายวันท มุสิกธรรม	140	5	49		/				/		
37	นางสุขงกช ศรีทองจ้อย	70	2	-		/					/	
38	นางจรรักษ์ ลีกล้า	107	5			/				/		
39	นายสังเวียน เอกจิน	48	10	40		/				/		

ใบลงทะเบียน ตรวจหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมชั้น 2 มูลนิธิชัยพัฒนา (อุทยานการอาชีพ)

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
40	นายโชติ สายยืนยง	31/1	8	62		/		ข้าราชการ บ.น.		/		
41	นางสาวบุศรี กิ่งสวัสดิ์	5	8	40	/					/		
42	นางวันทนา เอี่ยมสุวรรณ	100	8	54	/	/				/		
43	นางสาวริกา ปานบ้านเกร็ด	4/1	8	39	/	/				/		
44	นางสมบัติ สวัสดิ์สรเดช	4	8	54	/	/						/
45	นางจรรยา เร่งดารา	122/3	5	36	/						/	
46	นางจันทร์เพ็ญ เจริญมี	46/3	1	52	/					/		

ใบลงทะเบียน ตรวจสอบหาสารพิษในเลือด ครั้งที่ 3 ณ ห้องประชุมชั้น 2 มูลนิธิชัยพัฒนา (อุทยานการอาชีพ)

วันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2556 โดย งานอนามัยสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่		อายุ	อาชีพ				ผลการตรวจ			
		เลขที่	หมู่		ทำนา	ทำสวน	ทำไร่	อื่นๆ	ปกติ	ปลอดภัย	เสี่ยง	ไม่ปลอดภัย
47	นางสาวจิระภรณ์ ซอโหม	57/3	5	42		/						/
48	นางชูศรี พรลัษยา	42/1	3	53		/				/		
49	นางสาวสมหมาย เม็งเกร็ด	36	3			/				/		
50	นางกาญจนา ธรรมสาโรรัชต์	17/26	3	52		/		แม่บ้าน		/		
51	นายสำริทธิ์ ภูพันธ์ชิด	17/96	3	-		/					/	
52	นางจำลอง หุดนลิน	42	3	60		/					/	
53	นายอัฐพงศ์ ศิริชัยพัฒน์	42	3	37		/		ผญ.				/
54	นายมงคล นิยมญาติ	18/21	3	66		/					/	
55	นางศิริวรรณ ยมาภา	66	10			/					/	
56	นายอรุณ คิชแซม	9	3			/						/
57	นางสาววิษญาพร ชิมเจริญ			35		/		รับจ้าง		/		
58	นางสาวศิริพร ทิพย์คำวัน			30		/		รับจ้าง				/
59	นางสาวลำลวน คะรุรัมย์			28		/		รับจ้าง				/
60	นางอุไรพร สวัสดิ์แดง	5	8	46	/	/				/		
	รวม									28	21	11

1.3 ผลการดำเนินงาน (จากตารางที่ 7)

ครั้งที่ 1-2 (ระหว่างเดือน พฤษภาคม –มิถุนายน 56)

ผลการดำเนินงานตรวจเลือดเกษตรกรเพื่อหาความปลอดภัยจากพิษสารเคมีทางการเกษตร ตกค้างในกระแสเลือดของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกเครือข่ายเกษตรกรปลอดภัยจังหวัด นครปฐม จำนวนทั้งหมด 98 ราย (กลุ่มเป้าหมาย 100 คน) คิดเป็นร้อยละ 98 ซึ่งผลการตรวจคัดกรอง พบว่า เกษตรกร จำนวน 66 ราย (ร้อยละ 67.34) อยู่ในระดับปกติ และปลอดภัย และพบเพียง 4 ราย (ร้อยละ 4.0) ที่มีผลการตรวจเลือดอยู่ในระดับไม่ปลอดภัย และเสี่ยง 28 ราย (ร้อยละ 28.6)

การดำเนินงานตรวจเลือดคัดกรองฯ ครั้งที่ 1 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเก็บข้อมูล พื้นฐาน (baseline data) ผลเลือดในเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะมีประโยชน์สำหรับใช้เปรียบเทียบ ผลเมื่อการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นลง โดยจะดำเนินการตรวจคัดกรองก่อนเริ่มเข้าสู่ฤดูกาลเพาะปลูกพืชผล ทางการเกษตรของเกษตรกร ทั้งนี้ระยะเวลาของการตรวจคัดกรองนั้นอาจแตกต่างกันได้ ขึ้นอยู่กับชนิด ของพันธุ์พืชที่จะเพาะปลูกและความพร้อมของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม

ครั้งที่ 3 (8 ตุลาคม 2556)

การดำเนินงานตรวจเลือดคัดกรองในครั้งที่ 3 เริ่มการตรวจหลังจากที่เกษตรกรเสร็จสิ้นการ เก็บเกี่ยวผลผลิตทางการเกษตรจากการเพาะปลูกเมื่อต้นฤดูกาลซึ่งระยะเวลาจะแตกต่างกันไปตามแต่ละ ชนิดของพันธุ์พืช

ผลการดำเนินงานตรวจคัดกรอง พบว่า จากเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายเดิม (100 ราย) ได้รับการตรวจทั้งสิ้น จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 60 พบว่า เกษตรกรมีผลเลือดอยู่ในระดับปกติและ ปลอดภัย จำนวนลดลงจากเดิม เป็น 28 ราย (ร้อยละ 46.7) เนื่องจาก เป็นช่วงเทศกาลกินเจ ซึ่งอาหาร ประเภทหลักๆ ได้แก่พวกผัก ซึ่งประชาชนทั้งที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีน หรือคนไทยส่วนใหญ่นิยม รับประทานอาหารเจ และอาหารเจก็มีจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ทำให้ซื้อหาได้ง่าย มีความสะดวกและความ เชื่อว่า ได้บุญจากการรับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ ประกอบกับแกนนำ ที่มีภารกิจที่ต้องออกไป ประชุมตามสถานที่ต่างๆ ก็อาจรับประทานอาหารทั่วไปที่มีการรับรอง และพบว่า เกษตรกรมีผลเลือดอยู่ ในระดับไม่ปลอดภัยเพิ่มขึ้น 11 ราย (ร้อยละ 18.3) และมีความเสี่ยง 21 ราย (ร้อยละ 35)

สรุปผล

เมื่อเปรียบเทียบผลการตรวจเลือดคัดกรองทั้ง 2 ครั้ง พบว่า เกษตรกรที่ได้รับการตรวจมีผลเลือดอยู่ในระดับปกติและปลอดภัยลดลง 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.8 และมีผลเลือดอยู่ในระดับไม่ปลอดภัยเพิ่มขึ้นจากเดิม 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.6 และพบว่าความเสี่ยงลดลงจากเดิม 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.3 จากผลดังกล่าวน่าจะสรุปได้ว่า เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่เป็นสมาชิกในโครงการฯ เกิดการเรียนรู้หลังจากที่ได้เข้าร่วมโครงการฯ และเกิดพฤติกรรมที่จะใช้สารเคมีทางการเกษตรอยู่ในระดับปานกลางต่อกระบวนการเรียนรู้ และเมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ กำหนดไว้ร้อยละ 30 ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและได้รับการตรวจเลือดอยู่ในระดับที่ปลอดภัยได้รับผลการตรวจเลือดอยู่ในระดับปลอดภัย พบว่า หลังจากการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น เกษตรกรที่รับการตรวจคัดกรองมีผลเลือดอยู่ในระดับปกติและปลอดภัย จำนวนทั้งสิ้น 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.7 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดของโครงการ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการดำเนินงานตรวจคัดกรองเกษตรกรเพื่อหาความปลอดภัยจากพิษสารเคมีทางการเกษตร ตามโครงการส่งเสริมการเรียนรู้การผลิตเกษตรปลอดภัยจากสารพิษและเกษตรอินทรีย์จังหวัดนครปฐม พบว่า การดำเนินงานทั้ง 2 ครั้ง มีปัญหาที่เกิดขึ้นเหมือนกันคือ เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มบางราย ไม่อยู่ในพื้นที่ขณะดำเนินงานตรวจคัดกรอง ซึ่งจากการสอบถามพบว่า เกษตรกรกลุ่มดังกล่าวนั้นติดภารกิจ โดยการดำเนินงานครั้งที่ 1 ไม่ได้รับการตรวจคัดกรอง 2 ราย และครั้งที่ 2 ไม่ได้รับการตรวจคัดกรอง 40 ราย รองลงมาคือ เกษตรกรไม่ยินยอมรับการตรวจคัดกรอง ซึ่งพบในครั้งที่ 1 จำนวน 2 ราย โดยให้เหตุผลว่า ตนเองไม่ได้ใช้สารเคมีทางการเกษตรเลย จึงไม่จำเป็นต้องรับการตรวจ และในครั้งที่ 2 จำนวน 40 ราย เนื่องจากติดงาน ติดประชุม และการประกอบอาชีพจึงไม่มีเวลาที่จะมารับการตรวจคัดกรอง

แนวทางการดำเนินงานการคัดกรองครั้งต่อไป

1.การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินงาน ควรกำหนดให้ชัดเจนและตรวจสอบว่าอยู่ในพื้นที่ตลอดการดำเนินงานได้หรือไม่ โดยอาจใช้วิธีการสมัครคัดเลือกเข้าร่วมโครงการก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ ซึ่งจะสามารถควบคุมกำกับกลุ่มเป้าหมายได้

2.การประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการให้ทราบอย่างทั่วถึง โดยมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์และผลลัพธ์ของโครงการ รวมถึงความสำคัญของการตรวจคัดกรองพิษสารเคมีตกค้างทางการเกษตร เนื่องจากจะเป็นอันตรายและเกิดผลกระทบต่อสุขภาพ

3.ขยายผลการดำเนินงานตรวจคัดกรองไปยังเกษตรกรนอกกลุ่มหรือยังไม่ได้เป็นสมาชิก เพราะจะได้รับความครอบคลุมของการดำเนินงานด้านการเฝ้าระวังการใช้สารเคมีและการเกิดโรคจากพิษสารเคมีได้มากขึ้น รวมถึงกลุ่มผู้มีอาชีพรับจ้างฉีดพ่นสารเคมีทางการเกษตรโดยเฉพาะ ที่อาจมีกระจายทั่วไปตามที่ต่างๆ เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้มีโอกาสสัมผัสสารเคมีโดยตรงและมีโอกาสสัมผัสสารเคมีต่างๆ ได้สูงกว่าเกษตรกรทั่วไป ซึ่งจัดได้ว่ามีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอันตรายต่อสุขภาพจากพิษสารเคมีทางการเกษตร

4.การวางแผนทางผลิตทางการเกษตรรูปแบบใหม่ที่มุ่งเน้นการลดปริมาณการใช้สารเคมีหรือไม่ใช้สารเคมีในการเพาะปลูกเลย เพื่อเป็นแบบอย่างและทางเลือกให้กับเกษตรกรนำไปใช้ในการเพาะปลูก อาจเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเกษตรกร การควบคุมจัดการแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน หรือแนวทางของเกษตรชีวภาพ และแนวกันชนเพื่อป้องกันสารเคมี ทั้งนี้วิธีการต่างๆ ที่กล่าวถึง ควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิถีเดิมและตอบสนองต่อความต้องการอย่างแท้จริงของเกษตรกร

5.การติดตามเพื่อสร้างเสริมระบบสุขภาพ และมีการตรวจวัดหา ความดัน เบาหวาน และโรคอื่นๆ เพื่อทำข้อมูลในด้านโภชนาการบำบัด และลดการใช้ยา พร้อมกับแผนการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับเพศ และวัย โดยสานความร่วมมือไปยัง รพ.ศูนย์ และ สาธารณสุขจังหวัด และเชื่อมแผนงานโครงการหลักประกันสุขภาพ “คนสู้โรค” เป็นการสร้างตัวชี้วัดและคนต้นแบบที่เข้าร่วมโครงการ อย่างน้อย 15-20 คน ใน 3 ตำบล

6.การสรุปผลการดำเนินงาน และการจัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนเกษตรกร และการเสริมสร้างรูปแบบการวิจัยเชิงลึกในการติดตามผลการดำเนินโครงการที่ต่อเนื่อง โดยใช้การวิจัย เพื่อสร้างรูปแบบแนวทางการพัฒนาเชิงลึก ให้เกิดรูปธรรมในการขยายผล โดยเชื่อมประสานกับหน่วยงาน และภาคีเครือข่าย เพราะจะทำให้ทราบถึงสถานการณ์และการสร้างระบบสุขภาพของเกษตรกรที่มีความถูกต้องและเชื่อถือได้ ซึ่งจะนำไปสู่การระดมและการผลักดันเชิงนโยบาย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและการหาแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

3. ด้านการรับรองส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกร เข้าสู่มาตรฐานปลอดภัย

3.1 กระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐาน

การมุ่งการพัฒนามาตรฐานเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีกระบวนการเน้นในเรื่องของความปลอดภัยทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ซึ่งต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบ เพื่อตรวจสอบรับรองผลการผลิต การพัฒนาระบบการตรวจสอบเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ มีความพยายามที่จะเสริมสร้างการเรียนรู้สู่กระบวนการปฏิบัติ เพื่อสร้างคุณค่าและความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค เกิดความมั่นใจในผลผลิตทางการเกษตร เป็นการสร้างมูลค่าของสินค้า และสร้างความแตกต่างของผลผลิต ซึ่งช่วยสร้างโอกาสทางการตลาดใหม่เพิ่มขึ้น ให้เกิดความเชื่อมโยง และผลักดันให้ผู้สนใจในการรักษาสุขภาพ หันมาบริโภค ผลผลิตทางการเกษตรเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้บริโภคแล้ว การมีมาตรฐานและตรารับรองจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นและไว้วางใจในสินค้านั้น หากผ่านการรับรองที่ได้มาตรฐาน

ขั้นตอนและกระบวนการ โดยการประสานการทำงานร่วมกับภาคีหน่วยงาน

1. การอบรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกร ให้มีความรู้ในเรื่องของเกษตรปลอดภัย อย่างมีขั้นตอนและกระบวนการอย่างถูกต้อง
2. การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ และการตรวจคุณภาพดิน
3. อบรมให้ความรู้โทษของการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ที่แพร่พิษกระจายในร่างกาย และการตรวจหาสารพิษในร่างกาย
4. การเรียนรู้เรื่องปุ๋ยอินทรีย์ ชีวภาพ และการปฏิบัติอย่างมีกระบวนการ
5. อบรมให้ความรู้เกษตรกรสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน GAP และเกษตรอินทรีย์ โดยจัดอบรมเกษตรกร เรื่องระบบการจัดการคุณภาพและแผนควบคุมคุณภาพตามมาตรฐาน GAP พืช/ข้าว ตาม 6.
6. การติดตามและประเมินผลแปลงเบื้องต้นของเกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย โดยการทำฐานข้อมูล และออกรหัสแปลง การออกแบบระเบียบหรือแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะต่างๆ วิธีและขั้นตอนการผลิตที่ปลอดภัย
7. สนับสนุนและส่งเสริมจุดจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพความปลอดภัยและได้มาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้ (จัดชุดตรวจสอบ) เช่น ตลาดสุขใจ

รายชื่อขอการรับรองจากหน่วยงาน

ที่	ชื่อ สกุล	ตำบล	โทรศัพท์	ประเภทพืช	หมายเหตุ
1	นางสาวอรุณี พุทธิรักษา	ทัพหลวง	081-665-1374	กวาดตุง ผักบุ้ง ต้นหอม	ได้รับการรับรอง IFOAM
2.	นางละเอียด พุทธิรักษา	ทัพหลวง	095-685-9573	กระชาย ดอกชมจันทร์ บวม มะเขือ พริก	รับรองอินทรีย์
3.	นางปราณี ศรีสมพันธ์	คลองนกฯ	081-942-6394	กล้วยหอม ฝรั่ง	รับรองอินทรีย์
4.	นางนกน้อย ศรีนวลมาก	คลองนกฯ	081-890-7595	ข้าว พริก ชมจันทร์	รับรองความปลอดภัย
5.	นายสายชล ศรีเอม	คลองนกฯ	081-016-6227	ข้าว ผัก พริก กล้วยหอม	รับรองความปลอดภัย
6.	นางสุพรรณิษฐ์ พวงทอง	มาบแค	085-517-6492	มันแกว	รับรองอินทรีย์
7.	นายไรพัตย์ วัฒนชัยกิตต์	มาบแค	086-165-8880	พืชผักสมุนไพร / ไร่	รับรองอินทรีย์
8.	นายเทียม บุตรดี	ห้วยคั่น	087-758-7231	มะเขือเปราะ ถั่วพู บอน ถั่วฝักยาว	รับรองความปลอดภัย
9.	น.ส.ลินจี ท่ามออ่อน	ห้วยคั่น	085-265-7711	กระชาย	รับรองความปลอดภัย
10.	นายสมชาย เอมอ่อน	ห้วยคั่น		พืชผัก	รับรองความปลอดภัย
11.	น.ส.พฤษ หัน	ห้วยคั่น		พืชผัก	รับรองความปลอดภัย
12.	รต.ศักดิ์ นราแก้ว	ห้วยคั่น		พืชผัก สมุนไพร	รับรองความปลอดภัย
13.	นางพวน สิมมา	ห้วยคั่น		พืชผัก สมุนไพร	รับรองความปลอดภัย
14.	นางสมคิด พรหมบังดี	สามง่าม	085-174-0344	บวบ ฟักทอง ถั่วฝักยาว กล้วย	รับรองความปลอดภัย
15.	นางจิรสา เณ	สามง่าม	086-769-0628	มะพร้าว ฝั่หวาน กระถิน	รับรองอินทรีย์
16.	น.ส.อรศิริ สามงามอินทร์	สามง่าม	086-108-2182	กล้วย มะม่วง มะนาว	รับรองอินทรีย์
17.	นางศิริวรรณ คำทองแก้ว	สามง่าม	-	กล้วย กระถิน	รับรองอินทรีย์

4. ด้านการพัฒนาผลผลิต การแปรรูป และการเพิ่มช่องทางการสนับสนุนตลาดสินค้า

เพื่อการพัฒนาการผลิต การแปรรูป และเพิ่มช่องทางการสนับสนุนการตลาดสินค้าปลอดภัย

4.1) แผนการพัฒนาเครือข่ายตำบล และผลการดำเนินงานเครือข่าย

- การพัฒนาเครือข่ายและการจัดการตำบล เป็นหนึ่งในแผนงานที่ทำให้เกิดการพัฒนามีส่วนร่วมเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างแกนนำชุมชน คนในชุมชน ภาวศิหนุนเสริม เครือข่ายในตำบล และพื้นที่อื่นๆ ซึ่งนำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนร่วมกัน นอกจากนี้ยังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแกนนำจากกลุ่มอื่น และเกิดเครือข่ายตำบลพึ่งตนเองเป็นจุดเรียนรู้เพื่อการพัฒนาและขยายผล ทั้งยังมีการรวมกลุ่มเครือข่ายด้านการเกษตร เข้าทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน มีการสานความร่วมมือ เพื่อผลักดันให้เกิดเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบัน มีเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ที่มีเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกัน อย่างน้อย 15-25 กลุ่มเครือข่าย

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น : แผนงานนี้มีแนวคิดที่จะพัฒนาศักยภาพกลุ่มแกนนำตำบล สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับแกนนำ เกิดวิทยากรกระบวนการและเกิดเครือข่ายตำบลรูปธรรม ที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ซึ่งในช่วงที่ผ่านมาได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ คือเวทีประชุมคณะทำงานเครือข่ายตำบล การอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำ ซึ่งมีแกนนำ คณะทำงาน ทำงานร่วมกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ที่สำคัญ สามารถเชื่อมแผนงานร่วมกับท้องถิ่น และหน่วยงานได้อย่างเป็นรูปธรรม 10-15 ตำบล ได้แก่ ตำบลสามง่าม ตำบลคลองนกระทุง ตำบลห้วยด้วน ตำบลบางระกำ ตำบลคลองโยง ตำบลมาบแค ตำบลทัพหลวง ตำบลบางช้าง ตำบลหอมเกร็ด ตำบลบางหลวง ตำบลทุ่งขวาง เป็นต้น : แหล่งเรียนรู้ต้นแบบ

ที่	ตำบล	แผนงาน	จำนวน	หมายเหตุ
1.	ทัพหลวง	พืชผักเกษตรอินทรีย์	20	จำหน่ายตลาดสุขใจ
2.	มาบแค	-คะน้า -ไผ่หวาน	20	-พืชเศรษฐกิจปลอดภัย/ส่งพ่อค้าคนกลาง -ไผ่อินทรีย์
3.	บางช้าง	การแปรรูปอาหาร	20	ครัวชุมชน
4.	หอมเกร็ด	เห็ดครบวงจร	25	การเพาะเห็ด และการแปรรูปเห็ด
5.	คลองนกระทุง	นาข้าว/พืชผัก/ขนมไทย	30	นาข้าวต้นแบบ 4 ไร่

6.	คลองโยง	นาข้าวอินทรีย์ 10 ไร่	10 คร.	ครัวเรือนละ 2 ไร่
7.	ห้วยด้วน	ป๋วยอินทรีย์-ชีวภาพ	30 คน	การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ป๋วย
8.	สามง่าม	ปลาแคคเคียวไร้ก้าง	20 คน	พัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
9.	ทุ่งขวาง	แปลงเกษตรผสมผสาน ไม้ 7 ชั้น (เกษตรอินทรีย์ บ้านหลักเมตร)	30 คน	ต้นแบบการทำเกษตรประณีต เพื่อสร้าง ความมั่นคงทางอาหารและแนวป้องกัน สารพิษ

4.2) **การพัฒนากิจกรรมแผนศูนย์เรียนรู้ตำบล** เกิดจากแผนการดำเนินงานตั้งแต่ 2548-2549 จากโครงการศูนย์ต่อสู้เอาชนะความยากจน 2550-2552 ต่อยอดการพัฒนาเป็นแผนโครงการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาคความยากจน พัฒนาสังคม และสุขภาวะ จังหวัดนครปฐม ระยะเฟสที่ 1 และ 2 โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และการเชื่อมแผนงานกับภาคีหน่วยงาน จากกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ทำให้เกิดผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการฯ เกิดปรากฏการณ์ที่สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เห็นคุณค่าของความพอเพียง และให้เกิดการปรับ วิถีคิด และพฤติกรรม โดยเริ่มต้นจากแกนนำ เครือข่ายครัวเรือนอาสาจากกลุ่มเป้าหมายเดิม ให้เกิดขยายผลไปสู่เครือข่ายและกลุ่มต่างๆ เมื่อเริ่มต้นดำเนินโครงการ ในตำบลมีการชี้แจงทำความเข้าใจ การให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดเก็บข้อมูล การทำเวทีกินข้อมูล และการทำแผนที่ศักยภาพชุมชน เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีของเครือข่ายชุมชน และภาคีต่างๆ ตลอดจนการเสริมหนุนกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างการเรียนรู้และสร้างการเปลี่ยนแปลง และได้แกนนำที่เป็นคนที่มีจิตสาธารณะและเป็นแบบอย่างของการปฏิบัติรูปธรรมเชิงประจักษ์ กระทั่งสร้างศรัทธาให้ผู้ตามสามารถทำได้อย่างมั่นใจ ซึ่งพบว่า กลไกเชิงพื้นที่ มีรูปแบบของคณะทำงานในตำบล มีทั้งผู้นำธรรมชาติ และผู้นำทางการทั้งท้องถิ่นและท้องที่ ที่มีจิตสาธารณะ และเห็นความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนา ที่มีความเชื่อมั่น เพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชน ด้วยการศึกษาข้อมูลในการสร้างฐานความมั่นคงในอาชีพ และความสอดคล้องของวิถีชีวิตของชุมชนตำบล โดยมีเป้าหมายหลักของกระบวนการพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้ ความเข้าใจ ในการตระหนักรู้ในเรื่องข้อมูล เพื่อให้เกิดการ ขยายเครือข่ายและยกระดับคุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจครัวเรือน ชุมชน ให้มีการจัดการตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพึ่งตนเองได้ การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และการประกอบอาชีพ ซึ่งในแต่ละตำบลมีศูนย์และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น แหล่งเรียนรู้ด้านพลังงาน แหล่งเรียนรู้กลุ่มวิสาหกิจชุมชน แหล่งเรียนรู้เงินออม สวัสดิการ และเครือข่ายเกษตรปลอดภัย ฯลฯ เป็นต้น จากกระบวนการเรียนรู้ ปรับวิถีคิด และสู่การปฏิบัติ ด้วยการพัฒนาเครื่องมือเพื่อสร้างการเรียนรู้ และแผนการพัฒนาควบคู่กับการค้นหาทุกข์จากวิกฤตปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้คนในชุมชนพยายามหาทางแก้ไข และได้รับโอกาสจากการหนุนเสริมและพัฒนาจากหน่วยงานต่างๆ และนอกจากนี้ยังเกิดปราชญ์ ผู้รู้ในด้านต่าง ๆ ของชุมชน เช่น ความรู้ในเรื่องของการทำผลิตภัณฑ์ของใช้ครัวเรือน ความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์ ปุ๋ยหมักชีวภาพ การเผาถ่าน น้ำส้มควันไม้ และสมุนไพร ความรู้การจัดการวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น การจัดการก่อให้เกิดทุนชุมชนที่สำคัญ คือ การสืบค้นหาทุนเดิมของชุมชนและสังคม นำมาเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาแผนงานการขับเคลื่อนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกระบวนการพัฒนา เพื่อให้ชุมชนลุกขึ้นมาจัดการตนเองได้อย่าง

แท้จริง ซึ่งเกิดผลการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพ สร้างการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 4 เรื่อง ในการพัฒนาศูนย์และแหล่งเรียนรู้ เพื่อการขยายผล

1. เครือข่ายสามารถพึ่งตนเองด้านปัจจัย 4 ได้ โดยลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ลดต้นทุนการผลิตในการประกอบอาชีพ และสามารถพัฒนาให้เกิดอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และชุมชน ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี
2. เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิดและพฤติกรรมในการเรียนรู้และตระหนักรู้ในเรื่องของข้อมูล มีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลมาวางแผนปฏิบัติการในการพัฒนากิจกรรมรูปธรรมต่างๆ ให้เกิดจุดเรียนรู้ที่สามารถขยายผลได้
3. เกิดการสร้างงาน สร้างคน สร้างสัมมาชีพในแต่ละจุดเรียนรู้ และการยกระดับฐานเศรษฐกิจครัวเรือน และชุมชน และมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง
4. เกิดการเชื่อมร้อยเครือข่าย ผู้คนในตำบล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดการทำงานร่วมกัน และยกระดับความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

กระบวนการสร้างเสริมความเข้มแข็งชุมชน

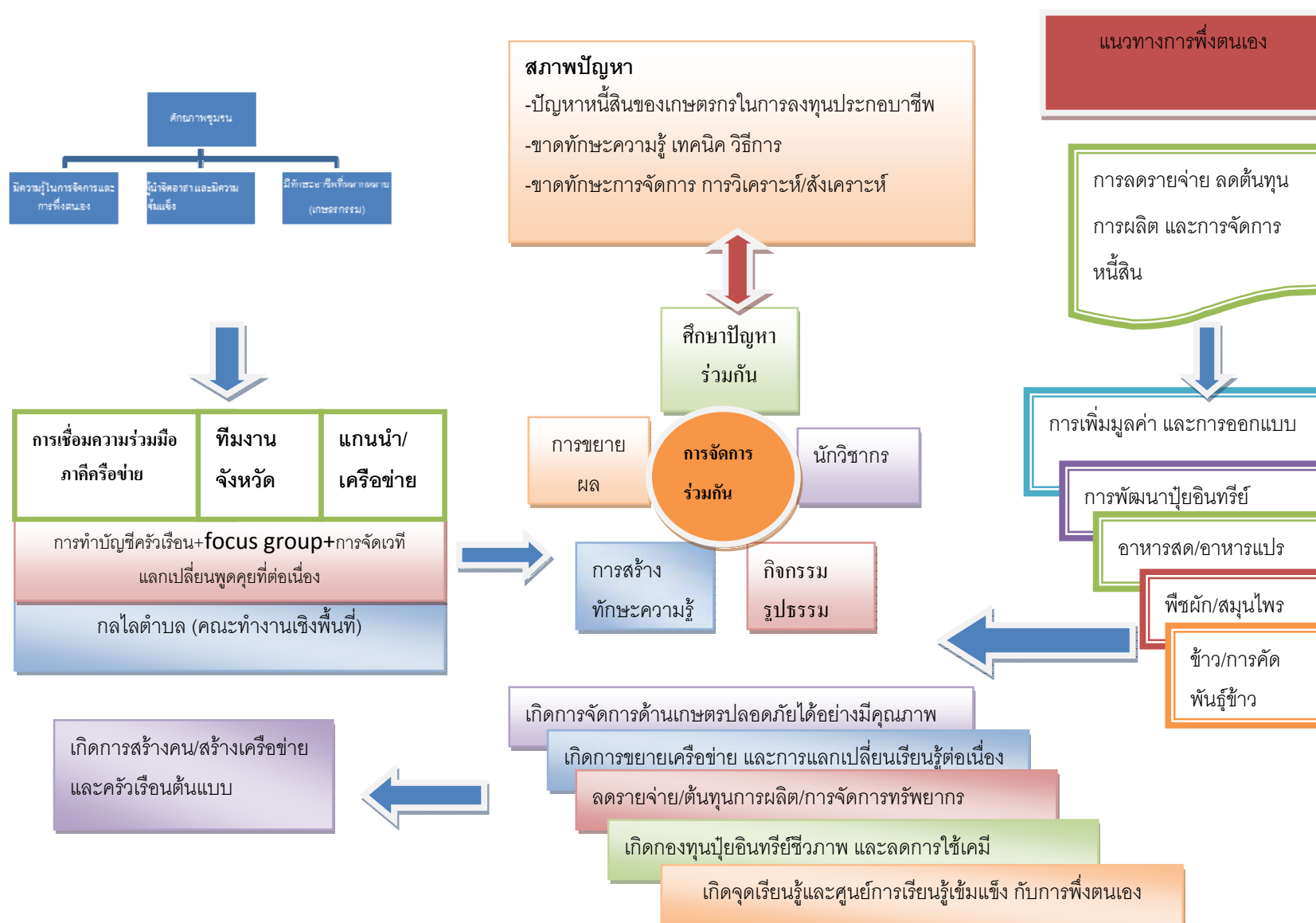
1. สร้างการเรียนรู้เรื่องข้อมูลครัวเรือน และเกิดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล จัดทำแผนโครงการชีวิตด้วยการออม
2. เวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประจำเดือนในการประชุมคณะทำงาน เพื่อแลกเปลี่ยนพูดคุยสถานการณ์ความก้าวหน้า และการติดตามเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์
3. การอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำ ให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ และเพิ่มทักษะการเป็นวิทยากร
4. การสร้างกลยุทธ์ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจ เช่น บุคคลต้นแบบ กลุ่มต้นแบบรูปธรรม และหรือ
5. การสรุปถอดบทเรียน

ผลการดำเนินงานแต่ละตำบล จะมีการพัฒนาเครือข่าย ให้เกิดการเรียนรู้ และมีกระบวนการกลุ่มที่ทำงานร่วมกันในแต่ละประเด็น ซึ่งจะมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเวทีการประชุมประจำเดือนที่ต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการประสานความร่วมมือกับเครือข่ายท้องถิ่น และหน่วยงานภาคี อาทิ พลังงานจังหวัด พัฒนาชุมชน สถานีกรมพัฒนาที่ พัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ สสว.ที่ 18 รพสต. สาธารณสุขจังหวัด และอำเภอ ตลอดจนการร่วมแผนบูรณาการเชิงประเด็นกับโครงการอื่นๆ ในจังหวัด เช่น การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชน (พอช.) สมัชชาสุขภาพ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) หลักประกันสุขภาพประชาชน (สปสช.) สมัชชาทำกิน การจัดการน้ำ และ SCG เป็นต้น

ต้นแบบแปลงคะน้าปลอดภัย 5 งาน คุณ ณรงค์ คล้ายสถาพร ตำบลมาบแค

แผนผังแสดงผลการขับเคลื่อนจังหวัดนครปฐม

ศูนย์เรียนรู้ ตำบล

1. ศูนย์เรียนรู้กองทุนสวัสดิการวันละบาท ตำบลมาบแค

นายไชพัทธ์ วัฒนชัยกิตต์ และคณะทำงาน

35/1 หมู่ 1 ตำบลมาบแค อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม รหัส : 086-165-8880

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : ระบบการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ

*** กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม *** กลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาท

**** สภาพองค์กรชุมชน

**** เกษตรสวนครัว ไร่หวาน และการทำน้ำหมักชีวภาพ

ประธานศูนย์เรียนรู้ตำบล

สภาพบริบทตำบล

ตำบลมาบแค ตั้งอยู่ทางทิศเหนือขององค์พระปฐมเจดีย์ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดนครปฐม ประมาณ 20 กิโลเมตร มีทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3036 สายนครปฐม- ดอนตูม ตัดผ่านพื้นที่ตำบลมาบแค และมีพื้นที่ตำบลประมาณ 20.147 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,592 ไร่

เทศบาลตำบลมาบแค มีพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม ดินมีลักษณะเป็นดินเหนียวปนทรายสภาพพื้นที่เหมาะแก่การทำการเกษตรกรรมและกสิกรรม มีจำนวน 11 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 8,102 คน ชาย 3,915 คน และหญิง 4,187 คน มีจำนวนครัวเรือน 2,340 ครัวเรือน

สภาพเศรษฐกิจ

ลำดับ	อาชีพ	จำนวน(ครัวเรือน)	ร้อยละ
1.	เกษตรกร	735	39.3
2.	รับจ้างทั่วไป	527	28.18
3.	พนักงานหน่วยงานเอกชน	330	17.65
4.	ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	160	8.56
5.	ธุรกิจส่วนตัว	118	6.31
รวม		1,870	100

ข้อมูลกลุ่มอาชีพ/กองทุนของราษฎร

- กองทุนหมู่บ้านละ 1 ล้าน	จำนวน 11 หมู่บ้าน
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนมะปราง	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรหนองอ้อ หมู่ 1	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มอาชีพค้าขาย หมู่ 2	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนและเลี้ยงสัตว์ หมู่ 3	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มร้านค้าชุมชน หมู่ 4	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนผักและปลูกกระชาย หมู่ 5	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรสวนผัก หมู่ 6	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรทำสวนและเลี้ยงสัตว์ หมู่ 7	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ หมู่ 8	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรทำสวน หมู่ 9	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงปลาและทำสวนกล้วยไม้ หมู่ 10	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเกษตรกรสวนผัก หมู่ 11	จำนวน 1 กลุ่ม
- กลุ่มเยาวชนตำบลมวบแค	จำนวน 1 กลุ่ม

หน่วยธุรกิจในเขตเทศบาล

- ปิ๊มน้ำมันและก๊าซ (รายย่อย) 7 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม 11 แห่ง
- ร้านค้าชุมชน 1 แห่ง
- ตลาดนัด 1 แห่ง

ด้านการศึกษา จำนวน 2 แห่ง

- โรงเรียนวัดพะเนียงแตก จำนวน 1 แห่ง (โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เขต 1 จังหวัดนครปฐม เปิดสอนระดับ ป.1- ป.6)

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลมวบแคจำนวน 1 ศูนย์ อยู่ในความดูแลของเทศบาลตำบลมวบแค

ด้านการสาธารณสุข

- สถานีอนามัยตำบลมวบแค 1 แห่ง

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- คลองสายทำเรือ-บางพระ (คลองพะเนียงแตก) จำนวน 1 สาย ระยะทางยาวประมาณ 3.1 กม. ซึ่งเกษตรกรในตำบลใช้น้ำในคลองสายนี้ทำการเกษตร ร่วมกับคลองชลประทาน แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- บ่อบาดาล 35 แห่ง
- หอดึงประปา 32 แห่ง
- คลองชลประทาน 2 สาย

ด้านกลุ่ม/องค์กรชุมชนอื่นๆ

- ลูกเสือชาวบ้าน (1 รุ่น) 28 คน
- ศูนย์ส่งเสริมสหกรณ์ราษฎรประจำหมู่บ้าน 11 ศูนย์
- ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชนตำบลมาบแค 1 ศูนย์

● ปัญหาของชุมชน

ในตำบลมีโรงงานฆ่าสัตว์ (สุกร) จำนวน 5 โรงงาน ทำให้มีการปล่อยน้ำเสียจากกระบวนการทำความสะอาดลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ และผลกระทบของเสียของสัตว์ก่อนถูกฆ่า

● ผลกระทบด้านนโยบาย

ทางหลวงพิเศษหมายเลข 81 (กรุงเทพมหานคร-กาญจนบุรี) หรือที่นิยมเรียกว่า "มอเตอร์เวย์สายบางใหญ่-บ้านโป่ง-กาญจนบุรี(มอเตอร์เวย์สายตะวันตก) โครงการทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองเพื่อเชื่อมต่อกรุงเทพมหานคร ผ่านทางจังหวัดนนทบุรีกับจังหวัดทางภาคตะวันตก และยังสามารถเดินทางไปสาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า ซึ่งผาดผ่านพื้นที่ตำบลมาบแค ชาวบ้านเชื่อว่าต้องกระทบเจอปัญหาเรื่องการสัญจรเดิมในชุมชนจะยากลำบากขึ้น

รายชื่อคณะทำงานตำบล

ที่	ชื่อ สกุล	เบอร์โทร	ตำแหน่ง
1.	นายไพฑัตย์ วัฒนสุขภักดิ์	086-165-8880	ประธานศูนย์เรียนรู้
2.	นางสิทธิณี ยอดแก้ว	081-858-5151	เลขา
3.	นางสาวประเทือง ตรีอำรรค	089-810-7328	เหรัญญิก
4.	นางฉัญวัลย์ เลิศสินทวีสุข	086-627-1343	กรรมการ
5.	รต.สมศักดิ์ ศรีแก้ว	086-174-2392	กรรมการ
	และสมาชิกเครือข่าย		

กรณีศึกษาครัวเรือนต้นแบบการจัดการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

นางสังวร คล้ายสถาพร ครัวเรือนอาสาตำบลมาบแค อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม อายุ 53 ปี มีสมาชิก จำนวน 4 คน (พ่อ แม่ และลูก 2 คน)

บ้านเลขที่ 3 หมู่ 6 ตำบลมาบแค อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีอาชีพการเกษตร/อสม. โทรศัพท์ 081-015-9974 ประเภทพืชสวนครัว พืชเศรษฐกิจ

คะน้า พันธุ์ ปลาทอง มีที่ดินทำกินของตนเอง 5 งาน (และเช่าทำกิน 3 ไร่)

ที่	ประเภทรายได้	จำนวนเงิน	ประเภทค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน	การขายผลผลิต	จำนวนเงิน	ประเภทหนี้สิน	จำนวนเงิน	หมายเหตุ
	รายได้รวม	128,000	ค่าใช้จ่ายรวม	19,890	ผลผลิต 4 ต้น 4,000 กก.ๆ 28 บาท	112,000	หนี้สินรวม	792,000	ค่าใช้จ่ายหนี้สินต่อเดือน 33,300 บาท
1	รายได้จากการออม/เดือน	2,000	ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	10,890	มีพ่อค้าคนกลางมารับซื้อ และส่งต่อ	ราคาตลาด ประมาณ 40-50/กก.	กองทุน	100,000	ชำระปีละ 106,000 (8,300)
	เงินเดือนสามี	9,500	-ค่าอาหาร	6,000					
2	รายได้จากลูกส่งมาให้	3,000	-ค่าน้ำ	90			รถส.	370,000	ชำระ 12000/เดือน
3	รายได้ อสม.	600	-ค่าไฟฟ้า	1,100			ผ่อนรถปิคอัพ	252,000	ผ่อน 7000/เดือน (36 งวด)
4	รายได้จาก ดอกเบี้ย	900	-ค่าน้ำมันรถปิคอัพ และ จักรยานยนต์	2,000			ปลูกบ้าน	70,000	ผ่อนชำระญาติ จาก 500,000 (70,000) 6,000
			-ค่าโทรศัพท์	700					
5	รายได้จากการเกษตร	(112,000)	-เบ็ดเตล็ดอื่นๆ งานบุญ	1,000					
	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	73,920	ค่าใช้จ่ายประเภทการลงทุนด้านการเกษตร	9,000	การทำคะน้า 5 งาน/45 วัน				

			-ค่าปุ๋ย	2,700	ประเภทปุ๋ยที่ใช้ 3 ชนิด 16 : 16 : 16 =เร่งต้นครึ่ง แรก 25 : 7 : 7 = เร่งใบงาม 30 : 20 : 0 = เร่งต้น ปลายก่อนเก็บ				
			-ค่าแรง	2,300	ใช้เวลาการเก็บ 3-4 วัน				
			ค่าเมล็ดพันธุ์	900	ใช้ 10 กป.ๆละ 90 บาท				
			ค่าน้ำ	100	ถัวเฉลี่ย				
			ค่าอุปกรณ์	3,000	ค่าสปริงเกอร์				
	รวม	89,920		19,890				792,000	
	คงเหลือจากหัก ค่าใช้จ่าย รายได้-รายจ่าย (89,920-19,890=70,030-หนี้สิน 33,300) = 36,730								

คุณสังวรเล่าว่า : เงินที่เหลือจากรายได้ ส่วนหนึ่งก็นำเข้าฝากธนาคาร แต่ไม่ประจำ (เป็นแบบสะสมทรัพย์) มีการถอนเข้า-ออก และนำไปหมุนเวียน กับแปลงที่ทำกินที่เช่าอีก 3 ไร่ ทำการปลูกคะน้าเช่นกัน แต่จะสลับหมุนเวียนในรอบการเพาะปลูก เพราะคะน้าจะใช้เวลา 45 -50 วัน ในการฉีดยา หรือสารเคมี จะมีการควบคุมให้เกิดการปลอดภัย และมีระยะของการเก็บที่ปลอดภัย **เคยตรวจเลือดเมื่อเดือน สิงหาคม 55 พบว่ามีความเสี่ยง ทำให้เครียดมาก เนื่องจากบริโภคน้ำมันที่ซื้อมาจากตลาด บริโภคเกือบทุกวันร่วมกับบุตรสาว(เพราะลูกต้องการลดความอ้วน) ก็ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคใหม่ และเมื่อตรวจอีกครั้ง 29 พค.56 พบว่า ปลอดภัย

2. ศูนย์เรียนรู้เกษตรปลอดภัย และการจัดการลุ่มน้ำทำกิน คลองนกระทุง

นางนงน้อย ศรีนวลมาก และคณะทำงาน

26/2 หมู่ 7 ตำบลคลองนกระทุง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ : 081-890-7595

E-mail : nok7595@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : นาข้าว และพืชผักปลอดภัย

*** กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม *** กลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาท

**** สภาก่อการชุมชน

**** กลุ่มขนมทองพลับ

**** กลุ่มจักสานผักตบชวา

ข้อมูลตำบลคลองนกระทุง

คลองนกระทุง มีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน จึงเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในตำบล ซึ่งในอดีตมีแหล่งหนองน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และบริเวณโดยรอบมีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์ และภายหลังเมื่อมีระบบชลประทานเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรปันน้ำเพื่อการเกษตรให้กับชาวบ้านมากขึ้น ทำให้จากหนองน้ำธรรมชาติ กลายเป็นคูคลองมากขึ้น และมีแม่น้ำท่าจีนเป็นแม่น้ำสายหลักในการประกอบการเกษตร และเป็นพื้นที่รับน้ำ เมื่อเกิดอุทกภัยน้ำท่วม ทำให้พืชผลทางเกษตรเสียหายเกือบทั้งหมด

คลองนกระทุง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 40.26 ตร.ม. หรือ 25.162 ไร่ มีจำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น 3,778 คน ชาย 1,841 คน หญิง 1,937 คน และจำนวนครัวเรือน 880 ครัวเรือน จำนวนเลขที่บ้าน 1229 ครัวเรือน มีอาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบางเลน ตำบลบางภาษี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลบางระกำ
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลลำพญา
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลบางปลา

ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำการเกษตร ทำนาเป็นหลักร้อยละ 80 และมีลักษณะการปลูกพืชไร่บ้างตามบริเวณหัวไร่ปลายนา ผลผลิตจากพืชไร่ พืชสวน จะขายให้กับพ่อค้าคนกลางนำไปจำหน่ายอีกต่อ อีกส่วนที่ทำการเกษตรพึ่งตนเองจะเป็นเกษตรกรครัวเรือนที่ไม่ใช่เคมี จะทำการเกษตรอินทรีย์ และ

นำไปจำหน่ายกันเองในชุมชน ตลาดนัด ตลาดหน้าอำเภอ และการท่องเที่ยว เช่น ตลาดน้ำลำพญา ที่ตั้งอยู่บริเวณพื้นที่ตำบลใกล้เคียง ส่วนผลผลิตจากการทำนาข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจหลักร้อยละ 100 และร่วมโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล

อาชีพหลัก และเป็นเศรษฐกิจหลักในดำเนินชีวิต

1. ข้าว 7,012 ไร่
2. พืชผัก 275 ไร่
3. ผลไม้ 820 ไร่
4. พืชไร่ 80 ไร่

ที่ดินทำกิน

ที่ดินทำ เป็นพื้นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างดี เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำไหลผ่านกลางตำบล ในช่วงหน้าน้ำ จะมีการพัดพาตะกอนแร่ธาตุต่างๆมาทับถม ทำให้การเพาะปลูกหลังน้ำลดได้ผลดี ส่วนพื้นที่บริเวณที่อยู่ไกลจากแม่น้ำจะมีการใช้สารเคมีมากกว่าบริเวณอื่น ส่งผลให้ดินเสื่อมสภาพไปบ้าง เริ่มมีการเปลี่ยนการครอบครองที่ดินกันมากขึ้น เนื่องจากคนในชุมชนมีการขายที่ดินทำกิน ซื้อขายกันอยู่ที่ ไร่ละ 2 ล้าน (ริมถนน) ไร่ละ 1 ล้าน (ริมแม่น้ำ) ไร่ละ 4-5 แสนบาท (ที่ทุ่งนา) คนภายนอกมักนิยมซื้อที่ทุ่งนา แล้วทำการขุดตักดินขาย ทำให้เริ่มเกิดปัญหาบ่อนดินในพื้นที่

การใช้น้ำ

แม่น้ำที่ไหลผ่าน 1 สาย บ่อบาดาลสาธารณะ 15 สาย มีน้ำประปาใช้ จำนวน 781 ครัวเรือน น้ำประปาที่ผลิตได้ 420 ลบ.ม./วัน มีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา 15 แห่ง มีน้ำดิบสำรองที่ใช้ในการผลิตน้ำประปา 1 แห่ง

การใช้พลังงาน

มีไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน มีไฟฟ้าสาธารณะ 55 จุด มีระบบไฟฟ้าแบบโซล่าเซลล์ จำนวน 1 ครัวเรือน มีปั๊มน้ำมัน จำนวน 1 แห่ง ทางตำบลได้ร่วมมือกับหน่วยงานพลังงานจังหวัด ทำโครงการพลังงานทางเลือก ทำให้ชุมชนได้เรียนรู้ การการเผาถ่านน้ำส้มควันไม้ การผลิตเตาอั้งโล่ : ได้รับการหนุนเสริมจากพลังงานจังหวัด : พลังงานชุมชน

อุตสาหกรรมและวิสาหกิจในพื้นที่ โรงงานหล่อพระ 1 แห่ง และ บริษัท IBA โกดังเก็บสินค้า 1 แห่ง

งานเครือข่ายภาคประชาชน : แผนงานการขับเคลื่อนและแผนงานเชิงบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน

1. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการจัดตั้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล เมื่อปี 2551 มีกลุ่มเข้าร่วมจำนวน 42 กลุ่ม
2. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบลมาเป็นระยะเวลาสามปี มีสมาชิก ณ ปัจจุบัน จำนวน 600 กว่าราย มีจำนวนเงินกองทุน 900,000 บาท (รวมเงินที่รัฐบาล และ ท้องถิ่นสมทบ)
3. สสส.ดำเนินโครงการ 20 ตำบลต้นแบบ เป็นตำบลลูกข่ายของตำบลหนองโรง อำเภอนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
4. ร่วมกับมูลนิธิรักแม่น้ำท่าจีน ร่วมทำงานเชิงอนุรักษ์แม่น้ำท่าจีนและคูคลองสายย่อย

ผลิตภัณฑ์ชุมชน

<u>กลุ่มจักสานผักตบชวา</u> สถานที่ตั้ง : 6 หมู่ 8 ต.คลองนกระทุง อ.บางเลน จ.นครปฐม 73130 ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : คุณเพ็ญศรี ละอ้อน โทร :081 988 3461, 084 020 8019	<u>กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบางวัวพัฒนา</u> สถานที่ตั้ง : 51 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองนกระทุง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม 73130 ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : โทร :081-6412734, 034-276848
--	---

แหล่งท่องเที่ยว

วัดบางภาษี พระอุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานพระประธานคือหลวงพ่อสังวาลย์และได้น้อมอัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุจากสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกมาประดิษฐานไว้ในพระเศษและยังได้แสดงภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นเรื่องราวพุทธประวัติและพระเจ้าสิบชาตินอกจากนี้ภายในวัดยังได้ปลูกต้นไม้ขนาดใหญ่มากกว่า 300 ชนิดทำให้บรรยากาศร่มรื่นไปด้วยพันธุ์ไม้ประกอบยังมีสัตว์หลายชนิดอาศัยอยู่ ทำให้วัดบางภาษีอยู่เคียงคู่กับธรรมชาติตลอดมาทางวัดบางภาษี ตระหนักถึงความสำคัญในการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำตามธรรมชาติ บริเวณหน้าวัด เช่น ปลาสร้อย ปลาเทโพ ฯลฯ ได้ประกาศเป็นเขตอภัยทานทำให้ปลาจำนวนมากมาอาศัยอยู่ทางวัดจัดให้มีอาหารปลา สำหรับนักท่องเที่ยวไว้ด้วย เพื่อเป็นการสร้างกุศลจากการให้ทานและอีกทั้งเป็นการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำอยู่คู่กับแม่น้ำท่าจีนตลอดไป

ข้อสังเกต : เป็นพื้นที่รับน้ำ (ฟลัดเวย์) และเป็นพื้นที่เสี่ยง

กรณีศึกษาระดับตำบลคลองนกกระทุง กับการจัดการกระบวนการกลุ่ม ในการสร้างจุดเรียนรู้

ระดับตำบล การขับเคลื่อนงานยังสามารถเชื่อมโยงงานการพึ่งตนเองสู่การฟื้นฟูวัฒนธรรมการดำรงชีวิต การจัดการทรัพยากรน้ำที่มุ่งเน้นการจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยใช้เด็กและเยาวชนที่เป็นลูกหลานของคนในตำบลเข้าร่วมเรียนรู้ และสืบสานประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของตำบลสืบต่อไป จากรูปธรรมการขับเคลื่อนโครงการ ที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนคือ ตำบลมีแกนนำธรรมชาติที่มีความเข้มแข็ง มีจิตอาสา จึงนำสู่การจัดตั้งคณะกรรมการตำบลที่เข้มแข็ง มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถขยายผลไปสู่การสร้างเครือข่ายครัวเรือนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีกระบวนการเรียนรู้ผ่านแผนและกิจกรรมของโครงการทั้งในรูปแบบเวทีประชุม การอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการฝึกปฏิบัติ จนเกิดรูปธรรมที่สามารถพัฒนาเป็นจุดเรียนรู้ความพอเพียง และสามารถถ่ายทอดความรู้จากฐานสู่ฐานได้ สิ่งสำคัญคือคณะทำงานและเครือข่ายครัวเรือนเกิดวงร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ มีเป้าหมายเดียวกันที่จะนำพาตำบลสู่วิถีความพอเพียง ให้เกิดเป็นจุดเรียนรู้ให้กับชุมชนได้ศึกษาและร่วมปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน โดยมีแผนการบูรณาการร่วมกับท้องถิ่น หน่วยงาน และภาคีความร่วมมือ อาทิ พัฒนาชุมชน สสจ. อบต. พมจ. พอช. สกว. สสส. สสค.กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และอำเภอ เป็นต้น

นาข้าวนาปรัง ต้นแบบ เป็นนาข้าว กข.41 ข้าว 100 วัน จำนวน 4 ไร่ ตำบลคลองนกกะทุ้ง อำเภอบางเลน เตรียมดิน – พักดิน 1 เดือน เป็นข้าวไว้สำหรับ
แปรรูปเป็นแป้งขายให้กับโรงสีในตำบล

รอบที่ 1 (พย.55- กพ.56)			จำนวนผลผลิต รอบ ที่ 1	ราคาผลผลิต รอบที่ 1	รอบที่ 2 มีค.-กค.56		ราคาผลผลิต รอบที่ 2	หมายเหตุ
ที่	ต้นทุนการผลิต	จำนวนเงิน	2.5 ต้นๆ ละ 13,100 (ราคารับจำนำ 8,500)	32,750	ต้นทุนการผลิต	จำนวนเงิน	47600	4 ไร่ 4 เกวียน ๆ 11,900 / เกวียน (ความชื้นร้อยละ 28) ขายเมื่อวันที่ 2 คค.56
1.	ค่าที่ดิน 4 ไร่ๆ 120 บาท	480			ค่าที่ดิน	480		
2.	ค่าทำเทือก ไร่ละ 400 บาท	800			ค่าทำเทือก	800		
3.	ค่าหว่าน ไร่ละ 90 บาท	360			ค่าหว่าน	360		
4.	ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว กข.41 จำนวน 5 กระสอบๆ ละ 540 บาท	2,700			ค่าเมล็ดพันธุ์ 5 กระสอบๆ 580	2,900		ค่าเมล็ดพันธุ์เพิ่มขึ้น 40 บาท
5.	ค่าน้ำมันเบนซิน 5 ลิตรๆละ 45	225			ค่าน้ำมันเบนซิน	225		
6.	ค่าน้ำมันโซล่า 48 ลิตรๆละ 39 บาท	1,872			ค่าน้ำมันโซล่า	1,872		
7.	ค่าปุ๋ยคอก ไร่ละ 90 บาท	360			ค่าปุ๋ยคอก	360		

8.	ค่ายาคุม	600			ค่ายาคุม	600		
9.	ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 6 กระสอบๆ 480 บาท	2,880			ค่าปุ๋ยอินทรีย์ 8 กระสอบๆ 480	3,840		ใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น 2 กระสอบ
10.	ค่าหวานปื๊ย ไร่ละ 90 บาท 3 ครั้ง	1,080			ค่าหวานปื๊ย	1,080		
11.	ค่าเกี่ยวข้าว ไร่ละ 400 บาท	1,600			ค่าเกี่ยวข้าว	1,600		
12.	ค่าแรงดูแลแปลงนา จำนวน 4 เดือนๆ1000 บาท	4,000			ค่าดูแลแปลงนา	4,000		
	รวมต้นทุนการผลิต	16,957		32,750	รวมต้นทุนการผลิต	18,117	47,600	
	ราคาผลผลิตที่ได้จากการขายรอบที่ 1 32,750 - ต้นทุนการผลิต 16,957 ยอดคงเหลือ 15,793 บาท				ราคาผลผลิตที่ได้จากการขาย - ต้นทุนการผลิตรอบที่ 2 ยอดคงเหลือ 29,483 บาท			

ครัวเรือนอาสาต้นแบบการปลูกผักอินทรีย์ จำนวน 14 ครัวเรือนต้นแบบ

ที่	ชื่อ-สกุล	ประเภทผักที่ปลูก	ช่องทางการตลาด
1	นางอารีย์ ประภาณาวิน	ข้าว บวบหอม โหระพา	มีตัวแทนชุมชนในการรวบรวม เก็บของไปจำหน่าย -ตลาดหน้าอำเภอ -ตลาดศิลาปรกร -ตลาดวัดห้วย -ตลาดชุมชนตำบล
2	นายสมศักดิ์ ศรีบุญรอด	กระเพรา มะกรูด บวบ	
3	นางสุภา สุทธิจินดา	เห็ดขี้ม มะรุม ถั่วฝักยาว	
4	นางจิตรา สุทธิจินดา	พริก มะเขือเปาะ แตงกวา	
5	นางสาววิภารัตน์ ศรีเกตุเนียม	สายบัว ดอกชมจันทร์	
6	นางสาวสุรติ รุ่งรังษี	ถั่วพู มะเขือยาว มะม่วง	
7	นางสาวสุทธิรัตน์ เจริญศิริ	เตย มะพร้าว	
8	นางบรรจง นิลหงส์		
9	นายสายชล ศรีเอม		
10	นายชาติรี เพชรแอน		
11	นายสมจิตร มณฑามณี		
12	นางศิริวรรณ ศรีพรัตน์		
13	นางสินวล ศรีพรัตน์		
14	นายสมหมาย ศรีจิตแจ่ม		

รายชื่อคณะกรรมการตำบลคลองนกระทุง

ที่	ชื่อ – สกุล	ที่อยู่	ตำแหน่ง
1.	นายมานพ ศรีสุข		ประธานชมรม
2.	นางนกน้อย ศรีนวลมาก	อบต.คลองนกระทุง	ประธานศูนย์เรียนรู้
3.	นายสายชล ศรีเอม	26/2 ม.7 ต.คลองนกระทุง	รองประธาน
4.	นางสาววิภารัตน์ ศรีเกตุนี้ม	86 ม.7 ต.คลองนกระทุง	รองประธาน
5.	นางสาวสุนทรี ศรีคำทู้	69/1 ม.7 ต.คลองนกระทุง	กองเลขา
6.	นางบรรจง นิลหงษ์	112 ม.7 ต.คลองนกระทุง	ประชาสัมพันธ์
7.	นางสาวสีนวล ศรีพรัตน์	94 ม.7 ต.คลองนกระทุง	ปฏิคม
8.	นายสิทธิพร ภิรมย์เปี้ยว	ม.8 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
9.	นายศุภชัย ศรีทองจ้อย	ม.8 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
10.	นางสาวน้ำผึ้ง คลาดแคล้วดี	ม.4 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
11.	นางสาวสุทธีรัตน์ เจริญศิริ	ม.4 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
12.	นางสาวรุ่งทิพย์	ม.4 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
13.	นางสาวอุบล ศรีพุ่มไช้	ม.4 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
14.	นางจิตรา สุทธิจินดา	3/1 ม.7 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
15.	นางสุภา สุทธิจินดา	98 ม.7 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ
16.	นางสาวกัลยากร ปริพนธ์	ม.6 ต.คลองนกระทุง	คณะกรรมการ

2. ศูนย์เรียนรู้ พี่น้องสองตำบล ห้วยขวาง-ทัพหลวง

นางสาวอรุณี พุทธิรักษา และคณะทำงาน

75 หมู่ 6 ตำบลทัพหลวง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

โทรศัพท์ : 081-665-1374

E-mail : arunee_put@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ครัววงจร และรักษาสิ่งแวดล้อม

***กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม *** กลุ่มเงินออม และสวัสดิการชุมชน

*** สภาองค์กรชุมชน ตำบลทัพหลวง

*** กลุ่มปื๊ย กลุ่มน้ำดื่ม และกลุ่มเพาะเห็ด

ข้อมูลตำบลทัพหลวง ตำบลทัพหลวง อำเภอเมือง

ตำบลทัพหลวง เดิมกล่าวไว้ว่า สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ในราว พ.ศ. 2310- 2315 ไทยเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 พระเจ้าตากสินมหาราชได้เริ่มกอบกู้เอกราชโดยปราบชุมนุมน้อยใหญ่ ซึ่งในครั้งนั้น พระเจ้าตากสินมหาราชได้ยกกองทัพเดินทางเพื่อที่จะไปทำศึกกับพม่า อยู่ทางทิศตะวันตก ได้ยกกองทัพมาถึง ณ ที่ตำบลทัพหลวง (บริเวณสะพานทัพหลวงด้านทิศตะวันออกในปัจจุบัน) กองทัพของพระเจ้าตากสินมหาราช คงจะมีความเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง จึงได้หยุดไพร่พลกองทัพ ณ จุดนี้ ชาวบ้านคงเห็นว่าแม่ทัพเป็นถึงพระเจ้าแผ่นดิน จึงเรียกจุดนี้ว่า บ้านทัพหลวง ต่อมาได้ยกฐานะเป็นตำบล เรียกว่า ตำบลทัพหลวง トラบเท่าทุกวันนี้

สภาพทั่วไปของตำบล

ที่ตั้งตำบลทัพหลวง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมืองนครปฐม เป็นระยะทาง ประมาณ 14 กิโลเมตร

- เนื้อที่ มีเนื้อที่โดยประมาณ 25.13 กิโลเมตร หรือ 15,707 ไร่
- ภูมิประเทศ ตำบลทัพหลวงภูมิประเทศเป็นพื้นที่ทำการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ มีการเลี้ยงสัตว์เพียงบางส่วน และมีคลองชลประทานไหลผ่านพื้นที่ทุกพื้นที่ ทำให้เหมาะแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับ อบต.ห้วยขวาง อ.กำแพงแสน , อบต.หนองงูเห่ อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม

ทิศใต้ ติดกับ ต.วังตะกู อบต.นครปฐม อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ตาก้อง อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม

ทิศตะวันตก ติดกับ ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมืองนครปฐม จ.นครปฐม

จำนวนหมู่บ้าน / ประชากร / อาชีพ ซึ่ง จำนวนหมู่บ้านในตำบลมีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน

- จำนวนประชากรในเขต อบต. 9,707 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,453 หลังคาเรือน

อาชีพ อาชีพหลักทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ สุก ร ไร่ อาชีพเสริม รับจ้างทั่วไป

แหล่งเรียนรู้

* วัด 3 แห่ง ได้แก่ วัดทัพหลวง , วัดทุ่งรี, วัดม่วงดาราศ

* โรงเรียน 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนวัดทุ่งรี , โรงเรียนวัดม่วงดาราศ , โรงเรียนวัดทัพหลวง

เศรษฐกิจ สังคม การเมือง

- ทางด้านเศรษฐกิจ ของตำบลทัพหลวงนั้น ส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตและหารายได้จากภาคการเกษตร เป็นส่วนใหญ่ การค้าขายสะดวก รวดเร็ว เนื่องจากใกล้ตลาด แหล่งการค้าขายนั้นถือว่าอุดมสมบูรณ์ ใกล้กรุงเทพฯ ดิคาชบุรี ซึ่งมีตลาดการค้าที่ใหญ่เช่นกัน

ด้านสังคม การเมือง

สังคมโดยพื้นฐานปรับเปลี่ยนไปค่อนข้างสูง การพึ่งพากันลดน้อยลง แต่ยังคงสภาพในพื้นที่ชนบท ไว้พอสมควร การใช้ชีวิตเปลี่ยนแปลง ค่านิยมต่าง ๆ แปรเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมในเมืองกรุง สื่อสารต่างๆ เป็นกลไกสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนในชนบท

เป็นการเมืองท้องถิ่น ที่ล่อมาจากการเมืองใหญ่ ทุนนิยมสูง อิทธิพล ใช้เงิน มาแทนคุณงามความดี ดังนั้น จึงมีคนกล่าวว่า “คนดี ๆ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จะไม่ลงมาเล่นการเมือง” เนื่องจากไม่สามารถสู้ได้กับ

อำนาจ หรือเงิน ที่ครอบงำประชาชน

เส้นทางคมนาคม การเดินทางเข้าสู่ตำบล

ถนนสายหลักใช้เดินทางติดต่อกับเขตอำเภอเมืองนครปฐม ถนนสายมาลัยแมน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 321 สายนครปฐม-สุพรรณบุรี) ห่างจากอำเภอเมืองฯ ระยะทางประมาณ 14 กิโลเมตร และถนนสายม่วงตาดสี สวนตะไคร้ ผ่านตำบลนครปฐม ตำบลวังตะกั่ว เข้าเขตตำบลทัพหลวง ณ บ้านม่วงตาดสี ระยะทาง ประมาณ 10 กิโลเมตร

ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

วัดม่วงตาดสีวัดม่วงตาดสี เป็นวัดเก่าแก่ที่สร้างขึ้นเมื่อสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นวัดที่ร่มรื่นด้วยร่มเงาของแมกไม้จากธรรมชาติซึ่งทางวัดมีการอนุรักษ์ ต้นไม้และพันธุ์ไม้พื้นเมือง พืชสมุนไพรต่าง ๆ ที่หายากไว้ มีสระน้ำขนาดใหญ่ทางวัดจึงจัดให้เป็นวังมัจฉา ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของปลาชนิดต่าง ๆ เช่น ปลาสร้อย ปลาตะเพียน ปลาช่อน ปลานิล ฯลฯ โดยมีอาหารปลาไว้คอยให้บริการแก่นักท่องเที่ยว บริเวณหอบริยัตริธรรมภายในประดิษฐานพระศิลาเขียว ซึ่งทำมาจากหินสีซึ่งเป็นของที่หาได้ยากควรแก่การกราบไหว้เคารพบูชา

ศูนย์การเรียนรู้เกษตรเพื่อรักษาสืบสานวัฒนธรรม ตำบลทัพหลวง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

พื้นที่ตำบลทัพหลวง เป็นพื้นที่เกิดจากแกนนำหลัก ซึ่งเป็นแกนนำธรรมชาติ ที่มีจิตอาสาโดยแท้ มีความมุ่งมั่น และพยายามที่จะสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ให้กับพี่น้องในตำบล และพื้นที่ใกล้เคียง โดยผ่านประสบการณ์ทำจริง เป็นต้นแบบให้กับพี่น้องเครือข่าย จนสามารถพัฒนาให้เป็นจุดเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม และมีกิจกรรมรูปธรรมที่ต่อเนื่อง

คุณอรุณี พุทธรักษา คุณสังเวียน เอกจีน และแกนนำเครือข่ายตำบล ได้เรียนรู้แนวคิดจากปราชญ์ชุมชน อาทิ พ่อคำเดื่อง ภาษี ท่านอาจารย์พระสุบิน ปณีโต วัดไผ่ล้อม จังหวัดตราดชุมชนปทุมอโศก การฝึกอบรมต้นกล้าอาชีพ ฯลฯ เป็นต้นและจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำสู่การปฏิบัติและพัฒนาความคิดของตนเอง เผยแพร่ความรู้ ความเป็นรูปธรรม ความพอเพียงการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองด้านอาหาร สมุนไพร ของใช้ครัวเรือน ข้าว และปุ๋ยอินทรีย์ ขยายผลแนวคิดการพึ่งตนเองให้คนอื่นคิดเหมือนที่ตนเองเคยคิด การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อกระชับการพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงกับแนวทางการพึ่งตนเอง จึงมีแนวคิดกลับมาทำในพื้นที่ของ

ตัวเองโดยใช้พื้นที่บ้านตัวเองเป็นแหล่งเรียนรู้ และขยายสู่สมาชิกกลุ่มที่เป็นเครือข่าย ให้หันมาพึ่งตนเอง โดยครอบครัวตัวเองทำเป็นแบบอย่างก่อน สามารถทำของใช้ครัวเรือนลดรายจ่ายในครัวเรือนได้ทุกอย่าง อาทิ การปลูกผักอินทรีย์ สวนครัวรั้วกินได้ ทำบ้านดิน น้ำยาล้างจาน น้ำดื่มสมุนไพร เพื่อสุขภาพ และอื่นๆ เป็นต้น และสมุนไพรต่าง ๆ มีทักษะความรู้สามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ได้ สามารถขยายความรู้สู่สมาชิกที่เป็นเครือข่ายและคนที่สนใจประมาณ 15-20 ครัวเรือน ในหมู่ที่ 6 และหมู่ที่ 9 ตำบลทัพหลวง และขยายผลไปยังตำบลห้วยขวาง อีกประมาณ 10 ครัวเรือน ซึ่งปัจจุบันเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ตำบลข้างเคียงและหน่วยงานที่สนใจเข้ามาเรียนรู้

กิจกรรมรูปธรรม ที่ทำให้เกิดงานเครือข่ายในพื้นที่

1.กิจกรรมองค์กรการเงินและสวัสดิการ

จากพื้นที่ 4 หมู่บ้าน คือ ม.2, ม.6, ม.9, ม.14 กิจกรรมดังกล่าวนี้ทางแกนนำได้มีโอกาสเรียนรู้กับพื้นที่ต้นแบบระดับประเทศ คือที่จังหวัดตราด การทำกลุ่มโดยมีแกนนำที่เป็นพระนักปฏิบัติ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต และทีมลูกศิษย์ ได้ให้ข้อคิดที่ดี การช่วยเหลือเกื้อกูลกันในวงญาติพี่น้องนี้แหละใกล้ตัวและช่วยกันได้จริง ไม่ต้องไปไกล อยู่กันใกล้ๆ ก็ช่วยเหลือกันได้ ถ้ามีสัจจะด้วยกัน จึงทำให้เห็นถึงคุณประโยชน์ของการตั้งกลุ่มการเงินและสวัสดิการ จุดประกายความคิด ทำอย่างไรเราถึงบริหารการเงินในหมู่บ้านเราได้ มีสวัสดิการดูแลยามเดือดเนื้อร้อนใจ มีเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุน มีเงินออม ซึ่งเป็นรากฐานให้กับชีวิตเราได้ สิ่งเหล่านี้เองทำให้เกิดการจัดตั้งกลุ่มขึ้นมาในตำบลทัพหลวงแห่งนี้

กิจกรรมต่อยอดในพื้นที่ เรื่องการรวมซื้อรวมขายในกลุ่มสัจจะฯ หมู่ที่ 6 เกิดการรวมซื้อข้าวสาร น้ำมันพืช น้ำตาลทรายและน้ำยาล้างจาน กิจกรรมขยะบุญ กิจกรรม โรงน้ำดื่มหมู่บ้าน (เป็นการต่อยอดที่ใช้เงินที่มีอยู่เป็นเครื่องมือสานงานให้ครบวงจรของหมู่บ้าน)

จากฐานกิจกรรมกลุ่มองค์กรการเงินและสวัสดิการ ทั้ง 4 หมู่บ้านมีเป้าหมายที่คล้าย ๆ กัน คือ เพื่อดูแลกันในหมู่บ้าน ด้านเงินทุน ด้านสวัสดิการ ฝึกการออม ใช้เงินเป็นเครื่องมือให้เกิดการพัฒนาคน เกิดการร่วมคิด ร่วมกันทำกิจกรรม และร่วมกันรับผิดชอบต่อแทนที่มีคุณค่าร่วมกัน

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนในช่วงแรก ๆ นั้น คือ เครือข่ายสหข่ายชุมชนคนนครปฐม , กองทุน SIF, โครงการชุมชนเป็นสุข หน่วยงานเหล่านี้มีบทบาทในการเข้ามาหนุนเสริมให้ความรู้และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละเดือน หรือบางหน่วยก็มีงบประมาณมาหนุนเสริม

2. กองทุนปฎิชีวนภาพ ประจำตำบล

สิ่งสำคัญก่อนที่จะเกิดกลุ่มกองทุนปฎิชีวนภาพนี้ เราได้มีการค้นหาข้อมูลคร่าว ๆ ของคนในตำบลว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร และอาชีพที่ทำนั้นมีผลกระทบอะไรบ้าง ข้อมูลส่งผลออกมาว่าคนตำบลทัพหลวงประกอบอาชีพด้านการเกษตร ค้นพบว่า ต้นทุนการผลิตสูงมาก สามารถพัฒนาการไปถึงขั้นเกิดหนี้สินล้นพ้นตัว ดิดหนี้ ธกส. , ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ,หนี้กองทุนหมู่บ้าน ,หนี้กลุ่มสัจจะฯ หนี้นอกระบบ (ดอกเบี้ยสูง) จากคนต่างชาติ นำสู่การพูดคุยหารือร่วมกันว่า เรามาทำปฎิชีวนภาพใช้กันเองดีไหม หาเครื่องทุนแรงใหม่ หาเงินที่ไหนกันดี โชคช่วย จังหวัดมีงบประมาณมากมายจากรัฐบาล ทำให้เกษตรกรมีหวัง อยากรวมกลุ่มทำอะไรสักอย่างเพื่อลดต้นทุนการผลิตของพวกเขาจึงดำเนินการของบประมาณ จากยุทธศาสตร์อยู่ดีมีสุข ในช่วงปี 2550 จนกระทั่งโครงการผ่านไปได้ด้วยดี มีเครื่องจักรทำปุ๋ยใช้แล้ว เป็นอีกพัฒนาการหนึ่งที่ทำให้เกิดแรงบันดาลใจต่าง ๆ ว่าอยากทำอะไรร่วมกันที่เป็นสาธารณประโยชน์ต่อตัวเองและส่วนรวมบ้าง ผู้เข้าร่วมมาจาก 8-9 หมู่บ้านที่มีความสนใจ และดำเนินการผลิตปุ๋ยอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด

3.กิจกรรมน้ำดื่มประจำหมู่บ้าน

ชุมชนในหมู่บ้านที่ถือว่าเป็นหมู่บ้านต้นแบบของตำบลทัพหลวง คือ ม.6 นั้น เมื่อผ่านกระบวนการทำงานมาระยะหนึ่งในการก่อตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่คาดหวังให้เกิดการดูแลเกื้อกูลกันในหมู่บ้าน การพึ่งพาตนเองในกลุ่ม ทำให้เกิดความคิดที่มีความต่อเนื่อง เรื่องทำอะไรถึงจะอุดหนุนได้อีกกับสิ่งที่ต้องกินต้องใช้ในชีวิตประจำวัน หลายคนที่เป็นแกนนำหลักๆ เคยพูดคุยกันว่า ถ้าเรามีเงินเหลือเยอะจากกลุ่มสัจจะฯ เรานำเงินมาลงทุนทำโรงน้ำดื่มกันไหม พวกเราบอกกันว่า ทุกบ้านต้องดื่มน้ำ ใช้น้ำกันทุกหลังคาเรือน จากคำพูดคุยเหล่านี้ ไม่ช้านาน ก็เป็นโอกาสดีของกลุ่มเราอีกแล้วว่า มีงบประมาณจากรัฐลงมาอีกก้อนหนึ่งแล้ว ที่จะมาสนับสนุนให้ชาวบ้านได้ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ในหมู่บ้านตำบล จึงเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการขีดเขียน จัดทำโครงการขึ้นมาอีกตัวหนึ่ง คือ โครงการน้ำดื่มประจำหมู่บ้าน ม.6 ต.ทัพหลวง จนเสร็จสิ้นได้รับงบประมาณสนับสนุน มีเพียงแค่เงินของรัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญ ทำอย่างไรให้ชาวบ้านรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน จึงเกิดความคิดว่า ถ้าชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม จะทำให้โรงน้ำดื่มของพวกเราทุกคนไปได้รอด เราจึงเปิดประชุมเพื่อระดมความคิดและเชื้อเชิญให้มาลงหุ้นร่วมกัน อีกทั้งเรายังมีเงินออมที่อยู่ในกลุ่มสัจจะฯ เหลืออีกมากมาย ทำอย่างไรให้เงินนั้นมาทำประโยชน์สร้างสวัสดิการให้สมาชิกเพิ่มขึ้นอีก ได้ปรึกษาหารือและตกลงร่วมกันในการนำเงินออมของกลุ่มมาลงทุนร่วมอีกส่วนหนึ่งเงินที่ได้มา

4. แหล่งเรียนรู้เกษตรพึ่งพาตนเองและสิ่งแวดล้อม

ได้มีพัฒนาการเรื่องงานประเด็นเกษตรมาโดยตลอด ตั้งแต่การส่งคนไปเรียนรู้ อบรมที่ศูนย์เรียนรู้ การสนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดการปรับเปลี่ยนวิถีคิดเรื่องงานเกษตรนั้น ที่เดิม ๆ ทำเกษตรแบบเชิงเดี่ยว ใช้สารเคมีเป็นหลัก กระบวนการที่ผ่านๆ มา ทำให้เกิดชุดคนต้นแบบขึ้นมาอยู่ชุดหนึ่ง ซึ่งคิดถึงการพึ่งตนเองเป็นหลัก สามารถปรับเปลี่ยนวิถีคิดได้ เห็นรูปร่างจากค่าใช้จ่ายด้านสารเคมี ของใช้ฟุ่มเฟือยต่าง ๆ ในตัวเอง และได้มาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนกันอยู่ประจำ ทั้งแกนนำที่อยู่ในตำบลทัพหลวง และแกนนำที่ทำงานอยู่ข้างเคียงตำบล คือตำบลห้วยขวาง คน 2 ตำบลนี้ได้มีการแลกเปลี่ยนกันและออกไปเรียนรู้ข้างนอก ทำให้ทั้ง 2 ตำบลนี้เกิดแรงบันดาลใจ อยากหาแนวร่วมแบบนี้ให้เยอะขึ้น แต่ด้วยสภาพพื้นด้านการเมืองการปกครองของทั้ง 2 ตำบลนี้ค่อนข้างซับซ้อนยาก เนื่องจากผู้บริหารท้องถิ่น และผู้นำทางการเมืองยังไม่เห็นประโยชน์ของเรื่องเหล่านี้ จึงทำให้การขยับงานแบบภาคีความร่วมมือนั้นทำได้ช้า จึงมีการปรับขบวนการเคลื่อนไหว โดยการทำที่ตัวเองให้เห็นเป็นรูปธรรมเสียก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างและบททดสอบให้กับตัวเอง และสร้างความเชื่อมั่นให้คนอื่นได้เห็นด้วย เมื่อเริ่มสะสมประสบการณ์ เทคนิคต่าง ๆ ได้พอสมควรแล้ว มั่นใจแล้ว สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับผู้อื่นได้บ้างแล้วนั้น ในพื้นที่ 11 ไร่ จึงถูกเรียกขึ้นมาว่า “แหล่งสุขหัว” ของคนอย่างพวกเรา ที่คิดจะทำอะไรที่นอกกรอบออกไป ไม่ติดอยู่กับกรอบเดิม ๆ ที่ไปไม่ไหวแล้ว พัฒนาการไปสู่การรับฝึกปรี่ฝีมือ โดยการรับฝึกอบรมให้กับคนภายนอกที่มีความสนใจอยากจะเรียนรู้ รับจัดอบรมเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเด็กนักเรียนในโรงเรียนพื้นที่ และ โรงเรียนในจังหวัดที่มีความสนใจ รับฝึกอบรมให้กับโครงการต้นกล้าอาชีพ ของรัฐบาล

รายชื่อคณะทำงานตำบลทัพหลวง

ที่	ชื่อ - สกุล	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นายกิตติ อำนวยทรัพย์	086-177-7272	ประธาน
2.	นายวีระ ภูมมา	081-293-9156	รองประธาน
3.	นายธงชัย ยมกวาง	089-239-2176	รองประธาน
4.	นางสุชนา เบญจวงศ์	083-129-2283	กองเลขา
5.	นางสาวอรุณี พุทธรักษา	081-664-1374	กองเลขา
6.	นางสาวเนตรนภิส แซ่เอี้ยว	084-019-1442	เหรัญญิก
7.	นางสาวณิษฐกุล จันวิลัย	084-716-8878	ประชาสัมพันธ์
8.	นายประเวศ วงษ์ศรี	089-257-9600	กรรมการ
9.	นายกฤษดา อำนวยทรัพย์	081-763-3359	กรรมการ
10.	ครูวณัญญา ภูมมา	089-517-0434	กรรมการ
11.	นางสาวอภิญา ทรัพย์ทองคำ	-	กรรมการ
12.	นางสาวณภัทร เจียมมั่งกิจ	089-480-8648	กรรมการ
13.	นางสาวสุกฤษี พลเสน	084-431-6112	กรรมการ
14.	นางรำพึง มุมศิลป์	087-046-4232	กรรมการ
15.	นายณกมล พุ่มนาคแก้ว	081-291--9350	กรรมการ

4. ศูนย์เรียนรู้วิสาหกิจน้ำดื่มตำบลสามง่าม

นายบุญให้ หวังเศรษฐกุล และคณะทำงาน

12 หมู่ 5 ตำบลสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ : 081-433-5211

E-mail : hs7btj@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำวิสาหกิจน้ำดื่ม

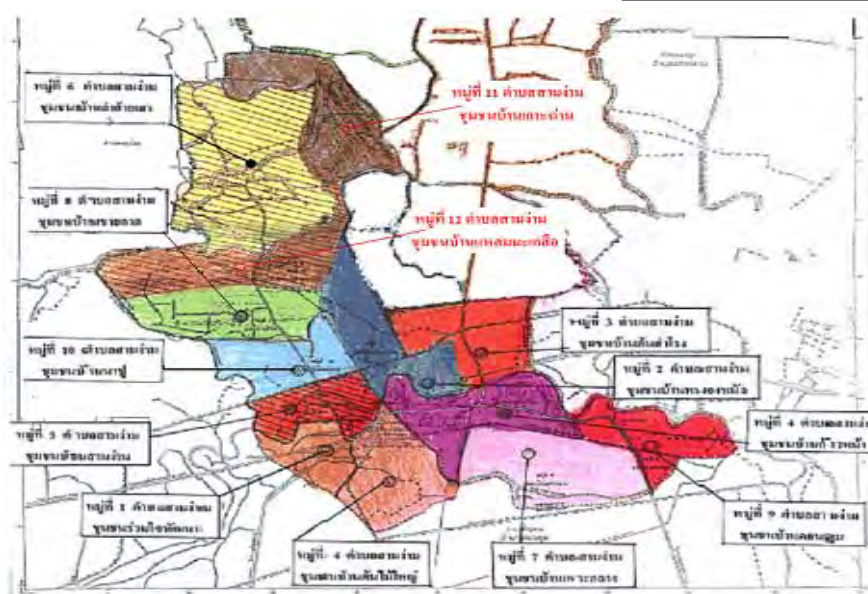
*** กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม *** กลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาท

**** สภาพองค์กรชุมชน

**** ปลาแคดดียวไร้ก้าง

**** นำนมข้าวโพด

**** นวดแผนไทย

ข้อมูลตำบลสามง่าม

อาณาเขตพื้นที่

อาณาเขตทางทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอบางเลน

อาณาเขตทางทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอเมือง

อาณาเขตทางทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอนครชัยศรี

อาณาเขตทางทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอนครชัยศรี

สภาพทั่วไปของพื้นที่

จำนวนหลังคาเรือนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ประมาณ 3,060 หลังคาเรือน ชาย 5,081 คน หญิง 5,426 คน มีจำนวนประชากรที่ทุพพลภาพ และด้อยโอกาสที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ 45 คน ประชากรส่วนใหญ่ทำอาชีพการเกษตรร้อยละ 80 และการเลี้ยงสัตว์ เช่น ข้าว ข้าวโพด พริก มะเขือ ผักกอก โกงหนุ เป็ด ไก่ แพะ และสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง กบ ปลา และมีการเลี้ยงจระเข้ 2 ราย เป็นต้น และรองลงมาเป็นค้าขาย และรับจ้าง ตามลำดับ มีการคมนาคมถนนสายหลักที่ผ่านชุมชน คือ ทางหลวงหมายเลข 3036 และ 3297 มีสถานียขนส่งจำนวน 2 แห่ง ทั่วไปมีสภาพพื้นที่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน มีการทำการเกษตรเป็นหลักซึ่งต้องใช้แหล่งน้ำในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีคู คลองห้วย จำนวน 3 แห่ง คลองชลประทาน 1 แห่ง และบ่อนบาดาลสาธารณะ 5 แห่ง

สถานศึกษา และสถานนันทนาการในพื้นที่ : 7 แห่ง แบ่งระดับ 1.ศูนย์เด็กเล็ก 2. ประถมศึกษา 3.มัธยม และ กศน.อำเภอดอนตูม และมีลานกีฬา จำนวน 5 แห่ง ห้องสมุดประชาชน 1 แห่ง สวนสาธารณะ 1 แห่ง

สถานบริการสาธารณสุข

จำนวนโรงพยาบาล/สถานอนามัย 2 แห่ง

จำนวนศูนย์บริการสาธารณสุข 1 แห่ง

จำนวนคลินิกเอกชน 2 แห่ง

จำนวนร้านขายยา 8 แห่ง

พื้นที่การเกษตร กับการใช้ทรัพยากรน้ำและการขนส่งในการประกอบอาชีพ

มีพื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้กับท้องถิ่นมากที่สุด ได้แก่ พืชผัก ข้าว ผักกอก พริก มะเขือและข้าวโพด เป็นหลัก และมีแหล่งน้ำ คูคลอง จำนวน 3 สาย และชลประทาน 1 สาย และมีตลาดสด 3 แห่ง ได้แก่ ตลาดจงเจริญ , ตลาดเทศบาล , ตลาด ชกส.

ข้อมูลผลผลิตจากอาชีพหลัก อาชีพรอง อาชีพเสริม ในพื้นที่ ที่มีศักยภาพในการแปรรูป การเพิ่มมูลค่า และการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายผู้ผลิต เครือข่ายการตลาด ในระดับชุมชน ตำบล อำเภอ

ชนิดที่	ประเภทผัก
๑	ผักคะน้า ผักชี ต้นหอม ผักกวางตุ้ง ผักบุ้งจีน ผักบุ้งไทยแดง – ขาว ผีอก พริก
๒	กระชาย จิง ข่า ตะไคร้ ใบมะกรูด โหระพา ใบเตย ใบยอ กระเพรา พริกไทย
๓	ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดหวาน ข้าวโพดข้าวเหนียว
๔	เนื้อสุกร หมูแดดเดียว กุ้งแช่แข็ง หมูหยอง หมูแผ่น หมูทอด หมูแท่ง ลูกชิ้นหมู
๕	เนื้อวัว เนื้อแดดเดียว เนื้อตุ๋น เนื้อหมักพริกไทยดำ
๖	ปลานิล ตะเพียน ทับทิม ปลาหมอไทย ปลาช่อน ปลาดุก ปลาสลิด
๗	ไข่ไก่ ไข่เป็ด ไข่เนกกระทา

กิจกรรมรูปธรรมในชุมชน และโครงการต่างๆในท้องถิ่น

1. กองทุนหมู่บ้าน 12 แห่ง จำนวนสมาชิก 1,556 คน มีงบประมาณ 12,100,000 บาท
2. โครงการพิเศษ : การคัดแยกขยะ เพื่อทำบ่อก๊าซจากขยะ ซึ่งมีหน่วยงานรับผิดชอบ เทศบาลตำบลสามง่าม ร่วมกับชุมชนบ้านหนองหนังหมู่ 2 โดยใช้กระบวนการชาวบ้านและเทศบาลช่วยกันคัดแยกขยะแล้วนำมาหมักในบ่อหมัก เมื่อได้ก๊าซก็ส่งกลับมาให้ชาวบ้านใช้ (ฟรี) โดยร่วมมือกันดูแลรักษา สามารถนำแก๊สมาใช้ได้จำนวน 45 ครัวเรือน

3. กลุ่มการส่งเสริมอาชีพในชุมชน

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	ประเภทของผลผลิต	วัตถุดิบ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)
น้ำลูกสำรอง	30	น้ำลูกสำรอง	(x)ในพื้นที่ ()นอกพื้นที่	12,000 – 14,000
ปุ๋ยอินทรีย์	27	ปุ๋ยอินทรีย์	(x)ในพื้นที่ ()นอกพื้นที่	8,000 – 9,000
นํ้านมข้าวโพด	37	นํ้านมข้าวโพด	(x)ในพื้นที่ ()นอกพื้นที่	11,000 – 15,000
กลุ่มเผาถ่าน	30	ถ่านและน้ำส้มควันไม้	(x)ในพื้นที่ ()นอกพื้นที่	8,000 – 9,000

กลุ่มเลี้ยงปลาใน กระชัง	30	ปลานิล ปลาตะเพียน	(x) ในพื้นที่ (x) นอกพื้นที่	14,000 – 20,000
----------------------------	----	-------------------	---------------------------------	-----------------

4.กลุ่มกิจกรรมด้านสังคมในชุมชน

ชื่อกลุ่ม	จำนวน สมาชิก	กิจกรรมที่ดำเนินการ
อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อ.ป.พ.ร.)	15	อำนวยความสะดวกในงานต่างๆในชุมชน , ช่วยจัดระบบการจราจร หน้า ร.ร. , เป็นกำลังเสริมเมื่อเกิดภัยพิบัติ
อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อ.ส.ม.)	116	ส่งเสริม , ฝึกอบรม , ป้องกัน ด้านสาธารณสุขโดยประสานกับทาง โรงพยาบาลดอนตูม , รพ.สต.ตะโกสูง และเทศบาล
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ (อ.พ.ม.)	14	ประสาน ตำรวจ และให้การสนับสนุนการเข้าถึงสวัสดิการที่ควรจะได้รับ จากภาครัฐ กับประชาชน หนุนเสริมเมื่อเกิดภัยพิบัติ
สภาองค์กรชุมชนตำบลสามง่าม	75	จัดเวทีให้ชาวบ้านเพื่อจะได้นำปัญหาต่างๆมาพูดคุยในสภาแห่งนี้ แล้วสภานำข้อมูลปัญหาต่างๆ ที่แก้ได้ช่วยกันทำ และที่ใหญ่ไม่ สามารถทำได้ประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาล ตำบลสามง่าม	249	สร้างนิสัยการออม การเสียสละ การเอื้ออาทร และการช่วยเหลือ เกื้อกูลกันของคนในชุมชน ในด้าน เกิด เจ็บ และเสียชีวิต

ความต้องการด้านการพัฒนา

ข้อมูลความต้องการเสริมทักษะอาชีพของประชากร

ทักษะ / อาชีพที่ต้องการพัฒนา	เหตุผลประกอบ
1.ด้านเกษตรกรรมพืชผัก	ประชาชนส่วนใหญ่ยังทำแบบต้นทุนสูงอยู่ ขาดผู้รู้ช่วย แนะนำ ส่วนใหญ่ยังพึ่งเคมีนา
2.ด้านการแปรรูปปลา	มีคลองธรรมชาติถึง 3 สายและมีผู้เลี้ยงปลาอยู่มีแหล่งน้ำที่ อุดมตลอดทั้งปี
3.ด้านการนวดแผนไทย	การหนุนเสริมทักษะให้เป็นมืออาชีพ และแปรรูป ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มนวดแผนไทย เช่น ลูกประคบ ยาหม่อง โลชั่นสำหรับการนวด
4.การแปรรูปวัสดุจากธรรมชาติ	ในชุมชนมีพืชชนิดหนึ่งคือปอแก้ว
5.การฝึกอบรมยกมาตรฐานฝีมือแรงงาน	เมื่อแรงงานที่ว่างมีฝีมือที่มาตรฐานก็จะเป็นที่ต้องการของ ตลาด มีงานทำก็จะพึ่งตนเองได้

การวิเคราะห์ข้อมูลตำบล : จากการทำบัญชีครัวเรือน

ข้อมูลรายจ่ายด้านต่างที่น่าสนใจในชุมชน

ลำดับรายจ่ายที่สูงสุด 5 อันดับ	ข้อมูลจากพลังงานจังหวัดนครปฐมและบัญชีครัวเรือนส่วนหนึ่ง
1.อาหาร	ยอดการใช้จ่ายสูงสุดเป็นอันดับที่ 1 ต้องกินทุกวันวันละ 3 เวลา
2.น้ำมันดีเซล	มียอดการใช้จ่ายสูงสุดเป็นอันดับที่ 2 พาหนะใช้งาน - ภาคเกษตร
3.น้ำมันเบนซิน	ตัวนี้จะรองลงมาจากน้ำมันดีเซล พาหนะใช้งาน - มอเตอร์ไซค์
4.ไฟฟ้า	ต้องใช้ทุกวันเหมือนกัน – หม้อหุงข้าว เตาไรต์ มอเตอร์ปั๊มภาคเกษตร
5.หอย	แทบไม่น่าเชื่อว่าจะมีตัวนี้ติดอยู่ใน 5 อันดับ - หวังปลดหนี้ทางลัด

การทบทวนพื้นที่ตำบลสามง่าม : จุดแข็งของตำบลสามง่าม

1. สภาพสังคมยังไม่เป็นเมืองเต็มรูปแบบ ค้นหาผู้นำจิตอาสาได้ไม่ยากนัก
2. สามารถรวมกลุ่มทำกิจกรรมเพื่อส่วนรวมได้ ไม่ยากมาก
3. สภาพภูมิประเทศที่ตั้ง มีดินดี มีน้ำอุดมสมบูรณ์
4. เส้นทางคมนาคมสะดวก อยู่ไม่ไกลเมืองหลวง
5. ประชาชนมีความภาคภูมิใจในชัยภูมิที่ตั้ง เกิดความรักถิ่นบ้านเกิด
6. ที่ดินส่วนใหญ่ยังเป็นของคนในพื้นที่ ตกทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น

จุดอ่อนที่มองของตำบลสามง่าม

1. การใช้จ่ายของประชาชนที่ยังไม่มี ระบบการวางแผน ที่นำไปสู่อนาคตที่ดี
2. ผู้นำชุมชนยังต้องพัฒนาศักยภาพ ทางความคิดสร้างสรรค์ที่ดี เพื่อวิสัยทัศน์ที่ดี
3. ประชาชนยังติดอยู่ในกรอบแบบเดิมๆ คือรอรับจากภาครัฐ แล้วจึงลงมือทำตาม
4. ประชาชนมีไม่มากที่กล้า ที่จะลุกขึ้นมาจัดการตนเอง ส่วนมากยังมองไม่เห็นความจำเป็น
5. มักจะถูกผู้นำ ชี้นำแล้วเดินตาม ไม่ใช้ความคิดของตนเอง ส่วนใหญ่คิดว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก

รายชื่อคณะทำงานตำบลสามง่าม

ที่	ชื่อ สกุล	โทรศัพท์	ตำแหน่ง
1.	นายสุทัศน์ สามสีเนียม	087-024-1141	ประธาน
2.	นางเคลือวัลย์ สามงามอินทร์		รองประธาน
3.	นายบุญไ้ หวังเศรษฐกุล	081-433-5211	ผู้ประสานงาน
4.	นางลูกจันทร์ สามกองงาม	-	เหรัญญิก
5.	นางวงษ์เดือน รัตนเลื่อม	-	ผู้ช่วยเหรัญญิก
6.	นางชุดิกา ตั้งวิชัย	-	เลขา
7.	นายสมพงษ์ ตรีธัญญา	-	รองเลขา
8.	นางสมใจ ภูศรี	-	ประชาสัมพันธ์
9.	นางอรศิริ สามงามอินทร์	-	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์
10.	นายสงว ลัมประสาท	-	กรรมการ
11.	นางรัตนา พุ่มเพชร	-	กรรมการ
12.	นางสมรัตน์ สามงามเขียว	-	กรรมการ
13.	นางอมทรัพย์ บุตรดี	-	กรรมการ
14.	นางสิริโสภา บุญเรืองยศศิริ	-	กรรมการ
15.	นางวรรัตน์ สามกองงาม	-	กรรมการ

5. ศูนย์เรียนรู้วิถีพอเพียงตำบลห้วยด้วน

นายบุญเรือง ปาแสนกุล และคณะทำงาน

26/1 หมู่ 6 ตำบลห้วยด้วน อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ : 087-815-4819

E-mail : boonraung_73@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : กระบวนการกลุ่มเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ สอร์โม่ และน้ำหมักชีวภาพ

*** กิจกรรมเรียนรู้รูปรธรรม *** กลุ่มสวัสดิการวันละบาท

**** สภาองค์กรชุมชน

**** งานวัฒนธรรม ประเพณี ลาวครึ่ง และชมรมผู้สูงอายุ

ข้อมูลตำบลห้วยด้วน

ในสมัยโบราณมีลำคลองต้นเป็นที่สังเกตได้เป็นแนวทางเริ่มจากที่ใดไม่ปรากฏชัดเจน แต่พอสังเกตเห็นได้จากบ้านตาก้อง ตำบลมาบแค อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม เชื่อมต่อมายังเขตอำเภอคอนตูมเข้ามาสิ้นสุดที่ชายทุ่ง ชาวบ้านจึงเรียกกันว่าห้วยด้วน และได้เป็นชื่อของหมู่บ้าน ตำบล

อาณาเขต

ทิศเหนือจด ตำบลคอนพุทรา อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้จด ตำบลมาบแค อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันออกจด ตำบลคอนรวก-คอนพุทรา อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตกจด ตำบลห้วยพระ อำเภอคอนตูม จังหวัดนครปฐม

เขตการปกครอง

แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร คน 3,600 ชาย 1761 คน หญิง 1,839 คน จำนวน 889 ครัวเรือน : (ข้อมูล ณ เดือน มีนาคม พ.ศ.2552)

ระบบเศรษฐกิจ

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ชุ่มชื้น ซึ่งเหมาะแก่การทำเกษตรกรรม ทำไร่ ทำสวน ทำนาร้อยละ 70 รองลงมาเป็นอาชีพรับจ้างและค้าขายร้อยละ 30 ด้านเกษตรกรรม 246 ครัวเรือน ปศุสัตว์ จำนวน 112 ครัวเรือน ประมง จำนวน 34 ครัวเรือน และอาชีพอื่นๆ 450 ครัวเรือน และผลผลิตที่ได้ จากการเกษตร ประเภทพืชไร่ และจะจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลาง นำไปขายยังตลาดปทุมมงคล ตัวอำเภอเมืองนครปฐม ส่วนนาข้าวร้อยละ 90 มีการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวของรัฐบาล

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร

- หนองน้ำ 2 แห่ง ลำคลอง 4 แห่ง
 - ครัวเรือนที่ใช้น้ำบาดาล จำนวนร้อยละ 100
 - บาดาลของหมู่บ้าน จำนวน 17 แห่ง
 - แหล่งน้ำดิบสำหรับผลิตน้ำบาดาล คือ แหล่งน้ำใต้ดิน
- การระบายน้ำ
 - จำนวนราง/ท่อระบายน้ำ 6 แห่ง รวมระยะทาง 1.95 กม.
 - ถนนที่มีราง/ท่อระบายน้ำด้านเดียว 6 สาย ระยะทาง 1.95 กม.
 - ถนนที่ไม่มีราง/ท่อระบายน้ำ 24 สาย
 - บริเวณที่มีน้ำท่วมถึง 6 แห่ง
 - ระยะเฉลี่ยที่น้ำท่วมขังนานที่สุด 3 วัน ประมาณช่วงเดือน กรกฎาคม
 - สาเหตุของน้ำท่วมขังเกิดจาก ฤดูน้ำหลาก
- และน้ำเสีย
 - วิธีบำบัดน้ำเสียโดยวิธี ชาวบ้านดูแลกันเอง
 - ทางระบายน้ำหลักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ คลองส่งน้ำ (คลองไส้ไก่)

ข้อมูลการศึกษา

โรงเรียน

โรงเรียนระดับอนุบาล , ศูนย์เด็กเล็ก	รัฐบาล 2 แห่ง
โรงเรียนระดับประถม	รัฐบาล 2 แห่ง
โรงเรียนมัธยม	รัฐบาล 1 แห่ง

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และการท่องเที่ยว

สนามกีฬาท้องถิ่น หมู่ที่ 1,3,4,5-6,7 จำนวน 5 แห่ง ทุกชุมชนถือชื่อสายลาวกั้ง มีประเพณีวัฒนธรรมเฉพาะถิ่น มีการจัดตั้งวัฒนธรรมท้องถิ่นที่วัดทุ่งผักกูด

สาธารณสุข :

ศูนย์บริการสาธารณสุข / สถานีอนามัย จำนวน 1 แห่ง

การจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอย คือ จัดเก็บโดยรถขยะของ อบต. นำไปทิ้งที่เทศบาลสามง่ามและ จัดโดยจิตอาสาเข้าซื้อฝังกลบทิ้งที่เทศบาลสามง่ามและ จัดโดยจิตอาสาเข้าซื้อฝังกลบ

งานเครือข่ายภาคประชาชน และแผนงานบูรณาการ

1. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการจัดตั้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล เป็นแห่งแรกของจังหวัดนครปฐม
2. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบลมาเป็นระยะเวลาสามปี มีสมาชิก ณ ปัจจุบัน จำนวน 1,547 ราย มีจำนวนเงินกองทุน 700,000 บาท รัฐบาลสมทบให้ สองรอบ
3. สสส.รับโครงการย่อนำมาดำเนินการเรื่องการจัดการขยะออกกำลังกาย และร่วมมือกับราชภัฏนครปฐมภายใต้งบประมาณของ สสส.ดำเนินโครงการ 20 ตำบลต้นแบบ

ข้อสังเกต : ปัญหาเรื่องที่ดิน

ชุมชนตำบลห้วยด้วนมีปัญหาการขายที่ดินกันมาก ผลที่ตามมาคือที่ดินที่ถูกขายไป มีการซุกตักขายดินทำให้เกิดบ่อดินขนาดใหญ่ ประมาณ 10 บ่อ รวมที่ดินจำนวน 100 กว่าไร่ ทำให้เกิดปัญหาน้ำเค็มตามมา ถนนชำรุดอย่างมากจากการขนย้ายดิน แกนนำชุมชนจึงได้ร่วมมือกับแกนนำชุมชนตำบลข้างเคียง กำลังดำเนินการรื้อถอนการทำบ่อซุกตักขายดิน เตรียมเสนอหน่วยงานในจังหวัด : (มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และได้รับการเยียวยาที่ไม่เป็นธรรม)

6. ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ตำบลคลองโยง

นายโชติ สายยืนยง และคณะทำงาน

31/1 หมู่ 8 ตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม

โทรศัพท์ : 089-934-5593

E – mail : Chot_s@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เครือข่ายชาวนา นาบัว และโนนคหุมน

*** กิจกรรมเรียนรู้รูปรธรรม **** กลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาท

**** สภาองค์กรชุมชน

ข้อมูลตำบลคลองโยง อำเภอกุสุมาลย์

สมัยก่อนตำบลคลองโยง ประชากรส่วนใหญ่สัญจรไปมาอาศัยแม่น้ำท่าจีน และคลองเป็นหลัก โดยอาศัยเรือเป็นพาหนะ มีพ่อค้าได้ใช้เรือโยงหลายลำในการขนสินค้า ประชาชนจึงเรียกตำบลนี้ว่า “คลองโยง”

อาณาเขต

- ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลนราภิรมย์ อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
- ทิศใต้ ติดกับ ตำบลศาลายา, ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล
- ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลแพรางาย อำเภอไทรน้อย และ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
- ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลลานตากฟ้า ตำบลบางแก้วฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

จำนวนประชากรของตำบล : จำนวนประชากร อบต. 7,101 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,198 หลังคาเรือน

ลักษณะชุมชนกับการทำการเกษตร

เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองไหลผ่านหลายสายที่สำคัญได้แก่ คลองโยง คลองนราภิรมย์ ชุมชนคลองโยงเป็นพื้นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์มีลำคลองไหลผ่านที่เหมาะสมแก่การทำการเกษตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นนาข้าว สวนผัก และบ้านอยู่อาศัย มีพื้นที่ทำนาทั้งหมด 1,425 ไร่ ครัวเรือนที่ทำนาทั้งหมด 52 ครัวเรือน มีรายได้ครัวเรือนละ 50,000 บาท พื้นที่ทำสวนผลไม้ทั้งหมด 240 ไร่ ครัวเรือนทำสวนผลไม้ทั้งหมด 20 ครัวเรือน ใช้พื้นที่เพาะปลูกครัวเรือนละ 5 ไร่ มีรายได้ครัวเรือนละ 60,000 บาทต่อปี พื้นที่ทำสวนผักทั้งหมด 100 ไร่ ครัวเรือนทำสวนผัก มีจำนวน 22 ครัวเรือน ใช้พื้นที่เพาะปลูกครัวเรือนละ 2 ไร่ มีรายได้ครัวเรือนละ 100,000 บาทต่อปี พื้นที่ทำไม้ดอกไม้ประดับทั้งหมด 125 ไร่ ครัวเรือนที่ทำไม้ดอกไม้ประดับหรือเพาะพันธุ์ไม้เพื่อขายจำนวน 6 ครัวเรือน ใช้พื้นที่เพาะปลูกครัวเรือนละ 20 ไร่

ประเด็นที่ทำกิน : ที่ดินชุมชนตำบลคลองโยง

ความเป็นมาของปัญหาเริ่มตั้งแต่สมาชิกสหกรณ์การเช่าที่ดินคลองโยงในปัจจุบัน ได้มีการจับจองที่ดินแปลงแปลงนี้กันมาหลายชั่วอายุคนจนกระทั่งมีการขุดคลองมหาสวัสดิ์สมัยรัชกาลที่ 4 ได้ให้เจ้านายจับจองแลแอกโฉนดที่ดินแปลงนี้ ทำให้ชาวนาที่เคยบุกเบิกที่ดิน มากลายสถานะเป็นผู้เช่าที่ดินจำนวนประมาณ 1,803 ไร่ โดยที่ดินมีชื่อเจ้าจอมมารดาชุมเป็นเจ้าของโฉนด ซึ่งออกในปี 2460 และต่อมาที่ดินได้ตกเป็นมรดกของ เจ้านายวัง ดิสกุล ก่อนจะมีการซื้อขายต่อกันมาในระยะหลัง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2518 ชาวนาผู้เช่าที่ดินได้ร้องขอให้กรมส่งเสริมสหกรณ์การเกษตรนำเงินกองทุนจัดซื้อที่ดินให้เกษตรกรตามโครงการกองทุนเพื่อจัดหาที่ดินให้แก่เกษตรกรทำกินเป็นของตนเอง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2523

ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์เช่าที่ดินคลองโยง จำกัด และยังไม่ได้มีการดำเนินการเช่าซื้อที่ดินตามเจตนารมณ์เดิมของการซื้อขายที่ดินภายใต้กองทุนจัดหาที่ดินช่วยเหลือชาวนาชาวไร่ ซึ่งมีหลักฐานเอกสารทางราชการระบุไว้อย่างชัดเจน ได้แก่หนังสือราชการ ที่ กส 1208/198 ลงวันที่ 20 พฤศจิกายน 2518 รวมทั้งหลักฐานที่ปรากฏในรายงานการประชุมของสหกรณ์คลองโยงในปี พ.ศ.2520 และหลักฐานจากคำบอกเล่าของสมาชิกสหกรณ์ที่ยืนยันว่า ต้องการจัดตั้งสหกรณ์เช่าซื้อที่ดิน

ดังนั้นชุมชนจึงเห็นว่าที่ดินแปลงนี้เป็นที่ดินที่มาจากการซื้อขายโดยราษฎรที่ได้ยืมเงินจากระเบียบเงินทุนหมุนเวียนกองทุนเพื่อจัดที่ดินให้เกษตรกร พ.ศ. 2514 (ซึ่งอยู่ภายใต้โครงการกองทุนเพื่อจัดที่ดินให้เกษตรกร) จำนวน 4,507,500 บาท จากเอกสารของกรมส่งเสริมสหกรณ์ พบว่าเมื่อปี พ.ศ. 2546 ได้มีการคืนเงินกองทุนหมุนเวียนดังกล่าวในรูปค่าเช่าที่ดินไปแล้วเป็นจำนวนเงิน 4,893,255 บาท เป็นค่าเช่ารวมปีละ 187,688 บาท โดยคำนวณจนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2550 ค่าเช่าได้จ่ายคืนกองทุนหมุนเวียนรวมทั้งสิ้น 5,639,330 บาท นอกจากนี้ในช่วงที่มีการโอนที่ดินคืนไปยังกรมธนารักษ์ชาวบ้านยังได้จ่ายค่าเช่าให้แก่กรมธนารักษ์ในพื้นที่จังหวัดนครปฐมอีกประมาณ 700,000 บาท

ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มอบที่ดินคืนแก่กรมธนารักษ์ ตามมติคณะรัฐมนตรี ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2544 ทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน และได้เสนอแนวทางในการจัดสรรที่ดินในรูปแบบโฉนดชุมชน โดยให้กรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของสหกรณ์ราษฎร สมาชิกใช้ประโยชน์ร่วมกัน การรวมตัวกันของคนในชุมชนเป็นไปตามธรรมชาติของปัญหาที่ทุกคนประสบปัญหาในการถือครองที่ดิน

มีกฎหมายที่กติกาในการจัดการที่กำหนดจากคนในชุมชน เป็นลักษณะของ

1. การร่วมมือช่วยเหลือกันเนื่องจากเป็นชุมชนอยู่ร่วมกันมานาน เช่น การทำถนน การทำคูน้ำให้น้ำไหลผ่านที่ดินทุกแปลง
2. กติกาที่เกิดขึ้นใหม่ ในรูปของสหกรณ์ที่มีคนในชุมชนเป็นกรรมการรวมตัวกันในรูปแบบกลุ่มอย่างเป็นทางการ ที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญหา ได้แก่กลุ่มสหกรณ์เช่าที่ดินคลองโยง
3. ร่วมกับเครือข่ายชุมชนที่ประสบปัญหาเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวทางการแก้ไขปัญหา สร้างความเข้มแข็งในการปกป้องสิทธิชุมชน และเรียกร้องสิทธิจากรัฐ

กรณีตัวอย่างครัวเรือนต้นแบบตำบลคลองโยง

คุณกรรณิการ์ เอี่ยมสุวรรณ อายุ 46 ปี บ้านเลขที่ 25/1 หมู่ 8 ตำบลคลองโยง อ.พุทธมณฑล

จ.นครปฐม มีอาชีพหลักในการทำนาบัว มีสมาชิกครัวเรือน 7 คน มีที่ดินทำกิน 27 ไร่ แบ่งเป็น นาบัว 24 ไร่ และมีพื้นที่บริเวณบ้าน จำนวน 3 ไร่ ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ และทำนาอินทรีย์ (หอมนิล) ในพื้นที่ 2 ไร่ อยู่ในบริเวณบ้าน

คุณกรรณิการ์ เล่าว่า เมื่อก่อนซื้อข้าวมาบริโภค (ข้าวหอมมะละ 1 ท่อน 50 กิโลกรัม /เดือน ราคาอยู่ 1,800 บาท มีค่าใช้จ่ายในการบริโภค 21,600 บาท/ปี จึงมีแนวคิดในการปลูกข้าวเพื่ออยู่เพื่อกิน ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยการปลูกนาข้าวอินทรีย์ ในพื้นที่บริเวณบ้าน จำนวน 2 ไร่ (พันธุ์หอมนิล)

* ต้นทุนการผลิต ข้าว 2 ไร่

- ค่าเมล็ดพันธุ์ 5 กก. ราคา 50 /กก เป็นเงิน 250 บาท
- ค่าน้ำมัน 10 ลิตรๆละ 30 บาท รวมเป็นเงิน 300 บาท
- ค่าแรง 2000 บาท,ค่าที่ดิน ไร่ละ 130 x 2 ไร่คิดเป็นเงิน 260 บาท
- ค่าเก็บเกี่ยว 1,000 บาท
- ค่าปุ๋ยบิอาเรีย (จุลินทรีย์) 250x2 ไร่คิดเป็นเงิน 500 บาท
- ค่าสีข้าว 400 บาท

= รวมค่าใช้จ่ายในการลงทุน 4,710 บาท เก็บเกี่ยวได้ = 1 1/2 ถัง (80 ถังต่อไร่ รวม 120 ถัง) (ช่วงซื้อข้าวเพื่อการบริโภค 21,600 – ต้นทุนการผลิตเพื่อการบริโภค 4,710 บาท สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริโภคข้าว 16,890 บาท

ข้อมูลด้านต้นทุนการประกอบอาชีพเพื่อการลงทุน ทำนาบัว 24 ไร่

ต้นทุนการผลิต นาบัว 24 ไร่ ระยะ 3 เดือน

-ค่าแรง (ค่าจ้าง+ค่าเก็บ) **52,000** บาท (เป็นค่าจ้าง 3 คนx200x70 ครั้ง +ตัวเฉลี่ยค่าจ้างคอกบัว)

-ค่าทุบดิน 130x24 = **3,120** บาท

-ค่าปุ๋ย 2 ตัน (4,000x2) = **8,000** บาท

- ค่ายาปราบหอย (หมักเอง) ขมิ้น สารส้ม สะเดา ฯลฯ **500** บาท
- ค่าพันธุ์บัว กอละ 3 บาทx50=**150** บาท
- ค่าปุ๋ยเคมี 1,000 บาท,ค่าฮอร์โมนปลา **200** บาท

*** รวมค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น **64,970** บาท

** เก็บเกี่ยวได้ 3,000 ต่อวัน รวมจั่วเฉลี่ย 70 วัน คิดเป็นเงิน ราคาขายต่อกอก.80 บาท

(210,000x.80 บาท) = **168,000** บาท

*** มีรายได้คงเหลือจากการผลิต **168,000 -64,970 = 103,030** บาท/3 เดือน

รายได้ต่อเดือน ในการผลิต = **103,030/3 = 34,343/เดือน** (ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายในครัวเรือน)

รายชื่อคณะทำงานตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายโชติ สายยืนยง	รองประธาน
2	นายจาง กิมเฮียะ	รองประธาน
3	นายพรภิรมย์ อ่อนสัมพันธ์	ปลัด
4	พ.ท. ประเสริฐ อ่อนสัมพันธ์	เหรัญญิก
5	นายน้อย ทองคุ้ม	การเงิน
6	นายสุคใจ เอี่ยมสุวรรณ	ประชาสัมพันธ์
7	นางเชื้อม ปัญญาสิทธิ์	กองเลข
8	นางวลี สวดมาลัย	กรรมการ
9	นายสุเทพ ทองสุภาพ	กรรมการ
10	นายอนุกุล เขียวคำพร	กรรมการ

7. ศูนย์เรียนรู้ เกษตรท่องเที่ยว ตำบลบางช้าง

นายสมมาตร เทียมถนอม และคณะทำงาน

6 หมู่ 6 ตำบลบางช้าง อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ : 081-362-5259

E-mail : sommart@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : วิสาหกิจร้านค้าชุมชน

*** กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม *** กลุ่มกองทุนสวัสดิการวันละบาท

*** สภาองค์กรชุมชน

*** ครุฑชุมชน

ข้อมูลตำบลบางช้าง

มีเนื้อที่ 17.184 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 10,740 ไร่ แบ่งเป็น 11 หมู่บ้าน ตำบลบางช้าง มีประชากรทั้งสิ้น 7,578 คน แยกเป็น ชาย 3,641 คน หญิง 3,937 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 344 คน/ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 2,229 ครัวเรือน

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 4 แห่ง
- ศูนย์การศึกษา กศน. จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กฯ จำนวน 1 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 5 แห่ง

การสาธารณสุข

- สถานีอนามัยประจำตำบล จำนวน 2 แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน จำนวน 1 แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจชุมชน จำนวน 1 แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด จำนวน 2 แห่ง
(วัดบางช้างใต้ + วัดเชิงเลน)
- ศาลเจ้า จำนวน 3 แห่ง

วิสัยทัศน์การพัฒนาตำบลบางช้าง

มุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมผลิตสินค้าการเกษตร เขตอนุรักษ์ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติ
ริมน้ำ นำชุมชนพัฒนา

จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาตำบลบางช้าง

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ที่จำเป็นขั้นพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชน เพื่อยกระดับ รายได้ให้สูงขึ้น
- พัฒนาแหล่งน้ำอุปโภค บริโภค ให้ได้คุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน
- อนุรักษ์ และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความร่มรื่น น่าอยู่
- สร้างความเข้าใจ พัฒนาความรู้ ให้กับประชาชน ในกิจกรรมการเมืองและปรับปรุงระบบการให้บริการประชาชน ให้มีประสิทธิภาพ
- พัฒนาระบบการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาระบบสาธารณสุข

● งานเครือข่ายตำบลบางช้างได้ร่วมทำงานกับเครือข่ายภาคประชาชน ได้ร่วมกับ

1. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการจัดตั้งสภามหาวิทยาลัยชุมชนตำบล และได้ร่วมกับ ขบวนการภาคประชาชนในจังหวัดนครปฐมจัดตั้งกลุ่มสวัสดิการชุมชนในระดับตำบล
2. สสส.รับโครงการขอย่นำมาดำเนินการให้ความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์กับคนใน ตำบล และร่วมมือกับราชภัฏนครปฐมภายใต้งบประมาณของ สสส.ดำเนินโครงการ 20 ตำบลต้นแบบ
3. ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล ทำงานวิจัยเรื่องคูคลอง ทำการสำรวจทิศทางการเดินน้ำ ดั้งเดิม โดยมีการสำรวจพื้นที่ หมู่ที่ 3 / 4 / 5
4. มวลชนจัดตั้ง
 - กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน 4 รุ่น 800 คน
 - กลุ่มเกษตรกรทำสวน 8 กลุ่ม 80 คน
 - กลุ่มไทยอาสาป้องกันชาติ 1 รุ่น 50 คน
 - กลุ่มกองหนุนเพื่อความมั่นคงของชาติ 1 รุ่น 30 คน
 - กลุ่มเยาวชน 1 กลุ่ม 20 คน
 - กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา 1 กลุ่ม 114 คน
 - กลุ่มออมทรัพย์ 1 กลุ่ม 163 คน
 - กลุ่มแอโรบิก 1 กลุ่ม 30 คน
 - กลุ่ม อปพร. 2 รุ่น 49 คน
 - กลุ่มนักร้องอาชีพ 1 กลุ่ม 75 คน
 - กลุ่มอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติฯ 1 กลุ่ม 100 คน
5. การทำแผนโครงการบูรณาการการจัดการคูน้ำดำเนินสะดวก ที่มีพื้นที่เชื่อมโยงในเขต พื้นที่ติดต่อกับสมุทรสาคร 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางช้าง ตำบลตลาดจินดา และตำบล คลองจินดา โดยได้รับการสนับสนุนจาก ศูนย์สันติวิธี คณะสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล จากโจทย์วิจัยและพัฒนาในการทำข้อมูล และค้นพบอุปสรรคและ ปัญหาที่เกิด โดยการขึ้นโจทย์วิจัยเรื่อง “ศึกษาการจัดการการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิง อนุรักษ์”

- ความหลากหลายด้านสัมมาชีพ ชาวตำบลบางช้างมีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย เนื่องจากมีความเป็นชุมชนเมืองขยายตัวเข้ามา จากเดิมที่ทำการเกษตรเป็นหลัก เริ่มเปลี่ยนอาชีพมารับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมที่เข้ามาตั้งในพื้นที่ อาชีพรอง คือ ค้าขายและรับจ้างในโรงงาน อุตสาหกรรมประชาชนส่วนใหญ่สามารถประกอบอาชีพในการเลี้ยงชีพตนเองได้ และมีรายได้ค่อนข้างแน่นอน
- ระบบการเกษตรพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ฝรั่ง มะนาว ชมพู่ กล้วยไม้ และ มะพร้าว น้ำหอม ชนิดพืช บางครั้งก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของตลาด เช่นช่วงนี้มีการรับจำนำข้าวในราคาที่ค่อนข้างสูงจึงมีการเปลี่ยนมาทำนาประมาณร้อยละ 10 ของเกษตรกรในพื้นที่ แต่โดยรวมในระยะหลังนี้ คนในชุมชนบางช้างทำการเกษตรน้อยลง บางรายมีที่ดิน แต่ก็เลิกทำไปเนื่องจากเจอกับปัญหาเรื่องราคาที่ไม่สามารถกำหนดเองได้ และต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น
- เรื่องของที่ดิน เป็นพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง เกิดจากกระบวนการทับถมของตะกอนขนาดต่างๆ ทางด้านใน ของทางโค้งแม่น้ำ ซึ่งเป็นการทับถมในตัวของแม่น้ำไปเรื่อยๆ ในขณะที่ลำน้ำไหลไป ซึ่งเหมาะกับการทำการเกษตร ต่อมาระยะหลังมีการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีจึงทำให้ดินเสื่อมสภาพลงไปบ้าง ชาวบ้านมักนิยม ปรับสภาพที่ดินเป็นแบบยกร่องสวน มีการเช่าที่ดินทำการเกษตรบ้าง และไม่มีที่ดินเป็นของตนเองประมาณร้อยละ 5
- แม่น้ำคูคลองและการใช้ประโยชน์จากน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

- แม่น้ำ จำนวน 1 สาย
- ลำคลอง จำนวน 33 สาย

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- บ่อน้ำบาดาล จำนวน 24 บ่อ
- หอถังน้ำประปา จำนวน 23 แห่ง

ในการทำการเกษตรพื้นที่ตำบลบางช้างยังคงใช้น้ำจากแม่น้ำท่าจีน กับคูคลองสายย่อยในการทำ การเกษตร ส่วนการอุปโภคคนในตำบลใช้น้ำใต้ดินหรือที่เรียกกันว่าน้ำบาดาลหมู่บ้าน ส่วนน้ำ บริโภคคนในตำบลจะต้องซื้อน้ำดื่ม กับใช้บริการตู้จำหน่ายหยอดเหรียญ มีบางส่วนยังคงร่อนน้ำฝนอยู่ บ้าง

- การใช้พลังงาน อัตราการใช้ไฟฟ้าของหมู่บ้าน คิดเป็นอัตราร้อยละ 100
- ผู้ประกอบการ
 - ปั๊มน้ำมันและก๊าซ จำนวน 3 แห่ง
 - โรงงานอุตสาหกรรม จำนวน 14 แห่ง
 - ฟาร์มหมู จำนวน 2 แห่ง
- การตลาด มีการรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรโดยมีพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นคนในพื้นที่ นำไปส่งขายยัง ตลาดไทย และตลาดสี่มุมเมืองในกรุงเทพมหานคร ผลิตภัณฑ์ OTOP ของตำบลบางช้าง ได้แก่
 1. ฝรั่งดอง หมู่ที่ 5
 2. ฝรั่งสด หมู่ที่ 5
 3. มะพร้าวน้ำหอม หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8
 4. สมุนไพรลูกกลอน หมู่ที่ 6
 5. จักสาน หมู่ที่ 9
 6. น้ำดาหลา หมู่ที่ 9
 7. ผลิตภัณฑ์จากกะลามะพร้าว หมู่ที่ 10
 8. ขนมเบี๊ยะหวานคุณแก้ว หมู่ที่ 10
- การท่องเที่ยว มีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ล่องเรือชมสวนผลไม้ ในหมู่บ้านที่ 4 ส่งเสริมโดยสำนักงานอำเภอสามพราน แต่ยังคงประสบปัญหาเรื่องการจัดการ ในเรื่องจำนวนผู้ท่องเที่ยว จำนวนเรือที่มารับนักท่องเที่ยวที่ไม่สอดคล้องกับ
- ข้อกำหนดเฉพาะท้องถิ่น มีการกำหนดให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ พื้นที่สีเขียว

ข้อสังเกต : เป็นพื้นที่รับน้ำ และมีเขตพื้นที่ติดต่อกับสมุทรสาคร (ฟลัดเวย์)

รายชื่อคณะทำงานตำบลบางช้าง อำเภอสามพราน

ลำดับที่	ชื่อ	ตำแหน่ง
1	นายสมมารด เทียมถนอม	ประธาน
2	นายบำรุง เกิดเจริญ	รองประธาน
3	นายสมมติ ปฐมจินดา	รองประธาน
4	นายสมภพ มีรักษา	ปฏิคม
5	นายวิโรจน์ เลี้ยงรักษา	เหรัญญิก
6	นางสาวศรีสุดา ผาสุกสรรพ	การเงิน
7	นางวงษ์จันทร์ งามเชื้อจิต	ประชาสัมพันธ์
8	นายวสันต์ พิมพวงษ์วัลย์	กรรมการ
9	นายบุญยิ่ง แสงรักษา	กรรมการ
10	นางนิตยา รอดบำรุง	กรรมการ
11	นางนิภา ไข่เจริญ	กรรมการ

8. ศูนย์เรียนรู้ เกษตรแปรรูปการเพาะเห็ด ตำบลหอมเกร็ด

นายอัฐพงศ์ ศิริชัยพัฒน์ และคณะทำงาน

42 หมู่ 3 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ : 081-538-1800

E-mail : atthapong_si@hotmail.com

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำโคมหรืด

*** กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม *** กลุ่มเพาะเห็ดฟางในโรงเรือน

**** กองทุนสวัสดิการชุมชน

ข้อมูลตำบลหอมเกร็ด

ตำบลหอมเกร็ดเดิมเป็นตำบลตลาดใหม่ ต่อมาได้แยกตั้งเป็น ตำบลใหม่ ชื่อตำบลหอมเกร็ด มี 6 หมู่บ้าน ในตำบลนี้มีต้นไม้มะม่วงมีดอกไม้มะลิ้นหอมกรุ่นจึงเรียกตำบลหอมกรุ่น ต่อมาชาวบ้านพูดเพี้ยนกันไป เป็นหอมเกร็ด จึงได้ขนานนามตำบลนี้เสียใหม่ว่าตำบลหอมเกร็ด มาจนทุกวันนี้ และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านและมีคลองต่างๆ จำนวนหลายสายเหมาะกับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพหลัก ได้แก่ การทำนา ทำสวน ทำไร่ รองมา ได้แก่ อาชีพ ค้าขาย รับจ้าง (โรงงานอุตสาหกรรม) และมีอาชีพเสริม คือการเลี้ยงปลา

อาณาเขตตำบล

- ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลขุนแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
- ทิศใต้ ติดกับ ตำบลท่าตลาด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
- ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลทรงคนอง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม
- ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลคลองใหม่ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

จำนวนประชากร : มีประชากร 7,455 คน และจำนวนหลังคาเรือน 3064 ครัวเรือน

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล

1. วัดหอมเกร็ด
2. อุทยานปลานานาชนิด
3. ที่ทำการ อบต. หอมเกร็ด
4. สถานีอนามัย 2 แห่ง
5. โรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง
6. โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพวง

- งานเครือข่าย ได้ร่วมงานเครือข่ายภาคประชาชน
 4. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน มีการจัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลมาแล้วเป็นระยะเวลาสามปี
 5. จัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบลมาเป็นระยะเวลาสามปี มีสมาชิก ณ ปัจจุบัน จำนวน 600 ราย มีจำนวนเงินกองทุน 300,000 บาท รัฐบาลสมทบให้อีก 100,00 บาท
 6. จัดทำโครงการบ้านมั่นคง เพื่อคนที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ดำเนินการถึงขั้นตอน เก็บเงินออมในการดำเนินการ ซื้อที่ดินและปลูกบ้าน มีจำนวนสมาชิก 20 ราย
- ระบบการเกษตรพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ฝรั่ง มะนาว ชมพู่ กัลยไม้ และ มะพร้าว น้ำหอม ชนิดพืช บางครั้งก็มีการปรับเปลี่ยนไปตามความต้องการของตลาด เช่นช่วงนี้มีการรับจำนำข้าวในราคาที่สูงก่อนข้างสูงจึงมีการเปลี่ยนมาทำนาประมาณร้อยละ 30 ของเกษตรกรในพื้นที่ เนื่องจากภัยน้ำท่วมใหญ่ เมื่อปี 2554 ส่งผลให้สวนผลไม้ที่มีอยู่ล้มตายเสียหายเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจึงหันกลับมาทำนาเพิ่มขึ้น และมีชาวบ้านที่ประกอบอาชีพประมงเลี้ยงปลาในร่องสวน(ปลาแรด) ประมาณร้อยละ 10
- เรื่องของที่ดิน เป็นพื้นที่ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง เกิดจากกระบวนการทับถมของตะกอน

ขนาดต่างๆ ซึ่งเป็นการทับถมในตัวของผู้แม่ไปเรื่อยๆ ในขณะที่ลำน้ำไหลไป ซึ่งเหมาะกับการทำการเกษตร ต่อมาระยะหลังมีการทำการเกษตรแบบใช้สารเคมีจึงทำให้ดินเสื่อมสภาพลงไปบ้าง ที่ดินเริ่มมีการเปลี่ยนมือบ้างจากการขายที่ดินของคนในตำบลให้กับคนต่างถิ่น(คนกรุงเทพมหานคร) ในราคาไร่ละ 3,000,000 บาท

- **ปัญหาเรื่องน้ำ** พื้นที่ตำบลหอมเกร็ดใช้น้ำทำการเกษตรจากแม่น้ำท่าจีน กับ คูคลองสายย่อยเท่านั้น เริ่มมีปัญหาทางน้ำเกิดขึ้นจากคูคลองสายย่อยแคบและตื้นเขินมากขึ้นจากการก่อสร้างและถมที่รุกล้ำเข้าไปในเขตคูคลองสายย่อย ทำให้การสัญจรทางเรือไม่สะดวก
- **ระบบเศรษฐกิจในชุมชน** นอกจากรายได้จากการเกษตรยังมีรายได้หลักจากการรับจ้างจาก
 1. โรงงานแสงโสม ผลิตเหล้า มีการจ้างงานคนในตำบลเป็นจำนวนมาก
 2. โรงงานซีแพค ผลิตกระเบื้อง ซึ่งให้เงินสนับสนุนชุมชนในพื้นที่บริเวณรอบโรงงานในรัศมี 200 เมตร เพื่อฟื้นฟูผลกระทบจากการดำเนินการของโรงงาน และจัดสวัสดิการด้านน้ำดื่มโดยมีจุดแจกจ่ายน้ำดื่มให้กับชาวบ้าน

- กลุ่มวิสาหกิจ และแปรรูปที่สร้างรายได้ให้กับตำบลได้แก่

<u>กลุ่มเต้าหู้ถากลิลา</u> สถานที่ตั้ง : 68/1 หมู่ 4 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 73110 ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : นายถนอมชัย จินนี่ โทร : 0-7073-5143	<u>กลุ่มทำขนมไทย</u> สถานที่ตั้ง : 48/5 หมู่ที่ 3 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : นางเพ็ญจันทร์ มโนเกื้อกุล โทร : 034-220120
<u>กลุ่มโบราณสถานศิลป์</u> สถานที่ตั้ง : 90/219 หมู่ 4 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 73110 ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : คุณสายวรุณ โทร : 08-9668-3517, 08-1444-8627	<u>กลุ่มป้าแหวนปลาตะเพียนไร่ก้าง</u> สถานที่ตั้ง : 16/10 หมู่ 3 ถ.พุทธมณฑลสาย 7 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 73110 ผู้นำชุมชนและกลุ่ม : นายเสน่ห์ โอเจริญ โทร : 087 1558590
<u>กลุ่มหัตถกรรมเป่าแก้ว</u> สถานที่ตั้ง : 148 สะแกทอย หมู่ 6 สาย 7 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม นางดวงเดือน โทร : 08-9992-4400	<u>กลุ่มปลูกฝรั่งพันธุ์เป็นสีทอง และพันธุ์ไทย</u> ธุรกิจ : ปลูกฝรั่ง ประเภท : ธุรกิจขนาดเล็ก(SSEs) สถานที่ตั้ง : 37/5 หมู่ 3 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โทร : 08 1763 9673
<u>เครื่องเงินประดับอัญมณี</u> ธุรกิจ : เครื่องเงินประดับอัญมณี ประเภท : ธุรกิจขนาดเล็ก(SSEs) สถานที่ตั้ง : 49/29 หมู่ที่ 3 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โทร : 081-9309083	<u>ดวงเดือนหัตถกรรมเป่าแก้ว</u> ธุรกิจ : หัตถกรรมเป่าแก้ว ประเภท : ธุรกิจขนาดเล็ก(SSEs) สถานที่ตั้ง : 65/2 หมู่ที่ 4 ถนนสาย 7 ตำบลหอมเกร็ด อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม 73110 โทร : 08 9992 4400

ข้อสังเกต : ผลกระทบด้านนโยบาย เป็นพื้นที่อยู่ในข้อพิพาทเรื่อง ฟลัดเวย์

รายชื่อคณะทำงาน ตำบลหอมเกร็ด

ที่	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์
1	นายอัฐพงศ์ ศิริชาพัฒน์	42 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-1538-1800
2	นางพิมพ์รภัช ศิริชาพัฒน์	42 ม.3 ต.หอมเกร็ด	
3	นางจำลอง หุดนลิน	42 ม.3 ต.หอมเกร็ด	034-220290
4	นางชูศรี พรณียา	42/1 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-5379-7276
5	นางพจนา เฟื่องแสงทอง	40/1 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-5266-0276
6	นายโกศล บัวสมบุรณ์	42 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-1757-9364
7	นางสาวสุกัญญา บำรุงพีช	63/12 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-1902-7634
8	นางสาวสุวิมล บำรุงพีช	63/12 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-1697-2575
9	นางสุธิยา ใจสุทธิ์	63/12 ม.3 ต.หอมเกร็ด	
10	นางอัมพร กัลยาณพงศ์	38/2 ม.3 ต.หอมเกร็ด	
11	นายมงคล นิยมญาติ	18/21 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-1822-0427
12	นางกาญจนา ธรรมสาโรรัชต์	17/26 ม.3 ต.หอมเกร็ด	
13	นางสาวกิ่งกาญจน์ จันทะแจ่ม	42 ม.3 ต.หอมเกร็ด	
14	นางเพ็ญจันทร์ มโนเกื้อกุล	48/5 ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-6808-2745
15	นางวาณี เอี่ยมพิมพันธ์	75/1 ม.4 ต.หอมเกร็ด	
16	นางจันดี เล่าทุย	ม.1 ต.หอมเกร็ด	08-7007-8717
17	นางปราณี มโนเกื้อกุล	ม.1 ต.หอมเกร็ด	
18	นางน้องนุช เหมือนดี	ม.3 ต.หอมเกร็ด	08-7104-4800

9. ศูนย์เรียนรู้ เกษตรกรรมยั่งยืนบ้านหลักเมตร ตำบลทุ่งขวาง

ด.ศ.พรชัย สระทองหน และคณะทำงาน

บ้านหลักเมตร ตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โทรศัพท์ : 081-981-9045

E- mail :

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : การทำแนวกันชนเกษตรอินทรีย์

***** กิจกรรมเรียนรู้รูปธรรม ****** กระบวนการกลุ่มการจัดการเกษตรอินทรีย์

******** การเพาะพันธุ์กล้าไม้

ข้อมูลตำบลทุ่งขวาง

แบ่งเขตการปกครอง เป็น 9 หมู่บ้าน

ประกอบด้วยหมู่บ้าน หมู่1 บ้านหลักเมตร , หมู่2 บ้านหนองขาม , หมู่3 บ้านรางพิกุล , หมู่4 บ้านดอนสะอาด , หมู่5 บ้านบ่อน้ำพุ , หมู่6 บ้านหลักไม้ลาย , หมู่7 บ้านบ่อน้ำพุ , หมู่8 บ้านหลักเมตรใหม่ , หมู่9 บ้านปลักไม้ลายใหม่ จำนวนหลังคาเรือน 1,142 หลังคาเรือน จำนวนประชากร 5,367 คน

บ้านหลักเมตร ตำบลกระต๊อบ อำเภอกำแพงแสน พื้นที่ส่วนใหญ่ ทำการเกษตร ซึ่งมีจุดเด่นในเรื่องของการรวมเครือข่ายเกษตรกร จำนวน 20-30 ครัวเรือน โดยมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ทุกวันเสาร์ เว้นเสาร์ ของทุกเดือน ประเภทพืชที่ปลูก มีทั้งปลูกไว้ขาย และทำกิน ในครัวเรือน ได้แก่ พริก มะเขือ บวบ ตระไคร้ กระเพรา โหระพา ถั่วฝักยาว และไม้ดอก ดาวเรือง (ส่งให้กับแม่ค้า) เป็นต้น มีการวางแผนทางการพัฒนาโดยการสานต่ายาวชน จะเลือกเป็นเส้นทางในการประกอบอาชีพ ในการกำหนดอนาคตของเกษตรกรรมของบ้านหลักเมตร โดยการต่อยอดขยายเกษตรกร

“กลุ่มเรียนรู้เกษตรกรรมยั่งยืนบ้านหลักเมตร” เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนที่หันมาสนใจในวิถีเกษตรกรรมทางเลือกที่จะทำให้เกิดความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งรวมทั้งการบ่มเพาะเด็กรุ่นใหม่ให้เห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการแลกเปลี่ยนพูดคุยในการปรับปรุงวิธีการเกษตรในทุกปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้เข้าสู่แนวคิดสถานะสมดุลของระบบนิเวศ

รายชื่อสมาชิกเครือข่ายตำบลทุ่งขวาง อำเภอกำแพงแสน

ที่	ชื่อ - สกุล	เบอร์โทรศัพท์
1.	อาจารย์จ่ายงาม ประจวบวัน	ที่ปรึกษา
2.	นายพรชัย สระทองหน	081-981-9045
3.	นางภัทรนิษฐ์ มาตรการทอง	087-761-1089
4.	นายทวีศักดิ์ มาตรการทอง	085-296-0568
5.	อ.วัลลภ ศรีพุ่ม	086-094-5753
6.	นายอาร์มณ อูยเกตุ	086-004-2263
7.	นายประกอบ มาตรการทอง	086-758-5245
8.	นายสุรศักดิ์ งามขำ	087-014-3287
9.	นายวิทยา ศรีเดชา	089-616-4920
10.	นายสำราญ สมวงษ์	082-241-3306
11.	นายสมควร หงษ์หิรัญ	088-241-1465
12.	นางพัชรา จูมอญ	081-386-0854
13.	นายบุญเรือง สระทองหน	091-582-0073
14.	นายเสนาะ สวนแก้ว	082-241-3306

ฉะนั้น กระบวนการแก้ปัญหาดังกล่าว ควรมีการแก้ไขข้อจำกัดจากปัจจัยภายนอก ในการเสริมหนุนเชิงนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรมีการทบทวน แผนงานบนพื้นฐานความต้องการของชุมชน โดยยึดพื้นที่เป็นตัวตั้ง และมียุทธศาสตร์การพัฒนา ร่วมกันให้เกิดความชัดเจน ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ไม่ใช่มุ่งแต่พัฒนาตามแนวนโยบายแห่งการคัดค้าน การลงทุนที่มองไม่เห็นสิ่งใด นอกจากตัวเลขทางเศรษฐกิจ เพื่อให้เกิดเป็นแผนพัฒนาในทุกระดับ และมีการจัดการร่วมกันอย่างเป่าหมาย สังคมก็จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

แผนงานการต่อยอดกิจกรรมรูปธรรม เพื่อการขยายผลเครือข่ายการเรียนรู้

ที่	ตำบล	แผนงานกิจกรรมรูปธรรม	จำนวน	หมายเหตุ
1.	ทัพหลวง	พืชผักเกษตรอินทรีย์	20 คน	ความมั่นคงทางอาหารครัวเรือน
2.	มาบแค	คะน้า	5 งาน	ต้นแบบการปลูกพืชเศรษฐกิจปลอดภัย
		ขมิ้นชัน/ขมิ้นอ้อย/ไผ่หวาน	15 คน	การเชื่อมแผนงานเครือข่ายเศรษฐกิจการแปรรูปสมุนไพรอินทรีย์
3.	บางช้าง	การแปรรูปอาหาร	20 คน	ครัวชุมชนสร้างสุขภาพ
4.	หอมเกร็ด	เห็ดครบวงจร	25 คน	การเพาะเห็ด และการแปรรูปเห็ดครบวงจร
5.	คลองนกกระทุง	นาข้าว/พืชผัก บ้านขนมไทย	30 คน	นาข้าวต้นแบบ 4 ไร่ และการทำขนมไทย
7.	คลองโยง	ต้นแบบนาข้าวอินทรีย์ 10 ไร่	10 ครัว.	ครัวเรือนละ 2 ไร่
8.	ห้วยด้วน	ปุ๋ยอินทรีย์-ชีวภาพ	30 คน	การพัฒนาแบบผลิตภัณฑ์ปุ๋ย
9.	สามง่าม	ปลาแดดเดียว ไร้ก้าง	20 คน	พัฒนาแบบบรรจุภัณฑ์
10.	กระต๊อบ	แปลงเกษตรผสมผสาน ปลูกไม้ 7 ชั้น (เกษตรอินทรีย์บ้านหลักเมตร)	30 คน	ต้นแบบการทำเกษตรประณีต เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร แนวป้องกันสารพิษ และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

หมายเหตุ : ทุกพื้นที่ที่มีการสมทบทุนชุมชน เป็นทุนหุ้น (กระบวนการกลุ่ม) โครงการเสริมหนุนกระบวนการ

2. การสรุปภาพรวมจากแผนงานการทำงานบัญชีครัวเรือน

การเรียนรู้จากเครือข่ายบัญชีครัวเรือนจากกระบวนการเรียนรู้ และการเตรียมความพร้อม ในขณะขึ้นแผนงานโครงการฯ ได้มีการค้นหาพื้นที่เป้าหมายที่ผ่านกระบวนการทำเรื่องบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับฐานความรู้ในเรื่องของการตระหนักรู้ในด้านข้อมูล ด้านรายรับ รายจ่าย เงินออม และรายคงเหลือ ซึ่งหักจากค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ จนเกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันในเรื่องของการอุดหนุน เป็นกระบวนการกลุ่ม ในเรื่องของการแก้ปัญหายากจน พัฒนาสังคม และสุขภาวะ โดยผ่าน กิจกรรมเรียนรู้ในประเด็นต่างๆ อาทิ สัจจะออมทรัพย์ สวัสดิการ วิสาหกิจชุมชน และเกษตรปลอดภัย เป็นต้น จนได้แผนงานที่สามารถเชื่อมกับแผน อปท.และหน่วยงานต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการ ทำเวทีทำความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาโจทย์ประเด็น “เกษตรปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” ซึ่งมีกลุ่มพื้นที่เป้าหมาย 20 ตำบล ซึ่งเป็นประเด็นที่มีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพเพื่อการ ลงทุนด้านการเกษตร พบว่า ปัญหาโครงสร้างหนี้สินในระดับครัวเรือน และชุมชน อันเนื่องมาจากการ ลงทุนในการประกอบอาชีพ ซึ่งพบว่า จากการเก็บข้อมูลด้านการประกอบการลงทุน 13 ตำบล เกษตรกร พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายประเภทการลงทุน (กรกฎาคม - กันยายน 2555 : รวม 3 เดือน) พบว่า มี ค่าใช้จ่ายรวม 3,506,885 บาท เป็นค่าปุ๋ยเคมี+ยาฆ่าแมลง 1,416,540 บาท (40.39%), ปุ๋ยอินทรีย์ 154,531 บาท (4.41%) ส่วนอื่นๆ (ค่าเมล็ดพันธุ์ น้ำมัน ค่าขนส่ง ค่าแรง และอุปกรณ์ฯลฯ) 1,935,814 บาท (55.20%) ค่าลงทุนการผลิต กรกฎาคม 1,911,589 บาท สิงหาคม 984,628 บาท กันยายน 610,668 บาท ซึ่งในแต่ละเดือน จะมียอดค่าใช้จ่ายลดลงตามลำดับ เห็นว่ามีความพยายามในการที่จะลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลงลดลงอย่างเห็นได้ชัด แต่อัตราการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ก็ลดลงเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่า เป็น ช่วงเริ่มต้นการผลิต และปลายทางของการผลิตทำให้ค่าใช้จ่ายในแต่ละตัวลดลงเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็น ปุ๋ยเคมี หรืออินทรีย์ ก็ตาม ขณะที่มียาได้รวม 21 ล้านบาท รายจ่าย 18 ล้าน (คงเหลือ 3 ล้านบาท) และมี หนี้สินรวม 91 ล้านบาท : รวม 88 ล้านบาท : ซึ่งนี้ดังกล่าว นอกเหนือจากการประกอบการลงทุน ยัง เป็นหนี้ในเรื่องอื่นๆ ในเรื่องของปัจจัยในการดำรงชีวิต และค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น

เนื่องจากพื้นที่กลุ่มเป้าหมาย มีความหลากหลายในการรับทุนจากแหล่งทุน ที่ลงมา พัฒนาลงพื้นที่ตำบล ทำให้แกนนำรับภารกิจมากมาย จนไม่มีเวลา และวาระการเลือกตั้งของท้องถิ่นใน

หลายตำบล ที่มีช่วงระยะเปลี่ยนถ่าย ทำให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้แผนการดำเนินการชะงัก บางพื้นที่ขาดช่วง ได้รับผลกระทบ เนื่องจากห้วงเวลา และภาระกิจการดำเนินแผนงานที่มีการประชุมค่อนข้างบ่อย เวลาไม่ตรงกัน โดยไม่ได้มีการเชื่อมโยงแผนงานบูรณาการให้เป็นองค์รวม ซึ่งมีประเด็นงานที่หลากหลาย เป็นเฉพาะเรื่อง อาทิ เรื่องแผนสวัสดิการ สภาองค์กรชุมชน กลุ่มบทบาทสตรี ฯลฯ มากมาย ทำให้พื้นที่เป้าหมายลดลง แต่แผนงานโครงการฯ ก็ยังคงดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาที่มีความพร้อมทั้งคนและพื้นที่ ปัจจุบัน มีพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการฯ ประมาณ 10-14 ตำบล ซึ่งโดยหลักมีการประกอบอาชีพด้านการเกษตร พร้อมมีกระบวนการกลุ่มในการแปรรู้อย่างง่ายๆ บางแห่งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และมีกิจกรรมเข้าร่วมในการเปิดตลาดนัดเพื่อสุขภาพ

3. การเรียนรู้เรื่องตลาดนัดเพื่อสุขภาพ

ผลการดำเนินตลาดนัดเพื่อสุขภาพ วัดห้วยจรเข้ม่ โดยเริ่มจากเครือข่ายเกษตรปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ มีเครือข่ายร้านค้าเข้าร่วมจำหน่าย 24 กลุ่ม ซึ่งมีขายทุกวันอังคาร ของทุกเดือน เริ่มเปิดทำการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2555 ได้ดำเนินการต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลา 4-6 เดือน ได้ในระยะหนึ่ง พบว่า ระยะเริ่มแรกได้รับการตอบรับค่อนข้างดี ผู้บริโภค ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มคนรักสุขภาพ ผู้ปกครองเด็ก และเจ้าหน้าที่หน่วยราชการ ด้วยมีกิจกรรมที่หลากหลายในตลาดนัด เช่น การแสดงจากเด็กและเยาวชน การเปิดเวทีเสวนา เพื่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์ต่อมาภายหลังประสบกับปัญหาอื่นๆ มากมาย เช่น ปัญหาฝนตก (ช่วงฤดูฝน) และน้ำหลากในบางพื้นที่ ทำให้เกษตรกรผู้ผลิต ประสบปัญหาน้ำท่วม ทำให้ผักเสียหาย ได้แก่ อ่างทองบางเลน นครชัยศรี และสามพราน ทำให้มีการขาดช่วงในการจำหน่าย ประกอบกับ ผู้ผลิตในแต่ละเครือข่าย จะมีนัดประจำในชุมชน และหน่วยงาน และมหาวิทยาลัยศิลปากร (ทุกวันพุธ) และตลาดสุขใจ จำหน่ายทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ทำให้ผลผลิตไม่พอจำหน่าย จึงขาดช่วงไป ในระยะต่อมา เมื่อพบกับปัญหา จากปัญหาที่พบที่ผ่านมาของเกษตรอินทรีย์และเกษตรทางเลือก ไม่มีพลังพอในการสานเครือข่าย เพื่อเพิ่มผลผลิต และอำนาจในการต่อรองราคา เพราะต่างคนต่างขาย และการกระจายลำเลียงสินค้า ความเป็นหน่วยตัวแทน ที่เป็นนักการจัดการในการกระจายผลผลิต ไม่มีระบบที่ชัดเจนของเครือข่าย มีบางพื้นที่ที่พอทำได้ แต่ไม่

ต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในระบบการบริหารจัดการเครือข่าย สุดท้ายต่างคนต่างผลิตเองและจำหน่ายเองในชุมชนทำให้มูลค่าของสินค้ามีราคาถูกลงเมื่อเทียบกับคุณภาพของสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตที่น้อย และไม่สามารถนำออกสู่ตลาดในชุมชนระดับอำเภอ หรือจังหวัดได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ดังนั้นจึงควรมีการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการตลาด และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง ในระยะยาว และแผนงานที่ต้องได้รับการสนับสนุน และเสริมหนุนด้านการจัดการองค์ความรู้ ให้หน่วยงานเสริมหนุนการส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายที่ผลิตสินค้าที่ปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ชุมชน ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ฯลฯ ให้สามารถนำสินค้าจากการผลิตของเกษตรกรในหมู่บ้าน ชุมชน เข้ามาจำหน่ายในระดับอำเภอในรูปแบบตลาดนัดอินทรีย์ ที่เป็นระบบ จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรมีการกระจายสู่ตลาดทั่วไปมากขึ้น ที่สำคัญทำให้ประชาชนที่สนใจสุขภาพหันมารับประทานผลิตภัณฑ์ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และควรมีแผนเสริมหนุนในระยะยาว

3.1.ด้านการพัฒนาผลผลิต การแปรรูป ในการเพิ่มช่องทางการตลาด

คุณภาพผลผลิตสินค้าเกษตรเป็นปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคในการยอมรับและบริโภคสินค้า ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพของผลผลิต ได้แก่ วัตถุดิบ กระบวนการแปรรูป อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ในการแปรรูป และผู้ปฏิบัติ ซึ่งผู้ผลิตจะต้องบริหารจัดการอย่างมีระบบ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด เพื่อสามารถผลิตสินค้าให้มีคุณภาพ มีความปลอดภัย และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ อันหมายถึงการสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับเกษตรกร ซึ่งต้องอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการสร้างแบรนด์ให้กับสินค้า เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการแปรรูปผลผลิตเกษตร ให้เกิดการยกระดับสินค้าชุมชน ให้สามารถเข้าสู่ตลาดได้ โดยเน้นวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนาผู้ผลิต ให้มีความรู้ ความสามารถในการเพิ่มผลผลิต เพิ่มประสิทธิภาพในการแปรรูปผลผลิต และเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ด้านอาหาร ให้ได้มาตรฐานและความไว้วางใจ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายและเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรแปรรูป ตลาดเพื่อ

สุขภาพ สามารถกำหนดราคาขายเองได้ สร้างกำไรได้ และสินค้าต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ โดยเน้นการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างออกไป โดยออกแบบบรรจุภัณฑ์ การบรรจุหีบห่อที่มีคุณภาพ สวยงาม และปลอดภัย

การเพิ่มช่องทางการตลาด เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างงานสร้างอาชีพ การเปิดพื้นที่ตลาดนัดเพื่อสุขภาพ “วัดห้วยจรเข้ม้” ทุกวันอังคารของทุกเดือน เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2555 เวลา 09.00 -18.00 น. โดยมีการจัดกิจกรรม บูธ นิทรรศการ การสานความร่วมมือกับภาคีหน่วยงาน อาทิ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ รัฐบาลจังหวัด สสจ. รพ.ศูนย์นครปฐม (การตรวจหาสารพิษ) บูธหลักประกันสุขภาพ บูธการรณรงค์เครือข่ายองค์กรงดเหล้า เพื่อสุขภาพที่ดี สื่อท้องถิ่น ฯลฯ และมีเวทีเสวนา “กระบวนการเรียนรู้เรื่องการจัดการเกษตรปลอดภัยสู่การเปิดพื้นที่ตลาดนัดเพื่อสุขภาพ” โดยมีทีมวิทยากร นำโดย นายแพทย์คงเดช ลิโทชวลิต หัวหน้าชุดโครงการฯ เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดิน ผู้จัดการตลาดสุขใจ แกนนำเกษตรกร และพระคุณเจ้า พระอาจารย์ประภาส และมีนายปิยะ พวงสำลี เป็นผู้ดำเนินรายการ และในทุกวันอังคาร เว้นอังคาร และโอกาสที่เหมาะสม ก็จะมีกิจกรรมหนุนเสริมกิจกรรมตลาดนัดเพื่อสุขภาพ เพื่อให้เปิดพื้นที่ให้ผู้บริโภคได้เข้าถึงสินค้า และการแลกเปลี่ยนซักถาม อาทิ กิจกรรมฐานความรู้ นิทรรศการด้านการเกษตร กิจกรรมประกวดร้องเพลงของเยาวชน การรำ การแสดงของเด็กนักเรียน การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องตลาดนัดอินทรีย์เพื่อสุขภาพของเครือข่ายภาคตะวันตก การจัดการความรู้เคลื่อนที่ การรณรงค์ของเครือข่ายงดเหล้า เครือข่ายคนรักสุขภาพ หลักประกันสุขภาพ และอื่นๆ โดยมีการสานความร่วมมือกับโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน สำนักพุทธ วัด หน่วยงานต่างๆ เป็นต้น ให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลาดนัดเพื่อสุขภาพ และจะมีการขยายตลาดนัดเพื่อสุขภาพ ทุกวันพุธ เริ่มจากพุธที่ 9 เดือนมกราคม 2556 เวลา 10.00-15.00 น. จะมีการเปิดพื้นที่สีเขียว ตลาดนัดเพื่อสุขภาพ ณ ลานตลาดนัด มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นกระบวนการทำงานที่ต้องเชื่อมโยงกับการเปิดพื้นที่ตลาดนัดเพื่อสุขภาพ การทำต่อเนื่องให้เกิดผลในระยะยาว เป็นการสร้างกลุ่ม การขยายเครือข่าย และการแสวงหาความร่วมมือ ซึ่งต้องมีการเชื่อมแผนงานกับภาคีและการโยงไปถึงมาตรฐานการรับรองอาหารปลอดภัย และการสร้างสัญลักษณ์ (branding) ของตลาดนัดเพื่อสุขภาพ ขณะนี้มีสินค้าเกษตรจำนวน 24 ร้าน เป็นร้านจำหน่ายพืชผัก ผลไม้ อาหารสด และอาหารแปรรูป และขนมต่างๆ และงานวิสาหกิจชุมชน

ผลการดำเนินกิจกรรมตลาดนัดเพื่อสุขภาพ ในระยะ 3-4 เดือนที่ผ่านมา ลูกค้าให้ความสนใจในเรื่องการบริโภคเพื่อสุขภาพเป็นอย่างมาก จากการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม และการมาเลือกซื้อสินค้าในตลาดนัดเพื่อสุขภาพ และขอให้เพิ่มวันจัดจำหน่ายเพิ่ม ซึ่งรับไว้ในเบื้องต้น เพราะต้องรอความพร้อมของเครือข่ายเกษตรกร และผลผลิตสินค้าทางเกษตรมีไม่มากพอ สำหรับการจำหน่ายที่ต่อเนื่อง ต้องขยายเครือข่าย และบางเครือข่าย มีภาระกิจที่ต้องไปขายตลาดนัดประจำที่ตนจำหน่ายอยู่ ฉะนั้นการเพิ่มวันจึงต้องหาแนวทางร่วมกันอย่างพร้อมเพรียงกัน (แต่มีการขยายเปิดพื้นที่สีเขียวไปจัดจำหน่ายในวันพุธ ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร

กระบวนการพัฒนากิจกรรมตลาดนัดเพื่อสุขภาพ : มีการจัดตั้งคณะทำงาน มีบทบาททำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและให้คำปรึกษาในเรื่องกลไกการจัดการ โดย กฎ ระเบียบ กติการ่วมกัน พร้อมกับการจัดประชุม เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ช่วยเหลือเกื้อกูล และดูแล การจัดการบริหารหนุนเสริมในเรื่องของกิจกรรมต่างๆ พร้อมการสนับสนุนในเรื่องสื่อประชาสัมพันธ์ อาทิ สปอร์ตโฆษณา ประชาสัมพันธ์กับรถโมบาย facebook เคเบิลทีวี สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ ไลน์ และสื่อขณะนี้มีการปรับกลยุทธ์ มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน โดยเริ่มจาก โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษาทั้งเขต 1 และ เขต 2 และสำนักพุทธ บริเวณรอบๆ ตลาดนัดมีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน และร่วมกำหนดแผนความร่วมมือ โดยทางโรงเรียนจะช่วยหนุนเสริมกิจกรรมตลาดนัดด้วยการ จัดกิจกรรมต่างๆ เข้าร่วม ไม่ว่าจะเป็นการแสดงผลงานของเด็กนักเรียน การตอบปัญหา ประกวดร้องเพลง การประกวดมนต์จากภาษาบาลี สันสกฤต เป็นภาษาอังกฤษ เป็นต้น อีกทั้งยังมีการวางแผนให้มีการจัดฐานการเรียนรู้ให้กับเด็กนักเรียนมีความรู้ในเรื่องของเกษตรปลอดภัย การบริโภคอาหารที่ดี การตรวจหาสารพิษทั้งในเด็กและผู้ใหญ่ ฯลฯ พร้อมทั้งจัดให้มีตารางแผนงานในแต่ละรอบของทุกวันอังคาร โดยมีการจัดกิจกรรมอังคาร เว้นอังคาร ที่มีการเปิดตลาดนัด ซึ่งอยู่ในวาระการพูดคุย และแลกเปลี่ยน เพื่อจะกำหนดให้เป็นแนวทางการหนุนเสริม พร้อมกับการเก็บข้อมูลด้านความต้องการของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง พบว่า จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรในจังหวัดนครปฐม จำนวน 300 ชุด พบว่า ร้อยละ 90.7 มีความต้องการซื้อสินค้าที่เป็นอาหารปลอดภัยจากสารพิษไว้เพื่อบริโภคในการดูแลสุขภาพ โดยที่นิยมซื้อมากที่สุดเป็นกลุ่มผัก และผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 57.7 : เป็นการเก็บข้อมูลที่ต้องการวางแผนงานการสนับสนุนช่องทางการตลาด เพื่อให้เกิดระบบการจัดการร่วมกันของเครือข่ายในการยกระดับ

สินค้าทางการเกษตร และการแปรรูป ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปถึงในระบบเศรษฐกิจของครัวเรือน ชุมชน เพื่อการสร้างรายได้จากผลผลิต และการแปรรูป ให้พัฒนาขีดความสามารถในการแก้ปัญหาหนี้สิน ครัวเรือน อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงไปในเรื่องของการสร้างอาชีพที่หลากหลาย จากกระบวนการผลิตสินค้าทางการเกษตร อาทิ การแปรรูป จากพืช ผัก และผลไม้ ให้เป็นอาหารที่มีคุณภาพ และมีคุณค่าต่อสุขภาพ ร่างกาย ขึ้นตอนกระบวนการผลิต อาหารสด และอาหารแปรรูป ปราศจากการใส่สารสี ไม่ใส่สารกันบูด และไม่ใส่รสดีทุกชนิด ตลอดจนเกษตรกรสามารถผลิตปุ๋ยชนิดต่างๆ มาแปรรูปจัดจำหน่ายในรูปแบบของผลิตภัณฑ์ปุ๋ยอินทรีย์ และน้ำหมักชีวภาพ ซึ่งมีการต่อยอดเพื่อการพัฒนาให้เป็นสินค้า

ปัญหา อุปสรรค : บางช่วงฝนตกชุก ทำให้พื้นที่การเกษตรบางพื้นที่เสียหาย เนื่องจากน้ำท่วม ผลผลิตไม่ออกดอกออกผลตามต้องการ เช่น พื้นที่อำเภอบางเลน อำเภอสองพราง และบางช่วงซบเซา เนื่องจากตรงกับเทศกาลงานองค์พระปฐมเจดีย์ ส่งผลกระทบ และการจราจรติดขัดเป็นอย่างมาก แต่ทุกร้านก็ยังมีการจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง

1. การประชุมประจำเดือนของคณะทำงานและขบวนจังหวัด และภาคีหน่วยงานร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การทบทวนและแจ้งห้วงก้าวต่อไป พร้อมรายงานความก้าวหน้าและสถานการณ์ภายในจังหวัดและเครือข่าย ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกับของภาคีหน่วยงาน และเครือข่ายภาคประชาสังคม
2. การอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำ และเครือข่าย การอบรมให้ความรู้ในเรื่องการเก็บบัญชีครัวเรือน และแผนการติดตามข้อมูลในแต่ละพื้นที่
3. การจัดเวทีในระดับตำบล และการสรุปคืนข้อมูลในแต่ละตำบล
4. การต่อยอดการพัฒนาแผนงานในแต่ละตำบล (กิจกรรมรูปธรรมกระบวนการกลุ่ม : การเชื่อมแผนงานวิสาหกิจชุมชน : เป็นกระบวนการทำงานที่ต้องเชื่อมโยงกับการเปิดพื้นที่ การสร้างเครือข่าย เสริมหนุนช่องทางจำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพ และการสร้างระบบฐานเศรษฐกิจชุมชน) เป็นการเชื่อมโยงในมิติของห่วงโซ่อาหารที่มีการเกี่ยวเนื่อง เกิดกระบวนการผลิต การแปรรูปที่ได้จากเกษตร และการเลี้ยงสัตว์ วัสดุที่เหลือใช้ เป็นกระบวนการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าทางการเกษตร โดยมีเงื่อนไข ต้องเป็นกระบวนการกลุ่ม และในแต่ละกลุ่มต้องมีการระดมทุนสมทบ ร่วมกับแผนงานการสนับสนุนของโครงการ ฯ และเป็นบุคคลที่ทำบัญชีครัวเรือนอย่างน้อย 30 ครัวเรือน พร้อมมีรายชื่อสมาชิก

แบบ ในแผนงานกิจกรรมรูปธรรม จากโครงการจะหนุนเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การอบรมให้ความรู้ในเรื่องเนื้อหาวิชาความรู้ด้านต่างๆ การแปรรูป การสร้างทักษะกระบวนการผลิต การสร้างแบรนด์สินค้า การออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์ โดยการเชิญวิทยากรภายนอก ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และปราชญ์ชุมชนมาเป็นผู้ให้ความรู้ และการศึกษาดูงาน เป็นต้น

ต่อมาภายหลัง ประสบกับปัญหาอื่นๆ มากมาย เช่น ปัญหาฝนตก (ช่วงฤดูฝน) และน้ำหลาก ในบางพื้นที่ ทำให้เกษตรกรผู้ผลิต ประสบปัญหาน้ำท่วม ทำให้ผักเสียหาย ได้แก่ อำเภอบางเลน นครชัยศรี และสามพราน ทำให้มีการขาดช่วงในการจำหน่าย ประกอบกับ ผู้ผลิตในแต่ละเครือข่าย จะมีนัดประจำในชุมชน และหน่วยงาน และมหาวิทยาลัยศิลปากร (ทุกวันพุธ) และตลาดสุขใจ จำหน่ายทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ทำให้ผลผลิต ไม่พอจำหน่าย จึงขาดช่วงไป ในระยะต่อมา เมื่อพบกับปัญหา จากปัญหาที่พบที่ผ่านมาของเกษตรกรอินทรีย์และเกษตรกรทางเลือก ไม่มีพลังพอในการสานเครือข่าย เพื่อเพิ่มผลผลิต และอำนาจในการต่อรองราคา เพราะต่างคนต่างขาย และการกระจายลำเลียงสินค้า ความเป็นหน่วยตัวแทน ที่เป็นนักการจัดการในการกระจายผลผลิต ไม่มีระบบที่ชัดเจนของเครือข่าย มีบางพื้นที่ที่พอทำได้ แต่ไม่ต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในระบบการบริหารจัดการเครือข่าย สุดท้ายต่างคนต่างผลิตเองและจำหน่ายเองในชุมชนทำให้มูลค่าของสินค้ามีราคาถูกเมื่อเทียบกลับคุณภาพของสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตที่น้อย และไม่สามารถนำออกสู่ตลาดในชุมชนระดับอำเภอ หรือจังหวัดได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ดังนั้นจึงควรมีการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดการตลาด และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ในระยะยาว และแผนงานที่ต้องได้รับการสนับสนุน และเสริมหนุนด้านการจัดการองค์ความรู้ ให้หน่วยงานเสริมหนุนการส่งเสริมสนับสนุนให้เครือข่ายที่ผลิตสินค้าที่ปลอดภัย ปลอดภัยชุมชน ผลิตภัณฑ์จากสมุนไพร ฯลฯ ให้สามารถนำสินค้าจากการผลิตของเกษตรกรในหมู่บ้าน ชุมชน เข้ามาจำหน่ายในระดับอำเภอในรูปแบบตลาดนัดอินทรีย์ ที่เป็นระบบ จะทำให้ผลิตภัณฑ์ของเกษตรกรมีการกระจายสู่ตลาดทั่วไปมากขึ้น ที่สำคัญทำให้ประชาชนที่สนใจสุขภาพหันมารับประทานผลิตภัณฑ์ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น และควรมีแผนเสริมหนุนในระยะยาว

4.) การบูรณาการแผนงานในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร

การประสานความร่วมมือร่วมกับหน่วยงาน ทั้งในระดับจังหวัด และระดับตำบล พบว่า ยังมีข้อจำกัดเชิงการจัดการร่วม ทำให้ไม่สามารถเชื่อมแผนที่มีความเชื่อมโยงได้ การขาดโอกาสการเข้าถึงในการเชื่อมแผนงบประมาณ การวางระบบที่เกิดขึ้นจากการทำงาน จะต้องมีการทบทวนประเมินผลโดยการเชื่อมกับเนื้อหา ข้อมูลร่วมกับนักวิชาการ การสานความรู้ของชุมชน รวมทั้งมีการเสนอแนะย้อนกลับไปให้ตัวแผนงาน ทั้งในระดับจังหวัด และชุมชนตำบล ให้เป็นเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนนโยบายและแผนยุทธศาสตร์อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในด้านคน ระยะเวลา ทรัพยากร งบประมาณ และความไม่ต่อเนื่อง ทำให้ขาดโอกาสในยกระดับการพัฒนา และการสร้างเครือข่ายขยายผล จึงเป็นไปอย่างล่าช้า อย่างไรก็ตาม แผนงานการขับเคลื่อนด้วยพลังข้อมูลและความรู้จากทุนเดิมของชุมชน ผสานกับแรงกระเพื่อมของพี่น้องเครือข่ายเกษตรที่เป็นต้นแบบของการเรียนรู้ ที่สามารถจัดการตนเองได้ในระดับหนึ่ง ทำให้สามารถเชื่อมแผนงานร่วมกับบางภาคี หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องได้ เช่น อบต. เกษตรจังหวัด สถานีกรมพัฒนาที่ดิน และสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น โดยมีเป้าหมายร่วม

1. การพัฒนาศักยภาพที่จะทำให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ในการพัฒนา
2. พัฒนารูปแบบการจัดการด้านเกษตรปลอดภัยเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือบูรณาการในระดับจังหวัด และเพื่อการพัฒนา นโยบายสาธารณะระดับพื้นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาวะด้านความมั่นคงทางอาหาร

กระบวนการพัฒนาแผนงานร่วม

1. ใช้กระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นที่ร่วมกันกับหน่วยงาน นักวิชาการ เพื่อร่วมหาแนวทางการพัฒนา ในเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทุก 3 เดือน/ครั้ง ในการประชุมวางแผนงานการพัฒนา ประชุมทีม การติดตาม และสรุปบทเรียนร่วมกัน
2. การตรวจแปลง และการสัมภาษณ์ เครือข่ายเกษตร และเก็บข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูล และเพื่อการวางแผนพัฒนา

	โอกาส	อุปสรรค
	1. จังหวัดมีนโยบายและให้การสนับสนุนการผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน	1.ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ 2.การปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ
จุดแข็ง 1. พื้นที่เหมาะสมกับการทำการเกษตร 2.มีแหล่งน้ำที่อุดมสมบูรณ์ 3.การคมนาคมสะดวก 4. มีตลาดที่หลากหลาย	1. ผลิตสินค้าเกษตรที่ปลอดภัยและได้มาตรฐาน	1. การวางแผนด้านการผลิตที่เหมาะสมและให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิต 2.การตรวจสอบสารพิษในเลือด
จุดอ่อน 1.ดินเสื่อมสภาพ จากการใช้เคมี 2.ผลผลิตตกต่ำ 3.ต้นทุนการผลิตสูง 4.เกษตรกรขาดความรู้ 5.สถานที่จำหน่ายสินค้าเพื่อสุขภาพ มีน้อย	1.ปรับปรุงดิน ตรวจสอบคุณภาพดิน 2.ลด ละ เลิก การใช้เคมี และส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ 3.เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต 4.จัดตลาดนัดเพื่อสุขภาพชุมชน	1.อบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรที่ถูกต้อง และเสริมหนุนการทำปุ๋ยอินทรีย์ปุ๋ยชีวภาพ 2.การตรวจคุณภาพดิน และการปรับปรุงดินให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับประเภทพืช

ความสำเร็จ ในการสร้างห่วงโซ่อาหารของเครือข่ายเกษตร เป็นไปในรูปแบบ การค้าขายในการพึ่งตนเอง ครั้วเรือน และชุมชน คือปลูกอยู่ปลูกกิน และการจำหน่ายเอง (ตลาดสด) และผ่านพ่อค้าคนกลาง ที่มารับซื้อและในส่วนหนึ่ง พบว่า เกษตรกรให้ความสนใจในเรื่องของการรักษาสุขภาพมากขึ้น จากการตรวจสอบสารพิษในเลือด การตรวจสุขภาพดิน การได้รับความรู้จากนักวิชาการ จากหน่วยงานต่างๆ ทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น และสามารถขยายและสร้างเครือข่ายเกษตรปลอดภัย และร่วมผลักดันให้เป็นเกษตรอินทรีย์ ในระดับหนึ่ง ให้เห็นว่า การสร้างเครือข่ายเกษตรต้อง

ใช้เวลา ค่อยเป็นค่อยไป และมีแรงจูงใจที่ทำให้เกษตรกรหันมาตอบโจทย์ในการรักษาสุขภาพมากขึ้น โดยเห็นประโยชน์ร่วมของการทำเกษตรปลอดภัยในระยะยาว ที่ส่งผลให้สุขภาพของผู้ผลิต และผู้บริโภค ได้ในเรื่องสุขภาพที่แข็งแรงขึ้น

ข้อจำกัด ประเด็นสำคัญ ที่ไม่สามารถพัฒนาให้เกิดความเชื่อมโยงตลอดทั้งห่วงโซ่ได้ เพราะว่า เครือข่ายเกษตรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบของห่วงโซ่อุปทาน ถึงแม้จะมีความเข้าใจ โดยพื้นฐานเบื้องต้นอยู่บ้าง แต่กำลังในการผลิต ก็ไม่สามารถตอบสนองกับความต้องการของตลาดในสังคมได้ เนื่องจากตลาดห่วงโซ่อุปทานถูกผูกขาดทางพันธสัญญาทางธุรกิจ เพื่อสร้างเม็ดเงินทางเศรษฐกิจ เป็นภาคเกษตรอุตสาหกรรม และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าทางผลผลิต ที่สำคัญต้นทุนในการประกอบการค้า ต้องใช้ทุนที่สูงมาก เครือข่ายเกษตรยังไม่มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายให้เกิดพลังหรืออำนาจการต่อรอง ทางด้านการค้า แต่หากได้รับการหนุนเสริมที่ต่อเนื่อง ด้วยการหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ องค์ความรู้ที่จะนำไปต่อยอดเพื่อการพัฒนา ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา และการศึกษารูปแบบการสร้างเครือข่ายเกษตรตลอดห่วงโซ่ วิธีการ เทคนิค อะไรที่ต้องพึงการใช้เทคโนโลยี ที่เหมาะสม การศึกษาข้อจำกัดหรือปัจจัยแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อระบบของการทำเกษตรซึ่งมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง เพราะในปัจจุบันเป็นยุคของการแข่งขัน และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของเกษตรกร คือ คือปัญหานี้สินของเกษตรกร ซึ่งต้องการแก้ปัญหาอย่างเร่งด่วน เพราะแม้แต่ที่ทำกินของเกษตรกร ก็จะหมดไป ไม่สามารถรักษาไว้ได้

ปัญหาอุปสรรค

1. ยังขาดแผนงานเชิงบูรณาการทุกภาคส่วน และเอกชน และขาดวาระร่วมผลักดันแผนงานเชิงนโยบาย
2. ขาดโอกาสการเข้าถึง เพื่อเชื่อมแผนงานยุทธศาสตร์จังหวัด ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร
3. เกษตรกรประสบปัญหาเรื่องหนี้สิน
4. เกษตรกรส่วนใหญ่ อยู่ในวัยกลางคน ถึงสูงอายุ ที่เป็นเกษตรกรโดยแท้ แต่ไม่มีการสืบทอดทายาทในการพัฒนาด้านการเกษตรในอนาคต อาชีพการเกษตรก็จะหมดไปในอนาคต

5. ปัญหาด้านแรงงาน จะเห็นได้ว่า แรงงานลดน้อยลง คนส่วนใหญ่ไปรับจ้างอยู่ในโรงงาน
6. การขาดความรู้ และการยกระดับการพัฒนาที่ต่อเนื่อง
7. ปัญหาด้านการจัดการน้ำ และสิ่งแวดล้อม สภาพอากาศแปรปรวน และภัยพิบัติ
8. ขาดการสื่อสารเชิงการประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการต่อยอดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง ทั้งด้านการพัฒนา และงบประมาณ ของทั้งหน่วยงานและแหล่งทุน
2. หน่วยงานควรลงมาเสริมหนุนเชิงกระบวนการให้มากขึ้น และร่วมผลักดันแผนงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นเชิงนโยบายร่วม
3. ควรมีระบบการบริหารจัดการน้ำที่ดี และการบริหารจัดการการวางผังเมือง ให้ประชาชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง
4. ควรมีการจัดโซนหนุนเสริมเรื่องตลาดเกษตร เพื่อสุขภาพ และมีการวางระบบการจัดการที่ดี และเหมาะสม ให้เป็นตลาดเฉพาะเพื่อการสร้างเสริมระบบสุขภาพ
5. ควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคประชาชน และเครือข่ายได้เข้าถึงแผนงานบูรณาการร่วมกับหน่วยงาน และแผนยุทธศาสตร์จังหวัด

บทที่ 5

สรุปผลการดำเนินงาน

การวิจัย และพัฒนา โครงการเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม ศึกษาและพัฒนาแนวทางการสร้างเกษตรปลอดภัย ในการสร้างห่วงโซ่อาหาร กระบวนการผลิตที่ปลอดภัย สู่การรับรองมาตรฐาน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เรื่องแผนชุมชน การเก็บข้อมูลครัวเรือน การทำบัญชีฟาร์ม และการทำแผนที่ศักยภาพชุมชน เป็นเครื่องมือ และสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อยกระดับการพัฒนา ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาและพัฒนา 1) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรจังหวัดนครปฐม เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัยตามระบบการจัดการคุณภาพ รวมทั้งการพัฒนาเกษตรกรให้ผลิตสินค้าเกษตรระบบอินทรีย์ 2) เพื่อพัฒนาการผลิต การแปรรูป และเพิ่มช่องทางการสนับสนุนการตลาดสินค้าปลอดภัย 3) เพื่อการบูรณาการการดำเนินงานในการสร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัยตลอดห่วงโซ่ ผลการศึกษาพอสรุปได้ ดังนี้

1.1 สภาพปัญหา

ผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจที่มีการผันผวนเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมประเทศ ส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตแบบเร่งรีบ เวลาที่จำกัด กับภาวะทางเศรษฐกิจครัวเรือนของเครือข่ายเกษตรกร ภาวะหนี้สิน ต้นทุนการผลิตที่สูง ค่าครองชีพสูง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการผลิตที่ต่างไปจากเดิม และเนื่องจากจังหวัดนครปฐม เป็นเมืองเศรษฐกิจ การคมนาคมสะดวก มีอาชีพที่หลากหลาย อาทิ ข้าราชการ ค้าขาย รับจ้าง โรงงาน และอุตสาหกรรมเกษตร ฯลฯ เป็นต้น และประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำการเกษตร แต่ขาดโอกาสการเข้าถึงการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ เกษตรกรจึงมุ่งเน้นการผลิตเชิงปริมาณ เป็นการปลูกเพื่อขาย ให้ได้ผลกำไรที่เพิ่มขึ้น มีการนำเครื่องมือ เครื่องจักร เครื่องทุนแรง และเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการทำเกษตร เพื่อมุ่งเน้นที่จะให้เกิดผลผลิตมากขึ้น และการใช้ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ที่มากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ทำให้สินค้าการเกษตรไม่ได้คุณภาพ และเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐานการรับรอง การผลิตไม่เพียงพอกับความต้องการของตลาด ส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การแพร่กระจายของสารเคมีส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพทั้งของผู้ผลิต และผู้บริโภค สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม ขาดความรู้เชิงกระบวนการผลิต ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์การเกษตร และการแปรรูปที่ถูกต้อง ที่จะเพิ่มมูลค่าสินค้า และเพิ่มช่องทางการตลาด อีกทั้งยังขาดโอกาสที่จะเข้าถึงการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และนักวิชาการ

สรุปผล และอภิปรายผล

1. ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายเกษตรกรจังหวัดนครปฐม เข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรปลอดภัย

จากการศึกษาและพัฒนา พบว่า: แนวทางการพัฒนา ต้องการสร้างกลไกการความร่วมมือร่วมกับหน่วยงาน ภาครัฐ เอกชน นักวิชาการ และเครือข่ายเกษตรกร ซึ่งจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ (Knowledge Sharing) เกี่ยวกับประสบการณ์ เทคนิค วิธีการพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีความปลอดภัยและได้มาตรฐานการรับรองจากหน่วยงาน โดยต้องผ่านการอบรมให้ความรู้ที่เข้มข้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการผลิต ตั้งแต่ (ต้นน้ำ) การเตรียมแปลง การไถ การหว่าน การควบคุมการใช้ปุ๋ยเคมี และการเติมอาหารดินด้วยอินทรีย์ชีวภาพ การเพาะต้นกล้า จนถึงการเก็บเกี่ยว วิธีการจัดการ สินค้า (กลางน้ำ) และการลำเลียงในจัดจำหน่ายสู่ผู้บริโภค (ปลายน้ำ) สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การจดบันทึก การเก็บข้อมูล เพื่อนำมาสังเคราะห์ ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ พร้อมกับการตรวจสอบคุณภาพผลผลิตทางด้านการเกษตรอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่การวิเคราะห์ดิน การทดสอบสารตกค้างหรือการปนเปื้อนในพืชผัก เพื่อผลผลิตได้คุณภาพ และมาตรฐานการรับรอง ซึ่งต้องสร้างการเรียนรู้ และความเข้าใจในเรื่องของมาตรฐานรับรองจากหน่วยงาน ว่ามีขั้นตอนและกระบวนการอย่างไร ซึ่งในเบื้องต้น เกิดรูปธรรม เครือข่ายเกษตรต้นแบบในการทำเกษตรปลอดภัย จำนวน 50 ครัวเรือน และมีการตรวจวิเคราะห์คุณภาพดินจำนวน 55 ราย พร้อมกับอยู่ระหว่างการดำเนินการขอใบรับรองมาตรฐานจำนวน 15-20 ราย ซึ่งในแต่ละรายของเครือข่ายเกษตรกรสามารถเป็นต้นแบบและลดรายจ่ายครัวเรือนได้ร้อยละ 30 ของรายจ่ายครัวเรือน ด้าน อาหาร ยาสมุนไพร ของใช้ครัวเรือน และพลังงาน และมีวิทยากรกระบวนการในเรื่องการพึ่งตนเองด้าน ข้าว อาหาร ยาสมุนไพร ของใช้ครัวเรือน เกิดกระบวนการกลุ่ม มีความสามัคคีและความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน จากประสบการณ์สู่การเรียนรู้ถูกรวบรวมเป็นองค์ความรู้การบริหารจัดการขับเคลื่อนโครงการ สร้างการเรียนรู้ให้ชุมชนเกิดแนวทางการพึ่งตนเอง

2. พัฒนาการผลิต การแปรรูป และเพิ่มช่องทางการสนับสนุนการตลาดสินค้าปลอดภัย

พบว่า : การพัฒนาการทำเกษตรปลอดภัย โดยเฉพาะการผลิตพืชผัก และการถนอมอาหาร ด้วยการแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า **ประการแรก** ควรมีการส่งเสริมตลาดผลผลิตผักปลอดภัย ซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกษตรกรมีการปลูกผักหรือยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้า ตลาดผลผลิตที่กลุ่มเกษตรกร สามารถนำผลผลิตไปขายหรือฝากขาย หรือมีลักษณะตลาดเฉพาะ คือผู้บริโภคทราบว่า ผลผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพ มีสถานที่จำหน่ายที่ชัดเจน เป็นสินค้าที่ปลอดภัยต่อการบริโภค เพื่อสุขภาพที่ดี และได้รับคุณค่าจากสารอาหาร ซึ่งจะทำให้สินค้าขายได้ง่าย โดยอาจได้ราคาสูงกว่าผักทั่วไป การเพิ่มโอกาสในการหาช่องทางการจำหน่าย จะต้องวางระบบการบริหารจัดการที่รัดกุม รอบคอบ ไม่เสี่ยงต่อความเสียหาย และจากกระบวนการจัดการความรู้และสรุปบทเรียนจากการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญร่วมกัน คือ การเพิ่มโอกาสในการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกผักปลอดภัย **ประการที่สอง** การสร้างโอกาส และทางรอดของเครือข่าย ต้องมีการกระบวนการรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายรูปธรรม มีระบบการจัดการให้เกิดประสิทธิภาพ กระบวนการผลิตที่ดี ปลอดภัย สามารถตรวจสอบได้ ตลอดจน การออกแบบผลิตภัณฑ์ และการแปรรูปที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค ด้วยการสร้างแบรนด์ คุณภาพ โดยยึดความซื่อสัตย์ จริยธรรมทางสังคม ให้เกิดความน่าเชื่อถือ ศรัทธา และไว้วางใจ เชื่อใจ **ประการที่สาม** การแสวงหาแนวร่วมในการสร้างพันธมิตรในการจัดจำหน่าย โดยร่วมจับมือกับภาคธุรกิจ ที่สนใจในเรื่องของตลาดเพื่อสุขภาพที่มีโจทย์ร่วมกัน เช่น การเข้าร่วมโครงการกับตลาดสุขใจ เข้าร่วมเครือข่ายชาวนา เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ และมีแผนการพัฒนาในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ เป็นแกน และกลไกกลาง ในการเชื่อมด้านการตลาดให้ผู้ผลิตและผู้บริโภค ได้โอกาสพบกัน ได้สินค้าที่มีคุณภาพ ราคา ยุติธรรม และสามารถตรวจสอบคุณภาพได้อย่างชัดเจน (ชุดทดสอบกลาง)

ทั้ง สามประการ คือ โอกาส ทางรอดของเครือข่ายเกษตร ดังนั้น การสร้างตลาดในชุมชน ทางภาคธุรกิจหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ เอกชน ซึ่งเป็นโอกาสและทางรอดของชุมชน ซึ่งโครงการเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารจังหวัดนครปฐม เห็นความสำคัญ ในการรวมกลุ่มคนในแต่ละตำบลให้ลุกขึ้นมาปรับเปลี่ยนวิถีคิด และพฤติกรรม สู่การขยายผล และเป็นต้นแบบของการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาขีดความสามารถ และการจัดการพึ่งตนเองด้านอาหาร โดยใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงผ่านกระบวนการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ของโครงการ โดยมีพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษา มีหน่วยงานต่างๆ นักวิชาการ ให้การส่งเสริมและหนุนเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเนื้อหา องค์ความรู้ต่างๆ เพื่อนำสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เกิดการประเมินตนเอง เป็นการประเมินเสริมพลัง จนสามารถ

กำหนดแนวในการพัฒนาตำบลของตนเองได้ โดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง นับเป็นก้าวอย่างที่สำคัญในการจัดการตนเอง พัฒนาคณะไปสู่การพึ่งตนเอง ในการสร้างความมั่นคงด้านอาหารและอาชีพ ตามแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างมีกระบวนการ เป็นการจัดการ “อธิปไตยความมั่นคงทางอาหารอย่างมีส่วนร่วม” ให้เป็นวาระจังหวัดเชิงนโยบาย โดยยกประเด็นและกรณีศึกษา มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสื่อเวทีสาธารณะเพื่อการขยายผล และให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างสุขภาพ กินเปลี่ยนโลก : เพื่อการบริโภคที่ปลอดภัย 1.อาหารที่ดีมีคุณค่า ใหม่ สด ใสใจ เปี่ยมด้วยคุณค่าโภชนาการ 2. สะอาด วัตถุเคมีจากระบบการผลิตที่ปลอดภัย 3.เป็นธรรม ด้วยราคาที่เป็นธรรมต่อผู้ผลิต และ ผู้บริโภค

ความสามารถในการบริหารจัดการดูแลตลาดเพื่อสุขภาพ ต้องมีกระบวนการสื่อประชาสัมพันธ์ที่ต่อเนื่อง และบ่อยครั้ง เพื่อให้ผู้บริโภคในพื้นที่ใกล้เคียงได้รับทราบ เพื่อเป็นแหล่งซื้อ-ขาย ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิต (เกษตรกร) สามารถลดต้นทุนค่าขนส่ง รวมทั้งทำให้ผู้บริโภคได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพได้อย่างกว้างขวาง โดยจัดให้เป็นพื้นที่นาร่องเชิงรูปธรรม พร้อมกับการสร้างความแตกต่างของผลผลิตสินค้าด้านการเกษตรที่มีตรารับรองมาตรฐานความปลอดภัย และการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสม ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมในการขยายตลาดสินค้า และสามารถสร้างอำนาจในการตั้งราคาขายได้(การประกันราคาขาย) เพื่อสร้างทางเลือกในระบบการประกันความเสี่ยงต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจ และภัยธรรมชาติ

3. การบูรณาการการดำเนินงานในการสร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัยตลอดห่วงโซ่

พบว่า : ปัจจัยสำคัญสำหรับการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ในการสร้างแผนงานบูรณาการในการสร้างความมั่นคงทางอาหารปลอดภัยตลอดห่วงโซ่ เป็นเรื่องต้องการความร่วมมือสูงมาก การประสานความร่วมมือ การทำพันธกิจแต่ละหน่วยที่แตกต่างกันออกไป แต่มีความเกื้อหนุนเชื่อมโยง เปิดพื้นที่ ประเด็นร่วม ของการจัดการร่วมกันของทุก

ภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้องในเชิงกระบวนการและต้องร่วมการผลักดัน ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน วิชาการ ภาครัฐ เครือข่าย และเอกชน เวทีกลาง เป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องข้อมูล และประสบการณ์ร่วมกัน การวางแผนงานเชิงยุทธศาสตร์ การสร้างกลยุทธ์ และการแสวงหาภาคีหุ้นส่วน ให้เป็นเครือข่าย พันธมิตร มีพันธสัญญา ร่วมในการสร้างตลาดคุณภาพของเครือข่ายเกษตรปลอดภัย การทำแผนบูรณาการอาหารปลอดภัย เป็นกระบวนการสร้างเสริมสุขภาพที่สามารถตอบโจทย์ตัวชี้วัดได้อันดับหนึ่งของการลด ละ เลิก การใช้สารเคมี และสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจให้กับผู้บริโภค แผนจะกำหนดกิจกรรม มาตรการ ที่จำเป็น เพื่อสนับสนุนการผลิต การจำหน่าย และการบริโภค การตอบสนองความไม่ปลอดภัยในอาหารโดยการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันของหน่วยงาน อาทิ สาธารณสุข การเกษตร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ภาครัฐ เอกชน ประชาชนและเครือข่ายเกษตรกร และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาห่วงโซ่อาหาร หมายถึงกระบวนการทั้งหมดที่มีความสัมพันธ์กับการเพาะปลูก กระบวนการผลิตตั้งแต่ระดับครัวเรือน กลุ่มเครือข่าย ฟาร์ม การแปรรูป และการขนส่ง จนถึงการกระจายสู่ท้องตลาด ถึงผู้บริโภค โดยมีกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำ หมายถึง สถานที่ผลิตและรวบรวมสินค้าเกษตร และการจัดการรูปแบบ/วิธีการ (กลางน้ำ) ซึ่งอาจมีการแปรรูป การหีบห่อ จากนั้นสู่กระบวนการลำเลียงจัดจำหน่ายถึงผู้บริโภค (ปลายน้ำ) โดยการกระจาย สู่ตลาดค้าส่ง ตลาดสด ตลาดนัดต่างๆ ร้านอาหาร โรงพยาบาล ฯลฯ เป็นต้น โดยการสร้างการยอมรับด้วยมาตรฐานสินค้าที่ใช้ในการตรวจประเมินควบคุมมาตรฐาน

จากแผนการขับเคลื่อน ตามโครงการวิจัยและพัฒนาเกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร จังหวัดนครปฐม ถือว่าเป็นโอกาสเปิด ที่ได้สร้างแรงบันดาลใจ ในการขับเคลื่อนแผนงานตามโครงการฯ ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ถึงแม้ว่าจะไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ทั้งหมด เนื่องจาก ต้องอาศัยระยะเวลา และการตั้งสมมติฐานความรู้และประสบการณ์ ที่จะพัฒนาและต่อยอดกระบวนการ ที่จะนำไปสู่กระบวนการตอบโจทยความสุขของชุมชน กับการดำเนินวิถีชีวิต แต่อย่างน้อย เกิดกระบวนการเรียนรู้ทางปัญญา ซึ่งอาจมีอุปสรรค และปัญหาบางประการที่ไม่สามารถพัฒนาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมด เนื่องจากภาคประชาชน ยังขาดโอกาสการเข้าถึงการสนับสนุนของหน่วยงาน ภาครัฐและเอกชน แต่ก็สามารถพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งตนเอง และการสร้างกระบวนการกลุ่ม ตามแผนงาน และเชื่อมกับภาคีหุ้นส่วนได้ในการจัดการร่วมกัน อย่างค่อยเป็นค่อยไป และนำไปสู่กระบวนการ การขอการรับรองมาตรฐานสินค้าจากหน่วยงาน และเชื่อมกับตลาดภายนอกได้ในระดับหนึ่ง เห็นได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของชุมชน เกิดพลังและคุณค่าในการสานต่าข่ายการทำงานร่วมกับหน่วยงานเชิงบูรณาการได้อย่างมีความภาคภูมิใจร่วมกัน ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. ด้านการลดรายจ่าย ประชาชนส่วนมาก ประมาณร้อยละ 60 มีการผลิตผลิตภัณฑ์ใช้

เองจากชีวภาพและสมุนไพร มีการใช้สารหมักสมุนไพรมะกรูด มะนาว ขมิ้น สะเดา ฯลฯ เป็นส่วนผสมแทนสารเคมี

2. ด้านการเพิ่มรายได้ มีรายได้เพิ่มจากอาชีพเสริม มีกลุ่มอาชีพที่หลากหลาย เช่น กลุ่มทำไข่เค็ม น้ำดื่มสมุนไพรทางเลือก กลุ่มปลูกผักปลอดสารพิษ กลุ่มแม่บ้านผลิตภัณฑ์ชีวภาพ กลุ่มใช้ปุยชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต ฯลฯ

3. ด้านการประหยัด คร่าวเรือนกว่าร้อยละ 50 มีการทำบัญชีครัวเรือน และร้อยละ 80 เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ และสวัสดิการชุมชน นอกเหนือจากกองทุนหมู่บ้าน

4. ด้านการเรียนรู้ มีจุดเรียนรู้ ที่เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องชีววิถีเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน การถ่ายทอดความรู้โดยครู ราษฎร และผู้รู้ต่างๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันชุมชน การโดยมีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประจำเดือน

5. มีการเชื่อมแผนงานโครงการต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดในการบูรณาการแผนงานการสร้างเสริมสุขภาพ ร่วมกับ สปสช. ทำให้เกษตรกร มีสุขภาพที่แข็งแรงขึ้น และได้ตระหนักรู้โทษพิษภัยของการใช้เคมีในการประกอบอาชีพทางด้านการเกษตร

6. สามารถนำความรู้ ความเข้าใจมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพยกระดับการพัฒนาและคุณภาพชีวิต มีระบบการบริหารจัดการพึ่งตนเอง

ทั้งหมดดังกล่าว หากมีการประสานความร่วมมืออย่างจริงจัง นอกจากการมีตลาดผลผลิตรองรับ สิ่งที่สำคัญ คือได้รับการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่เพิ่มโอกาสในการขอรับการผลิตผักปลอดภัยของเกษตรกร ดังนั้น การเพิ่มอุปสงค์โดยการปลูกกระแสการบริโภคอาหารปลอดภัย และการมีจุดบริการตรวจสอบผลผลิตทางเกษตร เพื่อสร้างความมั่นใจอีกทางเลือกหนึ่ง นอกเหนือจากการได้รับการรับรองมาตรฐาน ตลอดจนการให้ความรู้ผ่านสื่อประเภทต่างๆ อาทิ จดหมายข่าว สื่อไวเนล โทรทัศน์ แผ่นพับ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น และอินเทอร์เน็ต เพื่อสร้างกระแสในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งจะส่งผลในการขยายตลาด โดยมีผลและเป็นแรงจูงใจให้กับเกษตรกรได้ภาคภูมิใจ และเห็นคุณค่าของการทำเกษตรปลอดภัย ซึ่งมีผลดีต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อมของผู้ผลิต และผู้บริโภค ทำให้สามารถ ลด ละ เลิก การใช้เคมีได้ในที่สุด

5. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ทุกหมู่บ้านและตำบล ทำบัญชีครัวเรือน เป็นเครื่องมือในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาตนเอง การทำบัญชีฟาร์ม (ต้นทุนการผลิต) และเน้นกระบวนการปลูกอยู่ปลูกกิน เพื่อลดต้นทุนการผลิต ในครัวเรือน พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชน และครัวเรือน

2. หน่วยงาน ท้องถิ่น ราชการ ภาครัฐควรสนับสนุน ด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ ที่มุ่งสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมแก่ครัวเรือน ชุมชน ให้เกิดการขยายผลได้จริงในทุกระดับ

3. การร่วมผลักดันแผนงานให้เป็นวาระจังหวัดร่วมกัน เพื่อสร้างกลไกการขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์ จังหวัดให้เป็นวาระเชิงนโยบาย “เกษตรปลอดภัย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร” โดยการเชื่อมแผนงานเชิงบูรณาการ และเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ได้มีโอกาสได้เข้าถึงนโยบายของหน่วยงานและภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นเชิงวิชาการ และการสนับสนุนงบประมาณ โดยมีนักวิชาการ ภาครัฐ เข้ามาเป็นหุ้นส่วน เป็นพี่เลี้ยง เป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ ในการหนุนเสริมองค์ความรู้ และการสร้างองค์กรเครือข่ายในรูปการจัดการสหกรณ์การเกษตรเพื่อสุขภาพ นำสู่การเปิดตลาดรองรับที่มีความเป็นกลาง ให้เกษตรกรที่มีพื้นที่ที่เป็นพื้นที่ในการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจชุมชน สู่การขยายผลในวงกว้าง

6. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรส่งเสริมให้เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น และอนุรักษ์ และรักษาสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเปิดสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้เยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่า และเข้าใจถึงวิถีชีวิตของเกษตรกรรม ได้อย่างภาคภูมิใจในอาชีพ
2. การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น กับงานวิชาการ บวกกับเทคโนโลยี ที่เหมาะสม ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ สู่การพัฒนาฐานการเรียนรู้ทางปัญญา ที่นำไปสู่การจัดการตนเอง ชุมชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิต
3. การประสานความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา ร่วมการสร้างหลักสูตรการเรียนรู้ “โรงเรียนแก้งคนพอเพียง” ผลักดันให้เป็นหลักสูตรท้องถิ่นภายในสถาบันการศึกษา เป็นหลักสูตรการพัฒนาที่สามารถ เชื่อมโยงแผนการพัฒนาในโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการเพาะปลูกกล้า ปลูกพืชผักเป็น สร้างให้เป็นยุวเกษตรกรที่มีพลัง ทำให้เด็กและเยาวชน ได้ตระหนักถึงคุณค่าของอาหาร และโภชนาการที่ถูกต้อง

สุขลักษณะอนามัย ที่มีคุณค่าและประโยชน์ต่อร่างกาย อีกทั้งยังสร้างทักษะการออมให้เป็น
ธนาคารเกษตรพึ่งตน สร้างนิสัยการออม เกิดแรงจูงใจ และปลูกจิตสำนึกให้รักสิ่งแวดล้อม
และรักและภูมิใจในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมชุมชน ซึ่งสามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้
เด็กและเยาวชนได้ในอนาคต

แนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ในการจัดการความรู้เรื่องหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อการต่อยอด ให้เกิดความ
เข้มแข็ง กับการวางจังหวะก้าวต่อไป (ได้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีการติดตามประเมินผล และ
รวบรวมเนื้อหาหลักสูตรร่วมกันของเครือข่าย)

ยกร่าง หลักสูตรการเรียนรู้

หลักสูตร การพัฒนาผลผลิตพืช เพื่อสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

การผลิตพืชเพื่อให้ได้อาหารที่ปลอดภัยต่อผู้บริโภคและเกิดความปลอดภัยต่อผู้ผลิตนั้น
ต้องอาศัยองค์ความรู้ทางเนื้อหาวิชาการ เทคนิค วิธีการจัดการด้านเทคโนโลยีที่เหมาะสมต่อ
กระบวนการผลิต ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การเก็บข้อมูลประเภทพืช ประเภทแมลง โรคพืช
การจัดการปุ๋ยให้มีคุณภาพ และการตรวจสอบสภาพดิน ที่ส่งผลประโยชน์ต่อพืช และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อ
ระบบนิเวศน์ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาการผลิตพืชอย่างมีประสิทธิภาพ มีความคุ้มค่า มีความปลอดภัย
ทั้งต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และสภาพแวดล้อม

การปลูกและการดูแลพืชแต่ละชนิดที่ไม่ถูกต้องและไม่เหมาะสม เป็นที่มาของปัญหาต่างๆ
เช่น ความ ไม่คุ้มค่าทุนในการผลิต การเกิดของโรคพืช การเข้าทำลายของเชื้อโรคและแมลงศัตรูพืช : ซึ่ง
ต้องมีการสนับสนุน และ ส่งเสริมในการให้ความรู้ ความเข้าใจ การอบรมพัฒนาศักยภาพ และการจัดการ
พืชที่ถูกรบกวน นำไปสู่การเผยแพร่องค์ความรู้ในเรื่องปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อประสิทธิภาพและ
คุณภาพการผลิตพืช เช่น เมล็ดพันธุ์พืช ดิน ปุ๋ย โรคพืช วัชพืช และแมลงศัตรูพืช การปลูกพืชตาม
แนวทาง เกษตรปลอดภัย และผลักดันให้เกิดเกษตรอินทรีย์ จึงได้มีการวางหลักสูตรด้านการพัฒนา
อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ผลิต เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเรื่องปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
ประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิตพืชอย่างถูกต้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อก่อให้เกิดผลผลิตที่มี
คุณภาพ และเป็นที่ยอมรับของตลาด โดยการเสริมหนุนปัจจัยการส่งเสริมด้านการตลาดเพื่อสร้างความ
มั่นใจให้กับเกษตรกรได้มีทางเลือกในการจัดการช่องทางการตลาดที่หลากหลาย และสามารถกำหนด
ราคาขายได้ด้วยตนเอง อย่างเหมาะสมและยุติธรรมต่อผู้บริโภค

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 ยกระดับองค์ความรู้ในการพัฒนาเกษตรให้มีศักยภาพด้านการผลิตที่ถูกต้อง และพึ่งตนเองได้
- 2.2 เกิดกระบวนการกลุ่มที่สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลักดันให้เป็นกลุ่มเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ

3. คุณสมบัติ

- เกษตรกรต้นแบบจำนวน 30-50 ครัวเรือน

4. ระยะเวลาในการฝึกอบรม

1 ปี

5. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

50 คน

6. สถานที่อบรม

โรงเรียนแก่นเงิน คนพอเพียง จังหวัดนครปฐม (ศูนย์เรียนรู้ พื้นที่สองตำบล)

7. วิธีการฝึกอบรม

1. วิทยากรด้านการเกษตร โดยการให้ความรู้ เนื้อหาวิชาการ และภูมิปัญญาท้องถิ่น อาทิ ประเภทพืช ประเภทแมลง โรคพืช การตรวจหาสารพิษในเลือด การตรวจสุขภาพดิน และอื่นๆ (โดยการกำหนดหลักสูตรการเรียนรู้ในแต่ละวิชาที่กำหนดไว้) โดยฝึกอบรมให้ความรู้พื้นฐานในการสร้างพลังการพึ่งตนเอง ด้วยจิตวิญญาณ

2. การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการสาธิต และปฏิบัติการจริงในแปลงของเกษตรกร
จำนวน 50 ราย

3. การออกแบบบันทึก ข้อมูล ในเรื่องต่างๆ และการทำบัญชีฟาร์ม

4. การติดตามเพื่อให้กำลังใจตามแปลงเกษตร และเกาะติดสถานการณ์ความก้าวหน้า

5. การประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปถอดบทเรียนอย่างเป็นระยะ

6. การศึกษาดูงาน เพื่อการเสริมสร้างพลังแรงใจ และสร้างทักษะการเรียนรู้

8. ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

1. ผู้เข้าอบรมต้องเสียค่าลงทะเบียนรายละ 200 บาท ตลอดหลักสูตรการเรียนรู้
2. ผู้เข้าอบรมต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับอาหารกลางวัน และอาหารว่าง เอกสาร และค่าอุปกรณ์การเรียนรู้และศึกษา คู่มือ โดยตัวเฉลี่ยรายละ 7,000 บาท ตลอดหลักสูตรการเรียนรู้ 1 ปี (เชื่อมแผนงานร่วมกับโครงการอื่นๆ ในพื้นที่จังหวัด และการบูรณาการแผนงานร่วมกับหน่วยงาน)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- การพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืน : บทวิเคราะห์จากปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม, (แผนพัฒนาการเกษตร : ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554)
- ณัฐกานต์ เหมือนตา และ คณะ “รูปแบบของการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการในการลดปัญหาการใช้สารเคมี” ชุมชนบึงหมอก ตำบลส้มป่อย อำเภอราศีไศล จังหวัดศรีสะเกษ, 2556
- จินต์ จรุงรักษ์ และคณะ (ม.ป.ป.2) ความหมาย ความมั่นคงทางอาหาร, 2546
- ดินเพื่อประชาชน. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2548
- ธันวา จิตต์สงวน. รูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543
- พนม ค้างทอง. “ทฤษฎีใหม่กับความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือน : กรณีศึกษาบ้านก้องป้อใต้ ตำบลนาเกียน อำเภอกอหม้อ จังหวัดเชียงใหม่” มหาวิทยาลัยแม่โจ้, 2552
- วรารักษ์ ปัญญาดี. “การขับเคลื่อนสู่วิถีเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ: กรณีการปลูกพืชผัก” วารสารเศรษฐศาสตร์ธรรมศาสตร์ ปีที่ 26 ฉบับที่ 1 มีนาคม 2551
- มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
- วิฑูร เลี่ยนจำรูญ. แนวทางการปฏิวัติสีเขียว, 2535
- วิรัตน์ ประเสริฐศักดิ์. แนวคิดและนิยามของความมั่นคงทางอาหาร, ศูนย์คิดรัก ชัยนาม คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร โดยความร่วมมือของกรมศุลกากร. ปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช. (เรียกดูได้ที่ www.oae.go.th/imp_exp.htm)
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดนครปฐม. ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตะวันตก : ศูนย์ CEDIS 4 จังหวัด, 2548

ภาษาต่างประเทศ

- FAO. Rome Declaration on World Food Security and World Food Summit Plan of Action.
World Food Summit, 1996. FAO, 1996
- IPM DANIDA. 2004. การสำรวจผลกระทบต่อสุขภาพจากสารกำจัดศัตรูพืช : ข้อมูลจากเกษตรกร 124 รายในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย เดือนพฤษภาคม 2547. รายงานการวิจัย. (IPM DANIDA 64-T). November, 2004
- The Health and Environment Linkages Initiative (HELI). Agrochemicals-health and environment- Overview. (เรียกดูได้ที่ www.who.int/heli/en)

ภาคผนวก ก.

ตัวอย่าง กรัฟเรื่อนต้นแบบเกษตรปลอดภัย

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณพา เพ็ชรวงษ์ ๓๐ ก.ย. ๕๖

บริเวณแนวที่ปลูกกระชายชนิดน้อยช้างแนวรั้วบ้านไว้ทานเอง จากบนพื้นที่ทั้งหมด ๓ ไร่

พื้นที่ๆ ขุดเผือกไปแล้ว กำลังเตรียมดิน รอบปลูกรอบใหม่ เผือก กับ แตงกวา

อีกมุมหนึ่งของแนวที่ปลูกมะพร้าว

อันนี้มะพร้าวที่ปลูกไปแล้วหนึ่งปี ก.ย.๕๕

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณจิรสา เงิน ๓๐ ก.ย. ๕๖

บริเวณแนวที่ปลูกไผ่หวานอยู่รอบๆแปลงที่ปลูก
กฐิน บนพื้นที่ ๓ ไร่

พื้นที่ส่วนมากปลูกกฐิน ไม่เคยใช้ยาหรือปุ๋ยเคมี
ใดๆ ใส่แต่ปุ๋ยคอก และปุ๋ยอัดเม็ด

อีกมุมหนึ่งของแนวไผ่หวานและกฐิน

อันนี้มะพร้าวที่ปลูกไปแล้วสี่เดือน มิ.ย. ๕๖

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณวณัท มุสิกธรรม ๒๙ ก.ย. ๕๖

บริเวณแนวที่ดินที่กำลังเตรียม การปลูกหอมแบ่ง
เผือก แตงกวา บนพื้นที่ ๕ ไร่

เตรียมเพาะพันธุ์บนถาด แล้วค่อยนำลงปลูกใน
แปลง ปลูกส่วนใหญ่ก็ปลูกจากแหล่งที่เชื่อถือ
ได้ ลดต้นทุนให้ได้จึงจะอยู่รอด ที่สำคัญต้อง
ปลอดภัยกับตัวเองด้วย

อีกมุมหนึ่งของแนวพืชที่กำลังเตรียมลงปลูก

คุณวณัทบอกใช้สปริงเกอร์ ทุนแรงไปได้เยอะและ
ลงปลูกหอมแบ่งไปแล้วเมื่อ ๒๙ ก.ย. ๕๖

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณศิริวรรณ คำทองแก้ว ๒ ต.ค. ๕๖

บริเวณแนวพื้นที่ปลูกกล้วยอยู่รอบๆแปลงที่
ปลูกกระถิน บนพื้นที่ ๑ ไร่

วันที่ถ่ายภาพนี้ราคากล้วยน้ำหว่าขนาดย่อมๆได้
ราคาหวีละ ๑๐ ถึง ๑๕ บาท ๑ เครือจะได้
ประมาณ ๗ ถึง ๘ หวี

อีกมุมหนึ่งของแนวกล้วยที่ปลูกรอบๆแปลง

ตรงนี้เตรียมลงกระถินดูแลง่ายตัดได้หลายครั้ง
ส่งโรงไม้ กิโลละ ๓ ถึง ๔ บาท

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณสมคิด พรหมบัวดี ๑ ต.ค. ๕๖

บริเวณพื้นที่ที่ทำเกษตรผสมผสาน บนพื้นที่แค่
๑ ไร่ มีทั้ง บวบ ถั่วฝักยาว ฟักทอง กัลฉวย
มะละกอ

อีกมุมหนึ่งที่เพิ่งลงปลูกฟักทองไป เมื่อ ก.ย. ๕๖

ปลูกอยู่รอบๆแนวเหลือกินก็ขาย

จากบัญชีที่จัดทำให้เห็นว่าประหยัดค่าเชื้อเพลิง
ไปได้เดือนละ ๑๖๐ บาท

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณอรศิริ สามงามอินทร์ ๒ ต.ค. ๕๖

บริเวณแนวที่ทำสวนมีปลูก กล้วย มะม่วง
มะนาว บนพื้นที่ ๓ งานครึ่งเกือบไร่

นอกจากนี้ยังสังเกตเห็น มะพร้าว ใผ่หวาน
ใบเตย ข่า ตะไคร้ เรียกว่ากินทุกอย่างที่ปลูก

อีกมุมหนึ่งของสวน มะนาว มะม่วง

ประหยัดค่าแก๊สได้เดือนละ ร้อยกว่าบาท

ภาพถ่ายบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินบ้าน คุณอำรุง วัฒนพันธ์ศักดิ์ ๑ ต.ค. ๕๖

บริเวณแนวที่ปลูกกระชาย บนพื้นที่ ๑ ไร่ ซึ่งไม่ได้
มีแต่กระชายอย่างเดียว

แต่ยังมีมะละกอ มะนาว คุณอำรุง บอกว่าไม่ได้
ขายไว้เป็นของฝากติดมือเวลา ลูกหลาน หรือพี่
น้องมาเยี่ยมเยือน

แปลงนี้กำลังลง ผักชี และถั่วฝักยาว ต.ค. ๕๖

มะละกอที่แซมอยู่บนสวนกระชายอย่างลงตัว

ภาคผนวก ข.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล ผศ.(พิเศษ)ดร.นพ.คงเดช ลีโทชาลิต

วุฒิการศึกษา....แพทยศาสตรบัณฑิต อนุมัติบัตรเวชปฏิบัติทั่วไป อนุมัติบัตรเวชศาสตร์ครอบครัว

สังคมศาสตร์ดุขบัณฑิต

สถานที่ทำงาน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ตำแหน่งปัจจุบัน...นายแพทย์เชี่ยวชาญด้านเวชกรรมป้องกัน

ที่อยู่ทำงาน.....๑๓๐ ถ.เทศา อ.เมือง จ.นครปฐม

ที่อยู่ที่บ้าน...๔๕/ม.๑ ต.ห้วยพลู อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม

ตำแหน่งผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

สถานที่ทำงานผู้บังคับบัญชาต้นสังกัด สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐม

ประสบการณ์(เฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา)

เป็นกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ เป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ เป็น

กรรมการผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัยหลายมหาวิทยาลัย เช่น มหิดล ศีลปากร ราชภัฏนครปฐม ราชภัฏ

เพชรบุรี เป็นต้น

(พฤติกรรมกรรมการแพทย์แผนไทยในการดูแลสุขภาพประชาชนของบุคลากรสาธารณสุขระดับสถานี

อนามัยในเขตตรวจราชการสาธารณสุขที่4กระทรวงสาธารณสุข)

ผลงานทางวิชาการ

ตำราวิชาการ สถิติเพื่อการวิจัย การวิเคราะห์ความแปรปรวน การบริหารงานแนวพุทธ ธรรมะรอบ

โรงพยาบาล ๑ ธรรมะรอบโรงพยาบาล ๒ ฉบับ ปฏิจักษ์สมุปปาท

งานวิจัย มากกว่า ๑๐ เรื่อง